

*Informacja o stanie bezpieczeństwa
sanitarnego miasta Bytomia za rok 2018*

Bytom 2019

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Bytomia za rok 2018”.

Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych.

Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzane są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno - higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych, jak i władz samorządowych oraz administracyjnych.

Działalność restrykcyjno - kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję, że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego	8
Wnioski	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	9
1. Stan sanitarny szpitali	9
2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych	11
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych	12
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy	14
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	15
Wnioski	15
III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	16
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	19
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych	20
3. Piekarnie	21
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX	21
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	21
6. Akcje	22
7. Interwencje	25
Wnioski	26
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej oraz wody do kąpieli	27
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	29
1. Domy pomocy społecznej	31
2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie	31
3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług	32
4. Dworce kolejowe i autobusowe	33
5. Ustępy publiczne	34
6. Noclegownie	35
7. Apteki	35
8. Baseny kąpielowe	36
9. Obiekty sportowe	36
10. Targowiska	37
11. Składowiska odpadów komunalnych	37
12. Stacje paliw	38
13. Inne informacje	38

14.	Interwencje	39
	Wnioski	42
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	43
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych	44
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia	46
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna	49
4.	Ocena wyczerpania dzieci i młodzieży	49
5.	Interwencje	49
	Wnioski	50
VII	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	50
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy	50
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi	55
3.	Choroby zawodowe	55
4.	Interwencje	57
	Wnioski	57
VII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	58
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	61
X.	Działalność laboratoryjna	75
XI.	Podsumowanie	77

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2018 roku na terenie Bytomia przeprowadzono łącznie 836 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych. Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się w porównaniu do roku ubiegłego o 96.

Na podstawie analizy zachorowań na wybrane choroby zakaźne zaobserwowano spadek liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2018 roku zarejestrowano ogółem 42 zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 18 zachorowań na wzv typu A, 13 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 1 zachorowanie na ostre wzv typu B, 10 zachorowań na wzv typu C. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek w liczbie zachorowań wzv typu A o 3 przypadki, przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 17 przypadków oraz wzv typu C o 4 przypadki.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2018 r. zarejestrowano 19 przypadków zatrucia pokarmowych wywołanych pałeczką *Salmonella* – o 6 przypadków mniej niż w roku ubiegłym oraz 1 przypadek posocznicy wywołanej przez pałeczki *Salmonella*.

W analizowanym okresie wystąpiły ponadto 2 przypadki czerwonki bakteryjnej.

Zarejestrowano także 152 przypadki innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (spadek o 2 przypadki), 1 przypadek innego bakteryjnego zatrucia pokarmowego (spadek o 5 przypadków), 293 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 79 przypadków), 299 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 8 przypadków).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było *Clostridium difficile*. W 2018 roku zarejestrowano 149 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 1 przypadek więcej niż w roku 2017. Utrzymująca się wysoka liczba tych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania *Clostridium difficile*.

W 2018 r. na terenie miasta Bytomia wystąpiło 16 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową zmniejszyła się o 2 ogniska. W oddziałach szpitalnych - 12 ognisk, zachorowały łącznie 43 osoby. W 13 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym 2 z powodu zakażenia, natomiast 11 z powodu chorób zasadniczych.

We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, z tego w 11 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, w 1 ognisku przez rotawirusy; w mieszkaniach prywatnych 4 ogniska, łącznie zachorowało 10 osób. We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny, w 3 przypadkach czynnikiem etiologicznym zachorowań był wirus zapalenia wątroby typu A, a w 1 przypadku *Shigella sonnei*.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 1 przypadek (spadek o 16 przypadków),
- różyczka – 3 zachorowania (spadek o 3 przypadki),

natomiast wzrost liczby zachorowań na następujące choroby :

- ospa wietrzna - 748 zachorowań (wzrost o 62 przypadki),
- płonica – 112 zachorowań (wzrost o 51 przypadków),
- świnka – 8 zachorowań (wzrost o 3 przypadki).

W analizowanym okresie zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 34 przypadki, zarejestrowano 38 zachorowań.

Zanotowano spadek liczby osób szczepionych przeciwko wścieklicznie narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta o 6 przypadków w porównaniu z rokiem ubiegłym, w 2018 roku przeciwko wścieklicznie po ekspozycji zaszczepiono 30 osób.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 1 zachorowanie na wirusowe zapalenie opon mózgowych (spadek o 1 przypadek), 1 zachorowanie na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (tak jak w roku poprzednim), 2 przypadki zachorowania na zapalenie mózgu inne i nieokreślone (tak jak w roku poprzednim), 1 przypadek innego wirusowego zapalenia mózgu oraz 1 przypadek kleszczowego zapalenia mózgu, natomiast nie rejestrowano zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu.

Ponadto w 2018 r. zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych wywołanego przez *Streptococcus pneumoniae*, podobnie jak w roku poprzednim. Natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa. W 2018 roku zarejestrowano 42 zachorowania na gruźlicę, to jest o 6 przypadków mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym. W 2018 roku w związku z samowolnym opuszczeniem szpitala przez chorego na gruźlicę PPIS w Bytomiu wydał decyzję nakazującą obowiązkowe leczenie ambulatoryjne, w wyniku podjętych działań pacjent podjął leczenie.

W roku 2018 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 9600 przypadków w roku 2017 do 14088 przypadków w roku 2018. Wzrost ten jest spowodowany prawdopodobnie zarówno faktycznym wzrostem liczby zachorowań, jak i poprawą zgłaszalności grypy przez podmioty lecznicze.

W 2018 roku zarejestrowano 5 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi, tak jak w roku poprzednim.

W 2018 r. prowadzony był nadzór epidemiologiczno - wirusologiczny nad grypą w Systemie Sentinel w 2 wytypowanych podmiotach leczniczych. Prób do badań w kierunku grypy nie pobierano.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2018 roku o 25 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało w 2018 roku 2951 osób.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową. W 2018 roku nie zarejestrowano przypadków inwazyjnej choroby meningokokowej.

Niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

W roku ubiegłym na terenie Bytomia przeciwko meningokokom ogółem zaszczepionych zostało 310 osób, tj. o 205 osób więcej niż w roku poprzednim.

Ponadto w 2018 r. zarejestrowano 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (spadek o 2 przypadki) oraz 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus*

influenzae (tak samo, jak w roku poprzednim). Zarejestrowano także 18 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (tak samo, jak w roku poprzednim), w tym 17 przypadków róży.

W 2018 roku zarejestrowano również 13 przypadków lambliozy (o 2 więcej niż w roku 2016), 15 przypadków nowo wykrytego zakażenia HIV (o 5 więcej niż w roku 2017), 3 przypadki AIDS (o 1 więcej niż w roku 2017), 16 przypadków kiły (o 11 więcej niż w roku 2017), 1 przypadek chlamydiozy (tak jak w roku poprzednim), 1 przypadek jersiniozy pozajelitowej, 2 przypadki mikobakteriozy, 1 przypadek listeriozy oraz 1 przypadek ostrego porażenia wiotkiego u dziecka do lat 14.

W 2018 roku w szpitalach na terenie miasta Bytomia wystąpiło 12 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 9 mniej niż w roku ubiegłym.

Łącznie ogniska objęły 43 pacjentów. Odnotowano 13 przypadków zgonów, w tym 2 z powodu zakażenia, natomiast 11 były spowodowane chorobą zasadniczą.

We wszystkich przypadkach ognisk były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową, w tym w 12 ogniskach zakażenia wywołane zostały przez *Clostridium difficile*, natomiast w 1 ognisku - przez rotawirusy.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2018 r. zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła :

- podejrzenia zatrucia pokarmowego u uczestników stypy zorganizowanej w restauracji Lantier w Bytomiu, ul. Krzyżowa 24. Interwencji w zakresie przeprowadzenia dochodzenia epidemiologicznego nie rozpatrzono z uwagi na nieudostępnienie przez osobę zgłaszającą danych osobowych uczestników. Sprawa została przekazana Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku celem przeprowadzenia kontroli w restauracji.

W 2018 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Bytomia pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 96 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 76 przypadków mniej niż w roku poprzednim, w 1 przypadku wystąpił zgon pacjenta.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2018 roku na terenie miasta Bytomia sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 38 punktów szczepień, przeprowadzając 58 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, jednak zauważana jest tendencja dzielenia i przesuwania terminów szczepień przez lekarzy w celu zmniejszenia liczby jednoczasowo podanych szczepionek. Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imienne do PSSE w Bytomiu.

W 2018 r. poradnie POZ zgłosiły 167 dzieci oraz 188 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym. PPIS w Bytomiu wystosował 12 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. W 2018 roku zaobserwowano wzrost liczby osób uchylających się od szczepień ochronnych.

Na wniosek PPIS w Bytomiu Wojewoda Śląski nałożył 4 grzywny na rodziców dzieci uchylających się od szczepień.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2018 zauważalny jest spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży we wszystkich grupach wiekowych. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych.

Natomiast zaobserwowano wzrost wykonawstwa szczepień ochronnych zalecanych, szczególnie w zakresie szczepień przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu, grypie oraz meningokokom.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest podmiotom leczniczym celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski:

1. Podsumowując prowadzony w 2018 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych celem ograniczenia rozprzestrzeniania się zakażeń.
Ponadto w roku 2018 zaobserwowano utrzymywanie się tendencji wzrostowej liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz szerzenie się tych zachorowań w środowiskach domowych. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2018 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie Bytomia:

- Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15,
- SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10,
- Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4,
- Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei” w Bytomiu, ul. Konstytucji 9.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 44 kontrole, ponadto przeprowadzono 3 kontrole w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 5 decyzji nakazujących terminowych.

Decyzje dotyczyły najczęściej poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektów, tj. malowania pomieszczeń, wymiany wykładziny podłogowej, płytek podłogowych, listew przypodłogowych, odnowienia lub wymiany zniszczonych mebli i sprzętu stanowiącego wyposażenie oddziałów (stolarka okienna, stolarka drzwiowa, przewijaki dla niemowląt, pokrowce na materace, baterie umywalkowe, fotele, brodzik w kabinie prysznicowej, spluczka).

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 15 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach, 2 decyzje o uchyleniu zarządzeń ujętych w wydanych decyzjach.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku 1 szpitala – Szpitala Specjalistycznego Nr 2 w Bytomiu – w pralni należącej do szpitala, w przypadku Szpitala i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego - w pralni na terenie aresztu, natomiast w pozostałych 2 szpitalach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z uprawnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami.

W 2 szpitalach sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorniach centralnych zlokalizowanych w obiekcie, w 1 szpitalu w sterylizatorni z zewnętrznej na podstawie zawartej umowy, natomiast w 1 szpitalu – Katolicki Ośrodek Rehabilitacyjno- Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży „Dom Nadziei” nie używa się narzędzi i sprzętu wielorazowego użytku.

Szpital posiada opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarno – higieniczny większości szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych, które nie wykazały nieprawidłowości.

W 2 szpitalach przeprowadzono kontrole tematyczne dotyczące warunków wykonywania badań USG. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 1 szpitalu przeprowadzono kontrolę tematyczną dotyczącą stanu sanitarno-higienicznego Stacji Dializ. Kontrola wykazała nieprawidłowości, wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości, która jest w trakcie realizacji.

W 3 szpitalach przeprowadzono kontrole dotyczące oceny stopnia realizacji programu dostosowania. Kontrole wykazały, że programy dostosowania nie zostały zrealizowane, wydano opinie o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów.

W 2018 r. w szpitalach na terenie Bytomia wystąpiło 12 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym w Szpitalu Specjalistycznym Nr 2 w Bytomiu - 2 ogniska, w SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym Nr 4 - 6 ognisk, w Szpitalu Specjalistycznym Nr 1 – 4 ogniska.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 11 kontroli, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 4 kontrole w szpitalach. Kontrole obejmowały zaplecza szpitalne.

- Szpital Specjalistyczny Nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15 (2 kontrole, w tym 1 sprawdzająca),
- SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10 (1 kontrola),
- Szpital i Ambulatorium z Izbą Chorych Aresztu Śledczego w Bytomiu, ul. Wrocławska 4 (1 kontrola).

W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji nakazujących na zaplecza szpitalne.

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska nadzoruje 1 pralnię wchodzącą w skład Szpitala Specjalistycznego Nr 2. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń pralni oceniono jako dobry. Pralnia posiada szczegółowo opracowaną i wdrożoną procedurę postępowania z bielizną czystą i brudną, w tym transport bielizny oraz dezynfekcji i sprzątnięcia pomieszczeń. Pralnia wyposażona jest w metalowe, zamykane, oznakowane wózki do transportu bielizny czystej i brudnej. W pralni, w części brudnej zorganizowane są stanowiska mycia i dezynfekcji wózków transportowych. Pralnia posiada bariery higieniczne.

W pralni szpitalnej nie są wytwarzane odpady medyczne. Odpady komunalne gromadzone są w zamykanych pojemnikach wyłożonych workami, następnie wynoszone do kontenerów zbiorczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi. Pracownicy posiadają odzież ochronną odpowiednią do wykonywanej pracy i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej. W omawianej pralni stosowana jest głównie bielizna wielokrotnego użytku (fartuchy gumowe, obuwie, rękawice). Śluzki wyposażone są w zasobniki z ręcznikami jednorazowego użytku, które po użyciu traktowane są jako odpad komunalny. Odzież gumowa wielokrotnego użytku jest dezynfekowana, a następnie myta i suszona, przechowywana w szafach przeznaczonych na ten cel.

Podczas kontroli zaplecza szpitalnego oceniono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W szpitalach opracowane są procedury, które określają postępowanie w przypadku zgonu pacjenta. Zwłoki na terenie szpitala przechowywane są w wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez firmę zewnętrzną (wg. umowy podpisanej ze szpitalem) i przewożone do chłodni.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 1 kontrolę w podmiocie dzierżawiącym pomieszczenia magazynowe do przechowywania bielizny czystej i brudnej w SPZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny Nr 4 w Bytomiu, ul. Al. Legionów 10. Oceniono stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń jako dobry.

W 2018 roku zarejestrowano 5 interwencji dotyczących szpitali:

- stanu sanitarno - technicznego w Oddziale Chirurgii Naczyniowej i Ogólnej SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10. Kontrola wykazała nieprawidłowości: łóżka na salach chorych z odpryskami farby, szafki przyłóżkowe z odpryskami farby i częściowo ze zniszczonymi blatami. Wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzję nakazującą;
- stanu sanitarno - higienicznego w Oddziale Anestezjologii i Intensywnej Terapii SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- niewłaściwych warunków przy wykonywaniu zabiegów rehabilitacyjnych w Dziale Rehabilitacji Szpitala Specjalistycznego nr 2 w Bytomiu, ul. Batorego 15;

Skierowano pismo do szpitala o rozeznanie sprawy w trybie pilnym oraz o podjęcie działań w celu usunięcia nieprawidłowości. Szpital poinformował PPIS w Bytomiu o podjętych działaniach eliminujących nieprawidłowości;

- stanu sanitarno – higienicznego w Oddziale Neurochirurgii i Neurotraumatologii SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego nr 4 w Bytomiu, Al. Legionów 10. Kontrola wykazała nieprawidłowości: duży ubytek tynku na suficie w korytarzu komunikacyjnym, zacieki na ścianie w sali pooperacyjnej, pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym dla pacjentów, sali chorych. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą;

- stanu sanitarno- higienicznego w Oddziale Obserwacyjno- Zakaźnym i Hepatologii Zakaźnej Szpitala Specjalistycznego Nr 1 w Bytomiu, ul. Żeromskiego 7. Sprawa została przekazana do rozpatrzenia przez Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w związku ze sprawowanym nadzorem nad podmiotem leczniczym.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

Na terenie miasta Bytomia znajdują się dwa zakłady opiekuńczo- lecznicze. W roku 2018 zakłady zostały skontrolowane. Przeprowadzone kontrole podobnie jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości.

Zakłady przystosowane są dla osób niepełnosprawnych. Obiekty wyposażone są w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektów są w dobrym stanie technicznym. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Obiekty posiadają umowę dot. odbioru i utylizacji odpadów medycznych o kodzie: 180103, 180104 podpisaną z upoważnioną firmą: Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych,

plastikowych, bez możliwości otwarcia. Odpady nieostre o kodzie: 180103 gromadzone są w pojemnikach wyłożonych czerwonymi workami, natomiast odpady o kodzie 180104 gromadzone są w workach foliowych koloru niebieskiego. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu z urządzeniem chłodniczym wyposażonym w termometr. Pojemniki i worki wymieniane są nie rzadziej, niż co 72 godz. Odpady medyczne odbierane są 1 raz w miesiącu. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do kontenera zbiorczego usytuowanego na terenie zakładów na wydzielonym placu gospodarczym. W 2018 r. nie stwierdzono nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i komunalnymi.

Placówki zaopatrzone są w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości. W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana na miejscu. Zakłady mają pomieszczenia przeznaczone na pralnie. W pomieszczeniach pralni zachowuje się rozdział dróg obiegu bielizny czystej i brudnej. Obiekty posiadają wydzielone miejsca do przechowywania odzieży czystej i odzieży brudnej. Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładach opracowane są procedury, które określają postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarskie i zachowanie personelu. W procedurach zawarte są zasady zachowania godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładów przechowywane są wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny zakłady mają podpisane umowy z określonym zakładem pogrzebowym. Placówki posiadają opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów oceniono jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajduje się 76 podmiotów, w skład których wchodzi 119 obiektów. Ponadto nadzorem objętych jest 22 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru Sekcji Epidemiologii sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Bytomia, w 2018 r. przeprowadzono 47 kontroli w 38 obiektach, ponadto skontrolowano 11 fili przeprowadzając 14 kontroli.

W 2018 r. w 7 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego.

Nieprawidłowości dotyczyły: brudnych i zakurzonych z zaciekami ścian i sufitów w korytarzu komunikacyjnym, klatce schodowej, pomieszczeniu sterylizatorni, pracowni fizjoterapii, sali ćwiczeń, pomieszczeniu do przechowywania odpadów medycznych oraz brudnej bielizny, zniszczonej z ubytkami podłogi, braku środka do dezynfekcji rąk i powierzchni, niestosowania jednorazowych rękawic ochronnych dla każdego pacjenta podczas poboru krwi do badań, braku przestrzegania procedury mycia i dezynfekcji rąk i powierzchni, braku właściwej odzieży ochronnej osoby pobierającej krew, braku procedur epidemicznych, braku oznakowania pojemnika i worka na odpady medyczne, braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180103, 180104, braku wózków transportowych służących do transportu odpadów medycznych.

Wydano 5 decyzji nakazujących, nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł, w 1 przypadku wydano zalecenia doraźne, w 1 przypadku strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, postępowanie administracyjne umorzono.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji. Ponadto PPIS w Bytomiu wydał 2 decyzje o odmowie zmiany terminu określonego w wydanych decyzjach.

Jako zły pod względem sanitarno- technicznym oceniono 1 obiekt, w którym wydana decyzja jest w trakcie realizacji.

Na negatywną ocenę placówki miały wpływ nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-higienicznego i technicznego obiektu: brak ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180104, zbyt mała powierzchnia pomieszczenia uniemożliwiająca prawidłowe rozmieszczenie, zainstalowanie i użytkowanie urządzeń, aparatury i sprzętu, stanowiących jego niezbędne funkcjonalne wyposażenie.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny o kodzie 180103 lub 180104 - pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych i oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardej, odpornej na przekłucie opisanych datą otwarcia i kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji.

Odpady medyczne zakaźne z wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego. W 7 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180103, 180104, brak wózków transportowych służących do transportu odpadów medycznych, brak oznakowania pojemnika i worka na odpady medyczne. W 4 obiektach wydano decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości, w 1 przypadku wydano zalecenia doraźne, natomiast w 2 przypadkach strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, postępowanie umorzono. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 300 zł.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W jednym obiekcie stwierdzono brak opracowanych procedur przeciwepidemicznych, wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane.

W roku 2018 pracownicy sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska skontrolowali łącznie 19 obiektów (17 przychodni, 1 laboratorium, 1 Stację Opieki - NZOZ Caritas) w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. W obiektach odpady medyczne były selektywnie zbierane w miejscu powstania. Odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach zbierane były do pojemników jednorazowego użycia, sztywnych, odpornej na działanie wilgoci, mechanicznie odpornej na przekłucie lub przecięcie, koloru czerwonego. Pozostałe odpady medyczne zakaźne zbierane były do worków jednorazowego użycia z folii polietylenowej, koloru czerwonego, wytrzymałych, odpornej na działanie wilgoci i środków chemicznych.

Odpady niebezpieczne, inne niż zakaźne zbierane były do worków foliowych koloru żółtego, natomiast odpady inne niż niebezpieczne do worków w kolorze niebieskim lub czarnym. Pojemniki lub worki z odpadami medycznymi posiadały widoczne oznakowanie (kod odpadów medycznych w nich przechowywanych, nazwę wytwórcy odpadów medycznych, numer REGON wytwórcy odpadów medycznych, numer księgi rejestrowej wytwórcy odpadów medycznych, wraz z podaniem organu rejestrowego, datę i godzinę otwarcia-rozpoczęcie użytkowania, datę i godzinę zamknięcia pojemnika, worka). W obiektach nie były wytwarzane odpady wysoce zakaźne. Ze stanowisk pracy odpady odbierane były codziennie lub przed upływem 72 godzin. Odpady medyczne zakaźne w obiektach magazynowane były w przenośnych urządzeniach chłodniczych (lodówkach) wyposażonych w termometr. Lodówki usytuowane były najczęściej w pomieszczeniach porządkowych. W tych pomieszczeniach lub w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego znajdowała się umywalka do mycia rąk z wodą ciepłą i zimną, dozowniki z mydłem i ręcznikami jednorazowymi, wydzielone miejsce do przechowywania czystych i zbierania brudnych środków ochrony indywidualnej. Transport wewnętrzny odpadów medycznych odbywał się w większości obiektów w zamykanych pojemnikach, zapewnione było miejsce do dezynfekcji, mycia i przechowywania tych pojemników. Podmioty posiadały prawidłowo opracowane procedury i instrukcje postępowania z odpadami medycznymi oraz posiadały umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza oraz dokumentację przekazania odpadów. Umowy podpisane były w większości z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. z Dąbrowy Górniczej, ul. Puszkina 41.

W 2018 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą ambulatoryjnego podmiotu leczniczego:

- NZOZ Centralne Laboratorium Sp. z o.o. – Filia Nr 2 ul. Orzegowska 52a, 41-907 Bytom dot.: nieprzebrzegania procedur epidemiologicznych podczas pobierania materiału do badań. Kontrola wykazała nieprawidłowości, nałożono mandat karny w wysokości 300 zł oraz wydano zalecenia doraźne, które strona wykonała. Interwencję uznano za zasadną.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 201 obiektów. W 2018 r. skontrolowano 68 obiektów, przeprowadzając 73 kontrole sanitarne.

W 8 skontrolowanych obiektach kontrole wykazały nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego. Nieprawidłowości dotyczyły: braku zachowanego ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch materiałów od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego, braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180104, brudnych i zakurzonych z zaciekami ścian i sufitów w gabinetach lekarskich, poczekalni dla pacjentów, toalecie dla pacjentów i personelu, przeterminowanego środka do dezynfekcji rąk, zakurzonych dozowników na środek do dezynfekcji rąk i mydło w płynie przy punkcie wodnym w gabinecie lekarskim, zniszczonej wykładziny podłogowej.

W 7 obiektach wydano decyzje nakazujące, w 1 obiekcie wydano zalecenia doraźne, nałożono mandat karny w wysokości 100 zł.

Jako złe pod względem sanitarno-technicznym oceniono 3 obiekty, w których wydane decyzje są w trakcie realizacji.

Na negatywną ocenę palców miały wpływ nieprawidłowości dotyczące stanu sanitarno-technicznego obiektów: braku zachowanego ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch materiału od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która w przypadku zanieczyszczenia materiałem biologicznym jest przekazywana do utylizacji jako odpad medyczny zakaźny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre narzędzia składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady medyczne zakaźne przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak ewidencji odpadów medycznych 180104. Wydano decyzje nakazującą, która została wykonana.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 2 praktyki pielęgniarek.

Praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły

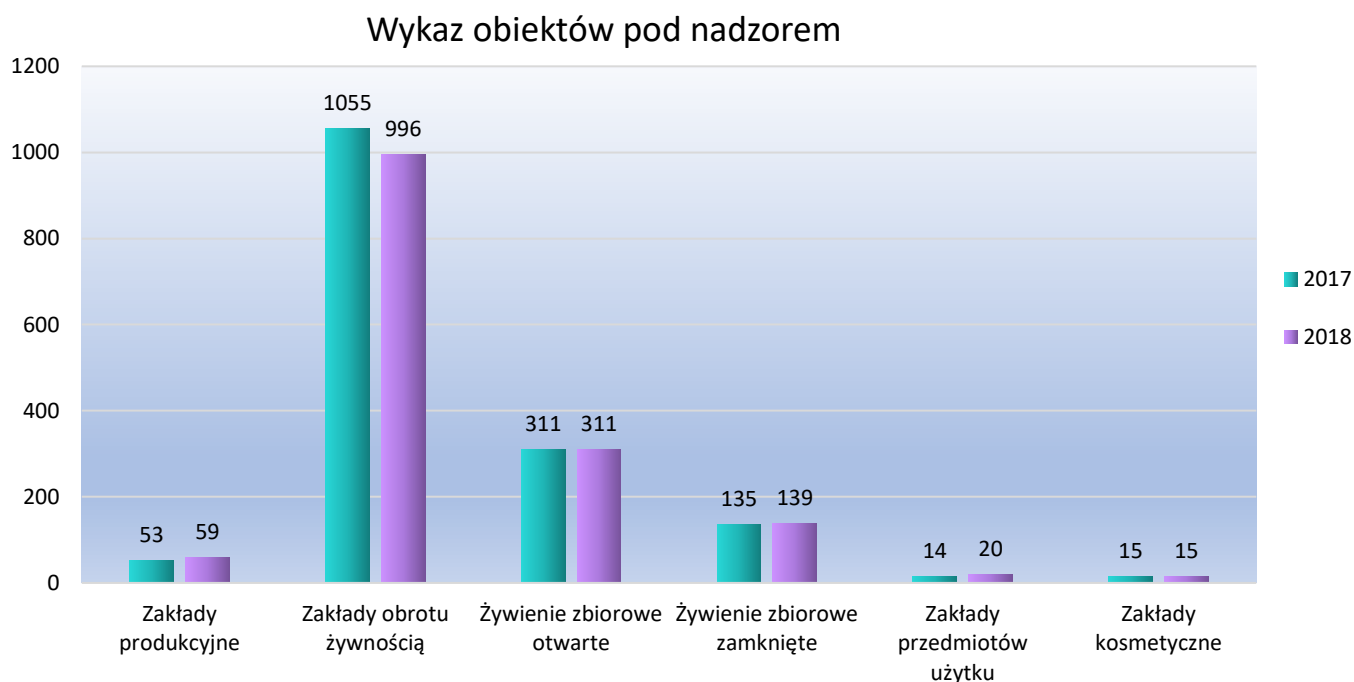
W 2018 r. nie skontrolowano praktyk zawodowych pielęgniarek.

Wnioski:

1. Stan sanitarny szpitali z roku na rok ulega poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach. Utrzymanie we właściwym stanie infrastruktury szpitali wymaga ze strony zarządzających obiektami właściwego zaplanowania niezbędnych prac remontowych i bieżącej ich realizacji.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno - technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2018 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Bytomia, skontrolowali **873** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **56,7 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Bytomiu można stwierdzić, że w 2018 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmniejszyła się w stosunku do 2017 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2018 liczba zaplanowanych do kontroli zakładów i obiektów była mniejsza o **40,4 %** niż w roku 2017.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2017 do 2018

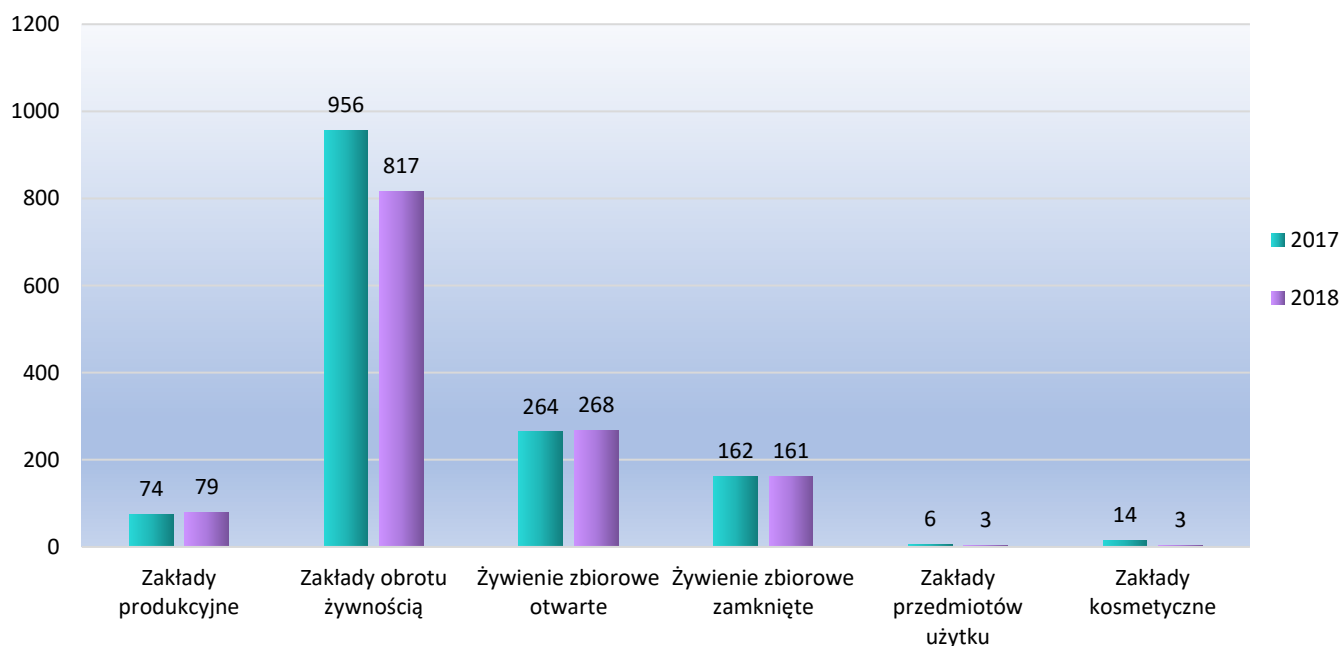
Rodzaj obiektu	Bytom			
	2017		2018	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	53	46	44	39
Obrót	772	627	350	313
Żywnienie otwarte	231	180	180	142
Żywnienie zamknięte	124	120	130	122
RAZEM	1180	973	704	616

W roku 2018 wykonano **616** kontroli z **704** zakładów zaplanowanych do kontroli. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **87,5 %**. Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do ilości kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie miasta Bytomia w 2018 roku przeprowadzono **1331** kontroli. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Dodatkowo przeprowadzono **11** kontroli sanitarnych obiektów nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu. Były to kontrole przeprowadzone w związku z imprezami masowymi oraz zgłoszonymi interwencjami konsumentów. Porównując dane z rokiem 2017 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2018 r. zmniejszyła się.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

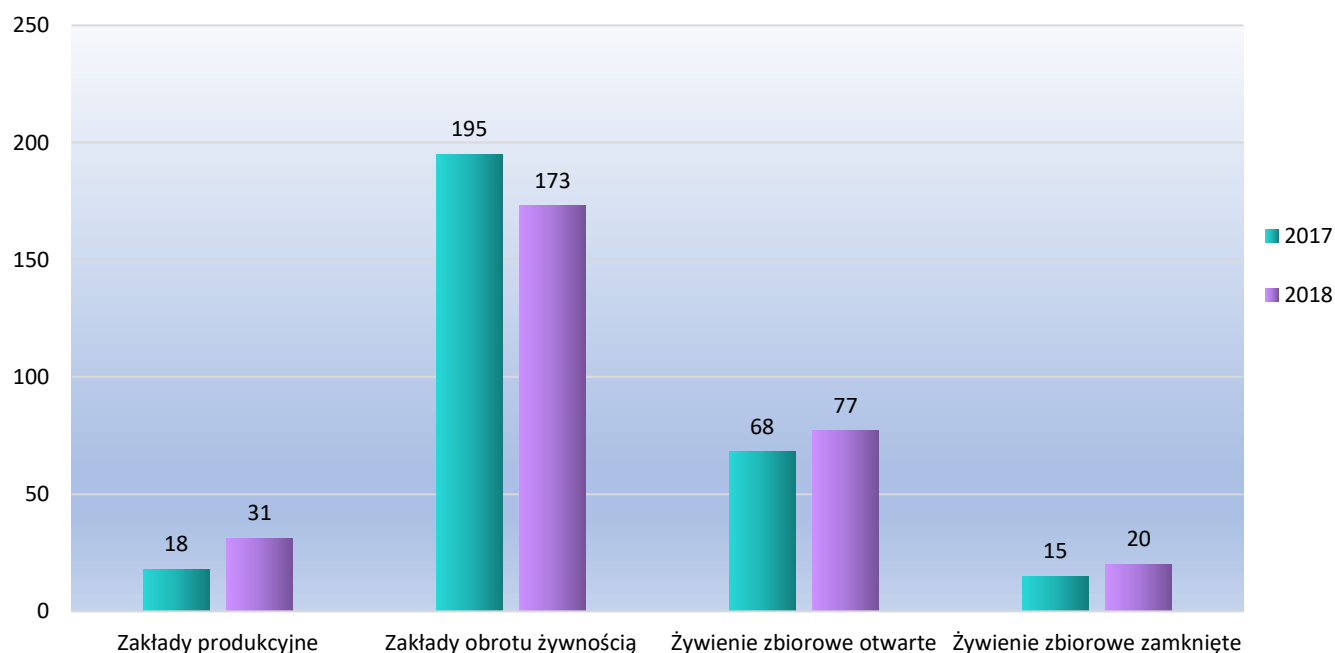
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **817** (o ok. 15 % mniej niż w 2017 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **6,4 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zwiększyła się o **1,5 %** w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli pozostała na podobnym poziomie w stosunku do roku 2017. Ponadto w roku 2018 przeprowadzono **3** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **3** kontrole w zakładach obrotu kosmetykami.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2017 i 2018.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Bytom	1583	1540	1112	873	1476	1331	296	303	4 / 880	1 / 330	16 / 2400	66 - 11100

W roku 2018 na terenie miasta Bytomia wydano ogółem **303** decyzje administracyjne, tj. o **2,4 %** decyzji więcej niż w 2017 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2018 liczba wydanych decyzji zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku.

Wśród zakładów produkcji żywności ilość decyzji administracyjnych zwiększyła się o **42 %** w stosunku do 2017 roku, w zakładach obrotu żywnością zmniejszyła się o **12,9 %**, natomiast wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego liczba ta zwiększyła się o **11,7 %**, jak również w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego zwiększyła się o **15 %**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2018 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2017 i 2018.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2017 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2018 r.</i>		
	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych decyzji nakazujących</i>	<i>% obiektów złych</i>	<i>Ogółem</i>	<i>Ilość wydanych decyzji nakazujących</i>	<i>% obiektów złych</i>
Bytom	1112	70	6,3	873	69	7,9

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- zły stan techniczny powierzchni szafek,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,

- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2017 i 2018.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2018 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Bytom	1112	16 / 2400	1,44	873	66 / 11100	7,5

W roku sprawozdawczym nałożono dodatkowo **2** mandaty karne na kwotę **1000zł** w zakładach nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych pracowników mających kontakt z żywnością nieopakowaną.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **50** (tj. o **76 %**) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2018 do badań laboratoryjnych na terenie miasta Bytomia pobrano **398** próbek (w tym 4 próbki kosmetyków), tj. o **11%** więcej próbek niż w roku 2017, w którym pobrano **354** próbki. Dodatkowo w związku z podejrzeniem ogniska zatrucia pokarmowego pobrano **5** próbek żywności oraz **4** próbki sanitarne w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **237** próbek,

- pod względem organoleptycznym przebadano **36** próbek,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **92** próbki,
- pod względem znakowania ocenie poddano **131** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **19** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległy **42** próbki, tj. **10,5%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi większy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **18** próbek, tj. **5 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **36**, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae* (**10** próbek lodów z automatu), bakterie z grupy *Bacillus cereus* (**21** próbek ciastek z kremem) oraz bakterie z grupy coli (**5** próbek wody mineralnej niegazowanej). Ponadto **5** próbek zostało zdyskwalifikowanych pod względem obecności zanieczyszczeń biologicznych (szkodniki zbożowo – mączne w próbkach zmiotek w piekarni).

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Bytomia zewidencjonowanych jest **27** piekarni, z których skontrolowano **25**. W trakcie kontroli w **7** zakładach pobrano ogółem **14** próbek, w tym **14** próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek, z czego **5** próbek zostało zdyskwalifikowanych ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2018 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Bytomia przeprowadzono **64** kontrole głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Bytomia znajdowały się **2** wytwórnie oraz **16** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **2** miejsca obrotu. Ogółem przeprowadzono **3** kontrole sanitarne w w/w obiektach.

W roku 2018 przeprowadzono **3** kontrole sanitarne oraz skontrolowano **3** obiekty obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się **15** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególne asortymenty jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie

oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano 9 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje

W 2018 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2018 roku na terenie miasta Bytomia przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	6	6	6	0	0	0	0	0	0	-
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	16	2	2	0	0	0	0	0	-	W ramach kontroli pobrano 5 próbek żywności (z czego 1 zdyskwalifikowana w zakresie mikrobiologii) oraz 4 próbki sanitarne (z czego 1 zdyskwalifikowana w zakresie mikrobiologii)
6.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	60	9	9	0	0	0	0	0	0	-
7.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	8	7	7	0	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 15 próbek lodów z automatu

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
8.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	178	2	2	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 2 pomiarów tłuszczu
11.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	83	82	82	0	0	0	0	0	0	-
RAZEM		-					-	-	-	-	-	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Działalność interwencyjna za 2018 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT BYTOM)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **78**, w tym anonimowych **19**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **64**, w tym anonimowych **17**; zasadnych **22**, w tym anonimowych zasadnych **9**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **2**, w tym anonimowych **0**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	39	37	44	0/6	8/1300	8/29	0	0	1 kontrola bez rozpatrzenia, 1 interwencja przechodzi na przyszły rok
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	34	24	26	3/9	10/1900	12/12	1	0	Przekazanie interwencji do WSSE w Katowicach, 1 interwencja anulowana przez wnoszącego, 7 zakładów nieczynnych, 1 interwencja przechodzi na przyszły rok
3.	Niezastosowanie się do Rozporządzenia w zakresie żywienia w placówkach oświatowo - wychowawczych	1	1	1	0/1	0	1/0	0	0	-
4.	Działalność prowadzona bez	2	1	1	0/1	1/500	1/0	0	0	1 zakład nieczynny

	głoszenia									
5.	Nieodpowiednie gospodarowanie odpadami komunalnymi	1	1	1	0	0	0/1	0	0	-
6.	Uciążliwości związane z hałasem	1	0	0	0	0	0	1	0	Przekazanie do Komisariatu Policji nr 2 w Bytomiu
SUMA		78	64	73	3/17	19/3700	22/42	2	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie bytomskim podobnie, jak w roku ubiegłym najczęściej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2018 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **9,5 %** w porównaniu do roku 2017, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **58** interwencji.

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2018 pozostała na tym samym poziomie w stosunku do roku 2017.
3. W roku sprawozdawczym trzykrotnie zwiększyła się liczba nałożonych mandatów karnych za bieżący stan sanitarno - higieniczny w zakładach tj. o 76% więcej niż w roku ubiegłym.
4. Zdecydowana większość zakładów posiada wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedury oparte na podstawie zasad systemu HACCP. Ciągłym problemem wśród części kontrolowanych zakładów jest niestosowanie procedur i brak bieżącego prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2017, jak i w roku 2018 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
6. W 2018 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się dwukrotnie większą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2017 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2018 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej i wody w pływalniach

Łącznie w 2018 r. w ramach nadzoru terenowo - laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 205 próbek wody.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia (w tym jakość wody ciepłej) i zarządców pływalni wynosiła 501.

Wydano 16 decyzji: 2 dot. legionelli, 1 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 6 dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni, 4 zmieniających, 3 umorzenia.

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę:

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 168,4 tys.

Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 18416 (SUW Bibiela; SUW Miedary; SUW Zawada; SUW Kozłowa Góra; zbiorniki Mikołów- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczałkowice, Czaniec, Dzieńkowice); dystrybutor: Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.).

Miasto Bytom korzysta z wody dostarczanej z sieci magistralnej Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach, pochodzącej z ujęć wód głębinowych

zasilających Stacje Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim, „Miedary” w Tarnowskich Górach i „Zawada” w Karchowicach, gm. Zbrostawice oraz z ujęć powierzchniowych: Stacja Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie i Dzieńkowice, Czaniec i Goczałkowice - zbiorniki Mikołów (dzielnice Szombierki i Bobrek). Pierścieniowy układ sieci wodociągowej daje możliwość mieszania wody z różnych źródeł oraz zmiany kierunku zasilania.

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

Łącznie w 2018 r. na terenie miasta, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 72 próbki wody.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Bytomia wynosiła 261.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 10 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności oraz nie potwierdzonej powtórным badaniem obecności bakterii grupy coli i podwyższonej ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Bytomia oceniono jako przydatną do spożycia.

W 2018 r. eksploatacja sieci rozdzielczej – Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o. zgłosił 251 awarii sieci wodociągowej.

Wydano 1 decyzję dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia.

Ocena jakości wody w pływalniach

W 2018 r. na terenie miasta Bytomia czynnych było 6 pływalni opartych na wodzie wodociągowej (w tym 5 krytych i 1 odkryta).

W 2018 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 25 próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, *legionella*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor wolny, pH, potencjał redoks, azotany i chloroform.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 223.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor wolny, chlor związany, potencjał redoks, azotany i chloroform.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Wydano 9 decyzji: 6-zbiorcza roczna ocena wody na pływalni za okres od 02.06. 2017 r. do 01.06.2018 r.; 3- umorzenia

Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 18 obiektach, w tym: szpitale-5; domy pomocy społecznej-6; inne świadczące usługi hotelarskie-5; zakłady opiekuńczo-lecznicze (podmioty lecznicze)/domy zakonne -1; internat-1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 2 obiektach:

- Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu, Bytom, al. Legionów 49;
- Szpital Specjalistyczny nr 2, Bytom, ul. Stefana Batorego 15.

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 6 decyzji (w tym 4 zmieniające).

Do końca 2018 r. przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w 1 obiekcie tj. Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu, Bytom, al. Legionów 49.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w 2 obiektach (Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4, al. Legionów 10 oraz Szpital Specjalistyczny nr 1 w Bytomiu, ul. Żeromskiego 7), w których w 2017 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2018 r. na obecność bakterii legionella pobrano 108 próbek wody, w tym zakwestionowano – 16.

W ramach kontroli wewnętrznej przedłożono 17 próbek wody.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

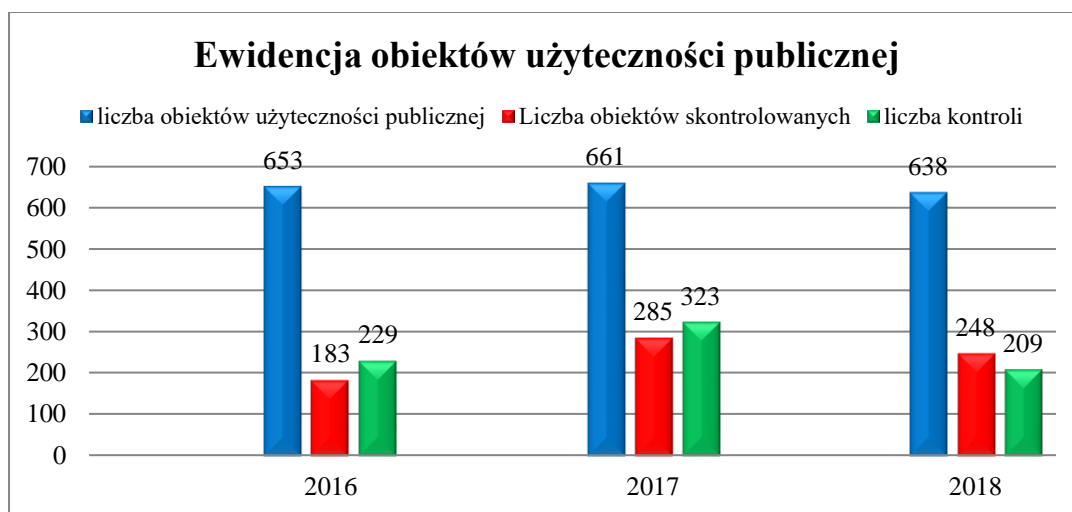
W 2018 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 248 obiektach użyteczności publicznej, spośród 638 ujętych w ewidencji, co stanowi 39 %. W porównaniu do 2017 r., w którym skontrolowano 285 obiektów użyteczności publicznej, spośród 661 ujętych w ewidencji, co stanowiło 43 %, w niewielkim stopniu zmniejszył się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 70 obiektów spośród 236 ujętych w ewidencji, co stanowi 30 %;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 7 obiektów, spośród 18 zewidencjonowanych, co stanowi 39 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 15 obiektów, spośród 15 zewidencjonowanych, co stanowi 100 %;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 6 obiektów, spośród 7 zewidencjonowanych, co stanowi 86 %;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 10 domów, spośród 12 zewidencjonowanych, co stanowi 83 %;
- noclegownie – skontrolowano 1 zewidencjonowany obiekt,
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 7 obiektów, spośród 7 zewidencjonowanych, co stanowi 100 %,
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 16 obiektów, spośród 24 zewidencjonowanych, co stanowi 66%,
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład,
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, prosektorium, tereny rekreacyjne) – skontrolowano 115 obiektów, spośród 325 zewidencjonowanych, co stanowi 35 %.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać obiekty należące do poszczególnych kategorii.

Łącznie w 2018 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 209 kontroli, wydano 20 decyzji nakazujących, nałożono 5 mandatów karnych na kwotę 600 zł. Ponadto, wydano 4 decyzje nakazujące na zarządców, administratorów budynków mieszkalnych (w związku z interwencjami).

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2016 - 2018 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W porównaniu do roku ubiegłego liczba skontrolowanych obiektów oraz liczba przeprowadzonych kontroli zmniejszyła się.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym, najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, apteki, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi, prosekoria i inne, kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji są 4 domy pomocy społecznej, 7 innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz 1 placówka zapewniająca opiekę całodobową. Skontrolowano 10 obiektów. Podobnie jak w roku ubiegłym, kontrole wykazały, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń. Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych, następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

W ewidencji PPIS na terenie Bytomia funkcjonuje ogółem 18 obiektów, w tym 2 hotele i 16 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Przeprowadzono kontrole w 7 obiektach (2 hotele, 5 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie).

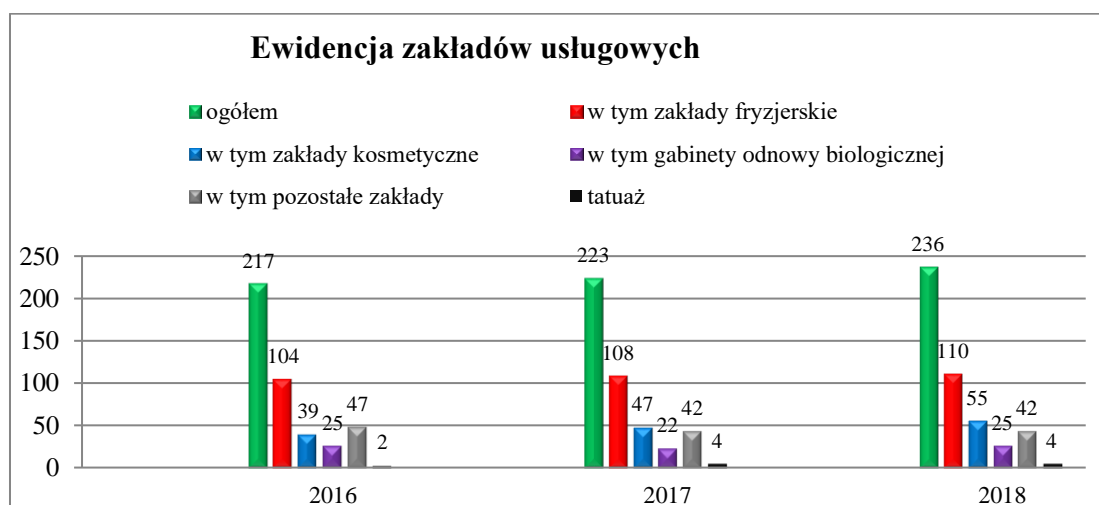
Hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w 6 obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń, tylko w 1 obiekcie, z grupy inne obiekty noclegowe tj. Obiekt świadczący usługi noclegowe w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 87A, - kontrola przeprowadzona w czerwcu 2018 r. wykazała szereg nieprawidłowości tj. zniszczony, zakamieniony kran przy pierwszej umywalce w toalecie ogólnodostępnej na parterze oraz zakamienione prysznice; zaciek na ścianie nad drzwiami do WC w toalecie ogólnodostępnej na I piętrze; naloty na suficie i ścianach w łazience z prysznicami na II, III i IV piętrze; brudne ściany w pokojach nr 1, 3 i 209; zniszczona podłoga (wytarte, uszkodzone płyty PCV) w pokoju nr 3; brudne, ściany w korytarzach na parterze oraz I, II, III i IV piętrze. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nie wszystkie nakazy wykonano w terminie, w związku z czym wystosowano do strony upomnienie. Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wyraził zgodę na

zmianę terminu wykonania nakazów. W roku sprawozdawczym zmienił się podmiot prowadzący działalność w tym obiekcie.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan higieniczno-sanitarny i techniczny obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie. W 2018 r. jako zły oceniono 1 obiekt.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług.

Ogółem w ewidencji zakładów usługowych są 236 zakłady (110 to zakłady fryzjerskie, 55- kosmetyczne, 4 - tatuażu, 25- odnowy biologicznej, 42- to zakłady, w których świadczone są więcej niż jedna z usług).

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2016 – 2018 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

W roku 2018 skontrolowanych zostało 70 zakładów, w tym: 25 zakładów fryzjerskich, 15 gabinetów kosmetycznych, 1 gabinet tatuażu, 18 zakładów odnowy biologicznej i 11 zakładów, w których świadczone są więcej niż 1 usługa.

W tej grupie obiektów wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące, które dotyczyły następujących zakładów:

1. Zakład Fryzjerski w Bytomiu, ul. Pochyła 1- przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: ubytki w tynku, brudne ściany w toalecie. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję administracyjną. Nakazy decyzji zostały wykonane przed upływem terminu, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
2. Zakład Fryzjerski w Bytomiu, ul. Cyryla i Metodego 29 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brak bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniu wykonywania usług fryzjerskich, zniszczone powierzchnie mebli, zużyte elementy krzeseł fryzjerskich (oparcia, nogi), popękane, uszkodzone kafelki podłogowe w sali fryzjerskiej. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję administracyjną. Ponowna kontrola zakładu przeprowadzona we wrześniu nie wykazała nieprawidłowości.
3. Salon Kosmetyczny w Bytomiu, ul. Brzezińska 9 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brak umywalki z doprowadzoną wodą bieżącą ciepłą

i zimną w pomieszczeniu wykonywania usług kosmetycznych. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

4. Solarium w Bytomiu, ul. Dworcowa 18 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: nieczynna umywalka - brak podłączenia do armatury sanitarnej przy kąciaku socjalnym; brak dostępu do bieżącej ciepłej wody przy umywalce w toalecie wspólnej dla klientów i personelu; zniszczona, popękana powierzchnia sofy w poczekalni dla klientów. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję administracyjną. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Nałożono 4 mandaty karne na kwotę 400 zł. Najczęstszymi przyczynami nakładania mandatów karnych były: przeterminowane lub brak środków dezynfekcyjnych, narzędzia jednorazowego użytku używane wielokrotnie, niewłaściwa dezynfekcja, brudne narzędzia, brudne pomieszczenia - ogólny bałagan, brak zapewnionych sterylnych narzędzi. W 4 zakładach, w których nałożono mandaty karne za stwierdzone nieprawidłowości wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane. Ponadto w 6 zakładach wykonano decyzje nakazujące: 4 decyzje wydane w 2018 r i 2 decyzje wydane w 2017 r., co potwierdzono podczas przeprowadzonych kontroli sprawdzających. Podczas kontroli, stwierdzono również wykonanie zaleceń pokontrolnych, dotyczyło to 5 zakładów.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ poprawie.

Na koniec 2018 r. nie stwierdzono obiektów o złym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowym, 1 dworcem autobusowym, 1 przystankiem autobusowym i 4 przystankami kolejowymi. W minionym roku skontrolowano wszystkie obiekty.

Skontrolowane obiekty, podobnie jak w roku ubiegłym, oceniono jako, dobre. Obiekty oznakowane są, jako miejsca, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworca kolejowego są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowym oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwe, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie obiektu na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zmiatanie podłoga itp., W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kontrolą objęto również 4 przystanki kolejowe (Stacja osobowa PKP- Bytom, pl. Wolskiego; Stacja osobowa PKP- Bytom-Północ, ul. Celna; Stacja Osobowa PKP- Bytom-Karb, ul. Wrocławska; Stacja Osobowa PKP- Bytom Bobrek ul. Czackiego). Kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Perony uprzątnięte. Na peronach ustawione ławki dla oczekujących na pociąg. Stan sanitarny i techniczny ławek dobry. Odpady komunalne gromadzone w koszach betonowych wyłożonych workami foliowymi.

Dworzec autobusowy zlokalizowany jest na terenie placu Wolskiego. Funkcjonuje 16 stanowisk autobusowych. Stanowiska są zadaszone, teren dworca utwardzony. Na stanowiskach znajdują się kosze betonowe na odpady komunalne, wyłożone workami foliowymi. Teren czysty sprzątny codziennie. W pobliżu stanowisk znajduje się ustęp publiczny, z którego mogą korzystać podróżni.

Przystanek komunikacji międzynarodowej mieści się na terenie placu parkingowego Centrum Handlowego Plejada. Wydzielone są stanowiska postoju autobusów. Dla pasażerów udostępnione są dwie oszklone wiaty z miejscami siedzącymi. Na przystanku zapewniono dostęp do toalety przenośnej typu TOI TOI. Toaleta czysta, nieczystości usuwane regularnie. Przystanek wyposażony jest w kosz betonowy służący do gromadzenia odpadów komunalnych. Kosz wyłożony workiem foliowym. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem jest 15 ustępów publicznych. Skontrolowano wszystkie ustępy. Wszystkie skontrolowane ustępy podłączone są do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W pomieszczeniach zapewniono wentylację grawitacyjną i mechaniczną ciągłą lub uruchamianą automatycznie. Ściany i podłogi są o powierzchniach zmywalnych, odpornych na działanie wilgoci (położone płytki podłogowe i ścienne). Obiekty wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Miski ustępowe umieszczone są w oddzielnych kabinach. Zapewniono środki higieny, tj.: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe lub suszarki do rąk oraz papier toaletowy. Urządzenia sanitarne (miski ustępowe, pisuary, umywalki) czyste, myte i dezynfekowane. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, usuwane z obiektu na bieżąco. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami.

Nieprawidłowości stwierdzono w 2 obiektach tj.:

- Ustęp publiczny w Bytomiu, Plac Wolskiego - kontrola przeprowadzona w związku z interwencją wykazała nieprawidłowości takie jak: ściany w kabinie ustępowej brudne, zniszczone, popisane; wykładzina pcv zniszczona, trwale poplamiona, przy jednej szafce drzwiczki zniszczone, wyłamana. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję. Nakazy decyzji zostały wykonane przed upływem terminu, co potwierdziła kontrola sprawdzająca przeprowadzona na wniosek strony.
- Ustęp publicznym w Bytomiu, ul. Kościelna 10 - kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany w korytarzu komunikacyjnym, ubytek tynku w dolnej części ściany przy drzwiach wejściowych do toalety męskiej, zniszczone powłoki stolarki drzwiowej toalety dla osób niepełnosprawnych i magazynu środków czystości. Wobec powyższego, wszczęto postępowanie administracyjne. Strona powiadomiła organ o usunięciu nieprawidłowości, została przeprowadzona kontrola sprawdzająca, która wykazała, że nieprawidłowości zostały usunięte i stan sanitarny obiektu jest dobry, wobec czego, PPIS w Bytomiu umorzył postępowanie administracyjne w zakresie wydania decyzji nakazującej.

Na koniec roku 2018 ustępy publiczne i ogólnodostępne oceniono, jako dobre.

6. Noclegownie

Na terenie miasta funkcjonuje 1 noclegownia dla bezdomnych. Wyniki kontroli podobnie jak w roku ubiegłym nie wykazały nieprawidłowości. Stan sanitarny i techniczny obiektu oceniono, jako dobry. Pomieszczenia noclegowni sprzątane są przez osoby korzystające z obiektu pod nadzorem kierownictwa. Osoba zgłaszająca się do noclegowni otrzymuje komplet pościeli, ręczników, odzieży i środki higieny osobistej. Łazienki i ubikacje są wyłożone glazurą kafelkową. W noclegowni jest kuchnia z pełnym wyposażeniem, pralnia wyposażona w pralki automatyczne, suszarnia, świetlica i magazyn odzieży. Na terenie noclegowni funkcjonuje ogrzewalnia (2 pomieszczenia), przewidziana do ogrzania 40 osób.

7. Apteki i sklepy zielarsko-medyczne

Ogółem w ewidencji jest 47 aptek i 7 sklepów zielarsko-medycznych. Skontrolowano 24 obiekty (19 aptek i 5 sklepów).

W 2018 r. wydano 4 decyzje administracyjne nakazujące, które dotyczyły następujących obiektów:

1. Apteka Rodzinna w Bytomiu, ul. Piastów Bytomskich 3-5 – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany w pomieszczeniach apteki, tj. w pomieszczeniu administracyjno-biurowym, pomieszczeniu socjalnym, zmywalni, recepturze, korytarzu komunikacyjnym, ekspedycji, magazynach, archiwum, komorze przyjęć; brudne z odpryskami farby ściany w pomieszczeniu sanitarnym; ubytki w wykładzinie podłogowej w magazynie leków, archiwum oraz w pomieszczeniu socjalnym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.
2. Apteka w Bytomiu, ul. Wrocławska 78 – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: zakurzone ściany w pomieszczeniach apteki, tj. w pomieszczeniu biurowym, pomieszczeniu socjalnym, zmywalni oraz w korytarzu komunikacyjnym; brudny sufit w ekspedycji. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.
3. Apteka dr Max w Bytomiu, ul. Wojciechowskiego 8 – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany w pomieszczeniach apteki, tj. komora przyjęć, biuro, magazyny, pomieszczenie socjalne, pomieszczenie porządkowe, archiwum, receptura, pomieszczenie sanitarne; brudne ściany w korytarzu komunikacyjnym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.
4. Sklep Zielarsko-Medyczny w Bytomiu, ul. Powstańców Warszawskich 18 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: podniszczony, o powierzchni zmywalnej blat przy umywalce w pomieszczeniu socjalnym; brak blatów na szafkach w magazynie podręcznym; stłuczona szyba na ladzie w sali sprzedaży; brudne, zakurzone ściany z odpryskami farby w sali sprzedaży i przy wejściu do sklepu oraz w pomieszczeniu socjalnym; brudne ściany z nalotami w korytarzu na zapleczu (magazyn podręczny); zacieki na ścianie i suficie w toalecie. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ pogorszeniu. Na koniec 2018 r., jako złe pod względem technicznym oceniono 4 obiekty (w 2017 r. – 2 obiekty).

Decyzje administracyjne nakazujące wydane w 2017 r. zostały wykonane w całości w roku sprawozdawczym.

8. Baseny kąpielowe

Nadzorem sanitarnym objętych jest 7 obiektów, w tym 6 basenów krytych całorocznych i 1 basen odkryty - sezonowy. Skontrolowano 6 basenów.

W roku 2018 wydano 1 decyzję nakazującą, która jest w trakcie realizacji i dotyczy Basenu Krytego w Przedszkolu Miejskim nr 10 w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 152 – kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: zawilgocenia na ścianie, odpryski farby w kabinach przebieralni po lewej stronie od wejścia na basen; brudne ściany w toalecie po lewej stronie przy basenie; brak ciepłej wody przy umywalce w pomieszczeniu toalety przy części basenowej. Wobec czego, wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

Ponadto, w 2 obiektach Basen Kryty Szkoła Podstawowa nr 54 w Bytomiu, ul. Reptowska 86 i Kąpielisko Odkryte w Bytomiu, ul. Wrocławska b/n wykonano decyzje nakazujące wydane w 2017 r.

Na koniec 2018 r. jako zły oceniono 1 obiekt. W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ poprawie.

9. Obiekty sportowe i obiekty kulturalno- widowiskowe

Liczba obiektów w ewidencji wynosi 28, skontrolowano 20 obiektów. W roku sprawozdawczym wydano 6 decyzji nakazujących, dotyczących następujących obiektów:

1. Boisko Sportowe w Bytomiu, ul. Chorzowska 12 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: uszkodzona lamperia kafelkowa na cokolikach oraz przy grzejnikach CO, zniszczona stolarka drzwiowa, z ubytkami w toaletach, zacieki na suficie w szatni, odpryski farby na suficie w szatniach i natryskach, ubytki w wykończeniach podłóg pomiędzy szatniami i natryskami.
Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji nie zostały wykonane w terminie. Na wniosek strony PPIS w Bytomiu zmienił termin wykonania nakazów.
2. Kompleks Sportowy Moje Boisko ORLIK w Bytomiu, ul. Chorzowska 28 H - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: uszkodzona bateria przy umywalce w toalecie dla użytkowników, brak podajników na ręczniki papierowe, zniszczone drzwi do toalety. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
3. Hala Sportowa „Na Skarpie” w Bytomiu, ul. Modrzewskiego 5a – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, poplamione ściany w szatniach dla zawodników nr 1 i 2, uszkodzona stolarka drzwiowa (dziury, pęknięcia) w szatniach dla zawodników nr 1 i 2. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
4. Lodowisko Sztuczne w Bytomiu, ul. Pułaskiego 71 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: odpryski farby oraz zawilgocenia na suficie

w pomieszczeniu odnowy biologicznej; wykwyty, liczne naloty pleśniowe na ścianach i suficie w korytarzu przejściowym z szatni na lodowisko. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

5. Muszla Koncertowa w Bytomiu, ul. Wrocławska (Park Miejski) - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany i sufity w garderobach; brudne, zakurzone ściany i sufity w holu (przedsionku), brudne, zakurzone ściany i sufity w pomieszczeniu dla pracowników ochrony. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Strona wystąpiła do PPIS w Bytomiu o prolongatę terminu wykonania nakazów decyzji, jednakże została wydana decyzja odmawiająca zmiany terminu wykonania nakazów. Nakazy decyzji zostały wykonane w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
6. Opera Śląska w Bytomiu, ul. Moniuszki 21-23 – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w toaletach ogólnodostępnych po lewej i po prawej stronie na parterze, na I-piętrze oraz na II-piętrze w budynku teatru; brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu pralni; brudne, zakurzone ściany w sali prób solistów. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W roku sprawozdawczym w 3 obiektach Stadion Miejski im. Edwarda Szymkowiaka w Bytomiu, ul. Olimpijska 2-4; Obiekt sportowy w Bytomiu, ul. Worpie 18; Korty Tenisowe w Bytomiu, ul. Tarnogórska 5 wykonano decyzje nakazujące wydane w 2017 r.

Na koniec 2018 r., jako złe pod względem sanitarno-technicznym oceniono 2 obiekty. W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ poprawie.

10. Targowiska

Ogółem w ewidencji jest 9 obiektów, skontrolowano 5. W roku sprawozdawczym, w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, dotyczącą Hali Targowej w Bytomiu, ul. Stolarzowicka 37. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: odrapane ściany z ubytkami tynku w przejściu komunikacyjnym wspólnego użytku, uszkodzone, wyrwane odbojnice ściennie; ubytki kafelek, zniszczone cokoliki przy podłodze w przejściu komunikacyjnym; zniszczona powierzchnia drzwi wejściowych do toalet damskich i męskich, magazynku, pomieszczenia gospodarczego, zmywalni, zniszczone, uszkodzone zamki w drzwiach toalet damskich, wobec czego wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Na koniec 2018 r. stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich obiektów, oceniono jako dobry.

11. Składowisko odpadów

Na terenie miasta Bytomia znajduje się składowisko odpadów innych niż niebezpieczne, które podlega firmie SG Synergia, Sp. z o. o., Spółka Komandytowo - Akcyjna z siedzibą w Pszczynie. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo - socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz sanitariatów prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież

ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony. W skład składowiska, poza budynkiem biurowo - socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. W niecce, w warstwie żwiru zamontowany jest drenaż odprowadzający ścieki oraz instalacja odgazowująca. Na podstawie przeprowadzonej kontroli w 2017 r. stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń oceniono jako dobry, nie stwierdzono nieprawidłowości, dlatego w roku 2018 obiekt nie był zaplanowany do kontroli.

12. Stacje paliw

Ogółem w ewidencji jest 16 stacji paliw, skontrolowano 5.

W roku sprawozdawczym, w wyniku stwierdzenia nieprawidłowości wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, dotyczącą Stacji Paliw w Bytomiu, ul. Strzelców Bytomskich 42. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brak ciepłej wody przy umywalce w toalecie dla personelu - zepsuty podgrzewacz; zniszczone, połamane klamki w drzwiach do toalety dla personelu, wobec czego wydano decyzję nakazującą. Wszystkie skontrolowane stacje paliw są skanalizowane. Przy każdym dystrybutorze ustawione są pojemniki na odpady komunalne. Właściciele stacji posiadają umowy na ich odbiór. Na terenach dużych stacji stosowany jest środek (sorbent) do neutralizacji powstałych plam z paliw i olejów. Zużyty środek gromadzony jest w wydzielonych i oznakowanych pojemnikach i odbierany do utylizacji przez uprawnione firmy. Stacje posiadają toalety dla pracowników i klientów.

Reasumując, w roku sprawozdawczym, jako zły oceniono 1 obiekt, pozostałe skontrolowane obiekty oceniono, jako dobre.

13. Inne informacje

Pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadzili również czynności dot. opiniowania imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowanie regulaminów i procedur przeciwepidemicznych.

Wydano 5 opinii dot. imprez masowych, nadzorowano 4 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 22 decyzje zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 4 decyzje zezwalające na przewóz trumien i urn poza granice państwa, po ich zaplombowaniu.

Wydano 24 postanowienia zezwalające na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy
Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych- pozytywnie zaopiniowano 30 procedur.

Wydano 4 opinie na temat stanu sanitarnego obiektów na wniosek strony tj. 2-hotele, 2-środek transportu do przewozu zwłok,

W 2018 r. prowadzono wzmożony nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. Kontrolami objęto domy przedpogrzebowe, cmentarze oraz środki transportu do przewozu zwłok. Skontrolowano

1 dom przedpogrzebowy, 11 cmentarzy oraz 14 środków do transportu zwłok. Sprawowano nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach na terenie Bytomia i dokonywane były na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, za zezwoleniem PPIS w Bytomiu. Podobnie jak w roku ubiegłym, kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości. Ekshumacje odbywały się z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzjach zezwalających na ekshumacje, wydanych przez PPIS w Bytomiu. Wyniki kontroli wykazały, że środki transportu drogowego przeznaczone do przewozu zwłok i szczątków ludzkich spełniają wymagania techniczne i sanitarne, czyli są trwale oznakowane, w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich, posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłoga w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonana z materiałów łatwo zmywalnych, mają wydzielone miejsce na przechowywanie rękawic jednorazowych, środka dezynfekcyjnego.

Wyniki kontroli domu przedpogrzebowego ze spopieliarnią wykazały, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń oraz wyposażenia tych pomieszczeń nie budził zastrzeżeń. Zwłoki przechowywane były w chłodniach, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wyniki kontroli wykazały, że 10 skontrolowanych cmentarzy oceniono, jako dobre. Teren cmentarzy ogrodzony. Odpady gromadzone w kontenerach zbiorczych, ustawionych w wyznaczonym miejscu na terenie cmentarza, tereny uporządkowane. Zarządcy cmentarzy posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenie. Wszystkie cmentarze posiadają punkty czerpalne wody. Jeden cmentarz jest w trakcie realizacji decyzji nakazującej wydanej w latach wcześniejszych. W roku sprawozdawczym kontrola sprawdzająca potwierdziła niecałkowite wykonanie nakazu decyzji, dot. to Cmentarza w Bytomiu, ul. Powstańców Śląskich. Decyzja nakazująca dot. naprawy ogrodzenia oraz wyburzenia pozostałości po zabudowaniu. Decyzja w dalszym ciągu jest niewykonana. Wobec powyższego, 1 cmentarz jest ze złym stanem technicznym.

Ponadto, w ramach wzmoczonego nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, podczas kontroli szpitali, domów pomocy społecznej i zakładów świadczących całodobową opiekę sprawdzano procedury postępowania w przypadku zgonu pacjenta/pensjonariusza. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

14. Interwencje

W 2018 roku do PSSE w Bytomiu wpłynęło ogółem 75 wniosków mieszkańców o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta Bytom. PPIS w Bytomiu rozpatrzył 64 wnioski, 11 wniosków przekazał do rozpatrzenia innym organom zgodnie z ich kompetencjami. Pracownicy sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili 45 kontroli interwencyjnych.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano: 6 decyzji administracyjnych, 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne oraz wydano zalecenia doraźne związane z nałożeniem 1 mandatu karnego na kwotę 200 zł.

7 interwencji okazało się zasadnych. Wszystkie osoby wnioskujące o interwencję, otrzymały odpowiedzi pisemne o sposobie rozpatrzenia sprawy.

Największa liczba zgłoszonych interwencji (26 zgłoszeń), dotyczyła zagrożenia spowodowanego obecnością insektów, gryzoni i zwierząt. 24 zgłoszenia zostały całkowicie rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu, natomiast 2 wnioski przekazano do rozpatrzenia do Urzędu Miejskiego w Bytomiu.

20 interwencji załatwiono w formie pisemnych odpowiedzi udzielonych zainteresowanym stronom, 4 zgłoszenia wymagały przeprowadzenia kontroli. Kontrole wykazały, że administratorzy budynków mieszkalnych, po otrzymaniu zgłoszenia od mieszkańców przeprowadzali zabiegi DDD, co potwierdzili dołączonymi do akt sprawy protokołami z przeprowadzonych zabiegów. Część zgłoszeń stanowiły interwencje związane z uciążliwymi lokatorami, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali dogodne warunki do namnażania się insektów i gryzoni. W stosunku do roku ubiegłego, ilość zgłoszeń w tej grupie zmniejszyła się o 4.

Drugą grupę, co do ilości zgłoszeń stanowiły interwencje dotyczące złego stanu sanitarnego budynków - klatek schodowych, piwnic, i strychów (19 zgłoszeń). Wszystkie zgłoszenia, PPIS w Bytomiu rozpatrzył w ramach posiadanych kompetencji. Dwa zgłoszenia zostały rozpatrzone pismem do strony, pozostałe wymagały przeprowadzenia kontroli. W grupie tej przeprowadzono 22 kontrole. Cztery kontrole wykazały nieprawidłowości, w związku z czym, wydano 4 decyzje administracyjne dotyczące niżej podanych budynków:

- 1) Budynek mieszkalny - Bytom, ul. Łużycka 62. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji na Górnica Spółdzielnię Mieszkaniową Bytom ul. Wyzwolenia 117 nakazującej: wyczyścić z odchodów gołębic wszystkie zanieczyszczone zewnętrzne parapety okienne na klatce schodowej, wyczyścić z odchodów gołębic daszek nad wejściem do klatki schodowej, po wykonaniu prac dotyczących czyszczenia powierzchni z odchodów gołębic, (ujętych w pkt 1 i 2), należy wykonać zabiegi dezynfekcyjne i dezynsekcyjne potwierdzone protokołami powykonawczymi. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
- 2) Budynek mieszkalny - Bytom ul. Głowackiego 2a, Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji na Wspólnotę Mieszkaniową ul. Głowackiego 2, 2A, 2B, 2C – Bytom ul. Kolejowa 2A nakazującej: wyczyścić z odchodów i piór gołębic zanieczyszczony strych oraz wykonać zabiegi dezynfekcyjne i dezynsekcyjne, potwierdzone protokołami powykonawczymi. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
- 3) Budynek mieszkalny - Bytom ul. Kraszewskiego 2. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji na Zakład Budynków Miejskich Sp. z o.o. Bytom ul. Kolejowa 2A nakazującej: usunąć martwe ptaki ze strychu budynku mieszkalnego oraz wyczyścić z odchodów ptasich (gołębic) zanieczyszczone podłogi, krokwie i ściany strychu, zabezpieczyć nieszczelne okna dachowe oraz uzupełnić brakujące szyby w oknach, po wykonaniu prac dotyczących czyszczenia powierzchni z odchodów gołębic (ujętych w pkt 1) wykonać zabiegi

dezynfekcyjne i dezynsekcyjne potwierdzone protokołami powykonawczymi. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

- 4) Budynek mieszkalny - Bytom ul. Murarska 5. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji na: Bytomskie Mieszkania Bytom ul. Zielna 25B nakazującej: doprowadzić do należytego stanu sanitarnego pomieszczenie strychu, poprzez usunięcie worków z odpadami i wyczyszczenie podłogi, po wykonaniu prac (ujętych w pkt 1) wykonać zabiegi dezynfekcji i dezynsekcji, które zostały potwierdzone protokołami powykonawczymi. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W pozostałych przypadkach, podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Administratorzy budynków po zgłoszeniu przez mieszkańców problemu podejmowali właściwe działania w celu poprawy warunków sanitarnych. W stosunku do roku ubiegłego liczba wzrosła o 6.

Kolejną grupę stanowiły interwencje dotyczące niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej. Wpłynęło 12 zgłoszeń. Jedną interwencję rozpatrzono pismem. W grupie tej przeprowadzono 13 kontroli, wydano 2 decyzje nakazujące, 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 200 zł i wydano zalecenia pokontrolne. Na podstawie przeprowadzonych kontroli, tylko 3 interwencje okazały się zasadna i dot.:

- 1) Obiekt świadczący usługi noclegowe w Bytomiu, ul. Zabrzeńska 110. Kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, z ubytkami tynku ściany i sufity pralni, zniszczony z ubytkami gumolit na podłodze, co skutkowało wydaniem zawiadomienia o wszczęciu postępowania z urzędu. Strona tj. Bytom Wynajem Pokoi Barbara Sobala - Bytom, ul. Zabrzeńska 110, usunęła nieprawidłowości przed wydaniem decyzji nakazującej, co potwierdzono kontrolą sprawdzającą.

W następstwie kontroli stwierdzono również: pomieszczenie pralni nieuprzątnięte, zalegające zbędne przedmioty, na ścianach pajęczyny, brudne regały i szafy, wobec czego nałożono również grzywnę w drodze mandatu karnego na kwotę 200 zł. i wydano zalecenia doraźne tj.: uporządkować pomieszczenie pralni, usunąć pajęczyny, kurz oraz zbędne przedmioty, umyć regały i szafę. Zalecenia doraźne zostały wykonane terminowo, co potwierdzono podczas kontroli sprawdzającej.

- 2) Ustęp publiczny w Bytomiu, Plac Wolskiego. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej: doprowadzić ściany i sufity w pomieszczeniu ustępu publicznego do należytego stanu sanitarnego, poprzez odmalowanie ich powierzchni, zapewnić trwałą, zmywalną powierzchnię podłogi w pomieszczeniu ustępu publicznego, poprzez wymianę zniszczonej wykładziny podłogowej (PCV), naprawić zniszczoną szafkę zabudowy, poprzez wymianę uszkodzonych drzwiczek. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
- 3) Areszt Śledczy w Bytomiu przy ul. Wrocławskiej 4. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej: zapewnić szafki o powierzchni zmywalnej, poprzez ich naprawę lub wymianę na nowe w celach nr 14,

15, 26, 52, 54, 79, zapewnić drzwi do kąpoków sanitarnych o właściwym stanie sanitarno-technicznym, poprzez ich naprawę lub wymianę na nowe w celach nr 15, 27, 30, 50,79, odnowić powierzchnie sufitów, poprzez usunięcie odprysków farby i odmalowanie ich powierzchni w celach nr 27 i 54, zniszczoną ławkę na placu spacerowym nr 3 wymienić na nową.

W stosunku do roku poprzedniego, liczba zgłoszeń zwiększyła się o 7.

Rozpatrzono również 10 interwencji, które dotyczyły złego stanu sanitarnego posesji, z czego 5 bez wstępnego rozpatrzenia zostało przekazanych do właściwych organów (2 do PINB w Bytomiu, 3 do Urzędu Miasta Bytom). Pozostałe 5 PPIS rozpatrzył w ramach posiadanych kompetencji – w 2 przypadkach przeprowadzono po jednej kontroli, pozostałe 3 wymagały jedynie pisemnych odpowiedzi do strony.

W stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego, liczba zgłoszeń zwiększyła się o 9.

W grupie interwencji dotyczących gromadzenia odpadów stałych wpłynęły 4 zgłoszenia, z czego 2 zgłoszenia bez wstępnego rozpatrzenia przekazano do Urzędu Miasta w Bytomiu, a 2 zostały rozpatrzone w ramach własnych kompetencji – przeprowadzono 2 kontrole - interwencje okazały się niezasadne.

W stosunku do poprzedniego roku sprawozdawczego, liczba zgłoszeń pozostała na tym samym poziomie.

Następną grupę stanowiły interwencje dotyczące awarii kanalizacyjnych. Wpłynęły 2 interwencje. Jedno zgłoszenie rozpatrzono pismem do strony, drugie wymagało przeprowadzenia kontroli (przeprowadzono 1 kontrolę).

W stosunku do roku ubiegłego, liczba zgłoszeń zmniejszyła się o 2.

W 2018 r. wpłynęła również 1 interwencja dotycząca zagrzybienia mieszkania. Po wstępnym rozpatrzeniu, (przeprowadzono 1 kontrolę) sprawę przekazano do PINB w Bytomiu. W roku ubiegłym liczba interwencji w tej grupie wyniosła 3.

Wpłynęło również 1 zgłoszenie dot. emisji szkodliwego promieniowania przez stację przekątnikową telefonii komórkowej, które zostało przekazane do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Katowicach.

W porównaniu do roku ubiegłego, odnotowano wzrost ilości wpływających interwencji.

Wnioski:

1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym, zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 248 obiektów, ze złym stanem na koniec 2018 r. odnotowano 11 obiektów, natomiast w 2017 r. odnotowano 16 obiektów.
2. Brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej, powoduje utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru nad tymi obiektami.
3. W 2018 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych wzrosła. W przeważającej części interwencje dotyczyły zagrożenia związanego z obecnością zwierząt, ptaków, gryzoni i insektów, które mogą roznosić niebezpieczne choroby, zanieczyszczać otoczenie

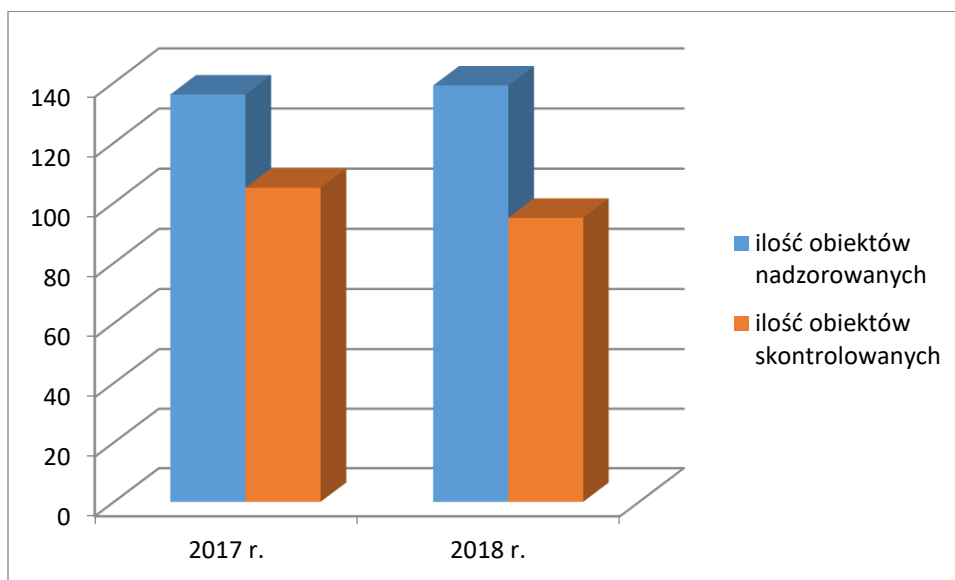
i powodować szkody oraz dotyczące uciążliwych lokatorów, którzy poprzez niewłaściwe użytkowanie lokali mieszkalnych stwarzali zagrożenie lub uciążliwości dla innych mieszkańców.

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2018 r. na terenie m. Bytomia bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 139 obiektów, skontrolowano w tym okresie 95 obiektów, co stanowi 68,3%.

W porównaniu do roku 2017 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2017 zwiększyła się, utworzono 4 nowe placówki:

- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 129,
- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Piłsudskiego 49,
- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Orzegowska 13,
- Oddział Przedszkola nr 21, Bytom, ul. Olimpijska 1a w Szkole Podstawowej nr 51, Bytom, ul. Łużycka 12b.

W roku sprawozdawczym uległa likwidacji 1 placówka, tj. Społeczna Zintegrowana Szkoła Sportowa w Bytomiu przy ul. Chorzowskiej 22

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2018 r. pod nadzorem było 35 szkół, w tym 28 szkół podstawowych, 2 szkoły policealne i 5 zespołów szkół. Skontrolowano 32 z nich – w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta uległa zmniejszeniu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli nie wydano nowych decyzji nakazujących (w 2017 r, wydano ich 9).

Zwiększyła się liczba decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń decyzji wydanych w latach wcześniejszych - z 12 decyzji prolongowanych w roku 2017 do 19 w roku 2018 r.

Nadal istnieją placówki, w których wydane decyzje administracyjne w latach wcześniejszych są kilkakrotnie prolongowane, co powoduje znaczne pogorszenie się zarówno ich stanu sanitarno-higienicznego oraz technicznego i tak np.:

1. Szkoła Podstawowa nr 9, Bytom, ul. Matejki 15 - decyzja administracyjna z 2009 r. z terminem wykonania do 31.12.2018 r. po 5 prolongatach – dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń sanitarnych i stolarki okiennej w pomieszczeniach.
2. Szkoła Podstawowa nr 5, Bytom, Aleja Legionów 6 - decyzja administracyjna z 2009 r. po 10 prolongatach z terminem wykonania do dnia 31.12.2019 r. dotyczy złego stanu technicznego schodów na klatce schodowej, stolarki okiennej w pomieszczeniach placówki oraz podłogi w bibliotece szkolnej.

W roku sprawozdawczym wyegzekwowano 5 decyzji wydanych w latach wcześniejszych tj.:

1. Szkoła Podstawowa nr 6, Bytom, ul. Królowej Jadwigi 2
- wykonano remont ścian w sali gimnastycznej,
2. Szkoła Podstawowa nr 43, Bytom, ul. Suchogórska 98
- odmalowano ściany w szatni centralnej,
3. Szkoła Podstawowa nr 44, Bytom, ul. Roweckiego 6
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych,
4. Szkoła Podstawowa nr 5, Bytom, Aleja Legionów 6
- zapewniono właściwy stan techniczny drogi dojścia do sali gimnastycznej i boiska, szkolnego na terenie placówki,
5. Szkoła Podstawowa nr 54, Bytom, ul. Reptowska 86
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych dla uczniów.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym liczba decyzji wyegzekwowanych uległa zwiększeniu.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty, w dwóch szkołach podstawowych wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 557 uczniów w 30 oddziałach. 24,4% przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister – powyżej 15% masy ciała.

Dodatkowo w Szkole Podstawowej nr 47 dokonano pomiarów wagi tornistrów u 152 uczniów w 7 oddziałach. 12,5% przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister – powyżej 15% masy ciała.

Przedszkola i inne formy

W 2018 r. pod nadzorem PSSE w Bytomiu było 56 przedszkoli. Skontrolowano 54 z nich – w porównaniu do roku ubiegłego liczba ta uległa zwiększeniu.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w przedszkolach w roku sprawozdawczym wydano 1 nową decyzję nakazującą na:

- Przedszkole Miejskie nr 23 w Bytomiu przy ul. Bławatkowej 3, dot. zapewnienia dobrego stanu technicznego powierzchni podłogi pod wykładziną dywanową w sali zajęć ruchowych np. poprzez wykonanie remontu posadzki i wyłożenie wykładziny pcv oraz w sali zajęć ruchowych na grzejnikach centralnego ogrzewania umieszczenia osłon ochraniających od bezpośredniego kontaktu z elementem grzejnym.

Liczba wydanych nowych decyzji nakazujących w porównaniu do roku 2017 uległa zdecydowanemu zmniejszeniu.

Na 10 placówek wydano decyzje administracyjne zmieniające termin wykonania nakazów decyzji wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu do 2017 r. liczba decyzji prolongujących zmniejszyła się.

Istnieją jednak placówki publiczne, w których stan sanitarno-higieniczny i techniczny uległ pogorszeniu, a nakazy ujęte w decyzjach nie są realizowane terminowo, między innymi są to:

1. Przedszkole Miejskie nr 32, Bytom, ul. Arki Bożka 19, decyzja administracyjna z 2006 r. z terminem wykonania do 30.09.2018 r. po 11 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych,
2. Przedszkole Miejskie nr 15, Bytom, ul. Szymały 122, decyzja administracyjna z 2008 r. z terminem wykonania do 31.08.2020 r. po 11 prolongatach – dotyczy pomieszczeń sanitarnych dla personelu,
3. Przedszkole Miejskie nr 10, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 152 – decyzja administracyjna z 2009 r. z terminem wykonania do 01.09.2019 r. po 9 prolongatach – dotyczy stolarki okiennej w pomieszczeniach oraz ogrodzenia terenu placówki,
4. Przedszkole Miejskie nr 33, Bytom, ul. Konstytucji 1, decyzja administracyjna z 2010 r. z terminem wykonania do dnia 31.12.2019 r. po 7 prolongatach – dotyczy złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń sanitarnych dla dzieci oraz złego stanu technicznego stolarki okiennej w salach zajęć oraz podłogi w sali zajęć.

Jedna placówka decyzję wydaną w latach wcześniejszych zrealizowała w całości, tj.: Przedszkole Miejskie nr 52 w Bytomiu przy ul. Tysiąclecia 5 - zapewniono właściwy stan techniczny podłogi na korytarzu i w szatni.

W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wykonanych decyzji zdecydowanie zmniejszyła się.

Stan sanitarno-higieniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 24 placówki zostały skontrolowane pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone

w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Podobnie jak w roku ubiegłym w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki

W roku sprawozdawczym pod nadzorem było 10 placówek, w tym 1 klub malucha. W 2018 r. utworzono 3 nowe placówki, na które wydano decyzje o spełnieniu wymagań sanitarno-lokalowych, tj.:

- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 129,
- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Piłsudskiego 49,
- Niepubliczny Żłobek, Bytom, ul. Orzegowska 13.

Skontrolowano 7 placówek. W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny w pomieszczeniach i na terenie placówek jest prawidłowy.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowało się 14 świetlic środowiskowych oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 5 placówek. Stan sanitarno-higieniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń.

2.Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2018 roku dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach.

Skontrolowano:

- 2 przedszkola - zmierzono w nich 118 dzieci w 7 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- 4 szkoły podstawowe - zmierzono w nich 409 dzieci w 20 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2018 r. w 15 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem

podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia.

Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji administracyjnych nakazujących (w 2017 r. liczba ta wynosiła – 5)

W 2018 r. prolongowano 9 decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych na:

- Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Matejki 15 w Bytomiu, dot. doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego pomieszczeń sanitarnych przy sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 37, ul. Narutowicza 9 w Bytomiu, dot. doprowadzenia do właściwego stanu technicznego podłogi w sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 45, ul. Zakątek 20 w Bytomiu, dot. wymiany na nowe zabezpieczenia szyb w oknach w sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 32, im. 1 Pułku Strzelców Bytomskich, ul. Szymały 124 w Bytomiu, dot. zapewnienia dobrego stanu sanitarno-technicznego powierzchni sufitu i ścian w dużej sali gimnastycznej poprzez ich odmalowanie,
- Szkoła Podstawowa nr 36, ul. Siemiradzkiego 9 w Bytomiu, dot. zapewnienia dobrego stanu technicznego powierzchni ścian w sali gimnastycznej poprzez ich odmalowanie,
- Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia, im. F. Chopina ul. Moniuszki 17 w Bytomiu, dot. odnowienia ścian i sufitu w sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 3, ul. Strażacka 2, 41-902 Bytom dot. Szkoła Podstawowa nr 3 Plac Klasztorny 2 w Bytomiu, dot. zapewnienia dobrego stanu technicznego nawierzchni boiska szkolnego i drogi dojścia z budynku szkoły do budynku bloku sportowego poprzez np. wyrównanie terenu i położenie nowej warstwy asfaltowej oraz doprowadzenia do należytego stanu sanitarno – higienicznego i technicznego powierzchni ścian i sufitów pomieszczeń budynku bloku sportowego poprzez usunięcie przyczyny zawilgocenia i zagrzybienia, a następnie wypełnienia ubytków i ich odmalowanie w sali gimnastycznej, szatni dla dziewcząt i chłopców, w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych dla dziewcząt i chłopców, w magazynie sprzętu sportowego, w pokoju nauczycieli w-f oraz na korytarzu.
- Szkoła Podstawowa nr 27, ul. Świętochłowska 12 w Bytomiu, dot. zapewnienia dobrego stanu technicznego nawierzchni drogi dojścia do hali sportowej z budynku szkoły na terenie placówki poprzez np. wyłożenie kostki brukowej,
- Szkoła Podstawowa Mistrzostwa go Sportowego, ul. Tarnogórska 2 w Bytomiu, dot. zapewnienia równej nawierzchni boiska, bieżni skoczni w dal powierzchni, np. poprzez wyłożenie nowej nawierzchni boiska szkolnego, bieżni i skoczni w dal, a także usunięcia przyczyny powstawania zacieków, np. poprzez wykonanie remontu dachu

w pomieszczeniu z natryskiem, szatni męskiej na terenie bloku sportowego oraz małej sali gimnastycznej,

W porównaniu z rokiem 2017 liczba decyzji zmieniających termin wykonania uległa zwiększeniu.

W bieżącym roku sprawozdawczym wyegzekwowano 2 decyzje administracyjne wydane w latach ubiegłych, tj.:

- Szkoła Podstawowa nr 6 w Bytomiu, ul. Królowej Jadwigi 2 - wykonano remont ścian w sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 5 w Bytomiu, Aleja Legionów 6 - zapewniono właściwy stan techniczny drogi dojścia do sali gimnastycznej i boiska szkolnego na terenie placówki.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie.

Wszystkie szkoły posiadają boiska lub teren rekreacyjny.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana była ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2017, jak i w 2018 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2017, jak i w 2018 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Niektóre szkoły nie posiadają substancji niebezpiecznych w pracowniach chemicznych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywano oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wycieczek dzieci i młodzieży

W 2018 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 8 turnusów wycieczki w formie półkolonii. Skontrolowano 6 z nich w trakcie trwania wycieczki w miejscu zamieszkania, w tym 3 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wycieczki wycieczki 345 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba turnusów zgłoszonych w bazie MEN oraz liczba turnusów skontrolowanych uległa nieznacznemu zmniejszeniu. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wycieczki zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2018” zgłoszonych zostało 20 turnusów letniego wycieczki w formie półkolonii w miejscu zamieszkania, liczba ta w porównaniu z rokiem 2017 uległa zwiększeniu. W czasie trwania turnusów skontrolowano 6 placówek, w tym 2 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻ w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wycieczki wycieczki 320 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2017 liczba kontroli sanitarnych przeprowadzonych w obiektach wycieczki letniego uległa nieznacznemu zmniejszeniu.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wycieczki.

5. Interwencje

W 2018 r. nie zgłoszono żadnej interwencji (w 2017 r. odnotowano ich 4)

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa zwiększeniu. W 2017 r. wynosiła - 26, natomiast w roku sprawozdawczym - 31,
- ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych zdecydowanie zmniejszyła się. W 2017 r. wynosiła 15, natomiast w roku sprawozdawczym 1.
- liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości uległa zmniejszeniu - w 2017 r. wykonano ich 10, natomiast w roku sprawozdawczym w całości zrealizowano 6 decyzji.

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania nakazów decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu i większego zaangażowania gminy w zabezpieczenie odpowiedniej ilości środków finansowych z przeznaczeniem na prace remontowe, których dyrektorzy placówek nie są w stanie zrealizować we własnym zakresie, np. wielokrotne prolongowanie nakazów decyzji administracyjnych w placówkach powoduje znaczne pogorszenie się warunków sanitarno-technicznych w placówce i niewłaściwe warunki higieniczno-zdrowotne.

Na terenie miasta Bytom większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych żłobków i przedszkoli w zakresie stosowania preparatu do dezynfekcji piasku w piaskownicach,
- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych przedszkoli i szkół dot. śledzenia na bieżąco alertu smogowego i rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Bytomia nadzorem objętych jest 231 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów;

- przestrzeganie przepisów i zasad bhp podczas prac usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest ;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych ;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego zakładów w związku z wniesionymi wnioskami o interwencję;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku z występowaniem przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy;
- nadzór nad środkami zastępczymi.

W roku 2018 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Bytomia skontrolowanych zostało 89 obiektów, w których przeprowadzono 109 kontroli.

W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- nie zamieszczono na stanowiskach pracy informacji o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- nie sporządzono programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;

- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;
- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- niewłaściwe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych - nie uwzględniono przepisów prawnych oraz danych kontaktowych służb w nagłych przypadkach znajdujących się na terenie kraju;
- pracownicy nie zapoznani się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na czynniki chemiczne;
- niewłaściwe oznakowanie opakowania wprowadzanej do obrotu mieszaniny chemicznej
- nie zamieszczono nazw substancji chemicznych stwarzających zagrożenia dla zdrowia na oznakowaniu opakowania mieszaniny chemicznej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- brak zainstalowanego prysznica bezpieczeństwa do obmycia całego ciała oraz oddzielnego natrysku do przemywania oczu w pomieszczeniach pracy (wykonywane są prace, na których występuje niebezpieczeństwo oblania pracowników środkami żrącymi);
- nieprawidłowe oznakowanie miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- nie oznakowano właściwie pojemników, zbiorników, rurociągów zawierających substancję chemiczną, mieszaninę chemiczną stwarzającą zagrożenie dla zdrowia.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- brak rejestru prac narażających pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- brak rejestru pracowników narażonych na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowane do 3 grupy zagrożenia;
- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne.

Uchybień w zakresie czynników rakotwórczych lub mutagennych:

- nie przesłano informacji do ŚPWIS o substancjach, mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- brak rejestru prac narażających pracowników na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- brak rejestru pracowników narażonych na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 28 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne, w których na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy. W 2018 r. w kontrolowanych zakładach nie stwierdzono występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto w zakładach tj. „Węglokoks Kraj Sp. z o. o. KWK „Bobrek-Piekary” Bytom, ul. Konstytucji 76 oraz Zakładzie Górniczym EKO-PLUS Sp. z o.o. Bytom, ul. Strzelców Bytomskich 129 przekroczenia czynników szkodliwych – hałas i pyły węgla kamiennego zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki. Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W Bytomiu znajduje się podmiot zajmujący się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 takich jak nadmanganian VI potasu, toluen, aceton, kwas siarkowy, solny. Jest to Przedsiębiorstwo Wielobranżowe B&K Fabryka Pomocy Szkolnych Andrzej Borudzki 41-909 Bytom, Cyryla i Metodego 76 i 78. Prowadzi na bieżąco i przechowuje dokumenty handlowe dot. wprowadzania do obrotu prekursorów kat. 2 zawierające nazwę prekursora, ilość i wagę, nazwę i adres odbiorcy oraz deklarację klienta dot. wykorzystania prekursorów. Posiadane deklaracje klienta są zaktualizowane zgodnie z obowiązującymi wzorami. Przedsiębiorca zarejestrował się u Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych w Łodzi jako wprowadzający do obrotu prekursorzy kategorii 2.

Na terenie miasta Bytom znajduje się producent substancji w postaci własnej firma Carbo-Koks Sp. z o.o. 41-905 Bytom, ul. Konstytucji 61. Kontrolowane przedsiębiorstwo zgodnie z rozporządzeniem REACH pełni funkcję producenta. Przedsiębiorstwo jest producentem: smoły koksowniczej, która została zarejestrowana zgodnie z art. 18 rozporządzenia REACH jako wyodrębniony półprodukt transportowany oraz gazu koksowniczego i koksu. Smoła koksownicza i gaz koksowniczy są substancjami o słabo określonym lub zmiennym składzie (UVCB), klasyfikowane jako stwarzające zagrożenie. Przedsiębiorstwo dokonało rejestracji właściwej dla smoły koksowniczej w listopadzie 2010 r. (produkcja powyżej 1000 ton rocznie). Wprowadzane do obrotu substancje: koks węglowy i gaz koksowniczy objęte są

zwolnieniem z rejestracji ze względu na listę substancji umieszczonych w załączniku V do rozporządzenia REACH. Dla wprowadzanych do obrotu substancji chemicznych dostępne są aktualne karty charakterystyki posiadające format i treść zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, udostępnianie odbiorcom. Karty charakterystyki sporządzone zostały przez Instytut Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrzu w ramach zawartego konsorcjum Producentów Koksu. Produkowane substancje: smoła węglowa i koks węglowy dostarczane są odbiorcom transportem kolejowym lub specjalistycznym transportem drogowym, gaz koksowniczy poprzez gazociągi bezpośrednio do odbiorcy.

W ramach projektu REACH-EN-FORCE-6 przeprowadzono ogółem dwie kontrole u producenta i dystrybutora w zakresie klasyfikacji i oznakowania substancji i mieszanin chemicznych, w tym dotycząca opakowań o nietypowym kształcie lub o małych rozmiarach oraz detergentów i produktów biobójczych: Triochem Sp. z o. o., 41-909 Bytom ul. Szyby Rycerskie, Transgourmet Polska Sp. z o.o.61-131 Poznań, ul. Zamenhofa 133-obiekt Hala Selgros Cash & Carry 41-910 Bytom, ul. Chorzowska 88. Kontrole wykazały, iż dostawcy posiada aktualne karty charakterystyki i oznakowania spełniające wymogi prawne wynikające z rozporządzenia (WE) 1907/2006 (REACH) oraz rozporządzenia CLP.

W ramach bieżącego nadzoru przeprowadzono 3 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów. Skontrolowane produkty chemiczne posiadały oznakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz aktualne karty charakterystyki sporządzone w języku polskim, posiadające treść i format zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań były spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyki.

Na terenie Bytomia prowadzi działalność 37 zakładów, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, benzo(a)piren, dibenzo(a)piren, dimetyloamilina, benzydynę, bromian potasu, związki chromu VI, tritlenek chromu, kwas chromowy, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, kobaltu chlorek 6 hydrat, ciecz chromowa, dibenzo(a,h)antracen, dimetyloanilina, hydrazyna, wodzian hydrazyny, siarczan hydrazyny, siarczan kadmu, tlenki niklu, arsenu III tlenek (arszenik), tlenki arsenu, kwas arsenowy V i jego sole (arsenin sodu, siarczan arsenu), kobaltu II siarczan 7 hydrat, chlorek kobaltu 6 hydrat, tlenek kadmu, siarczan VI kadmu II, smoły węglowe, sadze węglowe, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, czerwień zasadową, bromian potasu, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 3 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 zagrożenia, braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia, braku przeszkolenia pracowników w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne, nie zapewniania pracownikom prania odzieży oraz złego stanu technicznego

pomieszczeń higienicznosanitarnych. W ślad za w/w nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą.

W ramach nadzoru w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przeprowadzono kontrole w zakładach służby zdrowia, które nie wykazały nieprawidłowości.

2. Nadzór nad środkami zastępczymi.

W 2018 r. na terenie miasta Bytomia przeprowadzono 1 kontrolę w zakresie ustawowego przestrzegania zakazu wprowadzania do obrotu środków zastępczych w Punkcie wydawania przesyłek w Bytomiu przy ul. Świętochłowickiej 14 prowadzonym przez spółkę PROEXIGO Sp. z o.o. z Kielc. Kontrola przeprowadzona wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Bytomiu. Zabezpieczono 146 szt. produktów o nieznanym składzie, które zostały przekazane do badań, celem identyfikacji substancji w nich zawartych. Została wydana decyzja administracyjna o wycofaniu w/w produktów z obrotu do czasu przeprowadzenia badań oraz decyzja administracyjna nakazująca zaprzestanie prowadzenia działalności w w/w punkcie handlowym w zakresie wprowadzania środków zastępczych. W związku z potwierdzonym badaniami wprowadzaniem do obrotu środków zastępczych w w/w punkcie handlowym, PPIS w Bytomiu nałożył karę pieniężną w wysokości 20.000 zł na spółkę PROEXIGO Sp. z o.o. z Kielc oraz decyzją zakazał ich wprowadzania do obrotu. Obiekt handlowy został zlikwidowany, a prowadzone wizytacje potwierdziły zaprzestanie prowadzenia działalności przez w/w spółkę.

Ponadto przeprowadzono liczne wizytacje w związku z prowadzonym monitoringiem w zakresie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych w punkcie handlowym „Vapoexpert” ul. Gliwicka 20/6 Zaulek 1 w Bytomiu prowadzonym przez spółkę AMD Company Sp. z o.o. z Krakowa w latach ubiegłych. W trakcie wizytacji stwierdzono, że obiekt jest nieczynny.

W 2018 r. do PSSE w Bytomiu wpłynęły 4 wnioski Prokuratury Rejonowej w Bytomiu dot. orzeczenia przepadku i zniszczenia środków zastępczych zatrzymanych przez Policję u osób fizycznych. W toku prowadzonego postępowania PPIS w Bytomiu nałożył karę pieniężną w wysokości 20.000 zł na osobę fizyczną, która wprowadzała do obrotu środki zastępcze oraz wydał 3 decyzje administracyjne umarzające wszczęte postępowanie, z uwagi na brak znamion wprowadzania do obrotu tzw. dopalaczy.

3. Choroby zawodowe

W roku 2018 roku PPIS w Bytomiu wydał 53 decyzje w sprawie chorób zawodowych, w tym 15 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 38 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające - pylice płuc (9), astma oskrzelowa (1), przewlekła choroba narządu głosu (1), nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (1), przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (2) oraz obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (1).

Stwierdzono 15 przypadków chorób zawodowych: pylice płuc (poz. 3 – 9 przypadków), astma oskrzelowa (poz. 6 – 1 przypadek), przewlekła choroba narządu głosu (poz. 15 – 1 przypadek), nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (poz. 17 – 1 przypadek), przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20 – 2 przypadki) oraz obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 – 1 przypadek).

W/w choroby były spowodowane działaniem pyłów zwłókniających, mąki, azbestu, nadmiernym wysiłkiem głosowym oraz hałasem.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2017 i 2018

Numer choroby zawodowej i nazwa	2017 r.	2018 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	10	9
poz. 6 – astma oskrzelowa	0	1
poz. 15 – przewlekła choroba narządu głosu	0	1
poz. 17 - nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi	0	1
poz. 18 – choroba skóry	1	0
poz. 20 - przewlekła choroba obwodowego układu nerwowego wywołana sposobem wykonywania pracy	0	2
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (...)	1	1
poz. 26 – choroba zakaźna	1	0
Razem	13	15

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Bytomia w porównaniu do roku 2017 wzrosła liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 13 na 15). W roku 2018 pojawiły się przypadki, których nie notowano w 2017 r., tj. astma oskrzelowa (poz. 6 – 1 przypadek), przewlekła choroba narządu głosu (poz. 15 – 1 przypadek), nowotwór złośliwy powstały w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi (poz. 17 – 1 przypadek), przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (poz. 20 – 2 przypadki). W stosunku do 2017 r. zmalała ilość stwierdzonych

chorób zawodowych, głównie z poz. 3 – pylice płuc (z 10 na 9 przypadków), nie stwierdzono natomiast choroby skóry (poz. 18) oraz choroby zakaźnej (poz. 26).

4. Działalność interwencyjna

W 2018 r. wpłynęły 3 wnioski o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły uciążliwości dla mieszkańców zakładów – S.C. ANT-MAR z Bytomia, „HILKIM” Sp. z o.o. Świętochłowice – Zakład w Bytomiu oraz „Chempur” Oddział w Bytomiu.

W związku z wniesionymi interwencjami przeprowadzono 6 kontroli. Przeprowadzone kontrole wykazały, że wszystkie z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z powyższym wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące.

Wnioski:

1. W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.
2. Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.
3. Porównując ilość wydanych kart stwierdzeń chorób zawodowych w roku sprawozdawczym do 2017 r., w 2018 r. zauważalny jest wzrost ogólnej liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.
4. Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.
5. W ramach prowadzonego nadzoru podejmowane były działania profilaktyczne w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Realizowano tu jedno z ważnych, ustawowych zadań jakim jest nadzór nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy oraz kontrola i przestrzeganie przepisów dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2018 – 2019 pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy – Substancje niebezpieczne pod kontrolą” pracownicy dostarczali informacji na temat zagrożeń związanych z występowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych w miejscu pracy oraz podnosili poziom świadomości w zakresie ograniczania ryzyka stwarzanego przez te substancje. W ramach w/w kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały

informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk.

6. W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.
7. W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu Bytomia zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywnościowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotel), obiekty wychowania i nauczania (przedszkola, żłobki itp.), obiekty ochrony zdrowia, zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówce, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,

5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 1 opinie w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- b. 4 opinie uzgadniające zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- c. 6 opinii w sprawie zaopiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla miasta Bytomia uzgodniono i zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko :

- projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w południowej części miasta Bytomia, zwanego planem „Łagiewniki-Zachód”,

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Bobrka w Bytomiu, dla terenów położonych w dolinie rzeki Bytomki,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego pomiędzy ulicami: Władysława Łokietka, Strzelców Bytomskich oraz Franciszka i Wawrzyńca Holeczków w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Strzelców Bytomskich i Tysiąclecia w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulic: Alojzego Felińskiego i Stolarzowickiej w Bytomiu,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru Bobrka w Bytomiu, dla terenów położonych w dolinie rzeki Bytomki,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego między ulicami: Strzelców Bytomskich i Długą w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulicy Wiejskiej w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Konstytucji i Stalmacha w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego przy ulicy Cegielnianej w Bytomiu,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic: Strzelców Bytomskich i Tysiąclecia w Bytomiu.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu lub lokalizacji inwestycji celu publicznego. Uzgodniono 77 wniosków dotyczących tego zagadnienia (w tym 1 negatywnie) tj. budowa budynku całodobowej opieki osób starszych wraz z infrastrukturą techniczną i drogami wewnętrznymi” – z uwagi na lokalizację budynku na działce przez którą przebiega sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 400 kV.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 4 opinie sanitarne stwierdzające brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W 2018 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia oraz w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły obiekt przemysłowy, inwestycja drogowa, stacja paliw, inwestycje w zakresie ciepła i energetyki – po ok. 25%.

Ad. 4 W roku 2018 uzgodnione zostały 3 dokumentacje projektowe (wszystkie pozytywnie), natomiast w 2017 roku liczba ta wynosiła 20.

Zaopiniowane projekty dotyczyły salonu kosmetycznego, lokalu gastronomicznego oraz sklepu.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 54 stanowiska odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 53 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 1 pismo o odstąpieniu od wydania

pozytywnej opinii), w 2017 r. wydano 65 opinii sanitarnych oraz 3 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 64 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły obiekty żywieniowo-żywnościowe – 34 %, zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – 40 %, obiekty wychowania i nauczania - ok. 9 %. Kolejną grupę stanowiły obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne, obiekty handlowo-usługowe, obiekty ochrony zdrowia i inne.

W 2018 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 55 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Bytomia.

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2018 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców Bytomia.

Porównując rok 2018 i 2017 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 4 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, wystawy.

W roku 2018 w Bytomiu, przeprowadzono 39 wizytacji, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 110 porad dot.: pozyskania partnerów lub inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 9 akcji profilaktycznych,
- Koordynowano 7 konkursów - w tym do trzech konkursów plastycznych opracowano regulaminy pt. „Bezpieczne ferie 2018”, „HIV/AIDS wiem, nie boję się, toleruję”, „Najbardziej oryginalne nakrycie głowy” i jednego konkursu wiedzy.

- Przeprowadzono 19 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych dla uczniów oraz w innych placówkach oświatowo-wychowawczych, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt. „Smak życia, debata o dopalaczach”, „Dopalacze - wypalacze, nowe narkotyki”, „Ars, czyli jak dbać o miłość”.
- 1 szkolenie dla pracowników Aresztu Śledczego, w związku z zawartym porozumieniem z zakresu antytytonizmu.

W roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”.

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół podstawowych klas V-VIII i oddziałów gimnazjalnych klas II-III.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 34 szkołach w roku 2018/2019 realizowany jest w 25 szkołach. Wynikiem spadku jest reforma edukacji, gdyż szkoły podstawowe zostały połączone z gimnazjami.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 8 wizytacji programowych.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XIII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi, zachęcając ich do udziału.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt.: HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 4 narady, w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.

- Przeprowadzono z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom, Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu konkurs plastyczny pt.: „HIV AIDS wiem, nie boję się, toleruję”. Do konkursu wpłynęło 6 prac z szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi, ponadpodstawowych.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2018r. w Bytomiu, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjne wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.
  - Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiel, nie boje się, toleruję”.
  - Opracowano sprawozdanie zbiorcze z realizacji projektu do WSSE Katowice.
- Wniosek. Projekt chętnie realizowany przez szkoły. W roku szkolnym 2018/2019 projekt zrealizowało 13 szkół ponadpodstawowych

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Od roku szkolnego 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski, od lutego 2018 r. jest w Bazie Programów Rekomendowanych. W poprzednich IV edycjach realizowany był w ramach: „Profilaktycznego programu, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2017/2018 program był realizowany w 14 szkołach ponadpodstawowych, w roku szkolnym 2018/2019 chęć realizacji programu zadeklarowało 15 szkół. Do realizacji powróciła szkoła, która w roku 2017/2018 nie realizowała go, w związku z urlopem zdrowotnym pedagoga.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 4 wizytacje programu w 2018r.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej VI edycji.

- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu – powiedz Nie używkom”, która odbyła się 24.10.2018 r w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono narady w szkołach kontynuujących program, przypomniano cele i założenia programu.
- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”.
- Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami, III edycja programu ma obejmować min. 40% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 14 szkół jedna zrezygnowała z dalszej kontynuacji. W roku szkolnym 2018/2019 przystąpiło 16 szkół w tym 3 nowe szkoły.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w siedzibie PSSE Bytomiu.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Pałący problem Palenie tytoniu a zachorowania na nowotwory”, która odbyła się 12.04.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono 2wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w siedzibie PSSE Bytomiu.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.

- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 17 szkołach ponadpodstawowych, a 2018/2019 chęć jego realizacji zadeklarowało 18 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w roku szkolnym 2017/2018r.
- Przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2018/2019.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzeby, chętnie jest realizowany w szkołach.

Program „Wybierz życie - pierwszy krok”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.
- W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 12 szkołach ponadpodstawowych. Wszystkie szkoły wyraziły chęć dalszej kontynuacji w kolejnej edycji. Do końca roku 2018 pomimo, że jest w przedsięwzięciach na rok szkolny 2018/2019 nie było żadnych wytycznych, co do jego realizacji.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Pałący problem. Palenie tytoniu, a zachorowania na nowotwory”, która odbyła się 12.04.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgania porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2017/2018 program był realizowany w 15 szkołach ponadpodstawowych w roku 2018/2019 chęć jego realizacji potwierdziło łącznie 18 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na realizację programu.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programów dnia.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 37 przedszkoli w roku szkolnym 2018/2019 chęć jego realizacji zadeklarowało 42 przedszkola. Wg wytycznych WSSE roku szkolnym 2018/2019 projekt powinien być realizowany minimum w 50% placówek.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę dyrektorom przedszkoli odnośnie udziału w projekcie,
- Przeprowadzono narady połączone z dystrybucją materiałów w placówkach dot. realizacji projektu.
- Rozpropagowano konkurs na przedstawienie pt.: „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisję konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji ph. „Czym skorupka za młodu nasiąknie tym na starość... Aktualne polskie i międzynarodowe rekomendacje zdrowego odżywiania dzieci”, która odbyła się 06.06.2018 r w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w przedszkolach
- Przeprowadzono 8 wizytacji projektu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2017/2018.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2018/2019.

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla przedszkolnych koordynatorów i realizatorów projektu, połączone z dystrybucją materiałów.
- W dwóch wybranych przedszkolach zgodnie z wytycznymi odczytano bajkę profilaktyczną pt.: „Przygody Dzielnego niedźwiadka Szczepana”.
- Dodatkowo przeprowadzono szkolenia indywidualne w placówkach, które nie mogły uczestniczyć w szkoleniu w wyznaczonym wcześniejszym terminie.
- Koordynowano konkurs na film –krótki reportaż pt. „Szczepan w naszym przedszkolu zachęca do szczepień” na etapie powiatowym.

Wnioski. Projekt oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program skierowany jest do uczniów klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych klas VI-VIII
Cel główny programu: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku 2017/2018 program zrealizowało 31 szkół, w roku szkolnym 2018/2019 chęć udziału w programie zadeklarowało 30 szkół podstawowych

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 11 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu – powiedz Nie używkom”, która odbyła się 24.10.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla nowych szkolnych koordynatorów programu w siedzibie PSSE Bytomiu.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
- Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Interwencje nieprogramowe

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu - Profilaktyka palenia tytoniu w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia. Działania podjęte w 2018 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa,

ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy w celu zmniejszenia zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce.

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2018 przeprowadzono 5 akcji profilaktycznych na których przeprowadzono 137 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących. Podczas akcji w C.H. Agorze Bytom – „Wiosna ze zdrowiem” „Jesień ze zdrowiem”, zorganizowano punkt dla dzieci, gdzie kolorowano obrazki o tematyce antytytoniowej.
- Przeprowadzono 2 narady, w związku z obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu i Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową.
- W związku z nawiązanym porozumieniem z Aresztem Śledczym w Bytomiu, przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla pracowników Aresztu Śledczego, w szkoleniu uczestniczyło 59 osób.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym kampania społeczna – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację 9 akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno - edukacyjnymi.
- Prowadzono dystrybucje materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

W akcjach wzięło udział 2423 osób.

Warsztaty profilaktyczne nt. substancji psychoaktywnych – Profilaktyka używania alkoholu i narkotyków

Cel – Uświadomienie skutków i konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych

Grupa docelowa – uczniowie szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi i ponadpodstawowych realizujących programy profilaktyczne „Smak życie czyli debata

o dopalaczach”, „ARS, czyli jak dbać o miłość”, uczestnicy półkolonii w czasie ferii i wakacji.

Ramy czasowe - rok 2018

Koordynator, partnerzy - Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom, dyrektorzy placówek oświatowych zainteresowani warsztatami

Formy realizacji:

- Opracowanie konspektu zajęć.
- Przeprowadzono 19 warsztatów podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogoglach i narkogoglach dla zainteresowanych osób.

Wnioski. Warsztaty cieszą się dużym zainteresowaniem udział wzięło 00 osób.

Akcja edukacyjna pt. „Brązowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 13 porad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo – wychowawczymi i instytucjami, gdzie odbywały się półkolonie, MOSIR-em którzy wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”.
- W PSSE Bytom, w okresie wakacyjnym wyeksponowano materiały edukacyjne „Brązowo, ale czy zdrowo?”.
- Przygotowano, rozpropagowano i rozstrzygnięto konkurs dla przedszkolaków z przedszkoli dyżurujących podczas wakacji pt. „Najbardziej oryginalne nakrycie głowy” .
- Przygotowano i poprowadzono podczas półkolonii w 3 warsztaty w formie zabaw i gier edukacyjnych nt. między innymi bezpiecznego opalania.
- Nawiązano współpracę z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło. Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie na trasie Bytom-Tarnowskie Góry- Miasteczko Śląskie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało ok 9 tys osób. Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w powiecie tarnogórskim.

Akcja –antybiotyki

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykooporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania

- Podczas 6 akcji profilaktycznych zorganizowano punkty z materiałami informacyjno- edukacyjnymi,
- Zorganizowano wystawę antybiotykową w Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Bytomiu, w związku z Europejskim Dniem Wiedzy o Antybiotykach przypadający 18 listopada.

- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 14 porad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 8 akcji profilaktycznych zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- W związku z „Światowym Dniem Pluszowego Misia” w Przedszkolu Miejskim nr 15 im. Misia Uszatka w Bytomiu została odczytana przedszkolakom bajka profilaktyczna pt. „Przygody Dzielnego Niedźwiadka Szczepana”. Na zakończenie, każde dziecko otrzymało naklejkę niedźwiadka Szczepana oraz zakładkę informacyjną pt. „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.
- Zorganizowano szkolenie wraz z pracownikami Sekcji Epidemiologii składające się z prelekcji na temat roli i znaczenia szczepień ochronnych dla dwóch grup przyszłych rodziców z „Magamed” - Szkoły Rodzenia Centrum Edukacji Zdrowotnej w Bytomiu w związku z Krajowym Dniem Szczepień Ochronnych przypadającym 7 grudnia.
- Przedstawiono znaczenie szczepień podczas szkolenia dla przedszkolnych koordynatorów projektu wojewódzkiego pt. „Klubu zdrowego Przedszkolaka”.
- Wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne w PSSE Bytom.
- Zamieszczono i aktualizowano informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

„Bezpieczne ferie 2018” „Bezpieczne wakacje 2018”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania:

- Przesłano drogą elektroniczną i papierową plakaty nt. „bezpieczne ferie i wakacje 2018” do Urzędu Miasta w Bytomiu.
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.
- Wspólnie z Sekcją HDiM opracowano regulamin konkursu plastycznego pt. „Bezpieczne ferie 2018” dla uczestników półkolonii. Rozpropagowano go wśród placówek, gdzie odbywają się półkolonie.
  - Dostarczono nagrody laureatom.

- Przygotowano i przeprowadzono akcje profilaktyczną, w okresie wakacji i na terenie MOSIR Torkat Bytom.
- Przeprowadzono 13 narad dot. bezpieczeństwa podczas wakacji.
- Nawiązano współpracę z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło, przez cały okres wakacji.
- Przygotowano i przeprowadzono 2 warsztaty profilaktyczne na półkoloniach w czasie ferii zimowych i 4 warsztatów w czasie wakacji, na temat roli aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania, bezpiecznego spędzania czasu wolnego w czasie zimy i lata, profilaktyki uzależnień oraz odpowiedzialnego korzystanie z promieni UV.
- Sporządzano sprawozdania z akcji „Bezpieczne Ferie 2018” i „Bezpieczne Wakacje 2018”
Wniosek. Warsztaty w formie zabawy - gier, zagadek, quizów cieszą się zainteresowaniem. Uczestniczyło łącznie 89 dzieci.

Akcja Dopalać-wypalać „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 12 narad.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano i uczestniczono w 7 akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 18 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 647 osób z testów w narkogoglach i 647 osób w alkogoglach.
- Nawiązano współpracę z Górnośląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu- oplakatowano kolejkę wąskotorową plakatami „Dopalać, wypalać, groźne narkotyki” na trasie Bytom - Nakło-Chechło, przez cały okres wakacji.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek. Akcje potrzebne, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej

to:

Współorganizacja akcji z Posłem na Sejm RP Barbarą Dziuk pn. „Śląska Wiosna ze zdrowiem”, „XI Śląska Jesień ze zdrowiem”

Cel - propagowanie zdrowego stylu życia.

Grupa docelowa - ogół społeczeństwa.

Ramy czasowe - kwiecień - maj 2018 (akcja 25.05) wrzesień - październik 2018 (akcje 19.10)

Koordynatorzy:

- Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu,
- Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej,
- Poseł na Sejm RP Barbara Dziuk,
- Menager CH Agora Bytom,

Partnerzy:

- Oddział Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE Katowice,
- Fundacja Unia Bracka,
- Szpital Specjalistyczny nr 2 w Bytomiu,
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 4 Bytom,
- Zespół Policealnych Szkół Medyczno-Społecznych w Bytomiu,
- NZOZ „Bi-Med” - Wojciech Bichalski,
- NFZ Delegatura Piekary Śląskie,
- Pasieka Wędrowna,
- „Sponsor Plus” Bytom.

Patronatem wydarzenie objęło:

- Radio Piekary,
- TVP 3 Katowice,
- Polskie Radio Katowice.

Zasadnicze działania:

- Współpraca z Poseł na Sejm PR Barbarą Dziuk i Dyrekcja CH Agora Bytom podczas organizacji „Śląskiej Wiosny ze Zdrowiem, ” i „ X Śląskiej Jesień ze zdrowiem”.
- Zaproszenie do udziału w akcjach partnerów.
- Zorganizowanie „Miasteczka Zdrowia” w CH Agora Bytom, gdzie wszyscy spragnieni wiedzy na temat swojego stanu zdrowia mogli bezpłatnie skorzystać z licznych bezpłatnych konsultacji lekarskich i kosmetycznych. Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom i Oddziału Promocji Zdrowia i Komunikacji Społecznej WSSE Katowice zorganizowali punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi oraz przeprowadzili pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkoholach i narkogogłach. Dla dzieci przygotowano kącik rysunkowy - kolorowania obrazków o tematyce antynikotynowej.
- Uzyskano zgodę od Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej na wypuszczenie balonów przed CH Agora Bytom.
- Czuwanie nad właściwym przebiegiem akcji oraz przygotowano i dostarczono podziękowania dla partnerów.

Wniosek. Akcje cykliczne cieszą się dużym zainteresowaniem. Udział wzięło łącznie 1500 osób. Przeprowadzono 65 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu wśród palaczy oraz 75 testów w alkoholach i 75 testów w narkogogłach.

Podczas interwencji nieprogramowych takich jak:

- Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania – Żywność dzieci w żłobkach
- Profilaktyka chorób nowotworowych – „Badam się mam pewność”
- Profilaktyka zatruc grzybami

- Opieka okołoporodowa
- Profilaktyka Wszawicy

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom zamieszczali informacje na stronie internetowej PSSE Bytom. Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych placówek zgodnie z wytycznymi, oraz podczas akcji profilaktycznych organizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi między innymi profilaktyka wszawicy, chorób nowotworowych, zatruc grzybami.

Dzięki bardzo dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom włączyli się także w akcje organizowane przez PCK **„Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy”**, **„Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK ”** i **Wampiriady**.

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych,
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.
- pozyskiwanie partnerów oraz bezpłatnych ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają wzbogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej, zauważono że w 2018 r. zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice. Są one bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć czy programów w roku 2018 była zadowalająca. Dużym zainteresowaniem wśród uczniów cieszyły się warsztaty, które opracowali i wprowadzili do szkół pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej.

Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt.: zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym.

Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać bezpłatnie testy w alko i narkogoglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklaroowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

1. W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej zakres badań akredytowanych jest uaktualniany lub rozszerzany o nowe lub zmieniające się metodyki badań. Szczególną wagę do aktualizacji zakresu badań akredytowanych przywiązuje się do tych metodyk badawczych, które znajdują się w wymaganym obszarze prawnym. Corocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

a) **Sekcja Badań Wody** przeprowadziła badania :

- wody przeznaczonej do spożycia: przebadano 56 próbek,
- wody z pływalni : przebadano 25 próbki,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 105 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 07.12.2017 (Dz. U. 2017 poz.2294). Oznaczane były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, *Clostridium perfringens*, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotany, żelazo, mangan, glin, chlorki, utlenialność, twardość ogólna. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów, utlenialność, azotany i mętność oraz liczbę bakterii z rodzaju *Legionella* w prysznicach basenowych.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny spadek w ilości przeprowadzonych badań.

b) **Sekcja Badań Żywności w 2018 roku** wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z planem poboru próbek z terenu Bytomia mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 246 próbek środków spożywczych. Najwięcej zbadano wyrobów cukierniczych i ciastkarskich (66 próbek), mleka i przetworów mleczarskich (55 próbek), warzyw i owoców (15 próbek), ryb (15 próbek), przypraw (10 próbek), środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego (30 próbek), przetworów drobiowych (15 próbek), suplementów diety (10 próbek), kawy (10 próbek) oraz garnażerki (6 próbek). Badania mikrobiologiczne wykonywano głównie w kierunku obecności bakterii z grupy Enterobacteriaceae, Salmonella, Listeria, Bacillus cereus. Zastrzeżenia co do jakości pod względem obecności lub zawyżonej liczby mikroorganizmów niejednokrotnie budziły próbki badanych lodów (w 10 próbkach wystąpiły przekroczone liczby bakterii z grupy Enterobacteriaceae). W 21 próbkach badanych ciastek i wyrobów ciastkarskich stwierdzono zawyżone liczby Bacillus cereus).

Fizykochemicznie zbadano 57 próbki w tym: 7 próbek mięsa i ryb oraz 12 próbek warzyw w kierunku zawartości azotanów i azotynów. Próbki przetworów zbożowych, orzechów, przypraw, kawy i herbaty badano w kierunku zanieczyszczeń biologicznych (przebadano 22 próbki z terenu Bytomia). Ponadto zbadano 14 próbek sanitarnych w kierunku szkodników zbożowo-mącznych z czego zdyskwalifikowano 5 próbek za ich obecność

Monitoringiem badań fizykochemicznych w roku 2018 objęto:

- warzywa: różne rodzaje sałaty, szpinak świeży i mrożony- badanie w kierunku azotanów
- środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego – badania w kierunku zawartości azotanów,
- suplementy diety i żywność specjalnego przeznaczenia medycznego – badania w kierunku znakowania.

W zakresie badań sensorycznych przebadano 38 próbek z różnego asortymentu.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek Salmonella i Shigella,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2018 w sekcji wykonano:

- 14 045 badania u 4682 osobach podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 279 badań u 101 osobach, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,

- 99 badań u 34 osób u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 151 badań u 55 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 32 badania u 13 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 82 badania dla 56 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań u osób podejmujących lub wykonujących prace przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia. Wzrost ilości badań w tej grupie spowodowany był napływem ludności z wschodniej granicy celem podjęcia pracy zarobkowej.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2018, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali 2390 kontroli (w tym 60 kontroli związanych z poborem próbek wody) na terenie miasta Bytom.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano 556 decyzji administracyjnych, w tym 53 decyzje w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano 414 decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono 74 mandaty karne na kwotę 12200 zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji.

W związku z tym:

- wystawiono 2 tytuły wykonawcze,
- wydano 4 postanowienia o nałożeniu grzywny na kwotę 1230 zł.

W 2018 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia obiektu.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu, ale nałożono 2 kary pieniężne w wysokości 40.000 zł. w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego miasta Piekary Śląskie za rok 2018

Bytom 2019

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa Sanitarnego miasta Piekary Śląskie za rok 2018”. Dokument ten przygotowujemy jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w mieście. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	5
2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych	7
3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego	7
Wnioski	8
II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	8
1. Stan sanitarny szpitali	8
2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych	10
3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych	11
4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy	13
5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	13
Wnioski	13
Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	14
III.	
1. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	17
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych	18
3. Piekarnie	19
4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF /RAPEX	19
5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	19
6. Akcje	19
7. Interwencje	24
Wnioski	25
IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej oraz wody do kąpieli	26
1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę	26
2. Ocena jakości wody w pływalniach	27
3. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej	28
V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	28
1. Domy pomocy społecznej	29

2.	Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie	30
3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług	30
4.	Dworzec autobusowy	31
5.	Ustępy publiczne	31
6.	Baseny kąpielowe	31
7.	Apteki	32
8.	Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe	32
9.	Akcje i współpraca z innymi jednostkami i podmiotami	32
10.	Inne informacje	32
11.	Interwencje	33
	Wnioski	34
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	34
1.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	35
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia	37
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna	39
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży	39
5.	Interwencje	39
	Wnioski	40
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	40
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy	40
2.	Choroby zawodowe	43
3.	Interwencje	44
	Wnioski	44
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	45
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	48
X.	Działalność laboratoryjna	60
XI.	Podsumowanie	61

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2018 roku na terenie Piekar Śląskich przeprowadzono łącznie 245 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych wzrosła w porównaniu do roku ubiegłego o 33.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne stwierdzono nieznaczny wzrost ogólnej liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2018 roku zarejestrowano ogółem 16 zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

Zarejestrowano 1 zachorowanie na wzv typu A, 10 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 5 zachorowań na wzv typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 5 przypadków, natomiast spadek w liczbie zachorowań na wzv typu A o 1 przypadek i wzv typu C o 1 przypadek. Nie zarejestrowano natomiast ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2018 r. zarejestrowano 29 przypadków zatrucia pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella – o 24 przypadki więcej niż w roku ubiegłym. Nie notowano przypadków zakażeń pozajelitowych wywołanych przez pałeczki Salmonella.

Zarejestrowano także 25 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (spadek o 2 przypadki), 51 przypadków biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (spadek o 7 przypadków), 63 przypadki wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 3 przypadki).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było Clostridium difficile. W 2018 roku zarejestrowano 23 przypadki zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 2 przypadki mniej niż w roku 2017. Utrzymująca się wysoka liczba zarejestrowanych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania Clostridium difficile.

W 2018 r. na terenie Piekar Śląskich wystąpiły 4 ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową, to jest o 1 więcej niż w roku poprzednim.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w:

- oddziałach szpitalnych - 2 ogniska, zachorowało 5 osób, zgonów nie było. Ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez Clostridium difficile;
- przedszkolu – 1 ognisko, zachorowało 16 osób. Nośnika zakażeń nie ustalono, prawdopodobnym nośnikiem mógł być serek waniliowy. Czynnikiem etiologicznym była Salmonella z grupy D typ enteritidis;
- mieszkaniu prywatnym – 1 ognisko, zachorowało 9 osób. Nośnika zakażeń nie ustalono, czynnikiem etiologicznym zachorowań była Salmonella z grupy D typ enteritidis.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost zachorowań na następujące choroby:

płonica – 27 zachorowań (wzrost o 16 przypadków),

świnka – 5 zachorowań (wzrost o 3 przypadki),

krztusiec – 4 zachorowania (wzrost o 1 przypadek),

natomiast spadek liczby zachorowań na ospę wietrzną o 506 przypadków, zarejestrowano – 81 zachorowań.

Ponadto zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na różyczkę.

Nie zarejestrowano natomiast przypadków zachorowań na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 6 przypadków, zarejestrowano 17 zachorowań.

Zanotowano 12 przypadków szczepienia przeciwko wścieklicznie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta - o 10 przypadków więcej niż w roku ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych innego i nieokreślonego, natomiast nie rejestrowano zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*, *Neisseria meningitidis* oraz *Haemophilus influenzae*.

W ilości zachorowań na gruźlicę od 2011 roku obserwuje się tendencję spadkową, jednak w roku 2018 zarejestrowano 18 przypadków zachorowań – o 3 przypadki więcej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzenia nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2018 zaobserwowano spadek liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 6844 przypadków w roku 2017 do 6013 przypadków w roku 2018.

Spadek liczby zarejestrowanych przypadków wynika ze zgłaszalności zachorowań przez podmioty lecznicze.

W 2018 roku zarejestrowano 37 przypadków grypy, potwierdzonych badaniami wirusologicznymi, tak jak w roku poprzednim.

W 2018 roku prowadzony był nadzór epidemiologiczno- wirusologiczny nad grypą w Systemie Sentinel w 1 wytypowanej poradni POZ. W ramach tego nadzoru pobrano próby do badań w kierunku wirusów grypy od 79 pacjentów z podejrzeniem zachorowania na grypę. Badania wirusologiczne potwierdziły obecność wirusa grypy u 47 pacjentów, w tym u 44 pacjentów wirus grypy typu B, u 3 pacjentów wirus grypy A/H1N1/v.

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2018 roku o 105 w porównaniu z rokiem poprzednim, zaszczepione zostały w 2018 roku 1583 osoby.

Od roku 2008 obserwuje się spadek zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową, w latach 2015-2017 nie notowano zachorowań, natomiast w 2018 roku wystąpił 1 przypadek zachorowania.

Nadal utrzymująca się niska zapadalność, szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

W 2018 r. na terenie Piekar Śląskich przeciwko meningokokom ogółem zaszczepione zostały 332 osoby, tj. więcej o 295 osób niż w roku poprzednim. W analizowanym roku na terenie Piekar Śląskich realizowane były szczepienia akcyjne młodzieży gimnazjalnej przeciw meningokokom.

Ponadto w 2018 r. zarejestrowano 7 przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pyogenes* (wzrost o 2 przypadki) oraz 1 przypadek inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae* (spadek o 1 przypadek), natomiast nie rejestrowano inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W analizowanym okresie zarejestrowano również 1 przypadek kiły (o 1 mniej niż w roku 2017), 1 przypadek rzeżączki, 1 przypadek lambliozy oraz 1 przypadek jersiniozy pozajelitowej.

W 2018 r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. Łącznie ogniska objęły 5 pacjentów. Nie odnotowano przypadków zgonu z powodu zakażenia. Ogniska dotyczyły zakażeń szerzących się drogą pokarmową. Czynnikiem etiologicznym zachorowań było *Clostridium difficile*.

W przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania epidemiologiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2018 r. nie zarejestrowano interwencji. W 2018 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie miasta Piekary Śląskie pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 17 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 4 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2018 roku na terenie miasta Piekary Śląskie sprawowano nadzór nad 24 punktami szczepień. Skontrolowano 23 punkty szczepień, przeprowadzając 41 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

W 2018 roku zarejestrowano 1 interwencję dotyczącą zaszczepienia dziecka preparatem szczepionkowym po upływie daty ważności. Przeprowadzono kontrolę w podmiocie leczniczym, która wykazała nieprawidłowości w zakresie prowadzenia dokumentacji dotyczącej szczepień, nałożono mandat karny w wysokości 150 zł, wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane. Sprawę przekazano do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w ramach posiadanych kompetencji.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnie imienne do PSSE w Bytomiu.

W 2018 r. poradnie POZ zgłosiły 101 dzieci oraz 86 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym. PPIS w Bytomiu wystosował 14 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. W 2018 roku zaobserwowano wzrost liczby osób uchylających się od szczepień ochronnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2018 zauważalny jest spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży we wszystkich grupach wiekowych. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych. Natomiast zaobserwowano wzrost wykonawstwa szczepień ochronnych zalecanych, szczególnie w zakresie szczepień przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu, grypie, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A oraz meningokokom.

System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest podmiotom leczniczym celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

Podsumowując prowadzony w 2018 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, wywołanych przez *Clostridium difficile*. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych.

Ponadto w roku 2018 zaobserwowano utrzymywanie się tendencji wzrostowej liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.

Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

Stan sanitarny szpitali

W 2018 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 2 szpitalami na terenie Piekar Śląskich :

- SP Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej im. dr J. Daaba w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 62,
- Szpital Miejski w Piekarach Śląskich pw. Św. Łukasza, Piekary Śląskie, ul. Szpitalna 11.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane. W szpitalach łącznie przeprowadzono 22 kontrole.

W szpitalach przeprowadzone kontrole wykazały nieprawidłowości: zakurzone i popękane ściany, ubytki tynku i kasetonu w suficie w gabinecie lekarskim, korytarzu komunikacyjnym, myjni, magazynie sprzętu, klatce schodowej, zniszczone ze zdartą powłoką podpórki pod kończyny, nieprawidłowa klasyfikacja odpadów medycznych innych niż niebezpieczne, nieprawidłowe oznakowanie pojemników na odpady, brak ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180104.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości, która została wykonana. W 2 przypadkach strona usunęła nieprawidłowości w terminie 7 dni, co potwierdziły kontrole sprawdzające, wydano decyzje umarzające postępowanie. Nie nałożono mandatów karnych.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 5 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanych decyzjach.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w przypadku SP Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w pralni należącej do szpitala, natomiast w drugim szpitalu w pralni zewnętrznej na podstawie zawartej umowy.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

W skontrolowanych szpitalach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 2 skontrolowanych szpitalach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gromadzenia i przechowywania odpadów medycznych. W 1 szpitalu wydano decyzję nakazującą, która została wykonana, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. W drugim szpitalu wszczęto postępowanie administracyjne, strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, postępowanie umorzono.

W jednym szpitalu sterylizacja narzędzi odbywa się w sterylizatorni centralnej, która spełnia obowiązujące wymagania, natomiast w drugim szpitalu w sterylizatorni podręcznej.

Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania procedur.

Stan sanitarno – higieniczny szpitali z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie. Stopniowo realizowane są obowiązki nałożone w wydanych decyzjach, przeprowadzane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

Ponadto przeprowadzono 1 kontrolę tematyczną w zakresie oceny stanu sanitarnego SP Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej jako obiektu stanowiącego zabezpieczenie medyczne w związku z organizacją Szczytu Klimatycznego. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Przeprowadzono także 2 kontrole szpitali w zakresie oceny stopnia realizacji programu dostosowania. Kontrole wykazały, że programy dostosowania nie zostały zrealizowane, wydano opinie o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń szpitalnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2018 r. w nadzorowanych szpitalach wystąpiły 2 ogniska zakażeń szpitalnych. W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 2 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Pracownicy Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadzili 3 kontrole w szpitalach. Kontrole obejmowały zaplecza szpitalne:

- SP Wojewódzki Szpital Chirurgii Urazowej im. dr J. Daaba w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 62 (2 kontrole),
- Szpital Miejski w Piekarach Śląskich pw. Św. Łukasza, Piekary Śląskie, ul. Szpitalna 11 (1 kontrola).

W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji nakazujących na zaplecze szpitalne,

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska nadzoruje 1 pralnię wchodzącą w skład Samodzielnego Publicznego Szpitala Chirurgii Urazowej im. dr Janusza Daaba. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny

pomieszczeń pralni oceniono jako dobry. Pralnia posiada szczegółowo opracowaną i wdrożoną procedury postępowania z bielizną czystą i brudną, w tym transportu bielizny oraz dezynfekcji i sprzątnia pomieszczeń. Pralnia wyposażona jest w metalowe, zamykane, oznakowane wózki do transportu bielizny czystej i brudnej. W pralni, w części brudnej zorganizowane są stanowiska mycia i dezynfekcji wózków transportowych. Pralnia posiada bariery higieniczne. W pralni szpitalnej nie są wytwarzane odpady medyczne. Odpady komunalne gromadzone są w zamykanych pojemnikach wyłożonych workami, następnie wynoszone do kontenerów zbiorczych. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami komunalnymi. Pracownicy posiadają odzież ochronną odpowiednią do wykonywanej pracy i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej. W pralni stosowana jest głównie bielizna wielokrotnego użytku (fartuchy gumowe, obuwie, rękawice). Śluzki wyposażone są w zasobniki z ręcznikami jednorazowego użytku, które po użyciu traktowane są jako odpad komunalny. Odzież gumowa wielokrotnego użytku jest dezynfekowana, a następnie myta i suszona, przechowywana w szafach przeznaczonych na ten cel.

W Szpitalu Miejskim pw. Św. Łukasza bielizna prana jest przez firmę zewnętrzną – zawarta umowa z Pralnią Silesia Sp. z o.o. Katowice. Na terenie szpitala znajduje się magazyn bielizny brudnej i magazyn bielizny czystej. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny magazynów nie budził zastrzeżeń. Transport bielizny do pralni odbywa się samochodem firmy piorącej.

Podczas kontroli zaplecza szpitalnego oceniono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W szpitalach opracowane są procedury, które określają postępowanie w przypadku zgonu pacjenta. Zwłoki na terenie szpitali przechowywane są w wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez firmę zewnętrzną (wg. umowy podpisanej ze szpitalem) i przewożone do chłodzi.

Szpitale posiadają magazyny odpadów medycznych, w których gromadzone są odpady z oddziałów szpitalnych. W magazynach nie stwierdzono nieprawidłowości.

W okresie sprawozdawczym nie zarejestrowano interwencji dotyczących szpitali.

Stan sanitarny zakładów opiekuńczo-leczniczych

W ewidencji PSSE w Bytomiu na terenie Piekar Śląskich znajduje się 1 zakład opiekuńczo - leczniczy.

W roku 2018 przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie. Zakład zlokalizowany jest w budynku wolnostojącym, 3-kondygnacyjnym dostosowanym dla osób niepełnosprawnych. Obiekt wyposażony w instalację wodociągową i kanalizacyjną. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektów są w dobrym stanie technicznym. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Obiekt posiada umowę dot. odbioru i utylizacji odpadów medycznych o kodzie: 180103, 180104 podpisaną z upoważnioną firmą: Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Odpady nieostre o kodzie: 180103 gromadzone są w pojemnikach wyłożonych czerwonymi workami, natomiast odpady o kodzie 180104 gromadzone są w workach foliowych koloru niebieskiego. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu z urządzeniem chłodniczym wyposażonym w termometr. Pojemniki i worki wymieniane są nie rzadziej, niż co 72 godz. Odpady medyczne odbierane są 1 raz w miesiącu. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do kontenera zbiorczego usytuowanego na terenie zakładu na wydzielonym placu gospodarczym. W 2018 r. nie stwierdzono nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i komunalnymi.

Placówka zaopatrzona jest w dostateczną ilość sprzętu jednorazowego użytku. Odzież ochronna i środki ochrony indywidualnej są odpowiednie i w wystarczającej ilości. W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana na miejscu. Zakład posiada pomieszczenia przeznaczone na pralnię. W pomieszczeniach pralni zachowuje się rozdział dróg obiegu bielizny czystej i brudnej. Obiekt posiada wydzielone miejsca na przechowywanie odzieży czystej i odzieży brudnej. Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. Zwłoki na terenie zakładów przechowywane są na wydzielonym miejscu z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny zakład ma podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym. Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu oceniono jako dobry.

Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajdują się 32 podmioty, w skład których wchodzi 53 obiekty.

Ponadto nadzorem objętych jest 9 filii ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru Sekcji Epidemiologii sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie Piekar Śląskich w 2018 r. przeprowadzono 25 kontroli w 22 obiektach, ponadto skontrolowano 3 filie przeprowadzając 3 kontrole.

W 2018 r. w 6 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego.

Nieprawidłowości dotyczyły: zakurzonych z zaciekami ścian i sufitów ubytków tynku w gabinetach lekarskich, gabinetach diagnostyczno-zabiegowych, poczekalni dla pacjentów, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla pacjentów i personelu, rejestracji, pomieszczeniu porządkowym, braku połączenia ścian z podłogami w sposób umożliwiający mycie i dezynfekcję, braku dozowników z preparatem do dezynfekcji rąk w pomieszczeniu na odpady medyczne, gabinetach lekarskich, pomieszczeniu porządkowym, braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180102, 180104, braku procedury dotyczącej postępowania z odpadami medycznymi o kodzie 180104, braku prawidłowej klasyfikacji odpadów medycznych o kodzie 180102, braku oznakowania pojemników i worków.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 3 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości oraz 3 decyzje umarzające postępowanie – strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni. Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 1 decyzję zmieniającą termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Jako zły pod względem sanitarno - technicznym oceniono 1 obiekt, w którym wydana decyzja jest w trakcie realizacji. Na negatywną ocenę obiektu miały wpływ nieprawidłowości dotyczące zabrudzonych z ubytkami tynku ścian w pomieszczeniach obiektu oraz braku połączenia ścian z podłogami w sposób umożliwiających mycie i dezynfekcję.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa w zależności od rodzaju skażenia po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny zakaźny lub niezakaźny-

pakowana w worki foliowe odpowiedniego koloru i usuwana do pojemników przeznaczonych na te cele. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach.

Odpady medyczne segregowane są w miejscu wytwarzania i gromadzone do zamykanych i oznakowanych pojemników. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach składowane są w pojemnikach twardej, odpornej na przekłucie opisanych datą otwarcia i kodem odpadu. Do czasu odbioru i transportu do utylizacji przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w urządzeniu chłodniczym przeznaczonym na ten cel. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów medycznych do utylizacji. Odpady medyczne zakaźne za wyjątkiem odpadów o ostrych końcach i krawędziach gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach wyłożonych workami foliowymi koloru czerwonego. W 5 obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi: brak ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180102, 180104, brak procedury dotyczącej postępowania z odpadami medycznymi o kodzie 180104, brak prawidłowej klasyfikacji odpadów medycznych o kodzie 180102, brak oznakowania pojemników i worków. W 2 przypadkach wydano decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości, decyzje zostały wykonane, co potwierdziły kontrole sprawdzające. W 3 przypadkach wszczęto postępowanie administracyjne, strony usunęły nieprawidłowości w ciągu 7 dni, postępowanie umorzono.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W 1 obiekcie stwierdzono brak procedury dotyczącej postępowania z odpadami medycznymi o kodzie 180104. Wydano decyzję nakazującą usunięcie nieprawidłowości, decyzja została wykonana, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W roku 2018 pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska skontrolowali łącznie 11 obiektów (10 przychodni, 1 podstacja pogotowia ratunkowego) w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. W obiektach odpady medyczne były selektywnie zbierane w miejscu powstania. Odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach zbierane były do pojemników jednorazowego użycia, sztywnych, odpornych na działanie wilgoci, mechanicznie odpornych na przekłucie lub przecięcie, koloru czerwonego. Pozostałe odpady medyczne zakaźne zbierane były do worków jednorazowego użycia z folii polietylenowej, koloru czerwonego, wytrzymałych, odpornych na działanie wilgoci i środków chemicznych. Odpady niebezpieczne, inne niż zakaźne zbierane były do worków foliowych koloru żółtego, natomiast odpady inne niż niebezpieczne do worków w kolorze niebieskim lub czarnym. Pojemniki lub worki z odpadami medycznymi posiadały widoczne oznakowanie (kod odpadów medycznych w nich przechowywanych, nazwę wytwórcy odpadów medycznych, numer REGON wytwórcy odpadów medycznych, numer księgi rejestrowej wytwórcy odpadów medycznych, wraz z podaniem organu rejestrowego, datę i godzinę otwarcia-rozpoczęcie użytkowania, datę i godzinę zamknięcia pojemnika, worka). W obiektach nie były wytwarzane odpady wysoce zakaźne. Ze stanowisk pracy odpady odbierane były codziennie lub przed upływem 72 godzin. Odpady medyczne zakaźne w obiektach magazynowane były w przenośnych urządzeniach chłodniczych (lodówkach) wyposażonych w termometr. Lodówki usytuowane były najczęściej w pomieszczeniach porządkowych. W tych pomieszczeniach lub w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego znajdowała się umywalka do mycia rąk z wodą ciepłą i zimną, dozowniki z mydłem i ręcznikami jednorazowymi, wydzielone miejsce do przechowywania czystych i zbierania brudnych środków ochrony indywidualnej. Transport wewnętrzny odpadów medycznych odbywał się w większości

obiektów w zamykanych pojemnikach, zapewnione było miejsce do dezynfekcji, mycia i przechowywania tych pojemników. Podmioty posiadały prawidłowo opracowane procedury i instrukcje postępowania z odpadami medycznymi oraz posiadały umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza oraz dokumentację przekazania odpadów. Umowy podpisane były w większości z firmą „Remondis Medison” Sp. z o.o. z Dąbrowy Górniczej, ul. Puszkina 41.

Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 58 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2018 r. skontrolowano 21 obiektów, przeprowadzając 22 kontrole sanitarne.

W 2 gabinetach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku zachowania ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch materiału od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego, braku bezpośredniego połączenia gabinetu badań ginekologicznych z pomieszczeniem higieniczno-sanitarnym wyposażonym dodatkowo w bidet. W 1 obiekcie wydano decyzję nakazującą, która została wykonana, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. W drugim obiekcie decyzja została wydana w 2019 r. Nie nałożono mandatów karnych.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W skontrolowanych gabinetach nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów został oceniony jako dobry. Jeden gabinet oceniono jako zły ze względu na wydaną decyzję, która jest w trakcie realizacji.

Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajdują się 2 praktyki pielęgniarek.

Wszystkie praktyki zlokalizowane są na terenie szkół i świadczone są w nich usługi na rzecz uczniów szkoły.

W 2018 r. skontrolowano 1 praktykę, przeprowadzając 1 kontrolę. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

Wnioski

Stan sanitarny szpitali stopniowo ulega poprawie, na bieżąco wykonywane są zalecenia ujęte w decyzjach. Ponadto realizowane są prace modernizacyjne w celu poprawy warunków leczenia pacjentów i pracy personelu.

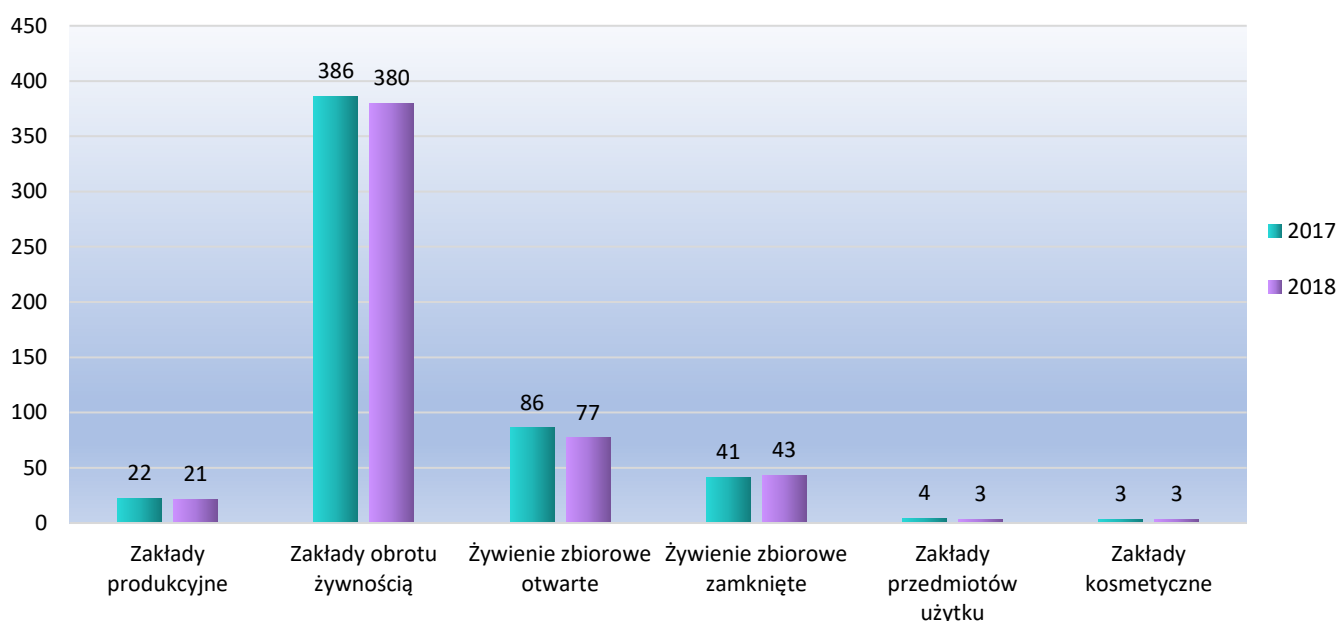
Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie.

Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno - higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2018 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie miasta Piekary Śląskich, skontrolowali **288** zakładów branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **54,6 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Wykaz obiektów pod nadzorem

Najliczniejszą grupę obiektów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W tej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w Piekarach Śląskich można stwierdzić, że w 2018 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2017 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2018 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **38,9 %** niż w roku 2017.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2017 do 2018

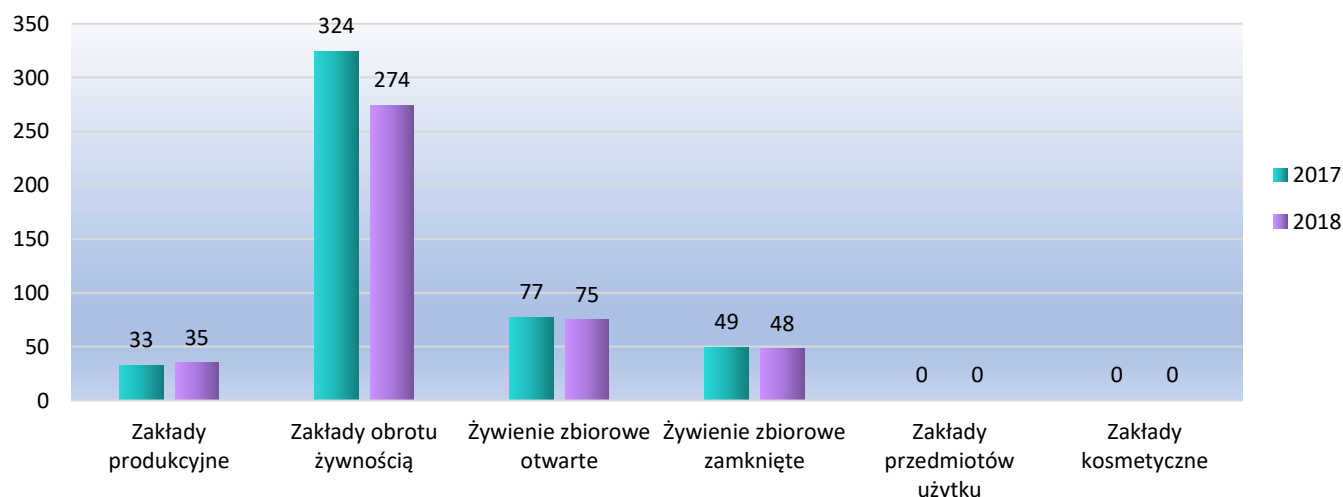
Rodzaj obiektu	Piekary Śląskie			
	2017		2018	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	19	15	19	16
Obrót	241	218	119	113
Żywnienie otwarte	59	47	45	41
Żywnienie zamknięte	38	38	35	34
RAZEM	357	318	218	204

W roku 2018 wykonano **204** kontrole z **218** zakładów zaplanowanych do kontroli. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **93,5** %.

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie miasta Piekary Śląskie w 2018 roku przeprowadzono **432** kontrole. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Dodatkowo przeprowadzono **13** kontroli sanitarnych obiektów nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu. Były to kontrole przeprowadzone w związku z imprezami masowymi oraz zgłoszonymi interwencjami konsumentów. Porównując dane z rokiem 2017 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2018 r. zmniejszyła się.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

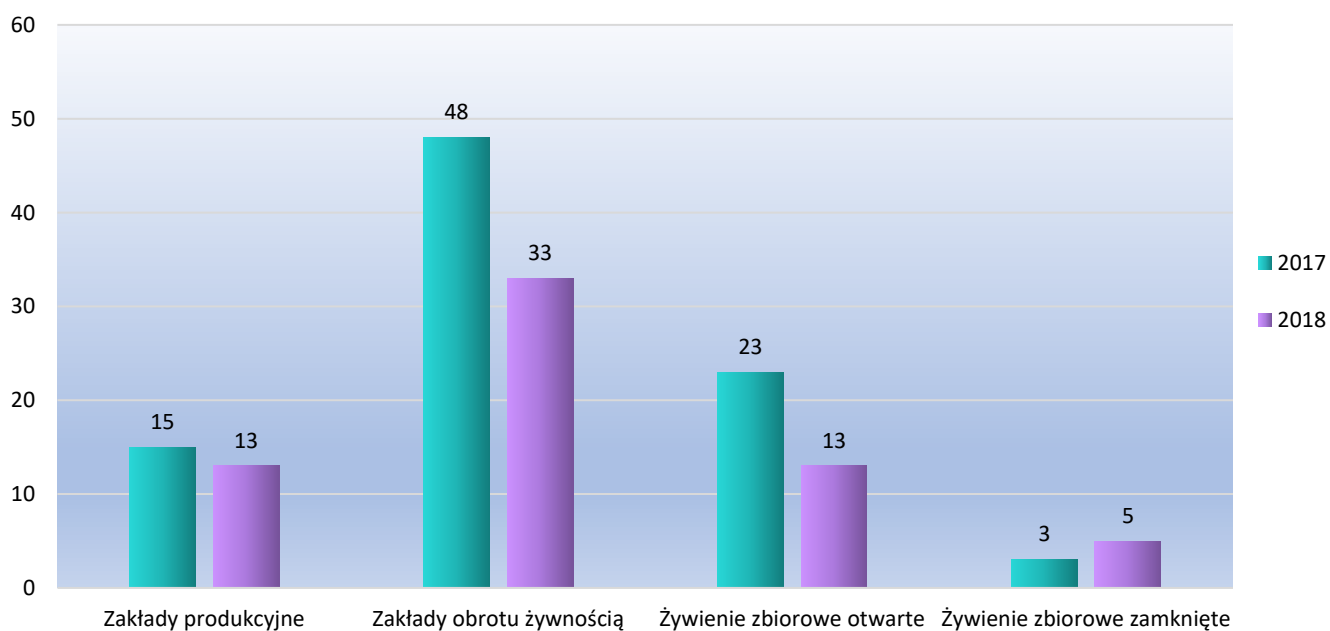
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **274** (o ok. 15,5 % mniej niż w 2017 r.). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **5,7%** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zmniejszyła się o **2,5%** w stosunku do roku ubiegłego. Natomiast w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego liczba kontroli pozostała na podobnym poziomie w stosunku do roku 2017.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2017 i 2018.

Rok	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Powiat	7	8	7	8	7	8	7	8	2017	2018	2017	2018
Piekary Śląskie	542	527	371	288	483	432	89	64	-	1 / 220	17 / 4950	24 / 5600

W roku 2018 na terenie miasta Piekary Śląskich wydano ogółem **64** decyzje administracyjne na podmioty branży spożywczej, tj. o **28%** decyzji mniej niż w 2017 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2018 liczba wydanych decyzji zmniejszyła się w stosunku do ubiegłego roku.

Wśród zakładów obrotu żywnością ilość decyzji administracyjnych zmniejszyła się o **31%** w stosunku do 2017 roku, natomiast wśród zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zmniejszyła się o **43%**.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2018 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

Stan sanitarno – higieniczny i techniczny

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2017 i 2018.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2017 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2018 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
Piekary Śląskie	371	17	4,6	288	17	5,9

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny nieznacznie się pogorszył.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,

- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2017 i 2018.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2018 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
Piekary Śląskie	371	17 / 4950	4,5	288	24 / 5600	8,3

W roku sprawozdawczym nałożono dodatkowo **1** mandat karny na kwotę **500 zł.** w zakładzie nie będącym pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych pracowników mających kontakt z żywnością nieopakowaną.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zwiększyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **7** (tj. o **31%**) więcej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku 2018 do badań laboratoryjnych na terenie Piekar Śląskich pobrano **78** próbek, tj. o **32%** mniej próbek niż w roku 2017, w którym pobrano **115** próbek.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

pod względem mikrobiologicznym przebadano **40** próbek,

pod względem organoleptycznym przebadano **12** próbek,
pod względem fizykochemicznym przebadano **15** próbek,
pod względem znakowania ocenie poddano **34** próbek,
pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **5** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań żadna próbka nie została zdyskwalifikowana, natomiast w ubiegłym roku dyskwalifikacji uległo **7** próbek, tj. **5,8%** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek.

Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie miasta Piekar Śląskich zewidencjonowanych jest **9** piekarni, z których skontrolowano **9**.

W trakcie kontroli w **3** zakładach pobrano ogółem **6** próbek, w tym **6** próbek sanitarnych – wytrzepek z koszyków oraz zmiotek. Żadna z próbek nie została zdyskwalifikowana w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2018 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie miasta Piekar Śląskich przeprowadzono **24** kontrole głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami

W roku sprawozdawczym w rejestrze PPIS w Bytomiu na terenie miasta Piekar Śląskich znajdowała się **1** wytwórnia oraz **2** miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, nie przeprowadzono kontroli sanitarnych.

W roku 2018 nie przeprowadzono kontroli sanitarnych w obiektach obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowały się **3** obiekty obrotu kosmetykami.

Pracownicy sekcji HŻŻ i PU na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym nie pobrano żadnych próbek w w/w obiektach.

Akcje

W 2018 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania. Ponadto w 2018 roku na terenie miasta Piekar Śląskich przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					inne ⁴	uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	10	10	10	0	0	0	1	500	1 zalecenie doraźne	-
2.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	4	4	4	0	0	0	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe
3.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	3	3	3	0	0	0	0	0	0	-
4.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	2	2	2	0	0	0	0	0	0	-

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
5.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	4	0	0	0	0	0	0	0	-	-
6.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	17	7	7	0	0	0	0	0	0	-
7.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	21	0	0	0	0	0	0	0	0	-
8.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	1	1	1	1	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 5 próbek lodów z automatu

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					inne ⁴	uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
9.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	51	0	0	0	0	0	0	0	0	-
10.	Akcja związana z „Planem działania na 2018 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”	NS.HŻŻ i WIORIN	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
11.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty	NS.HŻŻ	32	30	30	0	0	0	0	0	0	-

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
RAZEM		-	145	57	57	1	0	0	1	500	1	-

Działalność interwencyjna za 2018 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT PIEKARY ŚLĄSKIE)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **18**, w tym anonimowych **7**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **16**, w tym anonimowych **7**; zasadnych **5** w tym anonimowych zasadnych **1**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **0**, w tym anonimowych **0**.

L. p.	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych /niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	6	5	5	0	1/400	1/4	0	0	1 interwencja bez rozpatrzenia
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	11	10	10	2/4	4/1500	4/6	0	0	1 interwencja przechodzi na 2019 r.
3.	Działalność prowadzona bez głośzenia	1	1	1	0	0	0/1	0	0	-
SUMA		18	16	16	2/4	5/1900	5/11	0	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie Piekary Śląskie podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2018 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zmniejszyła się o ok. **11 %** w porównaniu do roku 2017, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **18** interwencji.

WNIOSKI

- Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
- Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2018 w stosunku do roku 2017 pozostała na tym samym poziomie.
- W roku sprawozdawczym dwukrotnie zwiększyła się liczba nałożonych mandatów karnych za bieżący stan sanitarno - higieniczny w kontrolowanych zakładach w porównaniu do roku ubiegłego.
- Zdecydowana większość zakładów posiada wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedury oparte na podstawie zasad systemu HACCP. Ciągłym problemem wśród części kontrolowanych zakładów jest niestosowanie procedur i brak bieżącego prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
- W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2017 jak i 2018 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.
- W 2018 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych żadna próbka nie została zdyskwalifikowana, natomiast w roku 2017 dyskwalifikacji uległo 7 próbek.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej i wody w pływalniach

Łącznie w 2018 r. w ramach nadzoru terenowo – laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 59 próbek wody.

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia (w tym jakość wody ciepłej) i zarządców pływalni wynosiła 112.

Wydano 5 decyzji: 1 dot. legionelli, 1 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 1 dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni, 2 zmieniające.
Zarejestrowano 1 niezasadną interwencję (dot. jakości wody do spożycia).

Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 55,6 tys.
- Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d : woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowice –śr. 6242 (SUW Bibiela; SUW Kozłowa Góra; zbiorniki Murcki- woda z ujęć powierzchniowych SUW Goczałkowice lub SUW Będzin); dystrybutor: Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Piekarach Śląskich

Miasto Piekary Śląskie zaopatrywane jest w wodę zakupywaną z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów w Katowicach dostarczaną głównie ze Stacji Uzdatniania Wody „Bibiela” w Miasteczku Śląskim oraz z Stacji Uzdatniania Wody „Kozłowa Góra” w Wymysłowie (dzielnice Brzeziny Śląskie i Brzozowice Kamień). Ponadto część dzielnicy Dąbrówka Wielka zasilana jest wodą z nadzorowanych przez inne PSSE ujęć powierzchniowych tj. SUW Goczałkowice lub SUW Będzin-zbiorniki Murcki).

Jakość wody wodociągowej na terenie miasta kontrolowana była systematycznie w wyznaczonych punktach, zlokalizowanych w poszczególnych dzielnicach miasta.

W 2018 r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 24 próbki wody.

Nie potwierdzoną powtórным badaniem podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ stwierdzono w 1 próbce wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Piekary Śląskie wynosiła 68.

Nie potwierdzoną powtórным badaniem podwyższoną ogólną liczbę mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ stwierdzono w 2 próbkach wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Piekary Śląskie oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii zgłoszonych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Piekarach Śląskich wynosiła 12.

Zarejestrowano 1 niezasadną interwencję.

Wydano 1 decyzję dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia.

Ocena jakości wody w pływalniach

W 2018 r. na terenie miasta Piekary Śląskie czynne były 2 pływalnie oparte na wodzie wodociągowej (w tym 1 kryta i 1 odkryta).

Nieczynna była pływalnia Samodzielnego Publicznego Wojewódzkiego Szpitala Chirurgii Urazowej w Piekarach Śląskich.

W 2018 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 3 próbki wody.

Nie stwierdzono przekroczeń badanych parametrów.

Ponadto Państwowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do nieszczelnego systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 42.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor wolny i potencjał redoks.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządca obiektu podejmował na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowej stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Wydano 1 decyzję dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni za okres od 02.06. 2017 r. do 01.06.2018 r.

Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 5 obiektach, w tym szpital-2; zakłady opiekuńczo-lecznicze (podmioty lecznicze)/domy zakonne -1; hotele-2.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Chirurgii Urazowej im. Dr. Janusza Daaba w Piekarach Śląskich, ul. Bytomska 62

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody.

Wydano 3 decyzje (w tym 2 zmieniające). Jednej decyzji nadano termin natychmiastowej wykonalności.

W obiekcie tym nie uzyskano dotychczas poprawy jakości wody i nadal podejmowane są działania naprawcze .

Ogółem w 2018 r. na obecność bakterii legionella pobrano 32 próbki wody, w tym zakwestionowano – 11

W ramach kontroli wewnętrznej przedłożono 2 próbki wody.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

W 2018 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 77 obiektach użyteczności publicznej, spośród 222 ujętych w ewidencji, co stanowi 35 %. W porównaniu do 2017 r., w którym skontrolowano 84 obiekty użyteczności publicznej, spośród 200 ujętych w ewidencji, co stanowiło 42 %, w związku z powyższym zmniejszył się procent skontrolowanych obiektów.

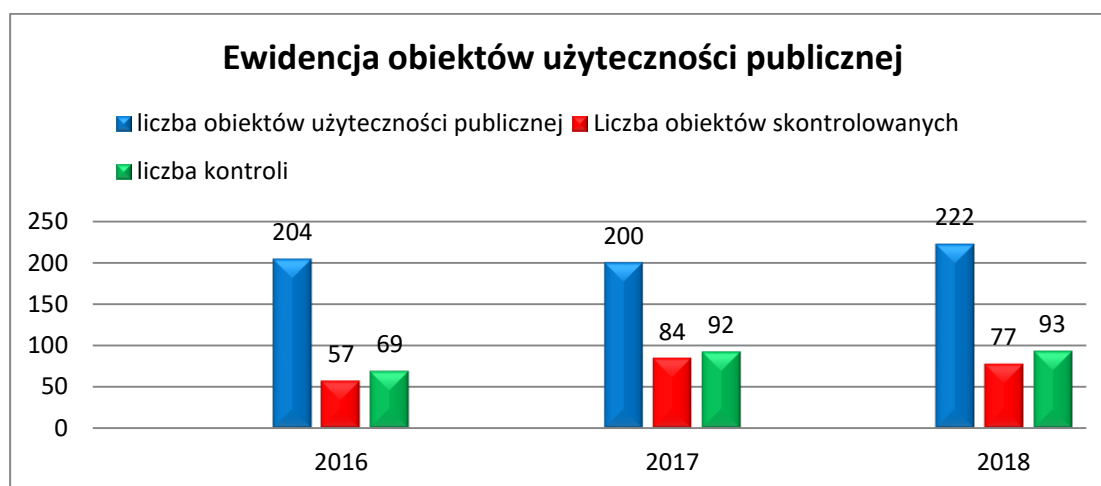
Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 25 obiektów, spośród 82 ujętych w ewidencji, co stanowi 31 %;

- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano wszystkie z 4 zewidencjonowanych;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 2 obiekt, spośród 3 zewidencjonowanych, co stanowi 67 %;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 2 zewidencjonowane objekty;
- dworzec autobusowy i przystanek – skontrolowano 2 zewidencjonowane objekty;
- cmentarze, domy pogrzebowe i objekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 9, spośród 14 zewidencjonowanych, co stanowi 64 %;
- inne objekty użyteczności publicznej (apteki, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, pralnie, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, pracownie protetyczne, transport publiczny, fermy, tereny rekreacyjne, sklepy zielarskie) – skontrolowano 33 objekty, spośród 87 zewidencjonowanych, co stanowi 38 %.

Bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczy licznych i różnorodnych obiektów, co powoduje zróżnicowanie wymagań sanitarnych, jakim powinny odpowiadać objekty należące do poszczególnych kategorii.

Łącznie w 2018 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 93 kontrole, wydano 5 decyzji nakazujących, nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2016-2018 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie, jak również liczba skontrolowanych obiektów oraz liczba kontroli przeprowadzonych w tych obiektach.

1. Domy pomocy społecznej

W ewidencji jest 1 całodobowy i 1 dzienny dom pomocy społecznej, które w roku 2018 zostały skontrolowane, a ich stan sanitarno-higieniczny i techniczny oceniono, jako dobry. Dom pomocy społecznej całodobowy zlokalizowany jest w budynku wolnostojącym, 3 – kondygnacyjnym, dostosowanym dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i technicznym. Pokoje pensjonariuszy są 1, 2 lub 3 osobowe. Pokoje wyposażone w tapczany, szafy, stoliki, krzesła, szafki nocne. Wyposażenie czyste. Toalety i łazienki czyste. Bielizna jest prana w obiekcie, są wydzielone pomieszczenia, w których odbywa się pranie, suszenie, prasowanie i naprawa bielizny. Obiekt posiada wydzielone miejsca do przechowywania bielizny czystej i brudnej.

Dezynfekcja koców, poduszek, kołder prowadzona jest na bieżąco, we własnej pralni. Zakład posiada opracowaną procedurę postępowania w przypadku zachorowania na chorobę zakaźną oraz procedurę postępowania w przypadku zgonu pensjonariusza. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Odpady gromadzone w pojemnikach, kontenerach, obiekt posiada umowę na odbiór odpadów z firmą posiadającą wymagane zezwolenie. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

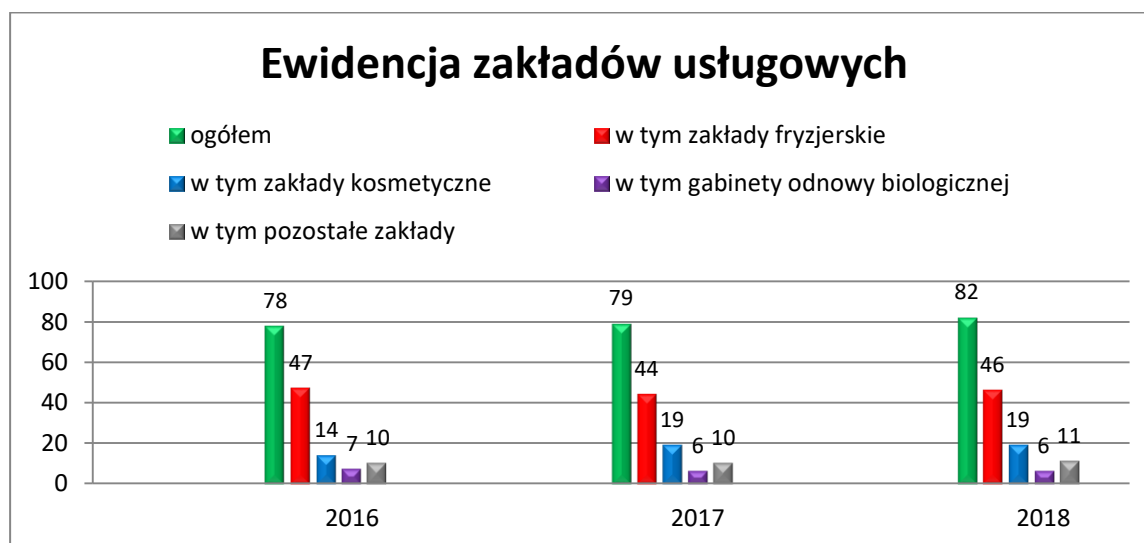
Dzienny dom pomocy społecznej zlokalizowany jest w budynku wolnostojącym, 2 – kondygnacyjnym. Pomieszczenia obiektu (sale zajęć, jadalnia, pomieszczenia higieniczno-sanitarne) są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowym i technicznym. Przeprowadzona kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

PPIS ma pod nadzorem w Piekarach Śląskich ogółem 8 obiektów, w tym 5 hoteli i 3 inne obiekty świadczące usługi hotelarskie. W roku 2018 nie zaplanowano do kontroli tego typu obiektów.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji są 82 zakłady należące do tej grupy obiektów, w tym: 46 to zakłady fryzjerskie, 19- kosmetyczne, 6- odnowy biologicznej, 11- zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z usług.

W 2018 roku skontrolowano 25 zakładów, przeprowadzono 27 kontroli sanitarnych. W tej grupie obiektów wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, która dotyczyła zakładu: Solarium „Venusun” w Piekarach Śląskich, ul. M.C. Skłodowskiej 109. Kontrola przeprowadzona wykazała nieprawidłowości takie jak: uszkodzone, zużyte panele podłogowe we wszystkich pomieszczeniach solarium, wobec czego, wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję administracyjną nakazującą. Kontrola sprawdzająca przeprowadzona w dniu 23.07.2018r. wykazała, że strona nie wykonała nakazu decyzji. W związku z powyższym, wydano upomnienie. Strona wystąpiła o prolongatę terminu

wykonania nakazów decyzji. PPIS w Bytomiu nie przychylił się do wniosku Strony i została wydana decyzja odmawiająca zmiany terminu wykonania nakazów. Kontrole sprawdzające wykazały, że Strona nie wykonała nakazu decyzji, wobec czego wydano upomnienie. W późniejszym terminie stwierdzono, że Solarium jest nieczynne. W zakładzie fryzjerskim przy ul. Bytomskiej 353 w Piekarach Śląskich nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł. Mandat karny nałożono za brudne narzędzia i brak prawidłowej dezynfekcji narzędzi. W związku z tym, wydano zalecenie doraźne, które zrealizowano w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W pozostałych skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto, w 2 obiektach wykonano decyzje nakazujące wydane w 2017 r.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ poprawie. Na koniec 2018 roku, jako zły pod względem technicznym oceniono 1 obiekt.

4. Dworzec autobusowy

Przeprowadzona kontrola w 2018 r. wykazała, że teren dworca jest utwardzony i zadaszony. Na przystankach znajdują się ławki dla pasażerów oraz kosze na odpady komunalne. Na terenie dworca utrzymywany jest porządek, postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe.

Na terenie obiektu znajduje się budynek wolnostojący, jednokondygnacyjny, w którym znajduje się poczekalnia dla pasażerów, punkt obsługi pasażera, toaleta automatyczna, całodobowa, ogólnodostępna oraz lokale usługowo-handlowe.

W roku sprawozdawczym usunięto usterki techniczne toalety automatycznej i została udostępniona podróżnym w miesiącu sierpniu.

Kontrolą objęto również przystanek autobusowy Piekary Śląskie - Brzeziny przy ul. Bednorza. Teren przystanku utwardzony, dla pasażerów dostępna jest zadaszona, przeszklona wiata z ławkami. Odpady komunalne gromadzone są w koszu betonowym z metalowym wkładem, wyłożonym workiem foliowym. Odpady odbierane są przez ZGK Piekary Śląskie. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

5. Ustępy publiczne

Pod stałym nadzorem są 4 ustępy publiczne. W roku sprawozdawczy skontrolowano wszystkie obiekty. Przeprowadzono w nich 4 kontrole sanitarne. Ustępy są skanalizowane, woda doprowadzana z sieci miejskiej, podłogi i ściany w kabinach ustępowych mają powierzchnie łatwo zmywalne. Obiekty wyposażone są w umywalki z ciepłą i zimną wodą, mydło, ręczniki jednorazowego użytku i papier toaletowy.

Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-porządkowy ustępów oceniono, jako dobry.

6. Baseny kąpielowe

W ewidencji PSSE w Bytomiu są 3 obiekty, w tym 2 baseny całoroczne i 1 sezonowy. W roku 2018 skontrolowano 2 baseny: całoroczny - Basen przy Szkole Podstawowej nr 5 i sezonowy – Basen przy ul. Olimpijskiej 3. Kontrole obiektów nie wykazały nieprawidłowości. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny basenów oceniono, jako dobry.

Basen rehabilitacyjny przy ul. Bytomskiej 62 nie został skontrolowany- obiekt od 2017 r. jest nieczynny.

7. Apteki

Ogółem w ewidencji jest 19 aptek. W roku 2018 skontrolowano 8 aptek, w których przeprowadzono 9 kontroli. Na podstawie wyników kontroli wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, która dotyczyła Apteki w Piekarach Śląskich, ul. Tarnogórska 38. Kontrola przeprowadzona w styczniu 2018 r. wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany w pomieszczeniu biurowym, komorze przyjęć oraz w pomieszczeniu porządkowym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

W pozostałych skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ponadto, w 1 obiekcie wykonano decyzję nakazującą wydaną w 2017 r.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów uległ poprawie. Na koniec 2018 r. wszystkie obiekty oceniono, jako dobre.

8. Obiekty sportowe

Ogółem w ewidencji jest 8 obiektów. W roku sprawozdawczym skontrolowano 6 obiektów, w których przeprowadzono 7 kontroli. Na podstawie wyników kontroli wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą, która dotyczyła obiektu: Tenis Club Korty Tenisowe w Piekarach Śląskich, ul. Bednorza 1F. Kontrola przeprowadzona w maju 2018 r. wykazała nieprawidłowości takie jak: zacieki na sufitach w toalecie i szatni damskiej, brudne ściany w szatniach i na korytarzu komunikacyjnym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. Na koniec 2018 r. wszystkie obiekty oceniono, jako dobre.

9. Targowisko

Ogółem w ewidencji jest 1 obiekt, który został skontrolowany. Na podstawie wyników kontroli wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą dot. Targowiska Miejskiego w Piekarach Śląskich, ul. Waculika 2A. Przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości, takie jak: brudne ściany i sufity w pomieszczeniach toalet i w pomieszczeniu zmywalni przeznaczonych dla użytkowników targowiska; brudne ściany i sufity w pomieszczeniu przeznaczonym dla obsługi targowiska. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

10. Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła czynności dot. opiniowania imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowania procedur.

Wydano 3 opinie dot. imprezy masowej i nadzorowano 3 imprezy masowe, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 3 decyzje zezwalające na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionego przedstawiciela PPIS w Bytomiu.

Wydano 17 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy.

Zaopiniowano 1 projekt regulaminu w sprawie porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych- pozytywnie zaopiniowano 3 procedury.

W 2018 r. prowadzono wzmożony nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. Kontrolami objęto domy przedpogrzebowe, cmentarze oraz środki transportu do przewozu zwłok. Skontrolowano 2 domy przedpogrzebowe, 3 cmentarze oraz 4 środki do transportu zwłok. Sprawowano nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach w Piekarach Śląskich i dokonywane były na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, za zezwoleniem PPIS w Bytomiu. Podobnie, jak w roku ubiegłym, kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości. Ekshumacje odbywały się z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzjach zezwalających na ekshumacje, wydanych przez PPIS w Bytomiu. Wyniki kontroli wykazały, że środki transportu drogowego przeznaczone do przewozu zwłok i szczątków ludzkich spełniają wymagania techniczne i sanitarne. Były trwale oznakowane, w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadały kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich, posiadały zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłoga w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonana z materiałów łatwo zmywalnych, mają wydzielone miejsce na przechowywanie rękawic jednorazowych, środka dezynfekcyjnego.

Wyniki kontroli domów przedpogrzebowych wykazały, że stan sanitarno-higieniczny i techniczny pomieszczeń oraz wyposażenia tych pomieszczeń jest dobry. Zwłoki przechowywane są w chłodniach, nie stwierdzono nieprawidłowości.

Wyniki kontroli cmentarzy wykazały, że skontrolowane cmentarze oceniono, jako dobre. Teren cmentarzy ogrodzony. Odpady gromadzone w kontenerach zbiorczych ustawionych w wyznaczonym miejscu na terenie cmentarza, tereny uporządkowane. Zarządcy cmentarza posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenie. Cmentarze posiadają punkty czerpalne wody.

Ponadto, w ramach wzmożonego nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, podczas kontroli szpitali, domów pomocy społecznej i zakładów świadczących całodobową opiekę sprawdzano procedury postępowania w przypadku zgonu pacjenta/pensjonariusza. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

11. Interwencje

W 2018 r. do PSSE w Bytomiu wpłynęło 6 wniosków mieszkańców Piekar Śląskich o podjęcie interwencji w obiektach na terenie miasta. Interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (1 zgłoszenie),
- złego stanu sanitarnego budynku (1 zgłoszenie),
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (2 zgłoszenia),
- uciążliwego zapachu (1 zgłoszenie).

Wszystkie zgłoszenia zostały rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu. Osoby wnioskujące o interwencje, otrzymały odpowiedzi pisemne o sposobie rozpatrzenia sprawy.

Pracownicy sekcji Higieny Komunalnej przeprowadzili 6 kontroli sanitarnych, na podstawie, których wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą. Zasadna interwencja znalazła się w grupie interwencji dot. niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (2 zgłoszenia, 3 kontrole) i dot. sklepu z odzieżą używaną. Wydana decyzja administracyjna nakazywała: do umywalki w pomieszczeniu socjalnym doprowadzić wodę bieżącą ciepłą, zapewnić ogrzewanie pomieszczeń sklepu z odzieżą używaną, poprzez naprawę instalacji grzewczej. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. Niezasadna okazała się interwencja dot. Basenu Odkrytego przy ul. Olimpijska 3 w Piekarach Śląskich.

Przeprowadzenia kontroli wymagały również: 1 interwencja dot. zagrożenia spowodowanego obecnością zwierząt (przeprowadzono 1 kontrolę) oraz 1 interwencja dot. złego stanu sanitarnego budynku (przeprowadzono 2 kontrole).

W porównaniu do roku ubiegłego odnotowano wzrost ilości wpływających interwencji.

Wnioski:

1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Ogółem skontrolowano 77 obiektów, jako ze złym stanem na koniec 2018 r. odnotowano 1 obiekt, natomiast w 2017 r. odnotowano 3 obiekty.
2. Brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru nad tymi obiektami.

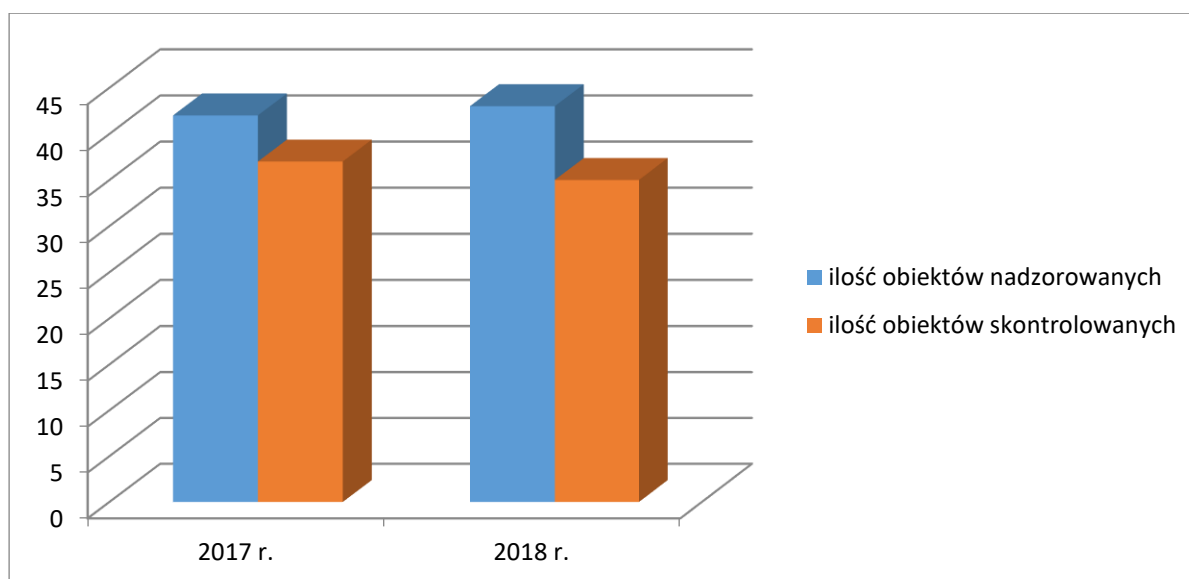
W 2018 r. liczba zgłoszeń interwencyjnych wzrosła (w 2017 r. były 4 zgłoszenia, a w 2018 r. 6 zgłoszeń). Zgłoszenia dotyczyły spraw związanych z budynkami mieszkalnymi (uciążliwe zapachy, zagrożenie insektami, gryzoniami, zły stan sanitarny części wspólnych dla lokatorów), jak również obiektami użyteczności publicznej (nienależyty stan sanitarny).

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2018 r. na terenie m. Piekary Śląskie, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objęte były 43 obiekty. Skontrolowano w tym okresie 35 placówek, co stanowi 81,3%.

W porównaniu do roku 2017 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

W porównaniu z rokiem 2017 liczba obiektów uległa zwiększeniu o 1 obiekt. W roku sprawozdawczym powstały:

- Filia Żłobka Publicznego, Piekary Śląskie, ul. Bytomska 81,
- Przedszkole Muzyczne, Piekary Śląskie, ul. Skłodowskiej 83,

Natomiast uległo likwidacji istniejące w latach wcześniejszych Gimnazjum nr 2 przy ul. Popiełuszki 8.

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Szkoły

W 2018 r. pod nadzorem było 14 szkół, w tym 12 szkół podstawowych oraz 2 zespoły szkół. Skontrolowano 13 placówek - w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta uległa zmniejszeniu o jedną skontrolowaną placówkę.

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu Piekary Śląskie nie powstała żadna szkoła.

W roku sprawozdawczym funkcjonujące samodzielnie Gimnazjum nr 2 w Piekarach Śląskich przy ul. Popiełuszki 8 zostało przekształcone w Szkołę Podstawową nr 2 przy ul. Popiełuszki 8.

W wyniku kontroli, w szkołach nie wydano decyzji administracyjnych nakazujących.

W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym sytuacja w zakresie stanu sanitarno-technicznego uległa zdecydowanej poprawie.

W roku sprawozdawczym liczba decyzji zmieniających termin wykonania nakazów wydanych w latach ubiegłych zmniejszyła się i wyniosła 8 (w poprzednim roku sprawozdawczym wynosiła 14).

Na Miejską Szkołę Podstawową nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Szpitalnej 9 wydano w 2009 r. decyzję administracyjną dotyczącą złego stanu sanitarno-higienicznego sali gimnastycznej. Decyzja po 6 krotnie prolongowana, co powoduje pogorszenie się stanu sanitarno-higienicznego w/w sali.

W roku sprawozdawczym wykonano w całości 1 decyzję administracyjną dotyczącą zapewnienia właściwego stanu technicznego nawierzchni boiska w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5 w Piekarach Śląskich przy ul. Chopina 11 (utworzono nowe boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią poliuretanową).

W porównaniu z 2017 r. liczba decyzji wykonanych w całości utrzymuje się na stałym poziomie.

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty, w Szkole Podstawowej nr 3 przy ul. Tarnogórskiej 40 wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów 233 uczniów w 13 oddziałach. 18,5% przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister – powyżej 15% masy ciała.

Przedszkola i inne formy

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu było 18 przedszkoli.

Powstała nowa placówka - Przedszkole Muzyczne, Piekary Śląskie, ul. Skłodowskiej 83

Zwiększyła się liczba przeprowadzonych kontroli w tych obiektach i wyniosła 28.

W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji administracyjnych - nakazujących.

Sytuacja w zakresie oceny stanu sanitarno-technicznego uległa zdecydowanej poprawie.

Zwiększyła się liczba decyzji prolongowanych wydanych w latach wcześniejszych i wynosi 12.

W 3 obiektach decyzje wydane w latach wcześniejszych zrealizowano w całości. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba wykonanych decyzji zwiększyła się.

Dotyczyły one:

1. Miejskie Przedszkole nr 4, Piekary Śląskie, ul. Ofiar Katynia 6
- wykonano remont pomieszczeń sanitarnych,
2. Miejskie Przedszkole nr 4, Piekary Śląskie, ul. Ofiar Katynia 6
- zapewniono osłony grzejników c.o,
3. Miejskie Przedszkole nr 15, Piekary Śląskie, ul. Skłodowskiej 104
- zapewniono osłony grzejników c.o,
4. Miejskie Przedszkole nr 11, Piekary Śląskie, ul. Makowskiego 10
- wykonano remont dachu,
- odmalowano hol oraz pomieszczenie sanitarne dla dzieci.

Stan sanitarno-higieniczny i techniczny wszystkich nadzorowanych niepublicznych przedszkoli jest prawidłowy.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń.

4 placówki zostały skontrolowane pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek jest wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice są zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi.

Żłobki

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 3 kontrole w istniejącym na terenie miasta żłobku i jego nowo utworzonym oddziale – Żłobek Miejski w Piekarach Śląskich przy ul. Skłodowskiej 106 i ul. Bytomskiej 81.

Podobnie jak w ubiegłym roku sprawozdawczym stan sanitarno-higieniczny i techniczny w w/w placówkach jest prawidłowy.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu znajdowały się 4 świetlice środowiskowe oraz 1 warsztat terapii zajęciowej. Skontrolowano 1 świetlicę środowiskową i 1 warsztat terapii zajęciowej. W wyniku kontroli stwierdzono prawidłowy stan sanitarno-higieniczny i techniczny, podobnie jak w roku ubiegłym.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2018 roku dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach.

Skontrolowano:

- 2 przedszkola - zmierzono w nich 170 dzieci w 7 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.
- 7 szkół podstawowych - zmierzono w nich 923 dzieci w 47 oddziałach. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zwiększyła się liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2018 r., w 10 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Warunki do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji administracyjnych dotyczących złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń bloków sportowych.

W 2018 r. prolongowano 3 decyzje administracyjne wydane w latach wcześniejszych - liczba ta w porównaniu z rokiem 2017 pozostała na tym samym poziomie, tj.:

- dwie decyzje dotyczą złego stanu sanitarno-higienicznego ścian i sufitu oraz podłogi w sali gimnastycznej w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 1 w Piekarach Śląskich przy ul. Szpitalnej 9.
- jedna decyzja dotyczy złego stanu technicznego ścian korytarza przy sali gimnastycznej oraz szatni męskiej na terenie bloku sportowego w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 13 z włączonymi oddziałami Miejskiego Gimnazjum nr 4 w Piekarach Śląskich przy ul. Skłodowskiej 108.

W roku sprawozdawczym nie wyegzekwowano żadnej decyzji administracyjnej wydanej w latach wcześniejszych, dot. pomieszczeń bloku sportowego. Sytuacja w w/w zakresie w porównaniu z rokiem 2017 jest na tym samym poziomie.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że dzieci i młodzież korzystają z natrysków sporadycznie.

Wszystkie szkoły posiadają boiska sportowe lub wydzielony teren rekreacyjny.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2017, jak i w 2018 r. W żadnej z placówek nie wydano decyzji nakazujących w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2017, jak i w 2018 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń. Zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

Podobnie jak w roku ubiegłym w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 12 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 7 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 266 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba skontrolowanych turnusów utrzymuje się na stałym poziomie, natomiast zmniejszyła się liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2018” zgłoszone zostały 22 turnusy letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania. W czasie trwania wypoczynku skontrolowano 12 placówek. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 436 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2017 liczba skontrolowanych turnusów wypoczynku letniego wraz z ilością wypoczywających dzieci zwiększyła się.

We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2018 r. zgłoszono 1 interwencję:

- Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 Piekary Śląskie, ul. Tarnogórska 40 – anonim, dot. złego stanu sanitarnego w placówce Kontrola wykazała, że interwencja była niezasadna.

W porównaniu z rokiem 2017 liczba interwencji zmniejszyła się.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa zmniejszeniu. W 2017 r. wynosiła - 25, natomiast w roku sprawozdawczym - 20,
- nie wydano nowych decyzji administracyjnych.

Podobnie jak w ubiegłym roku sprawozdawczym zrealizowano w całości 4 decyzje wydane w latach wcześniejszych.

Nadal stwierdza się konieczność terminowego realizowania nakazów decyzji administracyjnych PPIS w Bytomiu i większego zaangażowania gminy w zabezpieczenie odpowiedniej ilości środków finansowych z przeznaczeniem na prace remontowe, których dyrektorzy placówek nie są w stanie zrealizować we własnym zakresie, np. wielokrotne prolongowanie nakazu decyzji administracyjnej wydanej w 2009 r. w jednej ze szkół powoduje znaczne pogorszenie się warunków sanitarno-technicznych w placówce i niewłaściwe warunki higieniczno-zdrowotne.

Na terenie miasta Piekary Śląskie większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych żłobków i przedszkoli w zakresie stosowania preparatu do dezynfekcji piasku w piaskownicach,
- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych przedszkoli i szkół dot. śledzenia na bieżąco alertu smogowego i rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

1. Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie miasta Piekary Śląskich nadzorem objętych jest 103 obiekty o różnej formie prawnej, prowadzących działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych;
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników;
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku z występowaniem przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W roku 2018 r. w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie miasta Piekary Śląskie skontrolowano 39 obiekty, w których przeprowadzono 54 kontrole. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień z zakresu:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań,
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy,
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm.

Złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;

- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalk, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak kart charakterystyki i spisu stosowanych w działalności substancji i mieszanin chemicznych;
- pracownicy nie zapoznani się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak udokumentowania oceny ryzyka zawodowego stwarzanego przez czynnik chemiczny.

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- braku uwzględnienia narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne w ocenie ryzyka zawodowego.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 14 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. Na stanowiskach pracy przeprowadzane były badania i pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia.

W 2017 r. w 1 zakładzie stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N, są to: „Orzeł Biały” S.A. Piekary Śląskie, ul. Harcerska (przekroczenia ołowiu) oraz Węglkokoks Kraj Sp. z o.o. KWK „Bobrek-Piekary” Ruch Piekary (hałas i pyły).

Warunki przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia - hałasu, pyłów węgla kamiennego zaw. SiO₂ utrzymują się od lat na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na czynniki szkodliwe. W/w zakłady realizują programy działań organizacyjno-technicznych, wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie powstawania chorób zawodowych, poprawiają warunki pracy poprzez modernizację pomieszczeń pracy oraz tworzenie nowych stanowisk pracy dostosowanych do europejskich standardów. Pracodawcy na bieżąco wyposażają pracowników w środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy. Pracodawcy opracowali szczegółowe instrukcje dot. bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy, z którymi zapoznali pracowników.

Na terenie miasta Piekary Śląskie znajdują się 2 podmioty zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych: PPHU „KANAQUA” Jacek Gawron ul. Tarnogórska 18 (prekursory narkotykowe kat. 2 nadmanganian potasu) oraz Firma Chempur Marcin Piątek

Piekary Śląskie ul. J. Lortza 70a (dystrybucja prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3, takich jak: kwas siarkowy, kwas solny, metylobenzen, toluen, nadmanganian potasu oraz bezwodnik octowy). Powyższe podmioty w szczególności ze względu na handel i konfekcjonowanie prekursorów kat. 2 (nadmanganian potasu, bezwodnik octowy) są objęte stałym monitoringiem. Podmioty zgodnie z obowiązującymi przepisami przekazują informację dot. ilości tych substancji wykorzystywanych lub dostarczanych odbiorcom oraz nazwiska i dane kontaktowe funkcjonariuszy odpowiedzialnych za ich handel, do PPIS w Bytomiu.

Przeprowadzono 2 kontrole u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i detergentów. Podczas kontroli stwierdzono, iż wprowadzane do obrotu mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Skontrolowane produkty posiadały oznakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz aktualne karty charakterystyki sporządzone w języku polskim, posiadające treść i format zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań były spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk.

Na terenie powiatu piekarskiego prowadzi działalność 11 zakładów, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, trichloroetylen, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, kobaltu chlorek 6 hydratek, kobaltu siarczan 7 hydratek, niklu azotan 6 hydratek, niklu chlorek 6 hydratek, niklu siarczan 6 hydratek, niklu wodorotlenek, niklu octan tetrahydrat, tlenek kadmu, chlorek kadmu, czerwień Kongo, potasu bromian –bromek, ciecz chromowa, chromian potasu, dichromian potasu, hydrazyny siarczan, hydrazyny wodzian, formaldehyd, fenoloftaleina, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W 2018 r. w ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami odpadami przeprowadzono 2 kontrole. W 1 zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie braku aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy. W ślad za w/w nieprawidłowościami wydano decyzję administracyjną nakazującą.

W ramach nadzoru w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przeprowadzono kontrole w zakładach służby zdrowia, które nie wykazały nieprawidłowości.

2. Choroby zawodowe

W roku 2018 roku PPIS w Bytomiu wydał 15 decyzji, w tym 7 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 8 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. W roku bieżącym decyzje stwierdzające dotyczyły pylic płuc (7). Liczba stwierdzonych przypadków

chorób zawodowych (poz. 3 – 7 przypadków) jest spowodowana długoletnim narażeniem na pyły węgla kamiennego w środowisku pracy, t.j. w górnictwie.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2017 i 2018

Numer choroby zawodowej i nazwa	2017 r.	2018 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz. 3 - pylice płuc	2	7
Razem	2	7

Z powyższej tabeli wynika iż, na terenie miasta Piekary Śląskie w porównaniu do roku 2017, zwiększyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 2 na 7). Podobnie, jak w ubiegłym roku stwierdzono przypadki pylic płuc.

3. Działalność interwencyjna

W 2018 r. wpłynęły 2 wnioski o podjęcie interwencji. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone, a dotyczyły:

- nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w firmie „Cobra Europe” Sp. z o.o. Piekary Śląskie, ul. Graniczna 7,
- nieprawidłowości podczas prowadzenia prac związanych z usuwaniem i zabezpieczaniem wyrobów zaw. azbest na budynku mieszkalnych w Piekarach Śląskich przez firmę „AGRAF” z Rudy Śląskiej.

W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 3 kontrole, które wykazały ich zasadność, w związku z czym wydano 1 decyzję administracyjną nakazującą oraz nałożono 1 mandat karny na kwotę 600 zł i wydano zalecenia pokontrolne.

Wnioski:

W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.

Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwe występujące w środowisku pracy.

Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych zauważalny jest wzrost liczby stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.

Liczba zakładów, w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie. Przekroczenia występują w zakładach o działalności gospodarczej: górnictwo, produkcja chemikaliów.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.

W ramach prowadzonego nadzoru podejmowane były działania profilaktyczne w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Realizowano tu jedno z ważnych, ustawowych zadań jakim jest nadzór nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy oraz kontrola i przestrzeganie przepisów dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2018 – 2019 pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy – Substancje niebezpieczne pod kontrolą” pracownicy dostarczali informacji na temat zagrożeń związanych z występowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych w miejscu pracy oraz podnosili poziom świadomości w zakresie ograniczania ryzyka stwarzanego przez te substancje. W ramach w/w kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywnościowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (kąpielisko), obiekty wychowania i nauczania (przedszkole, żłobek), obiekty ochrony zdrowia, zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, inwestycje związane z gospodarką odpadami, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówice, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydano:

- a. 1 opinie uzgadniającą zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru Brzeziny w Piekarach Śląskich.

Ad. 2 W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Wydano 3 (pozytywne) stanowiska dotyczące tego zagadnienia, w tym 1 dot. budowy systemu odwodnieniowego niecki bezodpływowej oraz 1 dot. budowy budynku mieszkalnego jednorodzinnego oraz 1 dot. budowy 3 budynków mieszkalnych jednorodzinnych.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 2 opinie sanitarne stwierdzające brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- b. 1 opinię sanitarną co do zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie odpowiednich urządzeń i rozwiązań technicznych.

Zaopiniowane przedsięwzięcia dotyczyły: rozbudowy istniejącego zakładu związanego z produkcją środków spożywczych oraz przeniesienia stacji zgazowania ciekłego tlenu na terenie zakładu produkcyjnego, natomiast zakres raportu dotyczył składowiska odpadów.

Ad. 4 W roku 2018 brak uzgodnień dokumentacji projektowych na terenie Piekar Śląskich natomiast w 2017 roku liczba ta wynosiła 5.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 15 stanowisk odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów, natomiast w 2017 r. wydano 36 opinii sanitarnych oraz 4 pisma o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 73 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły inne obiekty – ok. 27% obiekty żywieniowo-żywnościowe oraz zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – po ok. 20 %, obiekty wychowania i nauczania – ok 13%. Kolejną grupę stanowiły obiekt sportu i rekreacji kąpielisko z wodnym placem zabaw) oraz stacja paliw.

W 2018 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 14 kontroli inwestycji zlokalizowanych na terenie Miasta Piekary Śląskie.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2018 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców miasta Piekary Śląskie.

Porównując rok 2018 i 2017 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 56 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne, w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,
- prowadzenie współpracy w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynację między innymi krajowych i wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy itp.

W roku 2018 w Piekarach Śląskich, przeprowadzono 8 wizytacji w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 40 porad dot. pozyskania partnerów lub inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 5 akcji profilaktycznych.
- Koordynowano 8 konkursów.
- Przeprowadzono 6 warsztatów nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w szkołach ponadpodstawowych dla uczniów, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” „Ars, czyli jak dbać o miłość”, „Dopalacze –wypalacze, groźne narkotyki”.

W roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół podstawowych klas V-VIII i oddziałów gimnazjalnych klas II-III.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 11 szkołach w roku 2018/2019 realizowany jest w 10 szkołach. Wynikiem spadku jest reforma edukacji, gdyż szkoły podstawowe zostały połączone z gimnazjami.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono wizytację programu w Miejskiej Szkole Podstawowej nr 5.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XIII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.
- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi, zachęcając ich do udziału.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt.: HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 4 narady, w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-edukacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2018r. w Bytomiu, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjne wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.

Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-edukacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dzięki dobrej współpracy z Dyrekcją **Zespołu Szkół Techniczno-Zawodowych** zorganizowano konkurs wiedzy dla uczniów pt. „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Opracowano regulamin konkursu i pytania konkursowe.
- Pozyskano patronat Prezydenta Miasta Piekary Śląskie i nagrody w konkursie wiedzy pt.: „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Przeprowadzono konkurs i czuwano nad jego przebiegiem.
- Opracowano sprawozdanie zbiorcze z realizacji projektu do WSSE Katowice.

Wniosek. W roku szkolnym 2018/2019 do projektu przystąpiły 2 szkoły ponadpodstawowe.

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Od roku szkolnego 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski, od lutego 2018 r. jest w Bazie Programów Rekomendowanych. W poprzednich IV edycjach realizowany był w ramach: „Profilaktycznego programu, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019 program był i jest realizowany w 5 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono wizytację programu w **Technikum nr 1 im. Jacka Karpińskiego w Zespole Szkół Nr 1**
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej VI edycji.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu – powiedz Nie używkom”, która odbyła się 24.10.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono narady w szkołach kontynuujących program, przypomniano cele i założenia programu.
- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”
- Przeprowadzano warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami, III edycja programu ma obejmować min. 40% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 7 szkół, a w roku szkolnym 2018/2019 chęć realizacji wyraziło 9 szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Palący problem. Palenie tytoniu, a zachorowania na nowotwory”, która odbyła się 12.04.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był i jest w 5 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w roku szkolnym 2017/2018r.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.

- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2018/2019.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 5 szkołach ponadpodstawowych. Wszystkie szkoły wyraziły chęć dalszej kontynuacji w kolejnej edycji. Do końca roku 2018 pomimo, że jest w przedsięwzięciach na rok szkolny 2018/2019 nie było żadnych wytycznych, co do jego realizacji.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Palący problem. Palenie tytoniu, a zachorowania na nowotwory”, która odbyła się 12.04.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.

- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.
- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2017/2018 program był i jest realizowany w 5 szkołach ponadpodstawowych.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono wizytację programu w **I Liceum Ogólnokształcącym im. Króla Jana III Sobieskiego w Akademickim Zespole Szkół.**
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018 r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na realizację programu.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programów.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 9 przedszkoli w roku szkolnym 2018/2019 chęć jego realizacji zadeklarowało 10 przedszkoli. Wg wytycznych WSSE roku przedszkolnym 2018/2019 projekt powinien być realizowany w minimum w 50% placówek.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę dyrektorom przedszkoli odnośnie udziału w projekcie,
- Przeprowadzono narady połączone z dystrybucją materiałów w placówkach dot. realizacji projektu.
- Rozpropagowano konkurs na przedstawienie pt. „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisję konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji ph.: „Czym skorupka za młodu nasiąknie tym na starość... Aktualne polskie i międzynarodowe rekomendacje zdrowego odżywiania dzieci”, która odbyła się 06.06.2018 r. w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w przedszkolach
- Przeprowadzono wizytację realizacji projektu w **Miejskim Przedszkolu nr 13**
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2017/2018.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2018/2019.
- Dodatkowo przeprowadzono szkolenia indywidualne w placówkach które nie mogły uczestniczyć w szkoleniu.
- Koordynowano konkurs na film –krótki reportaż pt. „Szczepan w naszym przedszkolu zachęca do szczepień” na etapie powiatowym.

Wnioski. Projekt oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program skierowany jest do uczniów klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych klas VI-VIII

Cel główny programu: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku 2017/2018 program był i jest realizowany w 6 szkołach podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi.

Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 2 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018 r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu – powiedz Nie używkom”, która odbyła się 24.10.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla nowych szkolnych koordynatorów programu 21.11.2018 r. w PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycję.
- Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
- Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych

Interwencje nieprogramowe

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu - Profilaktyka palenia tytoniu w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia.

Działania podjęte w 2018 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy w celu zmniejszenia zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce.

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2018 przeprowadzono 4 akcje profilaktyczne na których przeprowadzono 32 pomiarów stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących, zachęcając ich do zerwania z nałogiem
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia

tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym kampania społeczna – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację 4 akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno - edukacyjnymi.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

W akcjach wzięło udział 182 osoby.

Warsztaty profilaktyczne nt. substancji psychoaktywnych – Profilaktyka używania alkoholu i narkotyków

Cel –Uświadomienie skutków i konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych

Grupa docelowa –uczniowie szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi i ponadpodstawowych realizujących programy profilaktyczne „Smak życie czyli debata o dopalaczach”, „ARS, czyli jak dbać o miłość”, uczestnicy półkolonii w czasie ferii i wakacji.

Ramy czasowe - rok 2018

Koordynator, partnerzy - Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom, dyrektorzy placówek oświatowych zainteresowani warsztatami

Formy realizacji:

- Opracowanie konspektu zajęć.
- Przeprowadzono 6 warsztatów podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo –wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogoglach i narkogoglach dla zainteresowanych osób.

Wnioski. Warsztaty cieszą się dużym zainteresowaniem udział wzięło 190 osób.

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 10 narad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo – wychowawczymi i instytucjami, gdzie odbywały się półkolonie, MOSIR-em, Miejską Biblioteką Publiczną, NFZ –Delegatury w Piekarach Śląskich, którzy wyeksponowali plakaty „Brązowo, ale czy zdrowo”.
- Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do Urzędu Miasta Piekary Śląskie, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.
- Przygotowano, rozpropagowano i rozstrzygnięto konkurs dla przedszkolaków z przedszkoli dyżurujących podczas wakacji pt. „Najbardziej oryginalne nakrycie głowy”.

Akcja - Antybiotyki.

Cel - zwrócenie uwagi społeczeństwa na problem antybiotykoodporności, jak również nadużywania i niewłaściwego stosowania antybiotyków.

Zasadnicze działania:

- Podczas akcji profilaktycznej Postaw na zdrowie zorganizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. antybiotyków.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 2 narady, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 5 akcji profilaktycznych zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- Przedstawiono znaczenie szczepień podczas szkolenia dla przedszkolnych koordynatorów projektu wojewódzkiego pt. „Klubu zdrowego Przedszkolaka”.
- Prowadzono bieżącą dystrybucję materiałów informacyjno - edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

Bezpieczne ferie 2018” „Bezpieczne wakacje 2018”.

Cele kampanii - podnoszeniu świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania:

- Przesłano drogą elektroniczną i papierową plakaty nt. bezpieczne ferie i wakacji 2018” do Urzędu Miasta w Piekarach Śląskich .

- Wspólnie z Sekcją HDiM opracowano regulamin konkursu plastycznego pt. „Bezpieczne ferie 2018” dla uczestników półkolonii. Rozpropagowano go wśród placówek, gdzie odbywają się półkolonie.
- Dostarczono nagrody laureatom.
- Przeprowadzono 10 porad dot. bezpieczeństwa podczas wakacji.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 10 porad.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Czynnie uczestniczono w 3 akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 6 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 177 osób z testów w narkogoglach i 177 osób w alkogoglach.

Wniosek. Akcja potrzebna, ciesząca się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej.

Profilaktyka chorób nowotworowych – „Badam się mam pewność”

Grupa docelowa – ogół społeczeństwa

Ramy czasowe – styczeń marzec 2018

Koordinator - pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom.

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono poradę z kierownikiem NZF-Delegatura w Piekarach Śląskich odnośnie organizacji akcji w Światowym Dniu Walki z Rakiem

- Podczas 2 akcji profilaktycznych zorganizowanych w związku z Światowym Dniem Walki z Rakiem wspólnie z NFZ -Delegatura w Piekarach Śląskich przygotowano i obsługiwano punkt z materiałami informacyjno - edukacyjnymi udzielano porad przeprowadzono pomiary stężenia tlenku węgla w wydychanym powietrzu, zachęcając do zerwania palaczy z nałogiem

- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do placówek służby zdrowia.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

- Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania – Żywnienie dzieci w żłobkach
- Profilaktyka zatruc grzybami
- Opieka okołoporodowa

- Profilaktyka Wszawicy
- Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom zamieszczali informacje na stronie internetowej PSSE Bytom. Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych placówek zgodnie z wytycznymi, oraz podczas akcji profilaktycznych organizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi między innymi profilaktyka wszawicy, zatruc grzybami.
- Dzięki dobrej współpracy z Zarządem PCK Piekary Śląskie pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej włączyli się w akcje organizowane przez PCK „**Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK**” i „**Zbieramy Krew dla Polski**” - **akcja przy sklepie Intermarche.**

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,
- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych.
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań,
- pozyskiwanie partnerów, bezpłatnych ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w z bogaceniu działań Oświaty Zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej zauważono, że w 2018 r. zwiększyła się liczba szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice. Są one bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej.

Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć i programów w roku 2018 była zadowalająca. Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami w celu pozyskania materiałów, gadżetów. Władze Miejskie w roku 2018 włączali się w akcje profilaktyczne i często w nich uczestniczyli. Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne czy też

wykonać testy w alko i narkogoglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklarowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej zakres badań akredytowanych jest uaktualniany lub rozszerzany o nowe lub zmieniające się metodyki badań. Szczególną wagę do aktualizacji zakresu badań akredytowanych przywiązuje się do tych metodyk badawczych, które znajdują się w wymaganym obszarze prawnym. Corocznie podczas oceny zewnętrznej audytorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

a) Sekcja Badań Wody w roku 2018 przeprowadziła badania :

- wody przeznaczonej do spożycia przebadano 23 próbki,
- wody z pływalni przebadano 3 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 34 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 07.12.2017 r. (Dz. U. 2017, poz. 2294). Oznaczane były: bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, bakterie *Clostridium perfringens*, enterokoki, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotany, chlorki, mangan, glin, utlenialność, twardość ogólna. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa*, bakterie z rodzaju *Legionella*, ogólną liczbę mikroorganizmów, utlenialność, azotany i mętność.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku liczba wykonywanych badań utrzymuje się na porównywalnym poziomie.

b) Sekcja Badań Żywności w 2018 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności

obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

Mikrobiologicznie przebadano 40 próbek głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Przebadano 10 próbek mleka i produktów mleczarskich, 15 próbek wyrobów cukierniczych, po 5 próbek mięsa i przetworów mięsnych, warzyw i wód mineralnych.

Fizykochemicznie zbadano 17 próbek w tym 5 próbek mięsa, drobiu i ryb na zawartość azotanów i azotynów, 5 próbek w kierunku zanieczyszczeń biologicznych, 6 próbek sanitarnych w kierunku szkodników zbożowo-mącznych oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywnościowego w kierunku znakowania.

Monitoringiem badań fizykochemicznym objęto warzywa (badanie zawartości azotanów i azotynów), suplementy diety i środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego (badanie w kierunku znakowania).

Badaniem sensorycznym objęto 12 próbek żywności.

c) **Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń** - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek *Salmonella* i *Shigella*,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2018 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Bytomiu przeprowadzili na terenie miasta Piekary Śląskie **876** kontroli.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **147** decyzji administracyjnych, w tym **15** decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano **134** decyzje obciążające stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono **31** mandatów karnych na kwotę **6450** zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji.

W związku z tym:

- wystawiono 1 tytuł wykonawczy,
- wydano 1 postanowienie o nałożeniu grzywny na kwotę 220 zł.

W 2018 r. w **1** obiekcie kontrolowanym stwierdzono bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego wydano **1** decyzję z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot. unieruchomienia fragmentu instalacji wody ciepłej ze względu na obecność bakterii z grupy *Legionella*.

W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu, i nie nałożono kary pieniężnej w zakresie wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2018

Bytom 2019

SZANOWNI PAŃSTWO

Mam przyjemność przekazać na Państwa ręce „Informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu tarnogórskiego za rok 2018”. Dokument ten przygotowywany jest corocznie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na podstawie informacji uzyskanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych w ramach bieżącego i zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.

Zdrowie człowieka zależy od wielu wzajemnie powiązanych czynników, wśród których wyróżnia się styl życia, środowisko naturalne i stworzone przez człowieka oraz społeczne życia, pracy, nauki, a także działania placówek leczniczych. To właśnie styl życia człowieka, w blisko 50% determinuje zachowanie zdrowia i dobrą kondycję psychofizyczną.

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest jak najszybsze identyfikowanie niepożądanych zjawisk wpływających na zdrowie człowieka.

Prowadzenie systematycznych badań oraz dokonywanie okresowych ocen stanu sanitarnego umożliwia monitorowanie sytuacji epidemiologicznej i sanitarnej oraz podejmowanie niezbędnych działań interwencyjnych. Z analiz porównawczych w stosunku do lat poprzednich wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego miast stale poprawia się, stwierdzone są jednak nadal negatywne zjawiska sanitarno-higieniczne wymagające podjęcia działań zarówno ze strony podmiotów gospodarczych jak i władz samorządowych i administracyjnych.

Działalność restrykcyjno-kontrolna nie jest jedyną domeną działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu zachęcenie mieszkańców do dbania o zdrowie swoje i najbliższych poprzez kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych oraz eliminowanie zachowań ryzykownych, a także stworzenie bezpiecznych warunków życia, nauki i pracy.

Mam nadzieję że przedstawiony Państwu raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podjęcia działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w powiecie tarnogórskim. Ufam, iż zaprezentowana ocena upewni Państwa co do tego, że Państwowa Inspekcja Sanitarna pełni swoje zadania w sposób profesjonalny i rzetelny, zapewniając Nam wszystkim bezpieczeństwo sanitarne.

Spis treści:

I.	Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	5
1.	Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych	5
2.	Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych	7
3.	System telefonicznego powiadamiania alarmowego	8
	Wnioski	8
II.	Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą	9
1.	Stan sanitarny szpitali	9
2.	Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno – opiekuńczego	10
3.	Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych	11
4.	Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy	14
5.	Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek	14
	Wnioski	14
III.	Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	15
1.	Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładów	18
2.	Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych	20
3.	Piekarnie	20
4.	Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX	21
5.	Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami	21
6.	Akcje	21
7.	Interwencje	25
	Wnioski	26
IV.	Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej, wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach wykorzystywanych do kąpieli	27
	Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach zaopatrywania w wodę	28
1.	Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w budynkach zamieszkania zbiorowego, zakładach opieki zdrowotnej zamkniętej	37
2.		
V.	Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	38
1.	Domy pomocy społecznej	39
2.	Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie	40

3.	Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług	40
4.	Dworce kolejowe i autobusowe	42
5.	Port lotniczy	42
6.	Ustępy publiczne	42
7.	Baseny kąpielowe	43
8.	Składowiska odpadów komunalnych	43
9.	Apteki	44
10.	Obiekty kulturalno- widowiskowo- rozrywkowe	44
11.	Inne informacje	44
12.	Interwencje	46
	Wnioski	48
VI.	Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych	48
1.	Stan sanitarny placówek oświatowo – wychowawczych	49
2.	Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia	51
3.	Profilaktyczna opieka zdrowotna	53
4.	Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży	54
5.	Interwencje	54
	Wnioski	54
VII.	Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	55
1.	Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy	55
2.	Nadzór nad środkami zastępczymi	59
3.	Choroby zawodowe	59
4.	Interwencje	60
	Wnioski	62
VIII.	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	62
IX.	Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia	65
X.	Działalność laboratoryjna	78
XI.	Podsumowanie	80

I. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

1. Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W ramach nadzoru nad chorobami zakaźnymi w 2018 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono łącznie 686 wywiadów epidemiologicznych w ogniskach chorób zakaźnych.

Ilość przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych zmniejszyła się porównaniu do roku ubiegłego o 57.

Na podstawie analizy zachorowań na choroby zakaźne w 2018 r. w porównaniu z rokiem 2017 zaobserwowano wzrost liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby.

W 2018 roku zarejestrowano ogółem 33 przypadki zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby tj. o 4 zachorowania więcej niż w ubiegłym roku. W ogólnej liczbie wirusowego zapalenia wątroby zarejestrowano 14 zachorowań na wzv typu A, 14 zachorowań na przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B, 5 zachorowań na wzv typu C. Wzrost nastąpił w liczbie zachorowań na wzv typu A o 7 przypadków oraz przewlekłe i bliżej nieokreślone wzv typu B o 3 przypadki, natomiast spadek wzv typu C o 6 przypadków.

Nie rejestrowano natomiast przypadków zachorowań na ostre wzv typu B.

W grupie chorób szerzących się drogą pokarmową w 2018 r. zarejestrowano 44 przypadki zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella – o 2 przypadki więcej niż w roku poprzednim, nie rejestrowano natomiast przypadków zakażenia pozajelitowego wywołanego przez pałeczki Salmonella.

Zarejestrowano także 121 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (wzrost o 1 przypadek), 1 przypadek innego bakteryjnego zatrucia pokarmowego (spadek o 1 przypadek), 54 przypadki biegunek o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (wzrost o 8 przypadków), 408 przypadków wirusowych zakażeń jelitowych (wzrost o 84 przypadki).

Wśród innych bakteryjnych zakażeń jelitowych dominującym czynnikiem etiologicznym było Clostridium difficile. W 2018 roku zarejestrowano 117 przypadków zakażeń wywołanych tym patogenem, to jest o 3 przypadki więcej niż w roku 2017. Utrzymująca się wysoka liczba tych zakażeń wynika z powszechnie stosowanej przez szpitale diagnostyki w kierunku wykrywania Clostridium difficile.

Nadal obserwowana jest duża liczba zarejestrowanych przypadków wirusowych zakażeń jelitowych nieokreślonych oraz biegunki o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, który jest związany z tendencją ograniczania przez szpitale badań diagnostycznych mających na celu identyfikację czynnika etiologicznego.

W 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 19 ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową, w których łącznie zachorowało 117 osób, w 9 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym w 1 z powodu zakażenia, a w 8 z powodu choroby zasadniczej. Porównując do roku ubiegłego ilość ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową wzrosła o 9 ognisk.

Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową wystąpiły w :

- oddziałach szpitalnych - 14 ognisk, zachorowało łącznie 96 osób. W 8 przypadkach nastąpił zgon pacjentów, w tym 1 z powodu zakażenia, natomiast 7 z powodu chorób zasadniczych.

W 10 ogniskach ustalono czynnik etiologiczny zachorowań, zakażenia wywołane zostały przez Clostridium difficile, natomiast w 4 ogniskach nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (1 ognisko) oraz wirusowe zakażenia jelit nieokreślone (3 ogniska);

- mieszkaniach prywatnych – 5 ognisk, zachorowało 21 osób, wystąpił 1 zgon z powodu choroby zasadniczej. Podejrzanymi nośnikami zakażenia było ciasto z kremem na bazie surowych żółtek oraz lody.

We wszystkich ogniskach ustalono czynnik etiologiczny, w 2 przypadkach czynnikiem etiologicznym zachorowań był wirus zapalenia wątroby typu A, w 3 przypadkach Salmonella z grupy D typ enteritidis.

W grupie chorób wieku dziecięcego zanotowano wzrost liczby zachorowań na następujące choroby :

- płonica – 79 przypadków (wzrost o 33 zachorowania),
- ospa wietrzna – 622 przypadki (wzrost o 6 zachorowań),

natomiast spadek liczby zachorowań na następujące choroby :

- krztusiec – 3 przypadki (spadek o 1 zachorowanie),
- świnka – 3 przypadki (spadek o 2 zachorowania).

W 2018 roku zarejestrowano ponadto 2 przypadki zachorowań na różyczkę i 1 przypadek zachorowania na odrę.

Liczba zachorowań na boreliozę spadła w porównaniu z rokiem poprzednim o 68 przypadków, zarejestrowano 29 zachorowań.

Zanotowano 14 przypadków szczepienia przeciwko wściekliźnie osób narażonych na zachorowanie na skutek pokąsania przez zwierzęta – o 9 przypadków mniej w porównaniu z rokiem ubiegłym.

W grupie zapaleń opon mózgowych i mózgu zarejestrowano 8 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowych (wzrost o 3 przypadki), 1 przypadek zachorowania na bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (spadek o 3 przypadki), 4 przypadki zachorowania na zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone (wzrost o 1 przypadek) oraz 2 przypadki zachorowań na zapalenie mózgu inne i nieokreślone.

Ponadto zarejestrowano 2 przypadki zapalenia opon mózgowych wywołanego przez Neisseria meningitidis oraz 2 przypadki zapalenia opon mózgowych wywołanego przez Streptococcus pneumoniae, natomiast nie notowano przypadków zapalenia opon mózgowych wywołanych przez Haemophilus influenzae.

W ilości zachorowań na gruźlicę obserwowana jest od 2009 roku tendencja spadkowa, w 2018 r. zarejestrowano 17 zachorowań, to jest o 3 przypadki mniej niż w roku poprzednim.

W każdym przypadku zgłoszenia podejrzenia lub zachorowania na gruźlicę przeprowadzono dochodzenie epidemiologiczne. Osoby chore pouczono o przestrzeganiu higieny osobistej i otoczenia oraz konieczności kontynuacji leczenia, natomiast osoby z kontaktu z chorym objęto nadzorem epidemiologicznym.

W zakresie prowadzonego nadzoru kontynuowana jest współpraca ze specjalistycznymi placówkami właściwymi w zakresie leczenia gruźlicy i chorób płuc, celem prawidłowego opracowania ognisk zachorowań na gruźlicę oraz prowadzenia nadzoru nad leczeniem chorych i badaniem osób z kontaktu.

W roku 2018 zaobserwowano wzrost liczby zgłoszonych podejrzeń zachorowań na grypę, tj. z 9002 przypadków w roku 2017 do 11302 przypadków w roku 2018. Wzrost ten jest spowodowany prawdopodobnie zarówno faktycznym wzrostem liczby zachorowań, jak i poprawą zgłaszalności grypy przez podmioty lecznicze.

W 2018 roku zarejestrowano 3 przypadki grypy, potwierdzone badaniami wirusologicznymi, tak jak w roku poprzednim

Liczba osób zaszczepionych przeciwko grypie sezonowej wzrosła w 2018 roku o 13 w porównaniu z rokiem poprzednim. Zaszczepionych zostało 2149 osób.

W 2018 roku zarejestrowano 2 przypadki zachorowań na inwazyjną chorobę meningokokową (tak jak w roku poprzednim).

Utrzymująca się niska zapadalność szczególnie w grupie młodzieży spowodowana jest między innymi większą świadomością społeczeństwa w zakresie inwazyjnej choroby meningokokowej, a także szczepieniami przeciwko meningokokom grupy C i B.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2018 roku przeciwko meningokokom ogółem zaszczepione zostały 223 osoby, to jest o 165 osób więcej niż w roku poprzednim.

W 2018 r. zarejestrowano także 2 przypadki inwazyjnej choroby wywołanej przez *Streptococcus pneumoniae*, natomiast nie rejestrowano przypadków inwazyjnej choroby wywołanej przez *Haemophilus influenzae*.

W 2018 roku zarejestrowano również 9 przypadków róży (o 4 przypadki więcej niż w 2017 r.), 2 przypadki kiły (tak jak w 2017 r.), 5 przypadków nowo wykrytego zakażenia HIV.

W 2018 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 16 ognisk zakażeń szpitalnych, to jest o 9 więcej niż w roku poprzednim.

Łącznie ogniska objęły 116 osób, w tym 114 pacjentów i 2 pracowników. Odnotowano 11 przypadków zgonów, w tym 1 z powodu zakażenia, natomiast pozostałe 10 spowodowane były chorobą zakaźną.

W 14 przypadkach ognisk były to zakażenia szerzące się drogą pokarmową, natomiast w 4 ogniskach nie ustalono czynnika etiologicznego, zachorowania zakwalifikowano jako biegunka o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (1 ognisko) oraz wirusowe zakażenia jelit nieokreślone (3 ogniska).

Ponadto wystąpiło 1 ognisko zakażeń dróg oddechowych o nieustalonej etiologii oraz 1 ognisko zakażenia miejsca operowanego i zapalenia płuc wywołane przez *Acinetobacter baumannii*.

We wszystkich przypadkach ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzone zostały kontrole. Działania przeciwepidemiczne mające na celu wygaszenie ogniska prowadzone były we współpracy z działającymi w szpitalach zespołami kontroli zakażeń szpitalnych.

W zakresie prowadzonej działalności przeciwepidemicznej w 2018 r. zarejestrowano 1 interwencję, która dotyczyła :

- podejrzeń zachorowań na choroby zakaźne u dzieci uczęszczających do Szkoły Podstawowej Nr 1 w Radzionkowie, ul. Knosały 16. Przeprowadzono kontrolę wspólnie z Sekcją Higieny Dzieci i Młodzieży wraz z analizą dokumentacji medycznej prowadzonej przez pielęgniarkę w gabinecie medycyny szkolnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości Zarzuty zawarte we wniosku nie zostały potwierdzone, interwencję uznano za niezasadną.

W 2018 roku w ramach prowadzonego nadzoru nad środkami zastępczymi na terenie powiatu tarnogórskiego pozyskiwano informacje o podejrzeniach zatruc środkami zastępczymi z nadzorowanych podmiotów leczniczych.

W analizowanym okresie zarejestrowano 20 przypadków podejrzenia zatruc środkami zastępczymi, to jest o 1 przypadek więcej niż w roku poprzednim.

2. Szczepienia ochronne – analiza wykonawstwa szczepień ochronnych

W 2018 roku na terenie powiatu tarnogórskiego sprawowano nadzór nad 41 punktami szczepień. Skontrolowano 39 punktów szczepień, przeprowadzając 57 kontroli.

Kontrole podległych punktów szczepień przeprowadzono w zakresie oceny wykonawstwa szczepień ochronnych, prowadzenia dokumentacji oraz gospodarki preparatami szczepionkowymi.

Z przeprowadzonych kontroli sanitarnych w punktach szczepień wynika, że szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane u dzieci, młodzieży i osób dorosłych wykonywane są zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych.

Dzieci i młodzież wzywana jest do szczepień systematycznie i na bieżąco.

Dzieci ze środowisk opornych, które nie zgłaszają się w wyznaczonym terminie do szczepienia, bądź w ogóle nie realizują obowiązku szczepień ochronnych zgłaszane są wraz z rodzicami lub opiekunami prawnymi przez poradnię imienne do PSSE w Bytomiu.

W 2018 r. poradnie POZ zgłosiły 168 dzieci oraz 159 rodziców uchylających się od poddania dzieci szczepieniom ochronnym.

PPIS w Bytomiu wystosował 12 wezwań zobowiązujących rodziców bądź opiekunów prawnych tych dzieci do zgłoszenia się do Poradni POZ w celu kontynuacji zaległych szczepień. W 2018 roku zaobserwowano wzrost liczby osób uchylających się od szczepień ochronnych.

Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych oraz przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2018 zauważalny jest spadek wykonawstwa szczepień ochronnych u dzieci i młodzieży we wszystkich grupach wiekowych. Jest on spowodowany występowaniem środowisk opornych, brakiem złożonej deklaracji do poradni POZ oraz coraz większym wpływem ruchów antyszczepionkowych.

Natomiast zaobserwowano wzrost wykonawstwa szczepień ochronnych zalecanych, szczególnie w zakresie szczepień przeciw kleszczowemu zapaleniu mózgu oraz meningokokom.

3. System telefonicznego powiadamiania alarmowego

W ramach systemu telefonicznego powiadamiania alarmowego w sytuacjach szczególnego zagrożenia prowadzone są całodobowe dyżury pod telefonem.

Numer telefonu alarmowego udostępniony jest placówkom służby zdrowia celem umożliwienia bezpośredniego kontaktu i powiadomienia o podejrzeniach zachorowań, wymagających podjęcia niezwłocznych działań przeciwepidemicznych, w szczególności inwazyjnej choroby meningokokowej w dni robocze poza godzinami pracy i w dni wolne od pracy.

Wnioski

1. Podsumowując prowadzony w 2018 roku nadzór epidemiologiczny nad zachorowaniami na choroby zakaźne stwierdzono, że istotnym problemem epidemiologicznym na terenie działalności PPIS w Bytomiu w analizowanym okresie było, tak jak w latach poprzednich, występowanie w podmiotach leczniczych ognisk zakażeń szpitalnych, a w szczególności ognisk chorób przenoszonych drogą pokarmową. Sytuacja ta wymaga kontynuowania ścisłej współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych w celu szybkiego pozyskiwania informacji o podejrzeniu wystąpienia ogniska oraz niezwłocznego wdrożenia działań przeciwepidemicznych. Ponadto w roku 2018 zaobserwowano utrzymywanie się tendencji wzrostowej liczby zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A oraz szerzenie się tych zachorowań w środowiskach domowych. Skuteczna profilaktyka zachorowań w postaci szczepień ochronnych przeciw wzv A ma ograniczone zastosowanie z uwagi na fakt, iż są to szczepienia zalecane.
2. Pomimo działań podejmowanych ze strony poradni POZ, jak również PPIS w Bytomiu problemem pozostają nadal osoby uchylające się od szczepień ochronnych. Działania podejmowane w celu poprawy stanu zaszczepienia wykazały niską skuteczność. Zauważa się coraz większą podatność rodziców na wpływ ruchów antyszczepionkowych.

II. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

1. Stan sanitarny szpitali

W 2018 roku sprawowano nadzór sanitarny nad 4 szpitalami na terenie powiatu tarnogórskiego:

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22,
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3,
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny „Pałac Kamieniec” Sp. z o.o., ul. Polna 2, Kamieniec, 42-674 Zbrosławice, w skład którego wchodzi 2 obiekty.

Wszystkie szpitale zostały skontrolowane.

W nadzorowanych szpitalach łącznie przeprowadzono 25 kontroli, ponadto w szpitalu będącym pod nadzorem ŚPWIS przeprowadzono 8 kontroli w związku z wystąpieniem ognisk zakażeń szpitalnych oraz 1 kontrolę dotyczącą zgłaszalności chorób zakaźnych.

W związku ze stwierdzonymi uchybieniami sanitarno – higienicznymi wydano 1 decyzję nakazującą terminową, która dotyczyła poprawy stanu sanitarno – higienicznego obiektu, tj. malowania, usunięcia zacieków i ubytków w tynku w pomieszczeniach, wymiany zniszczonej wykładziny podłogowej, odnowienia parkietu w sali gimnastycznej, uzupełnienia płytek podłogowych w salach chorych i korytarzu komunikacyjnym, odnowienia zniszczonych foteli, krzeseł, drzwi, umywalki, uchwytów przy prysznicu dla osób niepełnosprawnych. Decyzja jest w trakcie realizacji.

W 1 przypadku wydano zalecenia doraźne, nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Na wniosek strony PPIS w Bytomiu wydał 2 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń ujętych w uprzednio wydanej decyzji.

Nałożono 2 mandaty karne w wysokości 300 zł w związku z niezgłoszeniem zachorowania na chorobę zakaźną oraz niezgłoszeniem ogniska zakażenia szpitalnego.

Pranie bielizny szpitalnej odbywa się w 3 przypadkach w pralniach zewnętrznych na podstawie zawartej umowy, w 1 przypadku w pralni zlokalizowanej na terenie obiektu.

W oddziałach szpitalnych brudna bielizna gromadzona jest w workach płóciennych lub foliowych umieszczanych na stelażach lub w zamykanych pojemnikach i składowana przed przekazaniem do pralni w brudownikach lub magazynach brudnej bielizny.

Czysta bielizna przechowywana jest w magazynach czystej bielizny lub w wydzielonych na ten cel zamykanych szafach.

Nieprawidłowości w zakresie postępowania z bielizną szpitalną nie stwierdzono.

Wszystkie szpitale wytwarzają odpady medyczne zakaźne i posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w magazynach odpadów. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. Szpitale posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie braku wdrożenia działań zgodnie z opracowaną w podmiocie procedurą dotyczącą postępowania w przypadku podejrzenia ogniska epidemicznego.

Stan sanitarno - higieniczny oraz techniczny szpitali oceniono jako dobry. Na bieżąco wykonywane są prace remontowe mające na celu utrzymanie właściwego stanu obiektów, a także na bieżąco realizowane są obowiązki nałożone w wydanej decyzji.

Ponadto przeprowadzono 1 kontrolę w związku ze stwierdzeniem przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

W szpitalach przeprowadzono również kontrole działalności zespołów i komitetów kontroli zakażeń zakładowych. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

W 3 szpitalach przeprowadzono kontrole dotyczące oceny stopnia realizacji programu dostosowania. Kontrole wykazały, że programy dostosowania nie zostały zrealizowane, wydano opinie o wpływie niespełnienia wymagań na bezpieczeństwo pacjentów.

W 2018 r. w szpitalach na terenie powiatu tarnogórskiego wystąpiło 16 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 6 ognisk w SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka, 2 ogniska w Zakonie Posługujących Chorym Ojcowie Kamilianie - Szpitalu Św. Kamila w Tarnowskich Górach oraz 8 ognisk w Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A.

W zakresie nadzoru nad opracowaniem ognisk zakażeń szpitalnych przeprowadzono 17 kontroli, w 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku zgłoszenia ogniska zakażenia szpitalnego, braku założenia kart zakażenia szpitalnego i drobnoustrojów alarmowych, braku wdrożenia działań zgodnie z opracowaną w podmiocie procedurą dotyczącą postępowania w przypadku podejrzenia ogniska epidemicznego, braku opracowanej dokumentacji dotyczącej ogniska. Nałożono mandat karny w wysokości 150 zł. Wydano zalecenia doraźne, nieprawidłowości zostały usunięte, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Pracownicy Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym przeprowadziła 3 kontrole w szpitalach. Kontrole obejmowały zaplecza szpitalne.

- Zakon Posługujących Chorym OO. Kamilianie w Tarnowskich Górach, ul. Bytomska 22 (1 kontrola),
- NZOZ Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach, ul. Lipowa 3 (1 kontrola)
- SP ZOZ „REPTY” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji im. Gen. J. Ziętka w Tarnowskich Górach, ul. Śniadeckiego 1 (1 kontrola)

W roku sprawozdawczym nie wydano decyzji nakazujących na zaplecze szpitalne.

W 2018 roku rozpatrzono 1 interwencję dotyczących szpitala :

- warunków hospitalizacji pacjenta w celu diagnostyki snu w Oddziale Pulmonologicznym w NZOZ Zakład Pulmonologii Sp. z o. o., ul Lipowa 3, 42-600 Tarnowskie Góry. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości. Interwencję uznano za niezasadną.

2. Stan sanitarny zakładu pielęgnacyjno - opiekuńczego

W ewidencji PSSE w Bytomiu znajduje się 1 zakład pielęgnacyjno – opiekuńczy zlokalizowany na terenie powiatu tarnogórskiego.

W roku 2018 przeprowadzono 1 kontrolę w obiekcie. Zakład zlokalizowany jest w 2 budynkach wolnostojących, przystosowanych dla osób niepełnosprawnych, wyposażony w instalacje wodociągową i kanalizacyjną, zaopatrywany jest w ciepło z kotłowni miejskiej. Jakość wody jest monitorowana. Pomieszczenia obiektu są w dobrym stanie. Stan sanitarno-porządkowy i sanitarno-techniczny nie budził zastrzeżeń. W trakcie kontroli oceniono postępowanie z odpadami niebezpiecznymi medycznymi. Postępowanie z odpadami prawidłowe, nie stwierdzono nieprawidłowości. Obiekt posiada umowę dot.

odbioru i utylizacji odpadów medycznych o kodzie: 180103, 180104 podpisaną z upoważnioną firmą: Remondis Medison Sp. z o.o. Dąbrowa Górnicza, ul. Puszkina 41. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Odpady nieostre o kodzie: 180103 gromadzone są w pojemnikach wyłożonych czerwonymi workami, natomiast odpady o kodzie 180104 gromadzone są w workach foliowych koloru niebieskiego. Do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę odpady przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu w urządzeniu chłodniczym wyposażonym w termometr. Pojemniki i worki wymieniane są nie rzadziej, niż co 72 godz. Odpady medyczne odbierane są 1 raz w miesiącu. Prowadzona jest dokumentacja potwierdzająca odbiór odpadów.

Odpady komunalne gromadzone są w plastikowych, zamykanych pojemnikach, które wyłożone są workami foliowymi. Usuwane są do kontenera zbiorczego usytuowanego na terenie zakładów na wydzielonym placu gospodarczym. W 2018 r. nie stwierdzono nieprawidłowego postępowania z odpadami medycznymi i komunalnymi. W obiekcie stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku. Bielizna jest prana poza zakładem. Zawarta jest umowa z Pralnią PRASKO w Bytomiu. Pralnia nadzorowana przez PPIS w Bytomiu. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania odzieży czystej i wydzielone miejsce do gromadzenia odzieży brudnej. Podczas kontroli sprawdzono postępowanie ze zwłokami osób zmarłych. W zakładzie opracowana jest procedura, która określa postępowanie medyczne, toaletę pośmiertną, postępowanie porządkowe, postępowanie pielęgniarskie i zachowanie personelu. W procedurze zawarte są zasady zachowania godnych warunków dla zmarłego i pozostałych podopiecznych. Zwłoki na terenie zakładu przechowywane są w wydzielonym pomieszczeniu („pro-morte”) z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej. Zwłoki odbierane są po 2 godzinach przez zakład pogrzebowy wskazany przez rodzinę. W przypadku braku rodziny placówka ma podpisaną umowę z określonym zakładem pogrzebowym. Placówka posiada opracowane i wdrożone procedury p/epidemiczne, w tym postępowania z odpadami medycznymi, dezynfekcji i mycia narzędzi oraz sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dezynfekcji pomieszczeń, postępowania z bielizną brudną i czystą. Stan sanitarno-higieniczny i techniczny zakładu podobnie jak w roku ubiegłym oceniono, jako dobry.

3. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych

Pod nadzorem znajduje się 75 podmiotów, w skład których wchodzi 162 obiekty.

Ponadto nadzorem objętych jest 33 filie ambulatoryjnych podmiotów leczniczych.

W zakresie nadzoru Sekcji Epidemiologii sprawowanego nad obiektami, w których prowadzona jest działalność lecznicza na terenie powiatu tarnogórskiego w 2018 r. przeprowadzono 68 kontroli w 56 obiektach, skontrolowano 7 fili przeprowadzając 10 kontroli.

W 13 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Nieprawidłowości dotyczyły: braku zachowania ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch materiałów od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego, brudnych, zakurzonych z ubytkami tynku ścian i sufitów w gabinetach lekarskich, gabinecie diagnostyczno-zabiegowym, poczekalni dla pacjentów, pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla pacjentów i personelu, pomieszczeniu porządkowym, socjalnym, nieprzestrzeganie procedury dotyczącej pobierania materiałów do badań, przeterminowanych środków do dezynfekcji powierzchni, braku środka do dezynfekcji powierzchni, wielorazowego stosowania jednorazowych środków ochrony osobistej, zniszczonych krzeseł, drzwi, fotela do poboru krwi, tapicerki fotela ginekologicznego, braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180102, 180104, braku prawidłowej segregacji odpadów medycznych o kodzie 180104, nieprawidłowych warunków przechowywania odpadów medycznych, nieprawidłowej częstotliwości prowadzenia kontroli wewnętrznej.

Wydano 10 decyzji nakazujących, z których 8 zostało wykonanych, natomiast dwie są w trakcie realizacji. W 3 przypadkach strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości, decyzji nie wydano.

Wszystkie podmioty lecznicze, podobnie jak w latach ubiegłych są zaopatrywane w wodę do spożycia z ujęć, które są pod stałym nadzorem tut. Stacji. Woda była przydatna do spożycia.

Placówki te zaopatrzone są w odpowiednią ilość sprzętu jednorazowego użytku. Pracownicy posiadają odzież ochronną i środki ochrony indywidualnej w ilości wystarczającej.

W obiektach stosowana jest bielizna wielokrotnego użytku oraz bielizna jednorazowa. Bielizna jednorazowa po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny pozostały. Bielizna brudna wielokrotnego użytku zbierana jest do worków foliowych i do chwili odbioru w celu przewozu do pralni gromadzona jest w wydzielonych pomieszczeniach porządkowych lub wydzielonych magazynach bielizny brudnej. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w magazynach lub w wydzielonych szafach. W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące wielokrotnego stosowania jednorazowej odzieży ochronnej. Wszczęto postępowanie administracyjne, wydano zalecenie doraźne, nałożono mandat karny w wysokości 300 zł. Strona usunęła nieprawidłowości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Podmioty wytwarzające odpady medyczne posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych podpisane z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania. Odpady o ostrych krawędziach składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych wyłącznie do tego celu. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 5 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące postępowania z odpadami medycznymi. Wydano 2 decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości, z których jedna została wykonana, druga jest w trakcie realizacji. W 1 przypadku wydano zalecenia doraźne, które zostały wykonane, w 2 przypadkach strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni., decyzji nie wydano.

Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji oraz mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątnięcia i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową. W 1 obiekcie stwierdzono nieprawidłowości dotyczące nieprzestrzegania procedury pobierania materiału do badań. Wydano zalecenia doraźne, nałożono mandat w wysokości 300 zł. Strona usunęła nieprawidłowości, przeprowadzono kontrolę sprawdzającą, która wykazała usunięcie nieprawidłowości, decyzji nie wydano.

W 2018 roku zarejestrowano 2 interwencje dotyczące ambulatoryjnych podmiotów leczniczych:

- SP ZOZ w Tworogu ul. Zamkowa 6, 42-690 Tworóg dot. nieprzestrzegania procedur epidemiologicznych podczas pobierania materiału do badań. Kontrola wykazała nieprawidłowości, Nałożono mandat karny w wysokości 300 złotych oraz wydano zalecenia doraźne, które strona wykonała. Interwencję uznano za zasadną.
- NZOZ ANIMED Anna Lebek - Ordon Sp. J. ul. Piłsudskiego 9a, 42-600 Tarnowskie Góry dot. warunków wykonywania USG i stanu technicznego fotela ginekologicznego. Kontrola wykazała nieprawidłowości. Wszczęto postępowanie administracyjne, strona usunęła nieprawidłowości. Interwencję uznano za zasadną.

W roku 2018 pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej i Środowiska skontrolowała łącznie 21 obiektów (11 przychodni, 3 laboratoria- punkty pobrań, 4 Stacje Opieki - NZOZ Caritas, 3 Stacje pogotowia ratunkowego) w zakresie postępowania z odpadami medycznymi. W obiektach odpady medyczne były selektywnie zbierane w miejscu powstania. Odpady zakaźne o ostrych końcach i krawędziach zbierane były do pojemników jednorazowego użycia, sztywnych, odpornych na działanie wilgoci, mechanicznie

odpornych na przekłucie lub przecięcie, koloru czerwonego. Pozostałe odpady medyczne zakaźne zbierane były do worków jednorazowego użycia z folii polietylenowej, koloru czerwonego, wytrzymałych, odpornych na działanie wilgoci i środków chemicznych. Odpady niebezpieczne, inne niż zakaźne zbierane były do worków foliowych koloru żółtego, natomiast odpady inne niż niebezpieczne do worków w kolorze niebieskim lub czarnym. Pojemniki lub worki z odpadami medycznymi posiadały widoczne oznakowanie (kod odpadów medycznych w nich przechowywanych, nazwę wytwórcy odpadów medycznych, numer REGON wytwórcy odpadów medycznych, numer księgi rejestrowej wytwórcy odpadów medycznych, wraz z podaniem organu rejestrowego, datę i godzinę otwarcia- rozpoczęcia użytkowania, datę i godzinę zamknięcia pojemnika, worka). W obiektach nie były wytwarzane odpady wysoce zakaźne. Ze stanowisk pracy odpady odbierane były codziennie lub przed upływem 72 godzin. Odpady medyczne zakaźne w obiektach magazynowane były w przenośnych urządzeniach chłodniczych (lodówkach) wyposażonych w termometr. Lodówki usytuowane były najczęściej w pomieszczeniach porządkowych. W tych pomieszczeniach lub w sąsiedztwie przenośnego urządzenia chłodniczego znajdowała się umywalka do mycia rąk z wodą ciepłą i zimną, dozowniki z mydłem i ręcznikami jednorazowymi, wydzielone miejsce do przechowywania czystych i zbierania brudnych środków ochrony indywidualnej. Transport wewnętrzny odpadów medycznych odbywał się w większości obiektów w zamykanych pojemnikach, zapewnione było miejsce do dezynfekcji, mycia i przechowywania tych pojemników. Podmioty posiadały prawidłowo opracowane procedury i instrukcje postępowania z odpadami medycznymi oraz posiadały umowy na odbiór, transport i unieszkodliwianie odpadów medycznych uwzględniające wszystkie kody odpadów, które podmiot wytwarza oraz dokumentacje przekazania odpadów. Umowy podpisane były w większości z firmą Remondis Medison Sp. z o.o. z Dąbrowy Górniczej, ul. Puszkina 41.

Ponadto w 2018 r. została zrealizowana decyzja nakazująca (wydana w 2017r.) dot. Gabinetu Rehabilitacji w Krupskim Młynie, ul. Krasickiego 2 (NZOZ Caritas Diecezji Gliwickiej Zabrze, ul. Korczaka 6). Doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego ściany we wszystkich pomieszczeniach obiektu, poprzez uzupełnienie ubytków tynku przy kaloryferach i rurach centralnego ogrzewania oraz odmalowano ich powierzchnie. Doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego podłogi we wszystkich pomieszczeniach obiektu poprzez uzupełnienie brakujących listew podłogowych.

Bieżącym nadzorem objęty jest punkt medyczny zlokalizowany na terenie Międzynarodowego Portu Lotniczego Katowice w Pyrzowicach.

W 2018 r. przeprowadzono 2 kontrole sanitarne w zakresie oceny spełnienia wymagań higieniczno-zdrowotnych.

Port lotniczy posiada całodobowe zabezpieczenie medyczne – dyżury pełni lekarz i pielęgniarka.

Na terenie portu znajdują się pomieszczenia przeznaczone do udzielania świadczeń medycznych:

- punkt pierwszej pomocy – zlokalizowany w Terminalu A w części ogólnodostępnej, w skład którego wchodzi gabinet badań lekarskich oraz 2-łóżkowa sala obserwacyjna dla pacjentów wraz z pomieszczeniem higieniczno – sanitarnym;
- izolator zakaźny – przeznaczony do czasowej izolacji osób z podejrzeniem choroby zakaźnej, zlokalizowany w Terminalu B od strony płyty lotniska. Składa się z śluzu – pomieszczenia dla personelu medycznego oraz pomieszczenia pobytu pacjenta wraz z węzłem sanitarnym.

Postępowanie z odpadami medycznymi w obiekcie jest prawidłowe. Odpady odbierane są po uzgodnieniu telefonicznym przez specjalistyczną firmę. W obiekcie stosowana jest wyłącznie bielizna jednorazowa.

Punkt medyczny wyposażony jest w środki ochrony indywidualnej: kalosze, kombinezony Tychem, kombinezony ochronne przeciwko skażeniom biologicznym, maski z filtrami Hepa, gogle, rękawiczki ochronne, fartuchy jednorazowe, izolatory transportowe ABC przeznaczone do transportu pacjentów

z podejrzeniem choroby wysoce zakaźnej, a także preparaty dezynfekcyjne. Ponadto port lotniczy dysponuje ambulansem, przeznaczonym do działań ratowniczych w obrębie lotniska.

W związku z możliwością zawleczenia chorób zakaźnych z innych krajów utrzymywana jest stała współpraca ze służbami medycznymi lotniska oraz ze Strażą Graniczną w celu szybkiego podjęcia działań przeciwepidemicznych.

4. Stan sanitarny praktyk zawodowych lekarzy

Pod nadzorem znajduje się 148 prywatnych gabinetów lekarskich.

W 2018 r. skontrolowano 56 obiektów, przeprowadzając łącznie 59 kontroli sanitarnych.

W 5 gabinetach stwierdzono nieprawidłowości dotyczące: zlokalizowania sterylizatorni w pomieszczeniu pracowni rtg, braku zachowania ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch materiału od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego, zakurzonych sufitów i ścian we wszystkich pomieszczeniach praktyki, zniszczonej podłogi w poczekalni dla pacjentów, braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180104.

W 4 gabinetach wydano decyzje nakazujące usunięcie nieprawidłowości, w 1 gabinecie wszczęto postępowanie, strona usunęła nieprawidłowości przed upływem 7 dni.

Mandatów karnych nie nałożono.

W prywatnych gabinetach lekarskich używana jest głównie bielizna jednorazowego użytku, która po użyciu traktowana jest jako odpad medyczny.

Wytwarzające odpady medyczne podmioty posiadają umowy dot. utylizacji odpadów medycznych zawarte z upoważnionymi firmami. Odpady segregowane są w miejscu ich powstawania do zamykanych i oznakowanych pojemników, ostre odpady składowane są w pojemnikach twardych, plastikowych, bez możliwości otwarcia. Do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy odpady przechowywane są w chłodziarkach przeznaczonych na ten cel. Prowadzona jest ewidencja odbioru odpadów medycznych.

W 1 skontrolowanym obiekcie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi dotyczące braku ewidencji odpadów medycznych o kodzie 180104. Wszczęto postępowanie administracyjne, strona usunęła nieprawidłowości w ciągu 7 dni.

W gabinetach opracowane są i wdrożone procedury postępowania: z odpadami medycznymi, sterylizacji, dezynfekcji i mycia narzędzi i sprzętu medycznego, sprzątania i dekontaminacji pomieszczeń, postępowania z bielizną czystą i brudną oraz jednorazową.

Nie stwierdzono nieprawidłowości dotyczących dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego.

Stan sanitarny pozostałych skontrolowanych gabinetów oceniony został jako dobry.

5. Stan sanitarny praktyk zawodowych pielęgniarek

Pod nadzorem znajduje się 5 praktyk pielęgniarek.

Praktyki zlokalizowane są na terenie szkoły i świadczone są w niej usługi na rzecz uczniów szkoły.

W 2018 roku skontrolowano 1 praktykę, przeprowadzając 1 kontrolę sanitarną, która nie wykazała nieprawidłowości.

Wnioski

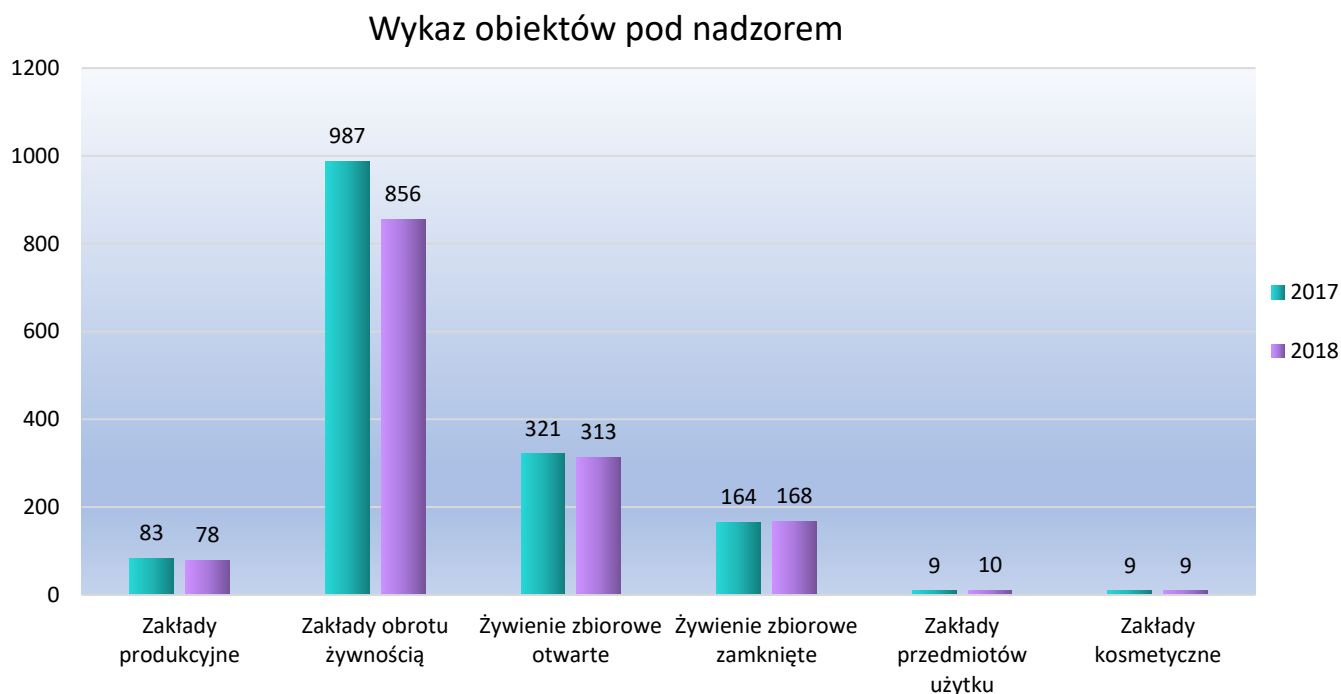
1. Stan sanitarny szpitali w roku 2018 oceniono jako dobry, zalecenia ujęte w decyzjach wydanych przez PPIS w Bytomiu wykonywane są na bieżąco.
2. Stan sanitarny podmiotów leczniczych udzielających świadczeń ambulatoryjnych oraz prywatnych gabinetów lekarskich ulega sukcesywnej poprawie. Pomimo zauważalnej poprawy ta grupa obiektów

nadal wymaga wzmożonego nadzoru. Celem prowadzonego nadzoru powinno być między innymi wyeliminowanie nieprawidłowości w zakresie bieżącego stanu sanitarno- higienicznego obiektu, dezynfekcji i sterylizacji sprzętu medycznego oraz postępowania z odpadami medycznymi, a także stanu sanitarno- technicznego.

III. Stan sanitarny zakładów branży spożywczej, jakość zdrowotna żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W roku 2018 przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego, skontrolowali **924** zakłady branży spożywczej, zakładów materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz zakładów kosmetycznych, co stanowi **64,4 %** wszystkich obiektów zewidencjonowanych.

Na terenie powiatu tarnogórskiego największą część spośród wszystkich zakładów stanowią zakłady obrotu żywnością oraz zakłady żywienia zbiorowego otwartego. W najliczniejszej grupie największy odsetek stanowią sklepy spożywcze. Porównując ilość nadzorowanych obiektów w powiecie tarnogórskim można stwierdzić, że w 2018 roku liczba zakładów będących pod nadzorem PPIS w Bytomiu nieznacznie zmalała w stosunku do 2017 roku.

Dokonując analizy harmonogramu kontroli należy stwierdzić, że w roku 2018 liczba zaplanowanych do kontroli obiektów była mniejsza o **29,7 %** niż w roku 2017.

Tabela 1. Zestawienie liczbowe ilości kontroli zaplanowanych i wykonanych w roku 2017 do 2018

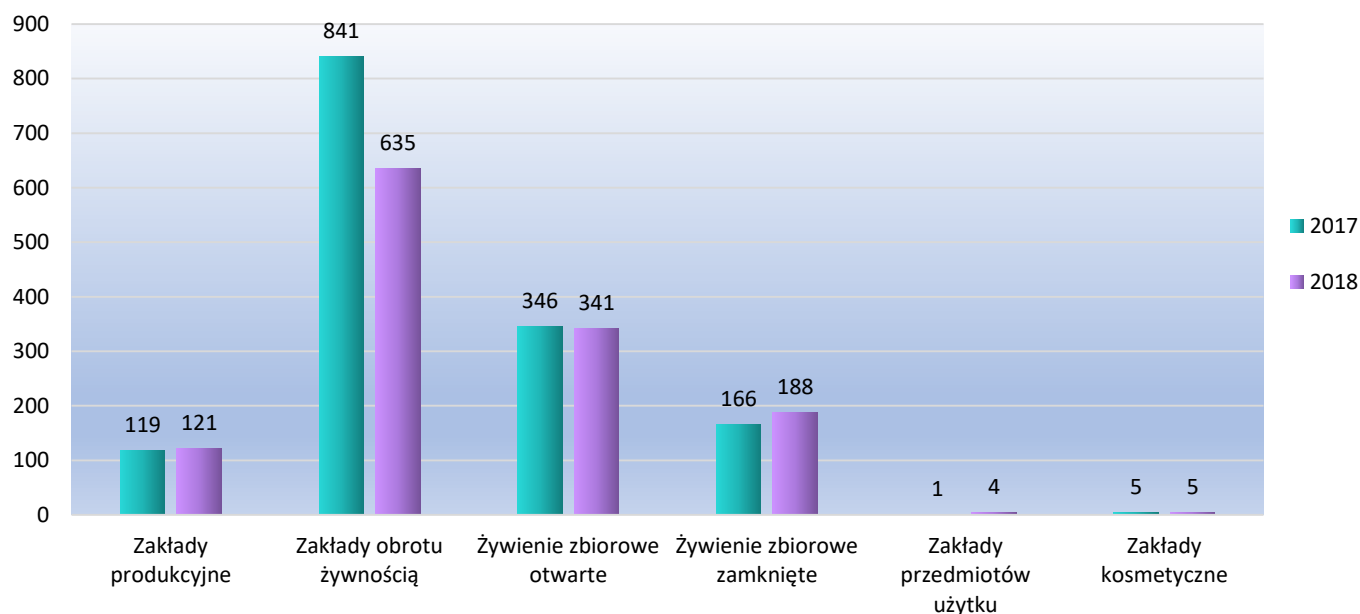
Rodzaj obiektu	Powiat tarnogórski			
	2017		2018	
	zaplanowane	wykonane	zaplanowane	wykonane
Produkcja	73	70	73	68
Obrót	645	558	308	275
Żywnienie otwarte	253	211	235	205
Żywnienie zamknięte	147	135	156	147
RAZEM	1118	974	775	695

W roku 2018 wykonano **703** kontrole z **785** zakładów zaplanowanych do kontroli (w tym **3** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **5** kontrole planowanych w miejscach obrotu kosmetykami). W związku z powyższym należy stwierdzić, iż harmonogram kontroli został wykonany w **89,5 %**.

Przeprowadzenie mniejszej ilości kontroli do kontroli zaplanowanych, spowodowane było likwidacją zakładów lub zawieszeniem działalności albo z związane było z zamknięciem obiektów przez właścicieli bez poinformowania PPIS w Bytomiu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego w 2018 roku przeprowadzono **1294** kontrole. Poza zaplanowanymi kontrolami upoważnieni przedstawiciele PPIS w Bytomiu przeprowadzili dodatkowe kontrole sanitarne związane z interwencjami - skargami konsumentów i klientów zakładów branży spożywczej, a także w związku z powiadomieniami RASFF/RAPEX (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach oraz Kosmetykach) otrzymanymi od Głównego Inspektora Sanitarnego oraz na wniosek strony o zatwierdzenie i o wpis do rejestru zakładów branży spożywczej, bądź w związku z poszerzeniem zakresu prowadzonej działalności. Dodatkowo przeprowadzono **150** kontrole sanitarnych obiektów nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu. W głównej mierze były to kontrole przeprowadzone w związku z importem / eksportem środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, jak również kontrole związane z imprezami masowymi i zgłoszonymi interwencjami konsumentów. Porównując dane z rokiem 2017 należy zauważyć, że ilość wszystkich kontroli wykonanych w 2018 r. zmniejszyła się o **12 %**.

Ilość kontroli według rodzajów obiektów

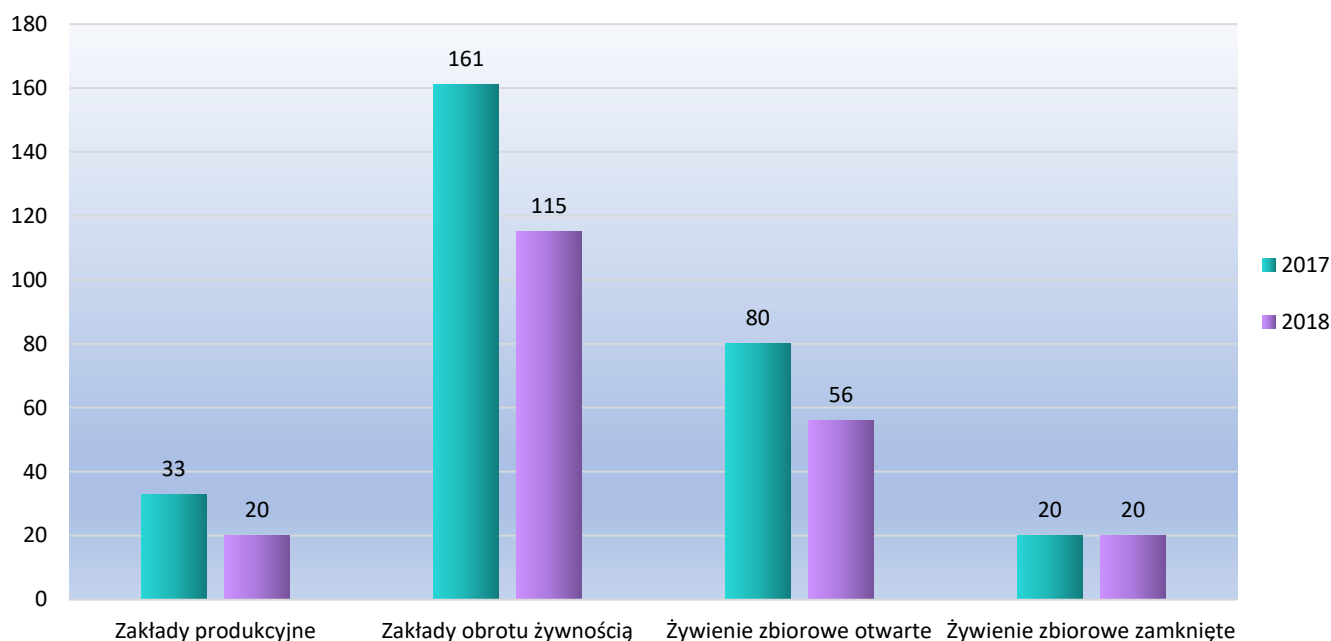
Najwięcej kontroli przeprowadzono w obiektach obrotu żywnością tj. **635** (o ok. **24,4 %** mniej niż w 2017 roku). W zakładach produkcyjnych przeprowadzono o **1,6 %** więcej kontroli, w zakładach żywienia zbiorowego otwartego liczba kontroli zmniejszyła się o **1,4 %** w stosunku do roku ubiegłego, natomiast ilość kontroli w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego zwiększyła się o **11,7 %** w stosunku do roku ubiegłego. Ponadto w roku 2018 przeprowadzono **4** kontrole w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz **5** kontroli w zakładach obrotu kosmetykami.

Tabela 2. Zestawienie liczbowe lata 2017 i 2018.

Rok Powiat	Ilość obiektów nadzorowanych		Ilość obiektów skontrolowanych		Ilość kontroli		Ilość wydanych decyzji		Ilość wydanych postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę		Ilość nałożonych mandatów na kwotę	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
powiat tarnogórski	1483	1434	1077	924	1478	1294	294	211	3 / 660	8 / 3190	102 / 17250	59 / 11700

W roku 2018 na terenie powiatu tarnogórskiego wydano ogółem **211** decyzji administracyjnych, tj. o **28,2 %** decyzji mniej niż w 2016 roku.

Ilość decyzji według rodzajów obiektów

Analizując ilość decyzji administracyjnych wydanych według rodzaju obiektów można zaobserwować, iż w roku 2018 liczba wydanych decyzji zmniejszyła się w stosunku do poprzedniego roku. Wśród zakładów produkcji żywności ilość decyzji administracyjnych zmniejszyła się o **39,4 %** w stosunku do 2017 roku, w przypadku zakładów obrotu żywnością zmniejszyła się o **28,6 %**, w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – otwartego zmniejszyła się o **30 %**, a w przypadku zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego utrzymuje się na tym samym poziomie.

Harmonogram kontroli obiektów żywnościowo – żywieniowych na rok 2018 opracowano na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz w oparciu o analizę ryzyka przeprowadzoną na podstawie danych z lat ubiegłych dla poszczególnych zakładów produkcji, obrotu żywnością lub zakładów żywienia zbiorowego oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W tym celu określono kryteria oceny zakładów oraz ich kategoryzację. Oszacowano ryzyka zanieczyszczenia żywności w obiektach o podstawowym znaczeniu.

Wzięto również pod uwagę wykonywanie dodatkowych działań związanych z powiadomieniami RASFF i RAPEX, interwencjami – skargami ze strony konsumentów i klientów obiektów i zakładów prowadzących działalność branży spożywczej oraz realizowanie zadań GIS w Warszawie i ŚPWIS w Katowicach w oparciu o plan poboru próbek laboratoryjnych. Ponadto ujęto zadania związane z nadzorem żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością importowanymi z krajów trzecich i eksportowanymi poza granice Unii Europejskiej.

1. Stan sanitarno – higieniczny i techniczny.

Stan sanitarno – techniczny zakładów produkujących, wprowadzających do obrotu środki spożywcze w poszczególnych grupach na terenie działania PPIS w Bytomiu w dalszym ciągu zachowany jest w stopniu dobrym.

Tabela 3. Zestawienie liczbowe wydanych decyzji nakazujących w latach 2017 i 2018.

	<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – technicznym w 2017 r.</i>			<i>Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno–technicznym w 2018 r.</i>		
	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych decyzji nakazujących	% obiektów złych
powiat tarnogórski	1077	84	7,8	924	45	4,8

Analizując roczne wyniki dotyczące ilości wydanych decyzji nakazujących we wszystkich zakładach żywnościowo – żywieniowych stwierdza się, iż w bieżącym roku sprawozdawczym stan sanitarno – techniczny utrzymuje się na podobnym poziomie.

Najczęściej występujące uchybienia i nieprawidłowości to między innymi:

- zły stan techniczny pomieszczeń (brudne, popękane, zakurzone powierzchnie ścian, sufitów, ze śladami zagrzybienia i zaciekami, zniszczona powierzchnia podłóg – ubytki w posadzce),
- zły stan techniczny sprzętu i wyposażenia zakładów,
- zły stan techniczny stolarki okiennej i drzwiowej,
- brak bieżącej ciepłej wody,
- brak prawidłowej i skutecznej wentylacji w pomieszczeniach zakładu,
- brak prawidłowego zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak lub źle działająca kontrola wewnętrzna, w tym brak opracowanej, wdrożonej i utrzymanej dokumentacji kodeksu GHP / GMP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP.

Tabela 4. Zestawienie liczbowe nałożonych mandatów karnych w latach 2017 i 2018.

	Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2017 r.			Liczba obiektów skontrolowanych o złym stanie sanitarno – higienicznym w 2018 r.		
	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych	Ogółem	Ilość wydanych mandatów na kwotę	% obiektów złych
powiat tarnogórski	1077	102 / 17250	9,5	924	59 / 11700	6,3

W roku sprawozdawczym nałożono dodatkowo **6** mandatów karnych na kwotę **1700zł** w zakładach nie będących pod stałym nadzorem PPIS w Bytomiu.

Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości to:

- brak bieżącego porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- brak zachowanej higieny sprzedaży,

- nieprawidłowe przechowywanie artykułów spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie (poza urządzeniem chłodniczym, w temp. wyższej niż zalecana jest przez producenta, brak segregacji w urządzeniach chłodniczo – zamrażalniczych),
- brak zabezpieczenia artykułów spożywczych sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi,
- sprzedaż artykułów spożywczych przeterminowanych lub bez oznakowania,
- brak prawidłowej dokumentacji GHP oraz procedur opartych na podstawie zasad systemu HACCP, brak bieżących zapisów dokumentacji bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, brak kontroli wewnętrznej,
- brak orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych.

Dokonując oceny skontrolowanych obiektów należy stwierdzić, iż ilość obiektów o złym stanie sanitarno - higienicznym zmniejszyła się. W roku sprawozdawczym nałożono o **43** (tj. o **42 %**) mniej mandatów karnych za uchybienia i nieprawidłowości bieżącego stanu sanitarnego w stosunku do ubiegłego roku.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych, przedmiotów użytku i próbek sanitarnych.

W oparciu o harmonogram poboru próbek w roku **2018** do badań laboratoryjnych na terenie powiatu tarnogórskiego pobrano **241** próbek, tj. o **0,8%** więcej próbek niż w roku 2017, w którym pobrano **239** próbek. Dodatkowo w związku z podejrzeniem ogniska zatrucia pokarmowego pobrano **10** próbek żywności w zakresie zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

Próbki zostały przebadane laboratoryjnie w następujących kierunkach:

- pod względem mikrobiologicznym przebadano **131** próbek,
- pod względem organoleptycznym przebadano **24** próbki,
- pod względem fizykochemicznym przebadano **58** próbek,
- pod względem znakowania ocenie poddano **85** próbek,
- pod względem zanieczyszczeń fizycznych i biologicznych przebadano **14** próbek.

W wyniku przeprowadzonych badań dyskwalifikacji uległo **26** próbek, tj. **10,7 %** w stosunku do wszystkich przebadanych próbek, co stanowi mniejszy procent w porównaniu z ubiegłym rokiem, w którym dyskwalifikacji uległo **35** próbek, tj. **14,6 %**.

Pod względem mikrobiologicznym liczba próbek poddanych dyskwalifikacji wynosiła **17**, stwierdzono obecność bakterii z grupy *Enterobacteriaceae* (**10** próbek lodów z automatu), bakterie z grupy *Bacillus cereus* (**5** próbek ciastek z kremem) oraz nieautoryzowaną obecność bakterii *Enterococcus taecium* i *Enterococcus galinarium* (**2** próbki dietetycznych środków spożywczych specjalnego przeznaczenia medycznego). Ponadto **9** próbek zostało zdyskwalifikowanych ze względu na obecność zanieczyszczeń biologicznych (szkodniki zbożowo – mączne w próbkach zmiotek w piekarni).

3. Piekarnie

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2018 r. prowadzony był wzmożony nadzór sanitarny w zakładach produkcyjnych typu piekarnie i cukiernie. Na terenie powiatu tarnogórskiego zewidencjonowane są **32** piekarnie, z których skontrolowano **29**. W trakcie kontroli w **7** zakładach pobrano ogółem **14** próbek, w tym **14** próbek sanitarnych – wytrzepki z koszyków oraz zmiotek, z czego **9** zostało zdyskwalifikowanych w zakresie zanieczyszczeń biologicznych.

4. Działania doraźne w ramach systemu RASFF/RAPEX

W roku 2018 w ramach powiadomień alarmowych RASFF/RAPEX na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono **53** kontrole głównie w sklepach mało- i wielkopowierzchniowych, jak również w innych zakładach branży spożywczej w przypadku wskazania w powiadomieniu adresów, do których mogły dotrzeć kwestionowane środki spożywcze lub materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Wszystkie powiadomienia sprawdzone były również podczas kontroli kompleksowych oraz tematycznych.

W większości zakładów nie stwierdzono na stanie ekspedycyjnym lub magazynowym kwestionowanego produktu lub został on wycofany ze sprzedaży i przesłany do producenta lub magazynu centralnego (w przypadku sieci handlowych) przez właścicieli obiektów.

5. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami.

W roku sprawozdawczym w rejestrze zakładów prowadzących działalność na terenie powiatu tarnogórskiego znajdowała się **1** wytwórnia oraz **10** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, z czego skontrolowano **3** miejsca obrotu. Ogółem przeprowadzono **4** kontrole sanitarne w w/w obiektach.

W roku 2018 przeprowadzono **5** kontroli sanitarnych w **5** obiektach obrotu kosmetykami w zakresie bezpieczeństwa stosowania kosmetyków będących w obrocie. W ewidencji znajdowało się **9** obiektów obrotu kosmetykami.

Ogólny stan sanitarno – porządkowy i techniczny obiektów nie budził zastrzeżeń, zapewniony jest dostęp do bieżącej ciepłej i zimnej wody, poszczególny asortyment jest posegregowany i przechowywany na wydzielonych regałach i półkach, jaka również nie stwierdzono kosmetyków niewłaściwie oznakowanych. W obiektach opracowano dokumentację Dobrej Praktyki Higienicznej dostosowanej do prowadzonego zakresu działalności.

Ponadto pracownicy sekcji HŻŻ i PU poza prowadzeniem nadzoru nad zakładami obrotu kosmetykami znajdującymi się na terenie podległym nadzorowi PPIS w Bytomiu, na bieżąco monitorowali reklamy pojawiające się w lokalnej prasie, w gazetkach reklamowych oraz na aukcjach internetowych.

W bieżącym roku sprawozdawczym do badań laboratoryjnych pobrano **1** próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

6. Akcje.

W 2018 roku pracownicy sekcji HŻŻ i PU wraz z pracownikami sekcji NZ współpracowali przy odbiorach obiektów nowopowstałych oraz przy obiektach wskazujących na zmianę sposobu użytkowania.

Ponadto w 2018 roku na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono następujące akcje:

Tabela 5. Akcje i współpraca z innymi komórkami psse / jednostkami / organami

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1.	Imprezy masowe	NS.HŻŻ i NS. HK	16	16	16	0	0	0	1	100	1 zalecenie doraźne	-
2.	Współpraca z Wojskowym Inspektoratem Weterynarii we Wrocławiu	NS.HŻŻ i WIW	1	1	1	0	0	0	0	0	0	-
3.	Szlaki turystyczne	NS.HŻŻ	20	20	20	0	0	0	1	100	1 zalecenie doraźne	-
4.	Ocena zakładów będących pod wspólnym nadzorem PPIS i PLW	NS.HŻŻ i PLW	7	7	8	0	0	0	0	0	0	Z udziałem przedstawicieli PLW przeprowadzono 2 kontrole kompleksowe
5.	Wypoczynek zimowy dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	15	15	15	0	0	0	0	0	0	-
6.	Wypoczynek letni dzieci i młodzieży	NS.HŻŻ i NS.HD	12	12	12	0	0	0	0	0	0	-
7.	Zbiorowe zatrucia / zakażenia pokarmowe	Epidemiologia i NS.HŻŻ	19	2	2	0	0	0	0	0	-	1 z kontroli została przeprowadzona w mieszkaniu prywatnym. W ramach czynności kontrolnych pobrano 10 próbek żywności do badań

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne						uwagi
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli		inne ⁴	
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
												laboratoryjnych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.
8.	Współpraca z Inspekcją Farmaceutyczną	NS.HŻŻ i IF	56	15	15	0	0	0	0	0	0	-
9.	Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	NS.HŻŻ	22	8	8	0	0	0	0	0	0	-
10.	Nadzór nad obiektami wprowadzającymi do obrotu lody nieopakowane oraz sprzedające lody porcjowane	NS.HŻŻ	4	4	6	1	0	0	0	0	0	W trakcie przeprowadzonych kontroli pobrano 25 próbek lodów z automatu
11.	Kontrole obiektów pod kątem pomiaru tłuszczu stosowanego do smażenia	NS.HŻŻ	193	1	1	0	0	0	0	0	0	W ramach przeprowadzonych kontroli dokonano 3 pomiarów tłuszczu
12.	Akcja związana z „Planem działania na 2018 r. dotyczącego produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanego w ramach porozumienia z dnia 10 stycznia 2015 r.”,	NS.HŻŻ i WIORIN	4	4	4	0	0	0	0	0	0	W ramach kontroli pobrano 4 próbki żywności do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali ciężkich.

Lp.	Temat akcji/współpracy	komórka psse / organ / jednostka współpracująca	ilość obiektów kwalifikujących się do objęcia nadzorem w trakcie akcji	Ilość obiektów skontrolowanych w czasie trwania akcji	Ilość kontroli wykonanych w czasie trwania akcji	podjęte działania represyjne					uwagi	
						ilość wydanych decyzji			Mandaty nałożone w trakcie kontroli			inne ⁴
						nakazujących usunięcie uchybień ¹	unieruchamiających obiekt ²	innych ³	ilość	na łączną kwotę		
												6
13.	Akcja dot. żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach oświaty.	NS.HŻŻ	119	118	118	0	0	0	1	100	2 zalecenia doraźne	1.Wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niezgodnych z Rozp. MZ z 26.07.2016 r. 2.Zły stan sanitarno - higieniczny
RAZEM		-					-	-			-	-

¹ w części opisowej podać najczęstsze powody wydawania tych decyzji

² w części opisowej podać powody unieruchomienia obiektu oraz informacje czy został już uruchomiony

³ w części opisowej wykazać czego dotyczyły te decyzje (nie wykazywać decyzji rachunków, umarzających postępowanie itd.)

⁴ w części opisowej wykazać jakiego rodzaju to były działania

7. Działalność interwencyjna za 2018 rok

Sekcja: NS.HŻŻ (POWIAT TARNOGÓRSKI)

Ilość interwencji zarejestrowanych ogółem **43**, w tym anonimowych **18**.

Ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS ogółem **39**, w tym anonimowych **13**; zasadnych **26** w tym anonimowych zasadnych **8**.

Ilość interwencji przekazanych do innych organów ogółem **1**.

L.p	Przedmiot interwencji	Ilość wniesionych interwencji ogółem	Interwencje rozpatrzone przez PPIS					Interwencje przekazane innym organom do załatwienia zgodnie z kompetencjami		
			ilość interwencji rozpatrzonych przez PPIS	ilość wykonanych w związku z tym kontroli	ilość wydanych decyzji /zaleceń	Uwagi (m. in. podać ilość i kwotę mandatów)	Ilość interwencji zasadnych / niezasadnych	Ilość interwencji przekazanych	Wstępne rozpoznanie-kontrola	Nazwa organu i inne uwagi
1.	Zła jakość zdrowotna żywności	14	13	13	0/1	1/100	1/12	0	0	1 interwencja anulowana przez wnoszącego
2.	Zły stan sanitarno – higieniczny	24	21	23	1/8	7/1300	8/13	1	0	Przekazanie interwencji do innej sekcji, 1 interwencja anulowana przez wnoszącego, 1 interwencja przechodzi na przyszły rok
3.	Działalność prowadzona bez zgłoszenia	1	1	1	0	1/50	1/0	0	0	-
4.	Nieodpowiednie gospodarowanie odpadami komunalnymi	1	1	1	0	0	0/1	0	0	-
5.	Niezastosowanie się do Rozporządzenia w zakresie żywienia w placówkach	2	2	3	0/2	1/100	2/0	0	0	-

	oświatowo - wychowawczych									
6.	Nieodpowiednie znakowanie	1	1	1	1/0	0	1/0	0	0	-
SUMA		43	39	42	2/11	10/1550	13/26	1	0	-

Wnioski:

W roku sprawozdawczym w powiecie tarnogórskim podobnie jak w roku ubiegłym najwięcej przyjętych interwencji dotyczyło zgłoszenia sprzedaży żywności o złej jakości zdrowotnej w zakładach obrotu żywnością.

W roku 2018 ilość przyjętych i rozpatrzonych przez PPIS w Bytomiu interwencji zwiększyła się o **2,6 %** w porównaniu do roku 2017, gdzie zgłoszono i rozpatrzono **38** interwencji.

WNIOSKI KOŃCOWE

1. Infrastruktura budynków w dużym stopniu wpływa negatywnie na stan sanitarno – techniczny obiektów żywnościowo – żywieniowych znajdujących się na nadzorowanym terenie PPIS w Bytomiu. Często zakłady usytuowane są w starych budynkach z niefunkcjonalnością pomieszczeń wchodzących w skład zakładu.
2. Ilość wydanych decyzji nakazujących w roku 2018 zmniejszyła się w stosunku do roku 2017.
3. W roku sprawozdawczym liczba nałożonych mandatów karnych za bieżący stan sanitarno - higieniczny w zakładach jest dużo niższa, bo aż 42% mniej w porównaniu do roku ubiegłego.
4. Zdecydowana większość zakładów posiada wdrożoną dokumentację GHP/GMP oraz procedury oparte na podstawie zasad systemu HACCP. Ciągłym problemem wśród części kontrolowanych zakładów jest niestosowanie procedur i brak bieżącego prowadzenia zapisów wynikających z dokumentacji zapewniającej bezpieczeństwo żywności.
5. W roku sprawozdawczym w niewielkim stopniu zwiększyła się liczba wniesionych interwencji konsumentów w porównaniu do roku ubiegłego. Zarówno w roku 2017 jak i 2018 większa część przeprowadzonych kontroli wykazała niezasadność interwencji.

W 2018 roku w wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych stwierdza się mniejszą ilość próbek zdyskwalifikowanych w porównaniu do 2017 roku. Główną przyczyną kwestionowania próbek w 2018 roku były, podobnie jak w poprzednim roku sprawozdawczym zanieczyszczenia mikrobiologiczne.

IV. Jakość wody przeznaczonej do spożycia, wody ciepłej, wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

Łącznie w 2018 r. w ramach nadzoru terenowo-laboratoryjnego nad jakością wody prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 517 próbek wody (w tym 4 oceny wizualne).

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia zarządców pływalni i organizatorów miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli wynosiła 1061.

Wydano 25 decyzji: 2 dot. zatwierdzenia laboratorium, 3 dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania wody, 1 dot. dopuszczenia wody do spożycia, 3 dot. legionelli, 9 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 4 dot. zbiorczej rocznej oceny wody na pływalni, 1 zmieniająca, 1 umorzenie, 1 uchylenie .

Zarejestrowano 2 interwencje: (1 dot. awarii wodociągowej; 1 dot. braku odpowiedniego oznakowania w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli), które przekazano do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

1. Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych urządzeniach do zaopatrywania w wodę

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę na terenie powiatu 139,3 tys.
- Zaopatrzenie w wodę- ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody na terenie powiatu w m³/d: śr. 18 312

Łącznie w 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 268 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych (potwierdzonych i niepotwierdzonych powtórными badaniami) stwierdzono w 33 próbkach wody (bakterie grupy coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C, mętność, żelazo, mangan, glin, ołów, azotyny, jon amonowy).

Liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej podmiotów odpowiedzialnych za jakość dostarczanej wody przeznaczonej do spożycia wynosiła 446.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych (potwierdzonych i niepotwierdzonych powtórными badaniami) stwierdzono w 17 próbkach wody (ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C, mętność).

Liczba awarii ogółem –553.

Zarejestrowano 1 interwencję dot. awarii wodociągowej, którą przekazano do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

Wydano 16 decyzji: 2 dot. zatwierdzenia laboratorium, 3 dot. materiałów i preparatów stosowanych do uzdatniania wody, 1 dot. dopuszczenia wody do spożycia, 9 dot. okresowej oceny jakości wody do spożycia, 1 uchylene .

MIASTO RADZIONKÓW

Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 16,8 tys.

Zaopatrzenie w wodę – zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach – śr. 2026 (SUW Bibiela, SUW Miedary) ;dystrybutor: Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie

W 2018 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 9 próbek wody.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Radzionków wynosiła 47.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności stwierdzono w 7 próbkach wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej sp.z o.o. w Radzionkowie i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Radzionkowa oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba wykazanych przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Radzionkowie awarii na sieci wodociągowej wynosiła 75.

MIASTO TARNOWSKIE GÓRY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 61,2 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 3475 (SUW Miedary); dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach,
  - woda dostarczana przez PW i K Tarnowskie Góry z ujęć własnych – Opatowice, uj. nr 3 ul. Opolska, SUW Koehler i SUW Prefabet (łącna produkcja śr. 3314),
  - woda dostarczana z SUW GCR „Repty” i uj.CHM – śr. 1597(zakup wody przez PW i K Tarnowskie Góry),
  - woda pochodząca z ujęcia Parku Wodnego w Tarnowskich Górach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej)- śr. 100,
  - woda dostarczana z wodociągu Fabryki Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych ”FASER”SA Tarnowskie Góry (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia -sprzedaż dla obcych firm zlokalizowanych na terenie należącym do zakładu) – śr. 9,5.

Miasto Tarnowskie Góry zaopatrywane jest w wodę pochodzącą z ujęć wód głębinowych, eksploatowanych do celów wodociągowych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach, tj. uj. Opatowice, uj. nr III, ul. Opolska, Stacja Uzdatniania Wody Koehler i Stacja Uzdatniania Wody Prefabet (włączona do eksploatacji od listopada 2018 r.) oraz zakupywaną przez to Przedsiębiorstwo z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów. S.A. Katowice – Stacja Uzdatniania Wody „Miedary” w Tarnowskich Górach. Do sieci miejskiej eksploatowanej przez PWiK Tarnowskie Góry podawana jest również woda ze Stacji Uzdatniania Wody eksploatowanej przez Górnośląskie Centrum Rehabilitacji „Repty” w Tarnowskich Górach oraz z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego w Tarnowskich Górach, ul. Zagórska eksploatowanego przez Bytomskie Przedsiębiorstwo Komunalne sp. z o.o.

W 2018 r. w ramach nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano 76 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 4 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza i azotynów oraz nie potwierdzonych powtórnie

badaniami podwyższonych wartości dla ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ i stężenia ołowiu.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Agencję Inicjatyw Gospodarczych S.A. Tarnowskie Góry, SP ZOZ „Repty” Górnośląskie Centrum Rehabilitacji Tarnowskie Góry i Fabrykę Sprzętu Ratunkowego i Lamp Górniczych ”FASER”SA Tarnowskie Góry kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych na terenie miasta Tarnowskie Góry wynosiła 123.

Nie stanowiące potencjalnego zagrożenia dla zdrowia przekroczenie zalecanego zakresu wartości do 1,0 NTU dla mętności stwierdzono w 1 próbce wody.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Tarnowskich Gór oceniono jako przydatną do spożycia.

Tym niemniej woda z ujęcia Centrum Handlowo Magazynowego wykazuje wysoką zawartość chromu, która jest niestabilna i okresowo bliska górnej granicy normy. Ilość wody z poszczególnych studni dobierana była w taki sposób aby w końcowym efekcie stężenie chromu w wodzie było zgodne z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludność z dnia 7 grudnia 2017r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii wodociągowych wynosiła 317.

MIASTECZKO ŚLĄSKIE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 7,4 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :
- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 788(SUW Bibiela) ; dystrybutor: Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach

W 2018 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 11 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 2 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych przez wyżej wymienione Przedsiębiorstwa na terenie miasta Miasteczko Śląskie wynosiła 30.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Miasteczka Śląskiego oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Tarnowskich Górach awarii sieci wodociągowej wynosiła – 51.

MIASTO KALETY

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,6 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
- woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 896 (SUW Bibiela) ; dystrybutor: Miasto Kalety

W 2018 r. na terenie miasta w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 5 próbek wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Miasto Kalety kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 201 r. liczba raportowanych próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej na terenie miasta Kalety wynosiła 16.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Miasta Kalety w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom na terenie Kalety oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych przez Miasto Kalety awarii sieci wodociągowej wynosiła – 10.

GMINA KRUPSKI MŁYN

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 3,2 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
- woda dostarczana z eksploatowanych przez gminę urządzeń wodociągowych SUW Kolonia Ziętek, SUW Potępa, SUW Krupski Młyn ul. Główna – łączna ilość produkowanej wody – śr. 520
- woda zakupywana z ujęcia Nitroerg dla potrzeb zaopatrzenia w wodę budynku Urzędu Gminy- śr. 0,6 (dystrybutor: Gmina Krupski Młyn)
- woda pochodząca z ujęcia Ośrodka Harcerskiego w Borowianach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej)- śr. 30.

W 2018 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 15 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 1 próbce wody (bakterie grupy coli, mętność, jon amonowy). Kwestionowana próbka została pobrana

z ujęcia Ośrodka Harcerskiego w Borowianach (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w obiektach użyteczności publicznej), przed uruchomieniem Ośrodka. Przeprowadzone powtórne rekontrolne badanie nie wykazało przekroczeń wyżej wymienionych parametrów.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminę Krupski Młyn kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 25.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminy Krupski Młyn w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 11.

GMINA TWORÓG

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 8,2 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda dostarczana z eksploatowanych przez ZUK sp. z o.o. Tworóg urządzeń wodociągowych SUW Tworóg, Połomia, Mikołeska, Wojska i ujęcie Boruszowice – łączna ilość produkowanej wody – śr. 1094,
  - woda pochodząca z ujęcia Zespołu Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia w budynku użyteczności publicznej)- śr. 50.

W 2018 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 54 próbki wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 12 próbkach wody:

- We wrześniu 2018 r. stwierdzono obecność pojedynczych bakterii grupy coli (poniżej 10 jtk/100 ml, przy niestwierdzeniu obecności Escherichii coli i Enterokoków) w próbkach wody dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody Połomia (5 próbek). Woda wykazywała też przekroczenie zalecanej dopuszczalnej wartości mętności.

Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych nie wydawano decyzji. Odbiorcy byli poinformowani ,że do czasu uzyskania właściwej jakości wody, wodę aż do odwołania można spożywać wyłącznie po przegotowaniu. Przegotowania wymagała też woda do: przygotowania posiłków, mycia spożywanych na surowo owoców i warzyw, mycia zębów i naczyń, kąpieli noworodków i niemowląt. Woda bez przegotowania mogła być stosowana do codziennego mycia, prania odzieży, prac porządkowych (np. mycia podłóg) i spłukiwania toalet.

Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia.

- Przekroczenie dopuszczalnej wartości parametrycznej dla stężenia manganu oraz nieakceptowaną mętność, przekraczającą zalecany zakres wartości do 1,0 NTU stwierdzono w wodzie dostarczanej z Stacji Uzdatniania Wody Mikołeska (1 próbka).

Po zakończeniu działań naprawczych PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały brak przekroczeń dla wyżej wymienionych parametrów.

- Przekroczenia w pozostałych 6 próbkach dotyczyły nie stanowiących potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonych wartości mętności, żelaza oraz nie potwierdzonej powtórными badaniami obecności bakterii grupy coli.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Usług Komunalnych sp.z o.o. w Tworogu i Zespół Szkół Leśnych i Ekologicznych w Brynku kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 43.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 4 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności oraz nie potwierdzonej powtórными badaniami podwyższonej wartości dla ogólnej liczby mikroorganizmów w $22 \pm 2^\circ\text{C}$.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba zgłoszonych awarii urządzeń wodociągowych wynosiła – 11.

GMINA ZBROSŁAWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 16,0 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/iłość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d:
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 773 (SUW. Zawada); dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice ,
  - woda zakupywana z Bytomskiego Przedsiębiorstwa Komunalnego sp. z o.o. – śr. 1,0; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice,
  - woda zakupywana z PWiK Zabrze(st.nr III Świętoszowice)- śr.79; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice,
  - woda zakupywana z ZUK sp.z o.o. Tworóg (SUW Wojska)- śr. 18,0; dystrybutor: Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice,
  - woda z dostarczana z eksploatowanych przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. Zbrosławice SUW Miedary-Kopanina i SUW Zbrosławice - śr.1040,
  - woda dostarczana z wodociągu Przedsiębiorstwa Nasiennego Księży Las (podmiot wykorzystujący wodę pochodząca z indywidualnego ujęcia-sprzedaż dla odbiorców indywidualnych i zbiorowych) – śr. 95.

W 2018 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 41 próbek wody.

Niepotwierdzoną powtórным badaniem obecność bakterii grupy coli stwierdzono w 5 próbkach wody.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Zbrosławicach i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwo Nasienne „Księży Las” sp. z o.o kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 75.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Gminnego Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. w Zbrośławicach i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach oraz Przedsiębiorstwa Nasiennego „Księży Las” sp. z o.o. w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Nie zgłoszono żadnych awarii urządzeń wodociągowych.

GMINA ŚWIERKLANIEC

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 12,1 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m³/d: woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice – śr. 2342 (SUW Bibiela); dystrybutor: Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu - woda dostarczana z eksploatowanego przez ZWiK w Świerkłańcu ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna- śr.1,2.

W 2018 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 19 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w wodzie dostarczanej z ujęcia Nakło Śląskie, ul. Wapienna (6 próbek) :

- Obecność bakterii grupy coli w ilości powyżej 10 jtk/100 ml stwierdzono w próbkach wody pobranej w marcu 2018 r. Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych (płukanie i dezynfekcja) nie wydawano decyzji. Odbiorcy zostali poinformowani ,że woda aż do odwołania nie nadaje się do spożycia (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp.) oraz do celów higienicznych (mycia się i kąpieli). Wodę można było używać jedynie do celów sanitarnych (spłukiwanie toalet).

Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia.

- Obecność bakterii grupy coli oraz Enterokoków stwierdzono w próbkach wody pobranej we wrześniu 2018 r. Z uwagi na natychmiastowe podjęcie działań naprawczych (płukanie i dezynfekcja) nie wydawano decyzji. Odbiorcy zostali poinformowani , że woda aż do odwołania nie nadaje się do spożycia (dot. picia, przygotowywania posiłków, mycia owoców i warzyw itp.) oraz do celów higienicznych (mycia się i kąpieli). Woda mogła być używana do prac porządkowych (np. mycia podłóg) i spłukiwania toalet. Po zakończeniu działań naprawczych (dezynfekcja i płukanie sieci) PPIS w Bytomiu przeprowadził rekontrolne badania wody, które wykazały jej przydatność do spożycia.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerkłańcu i Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia. W 2018 r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 49.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 5 próbkach wody.

Przekroczenia dotyczyły nie stanowiącej potencjalnego zagrożenia dla zdrowia podwyższonej wartości mętności oraz podwyższonej ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ (mikroorganizmy te nie stwarzają istotnego zagrożenia zdrowia dla konsumentów).

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Świerklańcu i Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. w Katowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii sieci wodociągowej wynosiła – 64.

GMINA OŻAROWICE

- Liczba ludności zaopatrywanej w wodę 5,7 tys.
- Zaopatrzenie w wodę-zasilanie/ilość rozprowadzanej lub produkowanej wody w m^3/d :
  - woda zakupywana z Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów S.A. Katowice - (SUW Bibiela) –śr. 233; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach
  - woda zakupywana z GZGWiK Mierzęcice – śr. 9,4; dystrybutor: Zakład Gospodarki Komunalnej w Ożarowicach,
  - woda dostarczana z gminnych ujęć Pyrzowice i Tapkowice łączna ilość produkowanej wody (śr. prod. 720).

W 2018 r. na terenie gminy w ramach prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu nadzoru bieżącego nad jakością wody do spożycia pobrano i przebadano 38 próbek wody.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrycznych stwierdzono w 3 próbkach wody. Przekroczenia dotyczyły nie potwierdzonej powtórными badaniami obecności bakterii grupy coli i Enterokoków (dot. wody pobranej w Międzynarodowym Porcie Lotniczym Katowice w Pyrzowicach, Pyrzowice, ul.Wolności 90) oraz podwyższonego stężenia glinu .

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia.

W 2018 r liczba raportowanych próbek wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej na terenie gminy wynosiła 38.

Nie stwierdzono przekroczeń żadnego z badanych parametrów.

Tym niemniej, w oparciu o wyniki prowadzonego monitoringu jakości wody stwierdza się, że woda pochodząca z ujęcia Pyrzowice odznacza się znaczną, utrzymującą się w górnej granicy normy zawartością azotanów, z tendencją do okresowych przekroczeń dopuszczalnej wartości dla tego parametru. W związku z powyższym, w razie konieczności zapewnienia właściwej jakości wody prowadzone jest mieszanie z wodą zakupywana z GZGWiK Mierzęcice lub GPW Katowice.

Ogółem w oparciu o wyniki badań wody przeprowadzonych w ramach nadzoru Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu oraz kontroli wewnętrznej Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ożarowicach w 2018 r. wodę wodociągową dostarczaną odbiorcom oceniono jako przydatną do spożycia.

Liczba awarii urządzeń wodociągowych należących do Gminy wynosiła – 14.

2. Ocena jakości wody w pływalniach i innych obiektach wyposażonych w niecki basenowe oraz w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli

W 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego czynne były 4 pływalnie oparte na wodzie wodociągowej (w tym 3 kryte i 1 odkryta) i 2 baseny odkryte, które nie spełniają kryteriów pływalni oraz 6 miejsc okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli, w tym 4 zorganizowane na zbiorniku wody powierzchniowej „Nakło-Chechło”, gm. Świerklaniec i 2 na zbiorniku wody powierzchniowej „Kalety-Zielona” w Kaletach.

W 2018 r. w ramach kontroli urzędowych jakości wody w pływalniach (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) przeprowadzonych przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano i przebadano pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym 61 próbek wody.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa*, *legionella*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor związany, mętność i chloroform.

Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nadzorował prowadzenie przez zarządców obiektów kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalniach. W 2018 r. liczba raportowanych próbek wody pobranych z pływalni (woda wprowadzana do niecek z systemu cyrkulacji, niecki basenowe, natryski) na nadzorowanym terenie wynosiła 602.

Stwierdzono przypadki niespełnienia wymagań dla następujących parametrów: *legionella*, ogólna liczba mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$, chlor wolny, chlor związany, utlenialność, mętność, chloroform, potencjał redoks i pH.

W każdym przypadku stwierdzenia niespełnienia wymagań zarządcy obiektów podejmowali na bieżąco stosowne działania naprawcze.

W związku z powyższym w oparciu o wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli urzędowych stwierdza się, że eksploatacja pływalni była prowadzona w sposób prawidłowy, zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne dla osób z nich korzystających.

Również w ramach nadzoru bieżącego prowadzonego przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu pobrano 8 próbek wody z basenów odkrytych, które nie spełniają kryteriów pływalni: Radzionków Księża Góra, ul. Księżogórska 90 i Krupski Młyn ul. Główna. Obydwa obiekty dopuszczono do eksploatacji.

Przed sezonem letnim 2018r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu zaopiniował pozytywnie projekty uchwał Rady Miejskiej w Kaletach oraz Rady Gminy Świerklaniec w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli.

Wobec powyższego na nadzorowanym terenie w sezonie letnim 2018 r. zostało zorganizowanych 6 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli tj.

1. Zalew Nakło-Chechło; organizator Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklańcu ul. Młyńska 3:

- Pole Biwakowe numer 1,
- Chechło numer 1,
- Pole Biwakowe,
- Chechło numer 2.

2. Zalew Zielona organizator Miasto Kalety ul. Żwirki i Wigury 2 Kalety,

- Zbiornik górny Zielona -Zajazd u Rzepki,
- Zbiornik dolny Zielona - Ośrodek przy Wiatraku.

Maksymalny termin funkcjonowania każdego z wyżej wymienionych miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii nie przekroczył 30 dni.

Organizatorzy wszystkich wyżej wymienionych miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii zgodnie z obowiązującymi przepisami przedłożyli Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Bytomiu wyniki badań wody wraz z wizualnymi ocenami wykonane przed rozpoczęciem sezonu oraz raz w trakcie jego funkcjonowania.

Ponadto przeprowadzono 4 kontrole urzędowe w zakresie wizualnej oceny wody.

Ilości próbek i ocen wizualnych wynosiły odpowiednio: 13 próbek i 17 ocen wizualnych (w tym 4 urzędowe)

Ogółem na podstawie otrzymanych wyników badań i wizualnych ocen oraz przeprowadzonej kontroli urzędowej wodę w uruchomionych w sezonie 2018 r. miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii oceniono jako przydatną do kąpielii.

Jedynie w okresie od 27.07.2018 r. do dnia zakończenia sezonu tj. 29.07.2018r., z uwagi na zakwit sinic w miejscach okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii zorganizowanych na zbiorniku wody Zalew Nakło-Chechło (Pole Biwakowe numer 1 i Chechło numer 1) woda była nieprzydatna do kąpielii.

W pozostałych przypadkach wszystkie wydane oceny stwierdzały przydatność wody do kąpielii.

Wydano 5 decyzji: 4-zbiorcze roczne oceny wody na pływalni za okres od 02.06. 2017 r. do 01.06.2018 r.;1- umorzenie

Zarejestrowano 1 interwencję (dot. braku odpowiedniego oznakowania w miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpielii), którą przekazano do rozpatrzenia zgodnie z kompetencjami.

2. Ocena jakości wody ciepłej w zakresie obecności bakterii legionella w podmiotach wykonujących działalność leczniczą oraz w budynkach zamieszkania zbiorowego

Skontrolowano jakość ciepłej wody w 31 obiektach, w tym: szpitale-4; domy pomocy społecznej-7; hotele-3; inne świadczące usługi hotelarskie-6; internat-1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital)-2;młodzieżowy ośrodek socjoterapii-1; specjalne ośrodki szkolno- wychowawcze-1; motel-1; zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy (podmioty lecznicze)-1; młodzieżowe ośrodki wychowawcze-2; inne świadczące usługi hotelarskie/dom zakony/specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze-1; areszt -1.

Ponadnormatywną liczbę bakterii legionella, pozwalającą uznać sieć za skolonizowaną stwierdzono w 3 obiektach (hotel-1, dom pomocy społecznej-1; inne zakłady opieki zdrowotnej (podmioty lecznicze-szpital)-1) :

- Dom Pomocy Społecznej „Przyjaźń” ul. Włoska 24 Tarnowskie Góry
- Hotel „Aslan” Ewa Sitarz ul. Ks. Wiktora Sojki 1 Tarnowskie Góry
- Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny„Pałac Kamieniec” Sp. z o.o. ul.Polna 2 Kamieniec

W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bytomiu nakazał podjęcie działań mających na celu zapewnienie właściwej jakości wody, wydano 3 decyzje

(w tym 1 zmieniająca). Jednej decyzji nadano termin natychmiastowej wykonalności (Hotel „Aslan” Ewa Sitarz ul. Ks. Wiktora Sojki 1 Tarnowskie Góry).

Do końca 2018 r. przeprowadzone przez właścicieli obiektów działania naprawcze spowodowały poprawę jakości wody w obiekcie Dom Pomocy Społecznej „Przyjaźń” ul. Włoska 24 Tarnowskie Góry oraz znaczne obniżenie stopnia skażenia w obiekcie Hotel „Aslan” Ewa Sitarz ul. Ks. Wiktora Sojki 1 Tarnowskie Góry. W pozostałym obiekcie nadal podejmowane są działania naprawcze.

Ponadto poprawa jakości ciepłej wody nastąpiła również w obiekcie Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy, Radzionków, ul. Gen. Sikorskiego 7A, w którym w 2017 r. stwierdzono skolonizowanie sieci.

Ogółem w 2018 r. na obecność bakterii legionella pobrano 176 próbek wody, w tym zakwestionowano – 29.

V. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

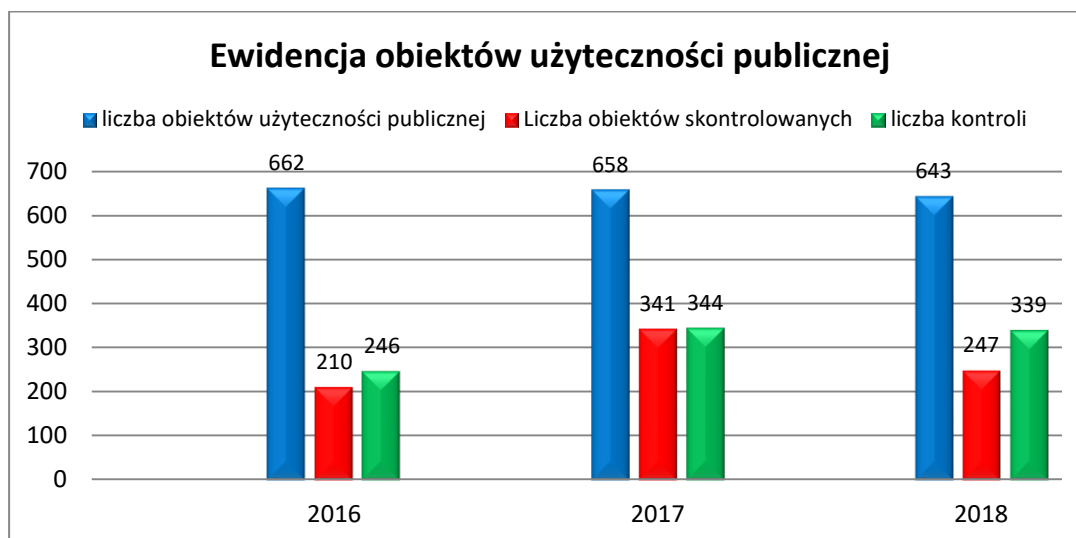
W 2018 r. kontrole stanu sanitarnego przeprowadzono w 247 obiektach użyteczności publicznej, spośród 643 ujętych w ewidencji, co stanowi 38 %. W porównaniu do 2017 r., w którym skontrolowano 341 obiektów użyteczności publicznej, spośród 658 ujętych w ewidencji, co stanowiło 51 %, zdecydowanie zmniejszył się procent skontrolowanych obiektów.

Przeprowadzone kontrole objęły następujące grupy obiektów:

- zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz takie, w których świadczone są więcej niż jedna usługa – skontrolowano 63 obiekty, spośród 246 ujętych w ewidencji, co stanowi 26%;
- obiekty hotelarskie i inne, w których świadczone są usługi noclegowe – skontrolowano 24 obiekty spośród 57 zewidencjonowanych, co stanowi 42 %;
- ustępy publiczne ogółem – skontrolowano 6 zewidencjonowanych obiektów;
- pływalnie kryte i odkryte – skontrolowano 4 zewidencjonowane obiekty, w ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania. Kontrole przeprowadzono w obydwóch obiektach;
- domy pomocy społecznej – skontrolowano 12 obiektów, spośród 13 zewidencjonowanych, co stanowi 92 %;
- dworce autobusowe, kolejowe, przystanki – skontrolowano 12 obiektów, spośród 19 zewidencjonowanych, co stanowi 63 %;
- cmentarze, domy pogrzebowe i obiekty świadczące usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków - skontrolowano 34 obiekty, spośród 56 zewidencjonowanych, co stanowi 61%;
- zakłady karne – skontrolowano 1 zewidencjonowany zakład;
- schronisko dla bezdomnych - skontrolowano 1 zewidencjonowany obiekt;
- inne obiekty użyteczności publicznej (apteki i punkty apteczne, obiekty turystyczne, sportowe, kulturalno – widowiskowe, stacje paliw, magle, sklepy z odzieżą używaną, parkingi, targowiska, sklepy zielarsko medyczne, pracownie protetyczne, wysypiska, transport publiczny, fermy, rolnicza spółdzielnia produkcyjna, tereny rekreacyjne, port lotniczy) – skontrolowano 88 obiektów, spośród 249 zewidencjonowanych, co stanowi 33%.

Reasumując, bieżący nadzór nad obiektami użyteczności publicznej dotyczył licznych i różnorodnych grup obiektów. Łącznie w 2018 r. przeprowadzono w obiektach użyteczności publicznej 339 kontroli, wydano 10 decyzji nakazujących, nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł.

Z analizy ewidencji obiektów użyteczności publicznej w okresie 2016-2018 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

Wśród obiektów użyteczności publicznej objętych nadzorem sanitarnym najliczniejszą grupę stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, odnowy biologicznej oraz zakłady świadczące więcej niż jedną usługę. Mniej liczne grupy stanowią: ustępy publiczne, domy pomocy społecznej, dworce autobusowe i kolejowe, hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie, noclegownie, obiekty sportowe, obiekty kulturalno – widowiskowe, tereny rekreacyjne z piaskownicami, cmentarze, zakłady pogrzebowe, baseny kąpielowe kryte i odkryte, areszt śledczy, port lotniczy, apteki i punkty apteczne, sklepy z odzieżą używaną, targowiska, transport publiczny, parkingi i inne kontrolowane doraźnie lub akcyjnie.

Na użytek niniejszej oceny wybrano i opisano grupy obiektów reprezentowane najliczniej oraz obiekty o znaczeniu strategicznym dla ogólnego poglądu na temat obiektów użyteczności publicznej i grupy obiektów, w których kontrole w 2018 r. wykazały nieprawidłowości.

1. Domy pomocy społecznej

Nadzorem sanitarnym objętych jest ogółem 13 obiektów. W roku sprawozdawczym, w tej grupie obiektów skontrolowano 10 domów pomocy społecznej i 2 dzienne domy pomocy społecznej.

Kontrole wykazały, że stan higieniczno-sanitarny i techniczny 11 obiektów nie budził zastrzeżeń. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie, pokoje pensjonariuszy, toalety i łazienki dla pensjonariuszy czyste. Obiekty są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych, następuje systematyczna poprawa w zakresie wyposażenia - sprzęty i urządzenia są wymieniane na nowe, dostosowywane dla potrzeb osób stale leżących. Tylko w 1 obiekcie tj. Dom Opieki dla Osób Starszych w Tarnowskich Górach, ul. Wyszyńskiego 31 – kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone,

ze śladami zacieków ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach; ubytki i nierówności w podłodze, w korytarzu na parterze. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

Porównując do roku ubiegłego, stan obiektów uległ pogorszeniu. W 2018 r. na koniec okresu sprawozdawczego ze złym stanem oceniono 1 obiekt, natomiast w 2017 r. takich obiektów nie odnotowano.

2. Hotele i obiekty świadczące usługi hotelarskie

Nadzorem sanitarnym objętych jest 57 obiektów, w tym 8 hoteli, 1 motel, 1 dom wycieczkowy i 47 innych obiektów świadczących usługi noclegowe.

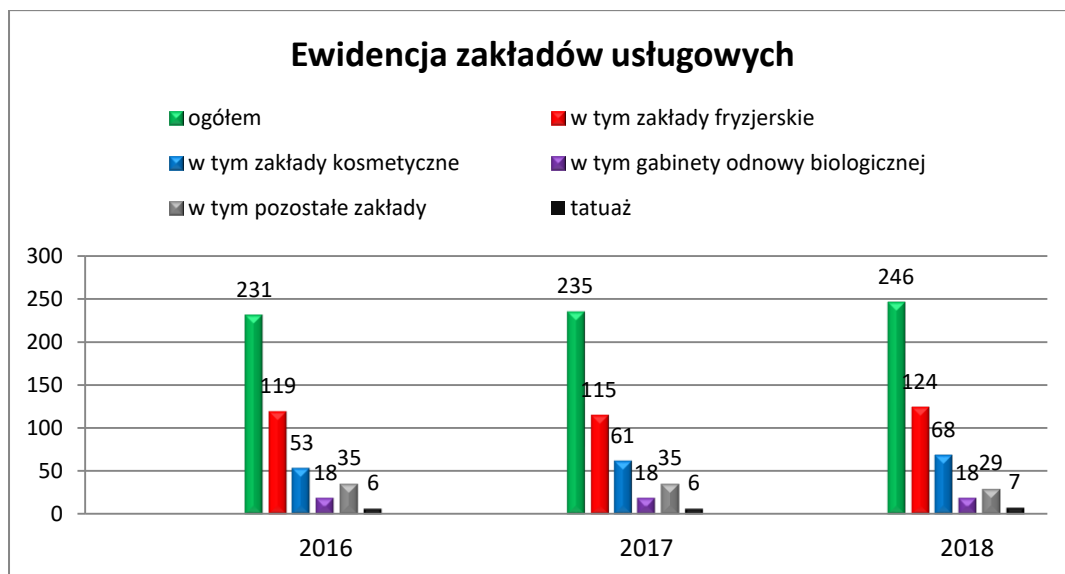
W roku sprawozdawczym, w tej grupie obiektów skontrolowano 2 hotele, 1 dom wycieczkowy oraz 21- obiektów inne świadczące usługi hotelarskie.

Hotele są skategoryzowane. Dysponują jednostkami mieszkalnymi z zespołami higienicznymi. Hotele mają podpisane umowy z pralniami na pranie bielizny. Bielizna czysta i brudna przechowywana jest w oddzielnych magazynach, wydzielone są pomieszczenia do przechowywania środków czystości, sprzętu porządkowego i środków dezynfekcyjnych. Dom wycieczkowy mieści się w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym. W obiekcie prowadzona jest działalność całoroczna. Pomieszczenia obiektu są utrzymane w dobrym stanie technicznym i sanitarno-higienicznym. Bielizna pościelowa jest prana poza obiektem - zawarta umowa z firmą świadczącą usługi pralnicze. Obiekt posiada wydzielony magazyn do przechowywania bielizny czystej oraz wydzielony magazyn do przechowywania bielizny brudnej. Postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach stan higieniczno-sanitarny i techniczny nie budził zastrzeżeń.

Obiekty zaliczane, jako pozostała baza noclegowa, to przede wszystkim ośrodki stanowiące sezonową bazę noclegową skupioną wokół Zalewu Nakło - Chechło oraz zbiornika wodnego w Kaletach – Zielonej. Wszystkie oceniono, jako dobre. Obiekty posiadają estetycznie zagospodarowane, ogrodzone tereny z dostępem do sanitariatów i bieżącej ciepłej i zimnej wody. Przeprowadzone kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz zakłady, w których świadczone są łącznie więcej niż jedna z w/w usług

Ogółem w ewidencji jest 246 zakładów należących do tej grupy obiektów, w tym: 124 to zakłady fryzjerskie, 68 - kosmetyczne, 7 - tatuażu, 18 - odnowy biologicznej, 29 - zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług.

Z analizy ewidencji zakładów usługowych w okresie 2016 – 2018 wynika, że liczba nadzorowanych obiektów w grupie zakładów usługowych od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie.

W roku 2018 skontrolowane zostały 63 zakłady, w tym: 23 zakłady fryzjerskie, 18 gabinetów kosmetycznych, 2 gabinety tatuażu, 7 zakładów odnowy biologicznej i 13 zakładów, w których świadczone są więcej niż 1 usługa. Łącznie przeprowadzono 65 kontroli. W tej grupie obiektów wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące, które dotyczyły:

1. Zakład Fryzjerski w Tarnowskich Górach, ul. Nakielska 5 - kontrola przeprowadzona w lutym 2018 r. wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany i sufity, ubytki farby i ślady zawilgocenia przy drzwiach wejściowych do sali fryzjerskiej oraz przy drzwiach ewakuacyjnych i w rogach w pokoju socjalnym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.
2. Salon Kosmetyczny La Perlla w Tarnowskich Górach, ul. Tylna 10 - kontrola przeprowadzona w grudniu 2018 r. wykazała nieprawidłowości takie jak: brak dostępu do wody bieżącej ciepłej i zimnej w pomieszczeniu wykonywania usług z naruszeniem ciągłości tkanki. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 100 zł., za brudne narzędzia, brak prawidłowej dezynfekcji narzędzi w zakładzie fryzjerskim w Tarnowskich Górach, ul. Nakielska 5. W związku z nieprawidłowością wydano zalecenie doraźne, które zrealizowano w terminie, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. W pozostałych skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto, w 1 obiekcie wykonano decyzję nakazującą wydaną w 2017 r.

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie. Na koniec 2018 r. i 2017 r. jako zły, pod względem technicznym oceniono 1 obiekt.

4. Dworce kolejowe i autobusowe

PPIS w Bytomiu sprawuje nadzór sanitarny nad 1 dworcem kolejowymi i 1 dworcem autobusowym. W 2018 roku skontrolowano ww. obiekty. Obiekty oznakowane są, jako miejsca, w których zakazane jest palenie wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

Pomieszczenia dworców są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-porządkowy oraz sanitarno-technicznym. Zapewnione są sanitariaty. Kabiny ustępowe posiadają ściany i posadzki z materiałów zmywalnych, nienasiąkliwych, miski ustępowe umieszczone w oddzielnych kabinach. Dezynfekcja sanitariatów jest prowadzona na bieżąco. Na terenie dworców, na bieżąco prowadzi się prace porządkowe, w tym usuwanie śmieci, wymianę worków w pojemnikach na odpady, zmiatanie podłóża. W dniu kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

5. Port Lotniczy

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu jest Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach. W roku sprawozdawczym przeprowadzono w nim 4 kontrole. Budynek portu jest piętrowy, obiekt przystosowany dla osób niepełnosprawnych, zapewnione są sanitariaty, pomieszczenia obiektu utrzymane są w dobrym stanie, postępowanie z odpadami komunalnymi prawidłowe. W miesiącu sierpniu przeprowadzono kontrolę portu, w związku ze zgłoszoną do organu interwencją, w sprawie obecności karaluchów, braku środków higieny w sanitariatach, brak czystości w sanitariatach oraz w pomieszczeniach dostępnych dla pasażerów, w tym taśm bagażowych w terminalu B. Kontrolę przeprowadzono w godzinach nocnych, skontrolowano pomieszczenia dostępne dla pasażerów w terminalach A, B i C (tj. halę odlotów, halę przylotów i taśmy bagażowe, taras widokowy oraz sanitariaty). W dniu kontroli nie stwierdzono obecności karaluchów, jak również innych insektów zarówno w pomieszczeniach, jak i na taśmach bagażowych, w sanitariatach nie stwierdzono braków środków higieny (papieru toaletowego, mydła w płynie). Nie mniej jednak, kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: podłogi w halach odlotów i przylotów brudne, na podłogach przyklejone gumy do żucia, w kątach zalegający kurz; w sanitariatach wyczuwalny zapach moczu, brak właściwej dezynfekcji urządzeń sanitarnych. Wydano zalecenie pokontrolne – w terminie natychmiastowym usunąć nieprawidłowości. Zalecenie zostało wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca. Podobnie jak w roku ubiegłym obiekt oceniono, jako dobry, spełniający standardy europejskie.

6. Ustępy publiczne

W roku sprawozdawczym skontrolowano 4 ustępy. Skontrolowane ustępy publiczne i ogólnodostępne ocenia się, jako dobre. Wszystkie skontrolowane ustępy podłączone są do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. W pomieszczeniach zapewniono wentylację grawitacyjną i mechaniczną ciągłą lub uruchamianą automatycznie. Ściany i podłogi są o powierzchniach zmywalnych, odpornych na działanie wilgoci (położone płytki podłogowe i ścienne). Obiekty wyposażone są w umywalki z bieżącą ciepłą i zimną wodą. Miski ustępowe umieszczone są w oddzielnych kabinach. Zapewniono środki higieny tj.: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe lub suszarki do rąk oraz papier toaletowy. Urządzenia sanitarne (miski ustępowe, pisuary, umywalki) czyste, myte i dezynfekowane. Odpady

komunalne gromadzone są w pojemnikach wyłożonych workami foliowymi, usuwane z obiektu na bieżąco, w czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami.

Podobnie jak w roku ubiegłym, stan techniczny i sanitarno-higieniczny obiektów oceniono, jako dobry.

7. Baseny kąpielowe

Na terenie powiatu tarnogórskiego funkcjonują 4 obiekty obejmujące baseny całoroczne i sezonowe, w tym 3 baseny kryte całoroczne i 1 basen odkryty - sezonowy.

Skontrolowano wszystkie baseny, w których przeprowadzono 5 kontroli. Dwukrotnie skontrolowano Park Wodny w Tarnowskich Górach, ul. Obwodnica 8. Jedna kontrola obejmowała ocenę stanu sanitarnego obiektu, druga kontrola przeprowadzona była w związku z interwencją, która okazała się niezasadna. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w obiektach spełnione są podstawowe wymagania sanitarne, nie stwierdzono nieprawidłowości. Podobnie jak w roku ubiegłym stan sanitarno-porządkowy i techniczny obiektów oceniono, jako dobry.

W ewidencji znajdują się również 2 obiekty przeznaczone do pływania (baseny nie podlegają kontroli zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach).

Skontrolowano 2 obiekty w Radzionkowie i Krupskim Młynie. W obiektach zapewniono zaplecze sanitarno-higieniczne dla użytkowników niecek basenowych stan sanitarny pomieszczeń, urządzeń sanitarnych nie budził zastrzeżeń. Teren ogrodzony, uporządkowany zapewnione pojemniki na odpady komunalne.

8. Składowiska odpadów komunalnych

W 2018 roku przeprowadzono 1 kontrolę na składowisku odpadów. Kontrola dotyczyła składowiska zlokalizowanego w Tarnowskich Górach, którym zarządza Firma Remondis Tarnowskie Góry Sp. z o. o. Na terenie składowiska znajduje się budynek biurowo-socjalny z portiernią. W części socjalnej znajduje się jadalnia, szatnie, natryski oraz sanitariaty. Budynek jest ogrzewany, wyposażony w bojler do ogrzewania wody. Dezynfekcja natrysków oraz sanitariatów prowadzona jest na bieżąco. Pracownicy wyposażeni są w odzież ochronną, mają dostęp do apteczki pierwszej pomocy. Teren jest ogrodzony.

W skład składowiska, poza budynkiem biurowo- socjalnym, wchodzi zbiorniki odcieków, waga, pompownie, brodzik do mycia kół samochodowych. Zastosowana jest strefa ochronna w postaci pasa zieleni. Aktualnie na terenie składowiska odbywa się wyłącznie segregacja i przeładunek odpadów segregowanych i mieszanych oraz załadunek do większych samochodów w celu przewiezienia do miejsc docelowych. Ponadto, na terenie trwa proces rekultywacji technicznej i biologicznej składowiska, w związku z jego zamknięciem. Zarządzający składowiskiem posiada zezwolenie Marszałka Województwa Śląskiego na przetwarzanie odpadów, polegające na wykorzystaniu odpadów w procesie rekultywacji technicznej i biologicznej, w ramach prac związanych z zamknięciem składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane w Tarnowskich Górach przy ul. Laryszowskiej.

Podobnie jak w roku ubiegłym, kontrola składowiska nie wykazała nieprawidłowości, stan techniczny i sanitarno-higieniczny składowisko oceniono, jako dobry.

9. Apteki i sklepy zielarsko- medyczne

Ogółem w ewidencji jest 45 aptek, 3 sklepy zielarsko- medyczne. W roku 2018 skontrolowano 13 aptek i 3 sklepy. Na podstawie wyników kontroli wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące. Decyzje administracyjne wydane zostały na następujące obiekty:

1. Apteka „Maria Victoria” w Nakle Śląskim, ul. Główna 91- przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone, ze śladami zacieków ściany i sufity we wszystkich pomieszczeniach apteki. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję.
2. Apteka Codzienna w Miasteczku Śląskim, ul. Rynek 18 - przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany, sufity we wszystkich pomieszczeniach apteki. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nie przeprowadzono kontroli sprawdzającej, gdyż obiekt był nieczynny.
3. Sklep Zielarsko-Medyczny „KALMA” w Radzionkowie ul. Szymały 1 – przeprowadzona kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne, zakurzone ściany z nalotami, brudny sufit w sali sprzedaży; brudne, popękane ściany z zawilgoczeniami, brudny sufit w pomieszczeniu socjalno-biurowym. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

Ponadto, w 2 obiektach wykonano decyzje nakazujące wydane w 2017 r., (dot. Apteka Sąsiedzka w Świerkłańcu, ul. Główna 43 i Apteka Prywatna w Kamieńcu, ul. Tarnogórska 79).

W porównaniu do roku ubiegłego, stan sanitarny obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie. Na koniec 2018 r. jako złe pod względem technicznym oceniono 2 apteki.

10. Obiekty kulturalno- widowiskowo- rozrywkowe

Ogółem w ewidencji jest 12 obiektów. Skontrolowano 7 obiektów. Kontrole wykazały, że stan higieniczno-sanitarny i techniczny 6 obiektów nie budził zastrzeżeń. Pomieszczenia obiektów są utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym i technicznym.

W 1 obiekcie tj. Świetlica wiejska w Celinach, ul. Szmaragdowa 22 kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: w pomieszczeniach w piwnicy (poza sanitariatami), na wszystkich ścianach do wysokości ok. 0,5 m od podłogi ślady zawilgocenia, wybrzuszenia, ubytki tynku i farby. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą.

Porównując do roku ubiegłego, stan obiektów uległ pogorszeniu. W 2018 r. na koniec okresu sprawozdawczego, ze złym stanem oceniono 1 obiekt, natomiast w 2017 r. takich obiektów nie odnotowano.

11. Inne informacje

Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska w roku sprawozdawczym prowadziła m.in. czynności dot. opiniowania imprez masowych, ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, przewozu zwłok i prochów ludzkich, opiniowania regulaminów i procedur.

Wydano 6 opinii dot. imprez masowych, nadzorowano 6 imprez masowych, które przebiegały z zachowaniem bezpieczeństwa sanitarnego.

Wydano 7 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich. Wszystkie ekshumacje odbyły się pod nadzorem upoważnionych przedstawicieli PPIS w Bytomiu.

Wydano 38 postanowień zezwalających na sprowadzenie zwłok i prochów z zagranicy.

Zaopiniowano 4 projekty regulaminów porządku i czystości w gminach.

Opiniowano procedury zapewniające ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi dla zakładów usługowych- pozytywnie zaopiniowano 27 procedur.

Wydano 5 opinii na temat stanu sanitarnego obiektów. Opinie dotyczyły obiektów użyteczności publicznej i środków transportu tj. 1- hotel, 1 - apteka, 1 - środek transportu do przewozu zwłok, 1- pole namiotowe, 1- zakład kosmetyczny.

W 2018 r. prowadzono wzmożony nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi. Kontrolami objęto domy przedpogrzebowe, cmentarze oraz środki transportu do przewozu zwłok. Skontrolowano 10 domów przedpogrzebowych, 16 cmentarzy oraz 18 środków do transportu zwłok. Sprawowano nadzór nad ekshumacjami zwłok i szczątków ludzkich, które odbywały się na cmentarzach w powiecie tarnogórskim i dokonywane były na umotywowaną prośbę osób uprawnionych do pochowania zwłok, za zezwoleniem PPIS w Bytomiu. Podobnie jak w roku ubiegłym, kontrole w w/w zakresie nie wykazały nieprawidłowości. Ekshumacje odbywały się z zachowaniem środków ostrożności, zgodnie z warunkami zawartymi w decyzjach zezwalających na ekshumacje, wydanych przez PPIS w Bytomiu. Wyniki kontroli wykazały, że środki transportu drogowego przeznaczone do przewozu zwłok i szczątków ludzkich spełniają wymagania techniczne i sanitarne (są trwale oznakowane, w sposób wskazujący na ich przeznaczenie, posiadają kabinę kierowcy odizolowaną od części przeznaczonej na umieszczenie zwłok lub szczątków ludzkich, posiadają zabezpieczenie przed przesuwaniem się trumny podczas przewozu, podłoga w części przeznaczonej na umieszczenie trumny wykonana z materiałów łatwo zmywalnych, mają wydzielone miejsce na przechowywanie rękawic jednorazowych i środka dezynfekcyjnego).

Wyniki kontroli domów przedpogrzebowych wykazały, że w 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości i wydano 2 decyzje nakazujące. Decyzje dotyczyły następujących obiektów:

1. Dom Przedpogrzebowy w Tarnowskich Górach, ul. Kościelna 1 - kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany i sufity w pomieszczeniach, brak bieżącej ciepłej i zimnej wody. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji nie zostały wykonane w terminie. Wydano upomnienie, w związku z niewykonaniem nakazów decyzji i na wniosek strony zmieniono termin wykonania nakazów.
2. Dom Przedpogrzebowy w Radzionkowie, ul. Św. Wojciecha 48 - kontrola wykazała nieprawidłowości takie jak: brudne ściany w pomieszczeniu WC i w pomieszczeniu gospodarczym, brak ciepłej wody przy umywalce. Wszczęto postępowanie administracyjne i wydano decyzję nakazującą. Nakazy decyzji zostały wykonane, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

Wyniki kontroli cmentarzy wykazały, że skontrolowane cmentarze oceniono, jako dobre. Teren cmentarzy ogrodzony. Odpady gromadzone w kontenerach zbiorczych ustawionych w wyznaczonym miejscu na terenie cmentarza, tereny uporządkowane. Zarządcy cmentarza posiadają podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych z firmami posiadającymi wymagane zezwolenie. Cmentarze posiadają punkty czerpalne wody.

Ponadto, w ramach wzmożonego nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w obszarze postępowania ze zwłokami i szczątkami ludzkimi, podczas kontroli szpitali, domów pomocy społecznej i zakładów świadczących całodobową opiekę sprawdzano procedury postępowania w przypadku zgonu pacjenta/pensjonariusza. Kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

12. Interwencje

W 2018 r. z powiatu tarnogórskiego wpłynęło ogółem 29 zgłoszeń o interwencję. 24 sprawy zostały rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu, 5 bez wstępnego rozpoznania przekazano innym organom.

W związku z interwencjami, przeprowadzono ogółem 18 kontroli na podstawie, których wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące, 1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne, 1 decyzję prolongującą oraz w jednym przypadku wydano zalecenia pokontrolne.

W roku sprawozdawczym zasadne okazały się 4 interwencje, które dotyczyły niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (3 zgłoszenia) oraz złego stanu sanitarnego budynku (1 zgłoszenie).

Zgłoszenia o interwencje dotyczyły następujących spraw:

- zagrożenia gryzoniami, zwierzętami, insektami (5 zgłoszeń),
- niewłaściwego stanu sanitarnego obiektów użyteczności publicznej (12 zgłoszeń),
- złego stanu sanitarnego budynków (2 zgłoszenia),
- awarii kanalizacyjnych (1 zgłoszenie),
- nieczystości płynnych (1 zgłoszenie),
- gromadzenia odpadów stałych (3 zgłoszenia),
- uciążliwych zapachów (2 zgłoszenia),
- uciążliwego hałasu (1 zgłoszenie),
- inne (2 zgłoszenia).

W sprawie niewłaściwego stanu obiektów użyteczności publicznej wpłynęło 12 wniosków. Przeprowadzono 12 kontroli, na podstawie których wydano 1 decyzję nakazującą, 1 decyzję umarzającą postępowanie oraz w jednym przypadku wydano zalecenia pokontrolne.

Zasadne okazały się 3 zgłoszenia, które dotyczyły następujących obiektów:

1. Ferma drobiu w Ptakowicach, Plac Wiejski 1. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji nakazującej: zbiornik do gromadzenia wydaliny pochodzenia zwierzęcego i nieczystości płynnych wyposażyć w szczelne przykrycie z zamykanym otworem do usuwania nieczystości oraz zapewnić odpowietrzenie wyprowadzone, co najmniej 0,5m ponad poziom terenu z terminem wykonania do dnia 30.06.2018 r. Nakazy decyzji zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca.

2. Areszt Śledczy w Tarnowskich Górach ul. Opolska 17a. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wszczęciem postępowania. Nieprawidłowości dotyczyły: braku zapewnionej bieżącej ciepłej i zimnej wody w pomieszczeniu fryzjersi (brak umywalki z bieżącą wodą do mycia rąk i obróbki narzędzi), brak zapewnionych warunków do przeprowadzenia dezynfekcji narzędzi fryzjerskich (brak blatu roboczego, brak profesjonalnego pojemnika do dezynfekcji narzędzi przez zanurzenie), niewłaściwa dezynfekcja narzędzi. W związku, z usunięciem przez stronę tj. Areszt Śledczy w Tarnowskich Górach ul. Opolska 17A nieprawidłowości, przed wydaniem decyzji nakazującej wydano decyzję umarzającą postępowanie. Kontrola sprawdzająca potwierdziła usunięcie nieprawidłowości.
3. Międzynarodowy Port Lotniczy „KATOWICE” w Pyrzowicach ul. Wolności 90, Ożarówice. Kontrola wykazała nieprawidłowości tj.: podłogi w halach odlotów i przylotów brudne, na podłogach przyklejone gumy do żucia, w kątach zalegający kurz, w sanitariatach wyczuwalny zapach moczu, brak właściwej dezynfekcji urządzeń sanitarnych. W związku z powyższym, wydano zalecenia pokontrolne z natychmiastowym terminem usunięcia. Zalecenia pokontrolne zostały wykonane w całości, co potwierdziła kontrola sprawdzająca

Kolejną grupę interwencji zarejestrowaną przez PPIS w Bytomiu stanowiły sprawy związane z obecnością zwierząt, gryzoni i insektów. Rozpatrzono 5 interwencji, które wymagały pisemnej odpowiedzi do strony.

Dwie sprawy dotyczyła złego stanu sanitarnego budynku. Przeprowadzono po jednej kontroli. W jednym przypadku, interwencja okazała się zasadna i dot.: budynku mieszkalnego - Tarnowskie Góry ul. Nakielska 19. Kontrola wykazała nieprawidłowości, co skutkowało wydaniem decyzji administracyjnej na Zakład Budynków Komunalnych S.A. Tarnowskie Góry ul. Legionów 37C nakazującej: wyczyścić z odchodów ptasich (gołębich) zanieczyszczone podłogi, krokwie i ściany pomieszczeń strychu, pomieszczenie strychu zabezpieczyć przed dostępem ptaków (gołębi), poprzez uzupełnienie ubytków dachowych w pokryciu dachowym, po wykonaniu prac dotyczących czyszczenia powierzchni z odchodów gołębich

(ujętych w pkt 1) wykonać zabiegi dezynfekcyjne i dezynsekcyjne, potwierdzone protokołami powykonawczymi. Strona pismem zwróciła się do PPIS w Bytomiu z prośbą o prolongatę terminu wykonania nakazów decyzji, w związku z czym, PPIS w Bytomiu wydał decyzję zmieniającą termin wykonania nakazów.

Trzy zgłoszenia dot. nieprawidłowego gromadzenia odpadów stałych zostały w całości rozpatrzone przez PPIS w Bytomiu. Przeprowadzono 3 kontrole, które nie potwierdziły występowania nieprawidłowości.

Wpłynęły również 2 zgłoszenia dot. uciążliwości zapachowych, które zostały bez wstępnego rozpatrzenia przekazane do PINB w Tarnowskich Górach.

W związku z uciążliwym hałasem, wpłynęła 1 interwencja, która została przekazana do rozpatrzenia do Komendy Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach.

W związku z niewłaściwym gromadzeniem nieczystości płynnych wpłynęła 1 interwencja, która bez wstępnego rozpatrzenia została przekazana do Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Tarnowskich Górach.

Wpłynęła również 1 interwencja dot. awarii kanalizacyjnej, która została rozpatrzona pismem do strony, 1 interwencja dot. skrzyni z piaskiem znajdującej się w piwnicy budynku mieszkalnego (przeprowadzono 1 kontrolę) oraz 1 interwencja dot. zagrożenia zdrowia z powodu nękania przez sąsiada, którą przekazano do rozpatrzenia Komendzie Powiatowej Policji w Tarnowskich Górach.

W porównaniu do roku ubiegłego, liczba zgłoszonych interwencji zwiększyła się z 19 do 29, wzrosła również liczba interwencji zasadnych, jako zasadne uznano 4 interwencje.

Wnioski:

1. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej ulega poprawie. W roku sprawozdawczym zdecydowana większość skontrolowanych obiektów spełniała podstawowe wymagania higieniczno-sanitarne i techniczne. Nie mniej jednak w porównaniu do roku 2017 liczba obiektów ze złym stanem technicznym wzrosła. Na koniec 2018 r. odnotowano 7 obiektów, natomiast w 2017 r. odnotowano 3 obiekty.
2. Brak rozporządzenia wykonawczego, regulującego wymagania sanitarne dla zakładów fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej powoduje utrudnienia w sprawowaniu właściwego nadzoru nad tymi obiektami.

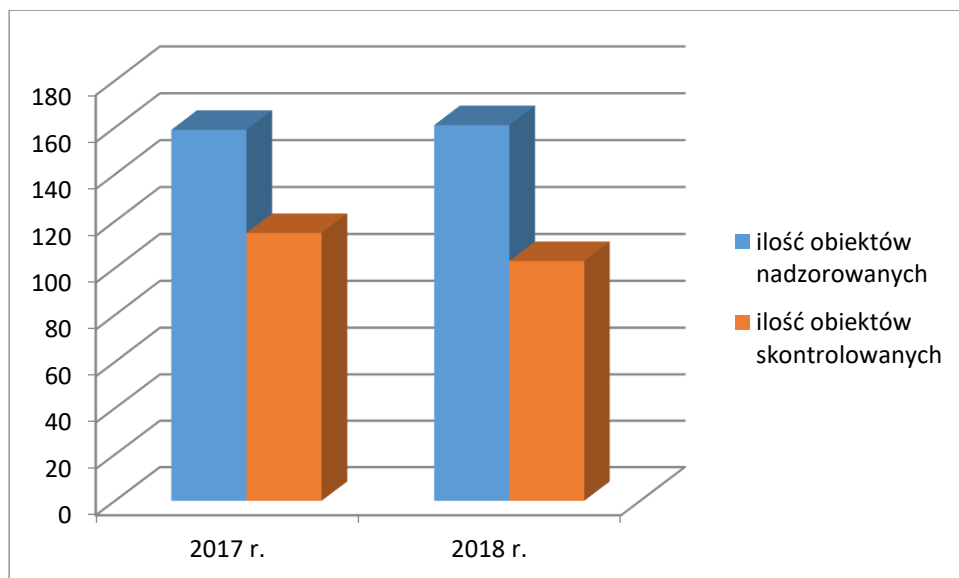
W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła liczba zgłoszonych interwencji oraz liczba zasadnych interwencji (w roku 2018 zgłoszono 29 interwencji, zgłoszeń zasadnych były 4, a w 2017 r. było 19 zgłoszeń - zasadne były 2 zgłoszenia).

VI. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo – wychowawczych

PPIS w Bytomiu sprawuje bieżący nadzór sanitarny nad higieną procesów nauczania oraz higieną otoczenia i pomieszczeń w szkołach, żłobkach, przedszkolach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, placówkach wypoczynku oraz uczelniach wyższych. Nadzór ten dotyczy również kontroli przestrzegania przepisów określających wymogi higieniczne i zdrowotne w stosunku do sprzętu używanego w tych podmiotach oraz ośrodkach wypoczynku.

W 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego, bieżącym nadzorem sanitarno-higienicznym objętych było 161 obiektów, skontrolowano w tym okresie 103 obiekty, co stanowi 63,9%.

W porównaniu do roku 2017 r. sytuację ilustruje poniższy wykres.

Liczba nadzorowanych obiektów w porównaniu do roku 2017 zwiększyła się. W roku sprawozdawczym utworzono 4 nowe placówki:

1. Niepubliczny Żłobek, Tarnowskie Góry, ul. Włoska 20
2. Punkt Przedszkolny przy Gminnym Przedszkolu nr 2, Wieszowa, ul. Bytomska 62
3. Niepubliczne Przedszkole, Kalety, ul. 1 Maja 82/84
4. Sala Zabaw, Tarnowskie Góry, ul. Poczdamka 8

W 2018 r. uległy likwidacji 2 obiekty, tj:

1. Niepubliczne Przedszkole, Radzionków, ul. Gwarków 48
2. Niepubliczne Przedszkole, Kalety ul. Lompy 2

1. Stan sanitarny szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych.

Szkoły

W 2018 r. pod nadzorem ogółem, na terenie powiatu tarnogórskiego, znajdowało się 60 szkół różnych typów, w tym:

- 40 szkół podstawowych
- 1 liceum ogólnokształcące
- 2 policealne
- 17 zespołów szkół.

W 2018 r. skontrolowano 33 placówki na terenie powiatu tarnogórskiego. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ta uległa zmniejszeniu.

W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji nakazujących. Stan sanitarno-techniczny w skontrolowanych placówkach uległ zdecydowanej poprawie (w roku 2017 wydano 10 nowych decyzji administracyjnych).

Wydano 11 decyzji zmieniających termin wykonania zarządzeń wydanych w latach wcześniejszych. W porównaniu z rokiem 2017 liczba ta uległa zmniejszeniu.

Uchylono 1 decyzję zarządzającą na Szkołę Podstawową w Kopienicy przy ul. 1 Maja 3, dot. nawierzchni boiska trawiastego do piłki nożnej.

W roku sprawozdawczym w całości wykonano 3 decyzje wydane w latach wcześniejszych. Liczba ta w porównaniu do 2017 r. uległa zmniejszeniu. Wykonano w całości decyzje w:

1. Zespół Szkolno-Przedszkolny, Miedary, ul. Główna 26
  - zapewniono osłony punktów świetlnych
  - zakupiono nowe meble edukacyjne
2. Szkoła Podstawowa nr 13, Tarnowskie Góry, ul. Armii Krajowej 1
  - zapewniono dobry stan techniczny podłóg w salach zajęć
3. Szkoła Podstawowa nr 15, Tarnowskie Góry, ul. Litewska 6
  - zapewniono osłony punktów świetlnych,
  - zapewniono właściwy stan techniczny podłóg w salach zajęć

We wszystkich placówkach szkolnych jest odpowiedni dostęp do środków higieny osobistej.

W ramach współpracy z Kuratorium Oświaty, w trzech szkołach podstawowych wykonano badania w zakresie obciążenia uczniów ciężarem tornistrów zgodnie z wytycznymi GIS. Dokonano pomiarów wagi tornistrów u 757 uczniów w 42 oddziałach. 21,7% przebadanych uczniów nosiło zbyt ciężki tornister – powyżej 15% masy ciała.

Przedszkola i inne formy

W 2018 r. pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego były 63 przedszkola, w tym 28 na terenie miasta Tarnowskie Góry.

W roku sprawozdawczym pozytywnie zaopiniowano 2 placówki:

- Punkt Przedszkolny przy Gminnym Przedszkolu nr 2, Wieszowa, ul. Bytomska 62
- Niepubliczne Przedszkole, Kalety, ul. 1 Maja 82/84

W roku sprawozdawczym uległy likwidacji 2 placówki:

- Niepubliczne Przedszkole, Radzionków, ul. Gwarków 48
- Niepubliczne Przedszkole, Kalety ul. Lompy 2

Nowe placówki spełniają wysokie standardy stanu sanitarno-higienicznego, technicznego i wyposażenia.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 67 kontroli przedszkoli. Liczba ta w porównaniu z 2017 r. uległa zwiększeniu.

Wydano 1 nową decyzję administracyjną nakazującą na:

- Przedszkole nr 26, ul. Pastuszki 3, 42-680 Tarnowskie Góry, dot. wyposażenia sali zajęć grupy „Słoneczka” 5-latków w stoły i krzesła z certyfikatami, dostosowane do zasad ergonomii oraz prawidłowo zestawione.

Dla porównania, w 2017 roku wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące.

Dla 3 placówek wydano decyzje prolongujące - zmieniające termin wykonania nakazów. Liczba prolongat w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na stałym poziomie.

W roku sprawozdawczym zmniejszyła się liczba wykonanych w całości decyzji administracyjnych wydanych w latach poprzednich i wyniosła 3:

1. Przedszkole nr 1, Krupski Młyn, ul. Zawadzkiego 3

- zapewniono osłony grzejników c.o.
- 2. Przedszkole nr 2, Radzionków, plac Jana Pawła II 6
  - zapewniono właściwy stan techniczny stolarki okiennej na klatce schodowej
- 3. Przedszkole nr 1, Zbrosławice, ul. Batorego 6
  - wykonano remont podłóg w szatni dla dzieci.

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. 6 placówek zostało skontrolowanych pod kątem oceny stanu sanitarno-technicznego placu zabaw. Stwierdzono, że wszystkie placówki posiadają place zabaw, które są wyposażone w prawidłowy sprzęt do zabaw. We wszystkich placówkach dokonywane są regularne przeglądy BHP urządzeń i sprzętu do zabaw. Piasek wymieniany zgodnie z wymogami. Piaskownice zabezpieczane plandekami przed zanieczyszczeniami odpadami zwierzęcymi. Podobnie jak w roku ubiegłym w miarę potrzeb dyrektorzy placówek zakupują nowy sprzęt do zabaw z certyfikatami stanowiący wyposażenie placów zabaw oraz nowe wyposażenie do sal zajęć.

Żłobki i kluby dziecięce

Pod nadzorem PPIS w Bytomiu na terenie powiatu tarnogórskiego było 9 żłobków oraz 2 kluby malucha. Skontrolowano 8 obiektów. W trakcie przeprowadzanych kontroli nie wydano decyzji administracyjnych nakazujących. W porównaniu z rokiem ubiegłym sytuacja w w/w zakresie utrzymuje się na stałym poziomie

W 2018 r. utworzono 1 nową placówkę, na którą wydano decyzję administracyjną o spełnieniu wymagań sanitarno-lokalowych na Niepubliczny Żłobek, Tarnowskie Góry, ul. Włoska 20

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze Wsparcia Dziennego

W 2018 r. pod nadzorem były 3 świetlice środowiskowe oraz 3 warsztaty terapii zajęciowej. Skontrolowano 2 placówki. Stan sanitarno-techniczny placówek wraz z wyposażeniem nie budził zastrzeżeń.

2. Nadzór nad warunkami higieny pracy ucznia

Dostosowanie mebli do zasad ergonomii

W zakresie badań problemowych w 2018 r. dokonano pomiarów mebli przedszkolnych i szkolnych w wytypowanych placówkach

W roku sprawozdawczym skontrolowano w tym zakresie:

- 22 oddziały w 6 przedszkolach, zmierzono 465 dzieci, z tego 18 dzieci w 1 oddziale siedziało w niedostosowanych do wzrostu meblach,
- 56 oddziałów w 12 szkołach podstawowych, zmierzono 1044 dzieci - nie stwierdzono nieprawidłowości.

W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym liczba placówek objętych oceną w w/w zakresie utrzymuje się na stałym poziomie. Zmniejszyła się liczba dzieci siedzących nieprawidłowo.

Wydano 1 decyzję administracyjną w zakresie prawidłowego dostosowania stanowisk pracy dzieci do zasad ergonomii.

Placówki są sukcesywnie doposażane w nowe meble o zróżnicowanych wysokościach dostosowane do zasad ergonomii, posiadające stosowne certyfikaty w miarę potrzeb.

Higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych

W trakcie przeprowadzania kontroli kompleksowych w 2018 r. w 23 szkołach dokonano oceny rozkładów zajęć lekcyjnych. W wyniku przeprowadzonych ocen stwierdzono, że w placówkach rozkłady zajęć układane są prawidłowo z zachowaniem podstawowych zasad higieny - wymogów § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), uwzględniając potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia oraz stałego czasu rozpoczynania zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Sytuacja w porównaniu z rokiem ubiegłym jest porównywalna, stabilna.

Ocena warunków do prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego

W roku sprawozdawczym nie wydano żadnej nowej decyzji administracyjnej dotyczącej stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń bloków sportowych.

W 2018 r. prolongowano 5 decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych na:

- Szkoła Podstawowa nr 3, im. ks. Franciszka Blachnickiego, ul. Wyspiańskiego 1 w Tarnowskich Górach, dot. odmalowania ścian i sufitu w dużej sali gimnastycznej,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Żeromskiego 64 w Tarnowskich Górach, dot. zapewnienia równej, utwardzonej nawierzchni boiska szkolnego,
- Szkoła Podstawowa nr 1, ul. Knosały 16 w Radzionkowie, dot. doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczenia sanitarnego na terenie bloku sportowego, zapewnienia dopływu wody ciepłej do natrysków oraz zapewnienia uczniom możliwości korzystania z natrysków po zajęciach wychowania fizycznego,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3, Szkoła Podstawowa nr 12, ul. Żeromskiego 64 w Tarnowskich Górach, dot. odmalowania ścian i sufitu w Sali gimnastycznej,
- Szkoła Podstawowa nr 10, ul. Kochanowskiego 15 w Tarnowskich Górach, dot. zapewnienia równej, bezpiecznej nawierzchni drogi dojścia do boiska szkolnego z bocznego wyjścia ewakuacyjnego przy basenie kąpielowym.

W porównaniu z rokiem 2017 liczba decyzji zmieniających termin wykonania decyzji uległa zwiększeniu.

W roku sprawozdawczym w w/w zakresie nie wyegzekwowano żadnej decyzji nakazującej wydanej w latach wcześniejszych. Sytuacja w zakresie wykonywania nakazów w w/w zakresie w porównaniu z 2017 r. pozostaje na takim samym poziomie.

Ogólny stan techniczny sprzętu sportowego na terenie bloków sportowych jest dobry. Odnotowuje się, że młodzież korzysta z natrysków sporadycznie.

Ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych

W czasie przeprowadzanych kontroli we wszystkich szkołach dokonywana jest ocena warunków zdrowotnych w pracowniach komputerowych.

Pracownie komputerowe są prawidłowo wyposażone oraz sukcesywnie doposażane w nowy sprzęt multimedialny. W oknach zainstalowane są osłony ochraniające przed nadmiernym nasłonecznieniem.

Stan sanitarno-higieniczny bez zastrzeżeń zarówno w 2017, jak i w 2018 r. W żadnej z placówek nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie.

Ocena warunków w pracowniach chemicznych (używanie substancji i preparatów chemicznych)

W czasie przeprowadzanych kontroli dokonano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne.

Zarówno w 2017, jak i w 2018 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych w kontrolowanych placówkach posiadających pracownie chemiczne. W pracowniach chemicznych lub na ich zapleczach gdzie stosowane są w czasie zajęć substancje niebezpieczne zapewniony jest dopływ wody bieżącej zimnej. W pracowniach znajdują się aktualne spisy wykorzystywanych w czasie zajęć z chemii niebezpiecznych substancji chemicznych. Nauczyciele z chemii posiadają aktualne karty charakterystyki substancji niebezpiecznych, które udostępniane są w czasie kontroli. Niebezpieczne substancje chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach w pojemnikach prawidłowo oznakowanych. Wszystkie pracownie posiadają apteczki pierwszej pomocy. Nauczyciele posiadają zaświadczenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy. Część szkół z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych nie posiada pracowni chemicznych ani nie stosuje substancji niebezpiecznych w czasie prowadzonych zajęć lekcyjnych. W szkołach tych zajęcia z chemii są realizowane wyłącznie w formie teoretycznej.

3. Profilaktyczna opieka zdrowotna

Podczas oceny spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych w szkołach dokonywane są oceny stanu sanitarno-higienicznego i technicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W roku sprawozdawczym nie wydano nowych decyzji w w/w zakresie. We wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny i techniczny skontrolowanych pomieszczeń wraz z wyposażeniem nie budzi zastrzeżeń, zdecydowana większość gabinetów posiada nowo zakupione wyposażenie do pomieszczeń zgodnie z obowiązującymi wymogami. Wszystkie gabinety posiadają umywalki z dopływem wody bieżącej ciepłej i zimnej. Przy umywalkach znajdują się dozowniki ze środkiem myjącym oraz ze środkiem dezynfekcyjnym.

Pielęgniarki szkolne w ramach swojej działalności dokonują bieżących przeglądów czystości skóry uczniów zgodnie z wewnętrznymi procedurami opracowanymi przez

dyrektorów placówek, co odnotowywane jest w dokumentacji medycznej. Wszystkie gabinety wyposażone są w środek do dezynfekcji pomieszczenia wraz z wyposażeniem.

4. Ocena wypoczynku dzieci i młodzieży

W 2018 r. w ramach akcji „Zima w mieście” w bazie Ministerstwa Edukacji Narodowej zgłoszono 28 turnusów wypoczynku w formie półkolonii. Skontrolowano 5 z nich w trakcie trwania wypoczynku w miejscu zamieszkania, w tym 2 wspólnie z pracownikami sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Ogółem w placówkach skontrolowanych wypoczywało 228 dzieci i młodzieży. W porównaniu z ubiegłym rokiem sprawozdawczym zmniejszyła się liczba skontrolowanych turnusów oraz liczba uczestników wypoczynku. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w placówkach wypoczynku zimowego.

W ramach Akcji „Lato 2018” zgłoszonych zostało 65 turnusów letniego wypoczynku w formie półkolonii w miejscu zamieszkania oraz 11 w formie wyjazdowej w placówkach sezonowych i w obiektach całorocznych usług hotelarskich. W czasie trwania turnusów skontrolowano 22 placówki, w tym 1 wspólnie z pracownikiem Sekcji HŻŻiPU w ramach współpracy między sekcjami PSSE Bytom. Ogółem w skontrolowanych placówkach wypoczywało 683 dzieci i młodzieży. W porównaniu z rokiem 2017 nieznacznie zwiększyła się zarówno liczba turnusów wypoczynku letniego, jak i przeprowadzonych w nich kontroli sanitarnych.

W placówkach wypoczynku stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń był dobry, wyposażenie prawidłowe, dostęp do ciepłej wody zapewniony wraz z odpowiednią ilością środków do utrzymania higieny osobistej uczestników wypoczynku.

5. Interwencje

W 2018 r. zgłoszono 3 interwencje w następujących placówkach:

- Szkoła Podstawowa nr 1 Radzionków, ul. Knosały 16 – anonim, dot.: zwiększonej absencji dzieci w szkole. Kontrola potwierdziła, że interwencja była niezasadna.
- Przedszkole nr 24 Tarnowskie Góry, ul. Strzybnicka 1 – interwencja imienna, dot. wszawicy w placówce. Kontrola potwierdziła, że interwencja była niezasadna.
- 4. Pałac Kawalera Świerklaniec, ul. Parkowa 30 – interwencja imienna, dot.: przeniesienia uczniów do obiektu zastępczego, po zalaniu szkoły podstawowej. Kontrola potwierdziła, że interwencja była niezasadna.

W porównaniu z rokiem 2017 liczba interwencji utrzymała się na tym samym poziomie.

Wnioski:

W porównaniu z rokiem ubiegłym stwierdzono:

- ilość prolongowanych decyzji administracyjnych wydanych w latach wcześniejszych uległa zmniejszeniu,
- ilość wydanych nowych decyzji administracyjnych zdecydowanie zmniejszyła się,

- zmniejszyła się liczba decyzji nakazujących wykonanych w całości, natomiast w roku 2018 w całości zrealizowano 7 decyzji.

Na terenie powiatu tarnogórskiego większość kontrolowanych placówek posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia chorób zakaźnych lub pasożytniczych, w tym dot. wszawicy - opracowane zgodnie ze stanowiskiem Departamentu Matki i Dziecka w Ministerstwie Zdrowia.

W nadzorowanych placówkach podjęto działania w ramach promocji zdrowia, które dotyczyły:

- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych żłobków i przedszkoli w zakresie stosowania preparatu do dezynfekcji piasku w piaskownicach,
- wystąpienie do dyrektorów niepublicznych i publicznych przedszkoli i szkół dot. śledzenia na bieżąco alertu smogowego i rezygnacji z zajęć prowadzonych na zewnątrz placówek w związku z wysokim stężeniem zanieczyszczeń pyłowych powietrza atmosferycznego.

VII. Warunki sanitarno – higieniczne środowiska pracy

Ocena realizacji wymagań higienicznych i zdrowotnych w zakładach pracy

Jednym z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ocena i kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w środowisku pracy, w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Na terenie powiatu tarnogórskiego nadzorem objętych jest 356 obiektów o różnej formie prawnej, prowadzące działalność gospodarczą zarówno produkcyjną, jak i usługową oraz handlową. W kontrolowanych zakładach prowadzony był nadzór nad warunkami higieny pracy.

Tematyka przeprowadzonych kontroli sanitarnych:

- ocena przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy oraz przestrzegania zakazu palenia wyrobów tytoniowych,
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych;
- kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach gospodarki odpadami i ściekami;
- ocena realizacji wymogów w zakresie prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3 oraz substancji i mieszanin chemicznych,
- ocena warunków higieny pracy oraz wymogów w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- ocena stanu higieniczno-sanitarnego w związku ze zgłaszanymi interwencjami pracowników,
- ocena przestrzegania przepisów w zakresie kart charakterystyki i oznakowania wprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin chemicznych,

- ocena warunków pracy pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych i chemicznych;
- ocena realizacji wymogów w zakresie substancji, mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy;
- ocena realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku z występowaniem przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W roku 2018 w ramach prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowanych zostało 137 obiektów, w których przeprowadzono 162 kontrole. W zakładach podczas kontroli stwierdzano nieprawidłowości, które dotyczyły zagadnień w zakresie:

Badań i pomiarów środowiska pracy:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia;
- brak rejestrów i kart badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia oraz bieżącego uzupełniania tych kart badań;
- nie poinformowano pracowników o aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, występujących na stanowiskach pracy;
- brak informacji na stanowiskach pracy dot. aktualnych wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy;
- przekroczeń NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy powyżej dopuszczalnych norm;
- brak sporządzonego programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia.

Złego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń:

- brudne, zniszczone, z ubytkami tynku ściany i sufity w pomieszczeniach pracy i w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- ubytki w posadzce betonowej pomieszczeń pracy oraz zniszczona podłoga w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone drzwi w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- zniszczone szafki na odzież wierzchnią i roboczą pracowników;
- uszkodzona armatura prysznicowa, ustępowa, umywalkowa;
- brak lub nieskuteczna wentylacja w pomieszczeniach higienicznosanitarnych;
- brak szafek indywidualnych do przechowywania posiłków własnych przez pracowników;
- zbyt mała liczba umywalek, szafek odzieżowych w stosunku do ilości zatrudnionych pracowników;
- brak zlewozmywaka w pomieszczeniu jadalni.

Uchybień w zakresie substancji i mieszanin chemicznych:

- brak aktualnych spisów stosowanych substancji i mieszanin niebezpiecznych oraz kart charakterystyki;

- pracownicy nie zapoznani z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- niewłaściwe karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu mieszanin chemicznych - nie uwzględniono przepisów prawnych oraz danych kontaktowych służb w nagłych przypadkach znajdujących się na terenie kraju;
- pracownicy nie zapoznani się z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na czynniki chemiczne;
- niewłaściwe oznakowanie opakowania wprowadzanej do obrotu mieszaniny chemicznej
- nie poinformowano Inspektora do Spraw Substancji Chemicznych o wprowadzaniu do obrotu mieszanin stwarzających zagrożenie, wytwarzanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- nie opracowano i nie wdrożono do stałego stosowania instrukcji w zakresie bhp podczas prac z użyciem substancji i mieszanin chemicznych z uwzględnieniem informacji zawartych w kartach charakterystyki;
- nieprawidłowe oznakowanie miejsca składowanych substancji i mieszanin chemicznych;
- nie oznakowano właściwie pojemników, zbiorników, rurociągów zawierających substancję chemiczną, mieszaninę chemiczną stwarzającą zagrożenie dla zdrowia;

Uchybień w zakresie czynników biologicznych:

- nieprzeszkoleni pracownicy w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne;
- brak uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego szczegółowych informacji dotyczących narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne.

W celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości wydanych zostało 48 decyzji administracyjnych.

W nadzorowanych zakładach występowały czynniki szkodliwe dla zdrowia takie jak: pyły, hałas, drgania mechaniczne oraz substancje chemiczne. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że pracodawcy nie przestrzegają częstotliwości wykonywania badań i pomiarów oraz nie uzupełniają na bieżąco rejestru i kart czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy.

W 2018 r. w 4 zakładach pracy stwierdzono występowanie przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Ponadto na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się zakłady, w których od lat utrzymują się przekroczenia NDS i N na stałym poziomie mimo podjętych działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na te czynniki.

Zakładami, w których utrzymują się przekroczenia NDS i N są:

- Huta Cynku „Miasteczko Śląskie” S.A. w Miasteczku Śląskim - substancje chemiczne: kadm i ołów,
- „GEKOPLAST” S.A. Krupski Młyn, ul. Krasickiego 13 – hałas
- „Indyk Śląk” Wieszowa, ul. Wolności 21 – hałas.

Zakłady realizując program działań organizacyjno-technicznych wprowadzały i nadal wprowadzają nowe rozwiązania techniczne i organizacyjne mające na celu zapobieganie

powstawania chorób zawodowych. Pracodawcy dostarczali na bieżąco pracownikom środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych dla zdrowia czynników występujących w środowisku pracy.

W ramach współpracy z Forum przy Europejskiej Agencji Chemikaliów w Helsinkach dotyczącej oceny realizacji wymogów dotyczących chemikaliów w zakresie obowiązujących przepisów prawnych w ramach projektu REACH-EN-FORCE-5 przeprowadzono jedną kontrolę u producenta NITROERG Spółka Akcyjna 43-150 Bieruń, Plac Alfreda Nobla 1; Oddział 42-693 Krupski Młyn, ul. Zawadzkiego 1. Firma w ramach rozporządzenia REACH w zakresie kontrolowanych substancji pełni funkcję producenta i dalszego użytkownika. Spółka skorzystała z procedury rejestracji w ramach Wspólnego Przedłożenia, poprzez nabycie od Wiodącego Rejestrującego (konsorcjum Borealis AG as Laed Company of the REACH FARM Consortium Belgia) Listu Dostępu, jest również członkiem Forum SIEF. Zostały sporządzone raporty bezpieczeństwa chemicznego oraz scenariusze narażenia dla zarejestrowanych substancji chemicznych.

Ponadto przeprowadzono 6 kontroli u dystrybutorów w zakresie wprowadzania do obrotu mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż znajdujące się w obrocie mieszaniny chemiczne znajdują się w oryginalnych, jednostkowych, szczelnych opakowaniach, odpowiednio opisanych i oznakowanych w języku polskim, w zależności od klasyfikacji opakowania wyposażone są w zamknięcia utrudniające otwarcie przez dzieci oraz wyczuwalne dotykiem ostrzeżenie o niebezpieczeństwie. Informacje zawarte na oznakowaniu opakowań były spójne z treścią zawartą w sekcji 2 kart charakterystyk. Na oznakowaniu opakowania produktów biobójczych podana została tożsamość wszystkich substancji czynnych i ich stężenia w jednostkach metrycznych, numery pozwolenia Ministra Zdrowia na obrót produktem biobójczym. Informacje podane na oznakowaniu opakowania kontrolowanych detergentów spełniają wymogi rozporządzenia nr 648/2004/WE z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów (Dz. Urz. UE L 104 z 8.4.2004, str. 1 z późniejszymi zmianami).

Na terenie powiatu tarnogórskiego skontrolowano 2 podmioty zajmujące się dystrybucją prekursorów narkotykowych kat. 3 takie jak: ZPUH „Centrochem” Kotula Sp. J. ul. Zagórska 159 oraz CST Sylwia Gorzolka, 42-600 Tarnowskie Góry ul. Powstańców Śląskich 5/2. Przedsiębiorcy posiadają karty charakterystyki wprowadzanych do obrotu substancji sporządzone zgodnie z aktualnym stanem prawnym. Do każdej karty charakterystyki dołączone są scenariusze narażenia, sporządzone są raporty bezpieczeństwa.

W ramach współpracy z Urzędem Celnym – Port Lotniczy Katowice Pyrzowice w roku bieżącym wydano 2 opinie dotyczące spełnienia przez produkty wymagań bezpieczeństwa w zakresie przepisów prawnych dotyczących wprowadzania do obrotu esencji smakowych do produkcji e-płynów oraz tuszy do drukarek.

Na terenie powiatu tarnogórskiego prowadzi działalność 33 zakłady, w których występuje narażenie na substancje, mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Na stanowiskach pracy w zewidencjonowanych zakładach występuje narażenie na: azbest, benzen, benzyny, niskowrząca frakcja benzynowa, benzo(a)piren, benzydinę, bromian potasu, związki chromu VI – tritlenek chromu, kwas chromowy, amonu dichromian, sodu dichromian dihydrat, chromian potasu, dichromian potasu, wodzian hydrazyny, kobaltu chlorek 6 hydrat, ciecz chromowa, tlenki niklu, arsenu III

tlenek (arszenik), fenoloftaleina, tlenki arsenu, kwas arsenowy V i jego sole (arsenin sodu, siarczan arsenu), kobaltu II siarczan 7 hydrat, tlenek kadmu, siarczan VI kadmu II, tlenek etylenu, smoły węglowe, paki węglowe, sadze węglowe, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, 0-toluidyna, chloroform, bromian potasu, kobaltu chlorek, promieniowanie jonizujące; prace związane z narażeniem na pył drewna twardego (dąb i buk); procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W ramach nadzoru w zakresie kontroli warunków pracy i oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach sektora gospodarki ściekami i odpadami przeprowadzono 2 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. W ramach nadzoru w zakresie oceny realizacji wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych przeprowadzono kontrole w zakładach służby zdrowia, które nie wykazały nieprawidłowości.

Nadzór nad środkami zastępczymi.

W 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego przeprowadzono liczne wizytacje w związku z prowadzonym monitoringiem w zakresie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych w punkcie handlowym „Przesyłki” ul. Miarki 1 w Tarnowskich Górach prowadzonym przez spółkę Cs Capital Group Sp. z o.o. z Warszawy w latach ubiegłych. W trakcie wizytacji stwierdzono, że obiekt jest nieczynny.

Choroby zawodowe

W roku 2018 roku PPIS w Bytomiu wydał 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych, w tym 3 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej, 12 decyzji o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz 2 inne decyzje (umarzająca wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne w sprawie braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej z poz. 3/1 wykazu chorób zawodowych oraz uchylająca decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej z poz. 21 wykazu chorób zawodowych). W roku bieżącym wydano decyzje stwierdzające – pylice płuc (2) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (1). Stwierdzono 4 przypadki chorób zawodowych: pylice płuc (poz. 3 - 2 przypadki) oraz obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem (poz. 21 – 2 przypadki).

W/w choroby były spowodowane pracą w kontakcie ze szkodliwymi czynnikami: pyłami węgla kamiennego i zawierającymi SiO₂ oraz hałasem.

Zestawienie stwierdzonych chorób zawodowych w latach 2017 i 2018

Numer choroby zawodowej i nazwa	2017 r.	2018 r.
	Liczba przypadków	Liczba przypadków
poz.3 - pylice płuc	0	2
poz. 6 – astma oskrzelowa	1	0
poz. 19 - przewlekła choroba układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy	1	0
poz. 21 - obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego spowodowany hałasem	1	2
Razem	3	4

Z powyższej tabeli wynika, że na terenie miasta Tarnowskie Góry i powiatu tarnogórskiego w porównaniu do roku 2017 zwiększyła się liczba stwierdzonych chorób zawodowych (z 3 na 4). W roku 2018 roku zwiększyła się ilość przypadków obustronnego trwałego ubytku słuchu spowodowanego hałasem (poz. 21 - z 1 na 2 przypadki), pojawiły się przypadki chorób zawodowych, których nie notowano w 2017 r., tj. pylice płuc. Nie stwierdzono natomiast chorób zawodowych odnotowanych w 2017 r., tj.: astmy oskrzelowej (poz. 6) i przewlekłej choroby układu ruchu wywołanej sposobem wykonywania pracy (poz. 19).

Działalność interwencyjna

W 2018 r. wpłynęły 3 wnioski o podjęcie interwencji, które zostały rozpatrzone, a dotyczyły: nieprawidłowych warunków higienicznosanitarnych w firmach: Ośrodek Jeździecki Zbrosławice Marcin Jońca oraz w Z.P.U.H. „STOLL DREW” Damian Świec Kalety; uciążliwości dla mieszkańców zakładów – „Indyk Śląsk” Wieszowa. W związku ze zgłoszonymi wnioskami o interwencję przeprowadzono 4 kontrole. Przeprowadzone kontrole wykazały, że 2 z wniesionych wniosków były zasadne, w związku z powyższym wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące.

Wnioski:

W toku kontroli zauważa się, iż pracodawcy przywiązują wagę do obowiązków przeprowadzania pomiarów środowiskowych na stanowiskach pracy i zapoznają pracowników z wynikami przeprowadzanych pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia, jednakże zapominają o częstotliwości dokonywania pomiarów.

Podobnie jak w latach ubiegłych są uwagi do opracowanych ocen ryzyka zawodowego. W tych ocenach pracodawcy nie uwzględniają narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne oraz substancje i mieszaniny chemiczne, które znajdują się na stanowiskach pracy. Pracodawcy opracowują oceny narażenia, ale w dalszym ciągu nie uwzględniają narażenia pracowników na poszczególne czynniki szkodliwie występujące w środowisku pracy.

Liczba zakładów w których występują przekroczenia NDS i N czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy utrzymuje się na tym samym poziomie co w latach ubiegłych.

Analizując karty stwierdzeń chorób zawodowych można uznać, że liczba stwierdzonych chorób zawodowych uległa zwiększeniu.

Zgodnie z rozporządzeniem REACH z dniem 1 grudnia 2008r. pracodawcy kontynuują obowiązki dotyczące dalszej rejestracji. Nadal trwa rejestracja właściwa produkowanych substancji, której ostateczny termin upływa w czerwcu 2018r.

W ramach prowadzonego nadzoru podejmowane były działania profilaktyczne w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Realizowano tu jedno z ważnych, ustawowych zadań jakim jest nadzór nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy oraz kontrola i przestrzeganie przepisów dotyczących warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobieganie powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. W ramach europejskiej kampanii informacyjnej na lata 2018 – 2019 pt. „Zdrowe i bezpieczne miejsce pracy – Substancje niebezpieczne pod kontrolą” pracownicy dostarczali informacji na temat zagrożeń związanych z występowaniem niebezpiecznych substancji chemicznych w miejscu pracy oraz podnosili poziom świadomości w zakresie ograniczania ryzyka stwarzanego przez te substancje. W ramach w/w kampanii pracownicy Sekcji Higieny Pracy PSSE w Bytomiu rozdawali w kontrolowanych zakładach materiały informacyjne oraz zachęcali do skorzystania przez pracodawców z udziału w konkursie dobrych praktyk.

W ramach nadzoru nad przestrzeganiem zapisów ustawy z dn. 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r. poz. 1446 ze zm.) stwierdzono, iż w kontrolowanych zakładach przestrzegany jest całkowity zakaz palenia – w widocznym miejscach wywieszane są odpowiednie oznaczenie słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz papierosów elektronicznych.

W ramach nadzoru na środkami zastępczymi w roku sprawozdawczym można stwierdzić, że wszystkie obiekty z terenu powiatu tarnogórskiego zajmujące się wprowadzaniem do obrotu tzw. „dopalaczy” uległy likwidacji.

VIII. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Działalność Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego realizowano na podstawie art. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej poprzez wykonywanie zadań, których celem było zapewnienie właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w obiektach, a także zagwarantowanie, aby projektowane obiekty nie powodowały zagrożenia i uciążliwości dla ludzi zamieszkałych i przebywających w ich sąsiedztwie. Opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć dotyczyło takich obiektów, jak np.: obiekty żywnościowo-żywnościowe, obiekty usługowo-handlowe, obiekty przemysłowe, obiekty turystyczne (hotele, pensjonaty itp.), obiekty wychowania i nauczania (szkoły, przedszkola, itp.), obiekty ochrony zdrowia (przychodnie, pomieszczenia indywidualnej i grupowej praktyki lekarskiej itp.), zakłady kosmetyczno-fryzjerskie i odnowy biologicznej, inwestycje drogowe, inwestycje związane z gospodarką wodno-ściekową, stacje paliw i inne.

Stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

Teren obszaru działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bytomiu obejmuje miasta: Bytom, Piekary Śląskie oraz powiat tarnogórski, w skład którego wchodzi miasta: Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety, Radzionków oraz gminy: Zbrosławice, Tworóg, Krupski Młyn, Świerklaniec i Ożarówce, co stanowi obszar o powierzchni ok. 752 km².

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny realizowany był poprzez zajmowanie stanowisk w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych w sprawach:

1. projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko oraz odstępień od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
2. warunków zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego,
3. oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko,
4. dokumentacji projektowych inwestycji, w szczególności projektów budowlanych,
5. obiektów budowlanych przed dopuszczeniem ich do użytkowania przez właściwy organ.

Ad. 1 W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wydano:

- a. 1 opinię w sprawie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- b. 7 opinii uzgadniających zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- c. 11 opinii w sprawie zaopiniowania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Dla powiatu tarnogórskiego zaopiniowano:

Ad a. na etapie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko pozytywnie:

- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radzionków,

Ad b. na etapie uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko:

- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ożarówice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Tapkowice w obrębie ul. Gen. Maczka, ul. Jana III Sobieskiego i ul. Młynarza,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radzionków,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla sołectwa Tapkowice w jego granicach administracyjnych,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w granicach administracyjnych sołectw: Niezdara i Ossy,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety – Zachód”,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Kalety – Wschód”,

Ad c. na etapie zaopiniowania projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Bobrowniki Śląskie - Piekary Rudne w Tarnowskich Górach w rejonie ulic Króla Jana Kazimierza, Kazimierza Jagiellończyka i Królowej Jadwigi,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ożarówice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Pyrzowice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w sołectwie Zendek w części północnej, ograniczonej od południa potokiem Trzonia,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ossy,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Tapkowice w obrębie ul. Wesoła i Zwycięstwa,
- projekt zmiany fragmentu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych sołectwa Ożarówice,
- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działek położonych w sołectwie Tapkowice w obrębie ul. Gen. Maczka, ul. Jana III Sobieskiego i ul. Młynarza,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w dzielnicy Repty Śląskie w Tarnowskich Górach w rejonie ul. Ks. H. Renka, Jaworowej, J. Waliski, W. Witosa, Kamiennej, Repeckiej, Długiej, Myśliwskiej, S. Staszica – opiniowany dwukrotnie,
- projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Krupski Młyn.

Ad. 2. W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uzgadniano warunki zabudowy i zagospodarowania terenu. Uzgodniono 1 wniosek dotyczący tego zagadnienia tj. budowa 10 budynków mieszkalnych jednorodzinnych, który wystosował Wójt Gminy Świerklaniec. Burmistrz Miasta Miasteczko Śląskie zwrócił się o wydanie opinii dla inwestycji polegającej na budowie domu jednorodzinnego, natomiast Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał negatywne stanowisko w sprawie - z uwagi na brak zapewnienia odpowiedniej odległości określonej przepisami projektowanego budynku od istniejącego cmentarza.

Ad. 3 W ramach procedury oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wydano:

- a. 3 opinie sanitarne stwierdzające brak potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

W 2018 r. nie wydano żadnej opinii sanitarnej przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia, w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko oraz w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przy zajmowaniu stanowisk w ramach sprawowanego zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na takie zagadnienia, jak:

- rodzaj i charakterystyka przedsięwzięcia z uwzględnieniem skali i zasięgu oddziaływania, możliwości kumulowania się oddziaływań zwłaszcza w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej,
- planowane przeznaczenie terenu, w tym oddzielenie stref mieszkaniowych i usługowych od przemysłowych, wyznaczenie terenów pod inwestycje mogące znacząco oddziaływać na środowisko oraz zachowanie stref ochronnych, w celu ograniczenia niekorzystnego wpływu na jakość i komfort życia mieszkańców,
- funkcja i ład przestrzenny oraz rekultywacja terenów poprzemysłowych, w celu zapewnienia prawidłowego rozwoju miasta i uporządkowania krajobrazu,
- gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, zachowanie standardów emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych rozwiązań chroniących środowisko i zdrowie ludzi,
- właściwa organizacja prac remontowo-budowlanych oraz odpowiednie warunki higieniczno-sanitarne w miejscach pracy poprzez zastosowanie stosownych urządzeń i rozwiązań technicznych.

Grupę zaopiniowanych przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach stanowiły: obiekt przemysłowy, inwestycja związana z gospodarką wodno-ściekową oraz inwestycja drogowa – po ok 33%.

Ad. 4 W roku 2018 uzgodnione zostały 2 dokumentacje projektowe (pozytywnie), natomiast w 2017 roku liczba ta wynosiła 16. Projekty dotyczyły obiektu wychowania i nauczania oraz obiektu usługowego.

Ad. 5 W zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 56 stanowiska odnośnie zgłoszeń zakończenia budowy oraz wniosków o dopuszczenie do użytkowania w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych obiektów (w tym 55 opinii sanitarnych dopuszczających do użytkowania obiekt budowlany oraz 1 pismo o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii), natomiast w 2017 r. liczba ta wynosiła 73 opinii sanitarnych oraz 2 pism o odstąpieniu od wydania pozytywnej opinii.

Ze wszystkich wpływających wniosków ok. 64 % dotyczyło obiektów, na które nałożono obowiązek uzyskania pozwolenia na użytkowanie, pozostałe odnosiły się do zmiany sposobu użytkowania obiektów, rozszerzenia działalności lub zmiany technologii.

Wśród obiektów zgłaszanych do użytkowania największą grupę stanowiły zakłady fryzjersko-kosmetyczne i odnowy biologicznej – ok. 25%, obiekty żywieniowo-żywnościowe – 20 %, obiekty przemysłowe - 18%. Kolejną grupę stanowiły: obiekty ochrony zdrowia, obiekty handlowo-usługowe, obiekty wychowania i nauczania. Niewielka ilość dotyczyła obiektów turystycznych, obiektów sportu i rekreacji, budynków kultury (biblioteka), stacji paliw i innych.

W 2018 roku pracownicy Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzili 55 kontrole inwestycji zlokalizowanych na terenie powiatu tarnogórskiego.

Do Sekcji Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego w 2017 roku nie wpłynęły żadne skargi mieszkańców powiatu tarnogórskiego.

Porównując rok 2018 i 2017 w ilości wszystkich załatwianych spraw obserwujemy spadek wydanych stanowisk o 47 %.

IX. Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia

Działania edukacyjne w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia polegają na inicjowaniu, prowadzeniu i koordynowaniu działalności oświatowo – zdrowotnej, w celu kształtowania postaw i zachowań sprzyjających zachowaniu zdrowia. Zdrowie człowieka zależy w znacznym stopniu od jego trybu życia, sposobu odżywiania, zachowań prozdrowotnych w życiu codziennym.

Do najważniejszych działań w zakresie promocji zdrowia należało:

- prowadzenie działań zmierzających do poprawy i umacniania zdrowia społeczności lokalnej w zakresie: zapobiegania chorobom zakaźnym, propagowania zdrowego stylu życia oraz zapobiegania nałogom,
- inicjowanie programów i akcji prozdrowotnych,
- wdrażanie, koordynowanie i nadzorowanie programów ogólnopolskich, wojewódzkich, w zakresie działań oświaty-zdrowotnej i promocji zdrowia,

- prowadzenie współpracy, w ramach edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.

Mając na uwadze powyższe zadania, Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu podejmowała inicjatywy i przedsięwzięcia prozdrowotne poprzez koordynacje między innymi krajowych, wojewódzkich zalecanych programów profilaktycznych oraz organizując akcje, konkursy, warsztaty. W roku 2018 na terenie powiatu tarnogórskiego, przeprowadzono 24 wizytacje, w zakresie realizacji programów w placówkach nauczania, wychowania oraz przeprowadzono 121 narad dot. pozyskania partnerów oraz inauguracji programów profilaktycznych.

Zorganizowano i przeprowadzono:

- 5 akcji profilaktycznych
- Koordynowano 7 konkursów - w tym do trzech konkursów plastycznych opracowano regulaminy pt. „Bezpieczne ferie 2018”, „HIV/AIDS wiem, nie boję się, toleruję”, „Najbardziej oryginalne nakrycie głowy” i jednego konkursu wiedzy.
- Przeprowadzono 4 warsztaty nt. substancji psychoaktywnych, w tym dopalaczy w placówkach oświatowo-wychowawczych, w ramach kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” i programu pt.: „Smak życia, debat o dopalaczach”, „Dopalacze - wypalacze, nowe narkotyki”.

W roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 Sekcja Oświaty Zdrowotnej PSSE w Bytomiu zrealizowała następujące krajowe interwencje programowe:

PROGRAMY KRAJOWE

„Trzymaj Formę!”.

Program edukacyjny skierowany jest głównie do uczniów szkół podstawowych klas V-VIII i oddziałów gimnazjalnych klas II-III.

Głównym celem programu jest zwiększenie świadomości dotyczącej wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 27 szkołach w roku 2018/2019 realizowany jest w 25 szkołach. Wynikiem spadku jest reforma edukacji, gdyż szkoły podstawowe zostały połączone z gimnazjami.

Formy realizacji:

- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla szkolnych koordynatorów i realizatorów programu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.
- Koordynowano konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia: „Trzymaj Formę” na etapie powiatowym.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w szkołach.
- Przeprowadzono 6 wizytacji programowych.
- Koordynowano sprawozdanie elektroniczne z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom i zaproszono je do realizacji kolejnej XIII edycji programu.
- Sporządzono zapotrzebowanie na materiały.

- Przesłano dokumentację dot. konkursu wiedzy o zdrowym stylu życia do szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi, zachęcając ich do udziału.

Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Cel programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV, wzrost poziomu wiedzy nt. HIV/AIDS.

Formy realizacji:

- Przeprowadzono 2 narady, w placówkach opieki zdrowotnej, w związku z realizacją Krajowego Programu Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz dostarczano materiały oświatowo-educacyjne dot. profilaktyki HIV/AIDS.
- Przeprowadzono z Oddziałem Rejonowym PCK Bytom, Miejską Biblioteką Publiczną w Bytomiu konkurs plastyczny pt. „HIV AIDS wiem, nie boję się, toleruję”. Do konkursu wpłynęło 6 prac z szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi, ponadpodstawowych.
- Czynnie uczestniczono w Olimpiadzie Zdrowego Stylu Życia PCK 2018r. w Bytomiu, gdzie dystrybuowano materiały edukacyjne, w zakresie profilaktyki HIV/AIDS.
- Dystrybuowano materiały informacyjno – edukacyjnych wśród zainteresowanych osób oraz na akcjach profilaktycznych.
  - **Projekt wojewódzki HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.**

Celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy nauczycieli i młodzieży ze szkół ponadpodstawowych woj. śląskiego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV oraz kształtowanie postawy tolerancji wobec osób zakażonych wirusem HIV i chorych na AIDS.

Formy realizacji:

- Zaproszono szkoły do udziału w projekcie wojewódzkim „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Dostarczono materiały informacyjno-educacyjne do projektu „HIV/AIDS –wiem, nie boje się, toleruję”.
- Opracowano sprawozdanie zbiorcze z realizacji projektu do WSSE Katowice. Wniosek. Projekt chętnie realizowany przez szkoły. W roku szkolnym 2018/2019 projekt zrealizowało 11 szkół ponadpodstawowych

Program edukacyjny „ARS, czyli jak dbać o miłość?”

Od roku szkolnego 2017/2018 realizowany jest jako program ogólnopolski, od lutego 2018 r. jest w Bazie Programów Rekomendowanych. W poprzednich IV edycjach realizowany był w ramach: „Profilaktycznego programu, w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” - współfinansowanego ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Celem programu jest edukacja w zakresie profilaktyki uzależnień.

W roku szkolnym 2017/2018 program był realizowany w 17 szkołach ponadpodstawowych, w roku szkolnym 2018/2019 do chęć realizacji wykazało 21 szkół w tym 2 po raz pierwszy przystąpiły do jego realizacji

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.

- Przeprowadzono 4 wizytacje programu w 2018r.
- Rozpropagowano konkurs „Szkoła wolna od używek”.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów szkolnych za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej VI edycji.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu –powiedz Nie używkom” która odbyła się 24.10.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono narady w szkołach kontynuujących program, przypomniano cele i założenia programu.
- Dostarczono materiały edukacyjne wzbogacone o materiały kampanijne „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” .
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla koordynatora, który po raz pierwszy będzie realizował program w Salezjańskim Ośrodku Szkolno – Wychowawczym (Liceum i Branżowa Szkoła I stopnia).

Wnioski. W większości szkolni koordynatorzy ocenili program jako potrzebny, lecz długi i trudny do realizacji. Wg koordynatorów brak jest wystarczającej ilości i różnorodności materiałów informacyjno-edukacyjnych

Program Edukacyjny „Bieg po zdrowie”.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami, III edycja programu ma obejmować min. 40% szkół.

Cele programu:

- Opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży.
- Pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego.
- Zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Grupa docelowa - uczniowie w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat) oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 6 szkół W roku szkolnym 2018/2019 chęć realizacji wykazało 14 szkół, w tym 8 nowych szkół.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.

- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Palący problem Palenie tytoniu a zachorowania na nowotwory”, w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Przeprowadzono 2wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programową i zaproszono szkoły do kolejnej edycji.
- Zaproszono szkoły na szkolenie zorganizowane i przeprowadzone przez pracowników Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom w PSSE Bytom.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy, potrzebny, dobrze oprzyrządowany.

PROGRAMY WOJEWÓDZKIE

Program „Podstępne WZW”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C.

Cele szczegółowe obejmują:

- Przekazanie wiedzy na temat ryzyka zakażenia HBV i HCV,
- Uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie,
- Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 17 szkołach ponadpodstawowych, a 2018/2019 chęć jego realizacji zadeklarowało 21 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania w roku szkolnym 2017/2018r.
- Przeprowadzono wizytację programu w Liceum Ogólnokształcącym im. Powstańców Śląskich w Radzionkowie.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przekazano dodatkowe materiały dot. zakażeń HCV do szkół.
- Przedstawiono ofertę programową szkołom kolejnej edycji 2018/2019.
- Przekazano informację o szkoleniu dla koordynatorów programu zorganizowanym przez WSSE Katowice.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dostarczono materiały edukacyjne, gdzie realizowany jest program.

Wniosek. Program oceniono jako potrzebny, chętnie jest realizowany w szkołach.

Program „Wybierz życie- pierwszy krok”.

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli wirusa HPV w jego powstawaniu.
- Podniesienie poziomu wiedzy o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna).
- Motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.
- Dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowany był w 11 szkołach ponadpodstawowych. Wszystkie szkoły wyraziły chęć dalszej kontynuacji w kolejnej edycji . Do końca roku 2018 pomimo, że jest w przedsięwzięciach na rok szkolny 2018/2019 nie było żadnych wytycznych, co do jego realizacji.

Formy realizacji:

- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół, uzyskano zgodę na realizację programu w szkołach.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno- edukacyjne do szkół, gdzie realizowany jest program.
- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji pt. „Palący problem Palenie tytoniu a zachorowania na nowotwory”, która odbyła się 12.04.2018r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono wizytację programu w Technikum Leśnym w Brynku
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.

Wniosek. Program oceniony przez szkolnych koordynatorów programu jako potrzebny, w szczególności w szkołach, gdzie większość stanowią dziewczęta.

Program „Znamie! Znam je?”

Program skierowany jest dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadpodstawowych wiedzy o nowotworach złośliwych i kształtowanie prozdrowotnych zachowań.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki nowotworów i ich wczesnego rozpoznawania.

- Kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko rozwoju raka różnych narządów.
- Motywowanie do poddawania się badaniom profilaktycznym oraz zasięgnięcia porady lekarskiej w przypadku zaistnienia objawów mogących wskazywać na obecność nowotworów.
- Zmniejszenie występowania nowotworów i umieralności na tę chorobę.
- Przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym.

W roku szkolnym 2017/2018 program był realizowany w 19 szkołach ponadpodstawowych w roku 2018/2019 chęć jego realizacji potwierdziło łącznie 23 szkół.

Formy realizacji:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 3 wizytacje programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Przedstawiono ofertę programu dyrektorom szkół oraz uzyskano zgodę na realizację programu.
- Zaproszono na szkolenie zorganizowane przez WSSE w Katowicach szkolnych koordynatorów programów.
- Przeprowadzono narady dot. inauguracji programu w szkołach, które nie uczestniczyły w szkoleniu.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne do szkół.

Wniosek. Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach.

Projekt wojewódzki - „Klub zdrowego przedszkolaka”.

Cel programu jest promowanie zdrowego stylu życia, wśród dzieci przedszkolnych i ich rodziców.

Cele szczegółowe:

- Zwrócenie szczególnej uwagi na walory odżywcze i zdrowotne owoców i warzyw oraz mleka w diecie dzieci.
- Podkreślenie właściwości zdrowotnych codziennego picia ilości wody.
- Zachęcenie dzieci do codziennej aktywności i zdrowego odżywiania.
- Budowanie i wyrabianie wśród dzieci potrzeby i nawyków dbania o higienę rąk.
- Nauczenie dzieci prawidłowego mycia rąk.
- Zapoznanie dzieci z tematem bezpiecznego korzystania z kąpeli słonecznych.
- Rozróżnianie dymów, ich źródeł oraz właściwości niekorzystnych dla zdrowia.

W roku szkolnym 2017/2018 program realizowało 32 przedszkoli w roku szkolnym 2018/2019 chęć jego realizacji zadeklarowało 33 przedszkola. Wg wytycznych WSSE roku przedszkolnym 2018/2019 projekt powinien być realizowany minimum w 50% placówek.

Zasadnicze działania:

- Przedstawiono ofertę dyrektorom przedszkoli odnośnie udziału w projekcie,

- Przeprowadzono narady połączone z dystrybucją materiałów w placówkach dot. realizacji projektu.
- Rozpropagowano konkurs na przedstawienie pt. „Jak wstąpić do Klubu Zdrowego Przedszkolaka”.
- Powołano komisję konkursową i rozstrzygnięto konkurs zgodnie z wytycznymi.
- Zaproszono przedszkolnych koordynatorów programu do udziału w konferencji ph. „Czym skorupka za młodu nasiąknie tym na starość... Aktualne polskie i międzynarodowe rekomendacje zdrowego odżywiania dzieci”, która odbyła się 06.06.2018r. w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach.
- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w przedszkolach
- Przeprowadzono 4 wizytacje projektu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji za rok 2017/2018.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono placówki do realizacji programu w roku szkolnym 2018/2019.
- Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla przedszkolnych koordynatorów i realizatorów projektu, połączone z dystrybucją materiałów.
- W dwóch wybranych przedszkolach zgodnie z wytycznymi odczytano bajkę profilaktyczną pt. „Przygody Dzielnego niedźwiadka Szczepana”.
- Dodatkowo przeprowadzono szkolenia indywidualne w placówkach które nie mogły uczestniczyć w szkoleniu.
- Koordynowano konkurs na film – krótki reportaż pt. „Szczepan w naszym przedszkolu zachęca do szczepień” na etapie powiatowym.

Wnioski. Projekt oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany przez placówki przedszkolne. Jednak brak jest wystarczającej ilości materiałów dla dzieci i rodziców.

Program „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Program skierowany jest do uczniów klas gimnazjalnych i ponadpodstawowych klas VI-VIII
Cel główny programu: dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich zażywania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami.

W roku 2017/2018 i 2018/2019 program był i jest realizowany w 27 szkołach podstawowych. Program zalecany przez Śląskiego Kuratora Oświaty.

Zasadnicze działania:

- Czuwano nad właściwym przebiegiem realizacji działań programowych w placówkach nauczania i wychowania.
- Przeprowadzono 5 wizytacji programu.
- Sporządzono sprawozdanie z realizacji programu 2017/2018r.
- Przygotowano podziękowania dla koordynatorów za realizację programu w roku 2017/2018.
- Zaproszono szkoły do kolejnej edycji programu.

- Zaproszono szkolnych koordynatorów programu do udziału w V Wojewódzkiej Konferencji pt.: „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu – powiedz Nie używkom”, która odbyła się 24.10.2018 r. w Sali Sejmu Śląskiego w Katowicach.
  - Przygotowano i przeprowadzono szkolenie dla nowych szkolnych koordynatorów programu w PSSE Bytom.
  - Przeprowadzono narady indywidualne dla koordynatorów nieobecnych na szkoleniu, w których przypomniano cele i założenia programu oraz omówiono kolejną edycje.
  - Dystrybuowano materiały programowe do szkół realizujących program.
  - Przeprowadzono warsztaty profilaktyczne w zainteresowanych szkołach.
- Wniosek.** Program oceniony jako ciekawy i bardzo potrzebny, chętnie realizowany jest w szkołach. Brak wystarczającej ilości materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Interwencje nieprogramowe

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu - Profilaktyka palenia tytoniu w tym: Światowy Dzień bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia. Działania podjęte w 2018 roku, w ramach realizacji programu skierowane były do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem biernych palaczy w celu zmniejszenia zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) w Polsce.

Podjęto następujące działania, w związku z organizacją i obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu, Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz profilaktyką antytytoniową:

- Przygotowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi nt. palenia tytoniu, podczas akcji profilaktycznych, gdzie były przeprowadzane pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu. W ciągu roku 2018 przeprowadzono 2 akcji profilaktycznych na których przeprowadzono 55 pomiarów stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, głównie wśród osób palących.
- Przeprowadzono naradę, w związku z obchodami Światowego Dnia bez Tytoniu i profilaktyką antytytoniową.
- Dystrybuowano materiały oświatowo-zdrowotne na temat szkodliwości palenia tytoniu przez cały rok dla zainteresowanych osób.
- Koordynowano badania ankietowe przeprowadzone w placówkach nauczania i wychowania, zakładach opieki zdrowotnej, zakładach pracy oraz w zakładach gastronomicznych. Badania ankietowe dotyczyły przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych obiektach. Przeprowadzane były przez pracowników nadzoru sanitarnego PSSE w Bytomiu, w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego

Projekt KIK/68 „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych w tym kampania społeczna – „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”

Celem kampanii „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu” jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania.

Formy realizacji:

- Podejmowano działania mające na celu promocję kampanii, umieszczono na stronach internetowych informacje zawierających treści edukacyjne dot. kampanii.
- Zapewniono odpowiedni dostęp do informacji poprzez organizację 5 akcji profilaktycznych, gdzie zorganizowano i obsługiwano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Prowadzono dystrybucję materiałów, organizowano ekspozycje wizualne.

W akcjach wzięło udział 570 osób.

Warsztaty profilaktyczne nt. substancji psychoaktywnych – Profilaktyka używania alkoholu i narkotyków

Cel –Uświadomienie skutków i konsekwencji zażywania substancji psychoaktywnych

Grupa docelowa uczniowie szkół podstawowych z oddziałami gimnazjalnymi i ponadpodstawowych realizujących programy profilaktyczne „Smak życie czyli debata o dopalaczach”, uczestnicy półkolonii w czasie wakacji.

Koordynator, partnerzy - Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom, dyrektorzy placówek oświatowych zainteresowani warsztatami.

Formy realizacji:

- Opracowanie konspektu zajęć.
- Przeprowadzono 4 warsztaty podczas spotkań z młodzieżą w placówkach oświatowo – wychowawczych nt. substancji psychoaktywnych.
- Przeprowadzono pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu, testy w alkogoglach i narkogoglach dla zainteresowanych osób.

Wnioski. Warsztaty cieszą się dużym zainteresowaniem udział wzięło 132 osoby.

Akcja edukacyjna pt. „Brazowo, ale czy zdrowo”

Cel -kształtowanie postaw i zachowań zdrowotnych ludności, związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim, zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego.

Zasadnicze działania

- Przeprowadzono 23 porad i nawiązano współpracę z placówkami oświatowo – wychowawczymi i instytucjami, gdzie odbywały się półkolonie, MOSIR-em Miejskich Bibliotek Publicznych którzy wyeksponowali plakaty „Brazowo, ale czy zdrowo”.
- Przygotowano, rozpropagowano i rozstrzygnięto konkurs dla przedszkolaków z przedszkoli dyżurujących podczas wakacji pt. „Najbardziej oryginalne nakrycie głowy” .
- Przygotowano i poprowadzono podczas półkolonii 2 warsztaty w formie zabaw i gier edukacyjnych nt. między innymi bezpiecznego opalania.
- Przesłano pismo oraz plakat w formie elektronicznej do urzędów miasta i gmin powiatu tarnogórskiego, w celu zamieszczenia go na stronach internetowych urzędów.
- Przeprowadzono akcję profilaktyczną, w „Parku Wodnym” w Tarnowskich Górach podczas, której wyeksponowano materiały informacyjno- edukacyjne „Brazowo, ale czy zdrowo?”.

- Nawiązano współpracę z Górnśląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu - oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło.

Kolejka wąskotorowa kursowała w weekendy dwa razy dziennie. Przez okres lipiec-sierpień podróżowało ok 9 tyś osób. Zalew Nakło -Chechło to najczęściej odwiedzany zbiornik wodny w Powiecie Tarnogórskim.

Organizacja Światowego Dnia Zdrowia.

Hasło - „Zdrowie dla wszystkich”

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono naradę w GCR Repty dot. organizacji Światowego Dnia Zdrowia.
- Zorganizowano wspólnie z pracownikami GCR akcję profilaktyczną na terenie SPZOZ Górnśląskiego Centrum Rehabilitacyjnego im. gen. Jerzego Ziętka w Tarnowskich Górach. Obsługiwano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi, udzielano porad zdrowotnych oraz wykonywano pomiary ciśnienia krwi, cukru, masy ciała.
- Przygotowano i wysłano informacje nt. Światowego Dnia Zdrowia do Urzędów miast i gmin, aby ją rozpropagowano elektronicznie.

Wniosek. Akcja cieszyła się zainteresowaniem uczestniczyło 250 osób z testów w alkogoglach 35 osób i narkogoglach 35 osób.

Organizacja Kampanii Społecznej „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Cele:

- Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych.
- Wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych.
- Zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym).

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 9 narad, w związku z organizacją kampanii.
- Podczas 3 akcji profilaktycznych zorganizowano punkt z materiałami informacyjno-edukacyjnymi dla zainteresowanych osób.
- W związku z „Światowym Dniem Mycia Rąk” w Przedszkolu nr 12 w Tarnowskich Górach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny osobiście przeczytał przedszkolakom bajkę profilaktyczną pt. „Przygody Dzielnego Niedźwiadka Szczepana”. Na zakończenie, każde dziecko otrzymało naklejkę niedźwiadka Szczepana oraz zakładkę informacyjną pt. „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”.
- Przedstawiono znaczenie szczepień podczas szkolenia dla przedszkolnych koordynatorów projektu wojewódzkiego pt. „Klubu zdrowego Przedszkolaka”.
- Wyeksponowano materiały informacyjno-edukacyjne w PSSE Bytom.
- Zamieszczono i aktualizowano informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.
- Prowadzono bieżącą dystrybucją materiałów informacyjno-edukacyjnych dla zainteresowanych osób.

„Bezpieczne ferie 2018” „Bezpieczne wakacje 2018”.

Cele kampanii - podnoszenie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i wakacji.

Zasadnicze działania:

- Przesłano drogą elektroniczną i papierową plakaty nt. „Bezpieczne ferie i wakacje 2018” do Urzędu Miasta w Bytomiu.
- Zamieszczono informacje nt. bezpieczeństwa w czasie ferii i wakacji na stronie internetowej PSSE w Bytomiu.
- Wspólnie z Sekcją HDiM opracowano regulamin konkursu plastycznego pt. „Bezpieczne ferie 2018” dla uczestników półkolonii. Rozpropagowano go wśród placówek, gdzie odbywają się półkolonie.
- Dostarczono nagrody laureatom
- Przygotowano i przeprowadzono akcje profilaktyczną, w okresie wakacji w „Parku Wodnym” w Tarnowskich Górach.
- Przygotowano i przeprowadzono 2 warsztaty profilaktyczne na półkoloniach w czasie wakacji, na temat roli aktywności fizycznej, prawidłowego odżywiania, bezpiecznego spędzania czasu wolnego w czasie zimy i lata, profilaktyki uzależnień oraz odpowiedzialnego korzystania z promieni UV.
- Nawiązano współpracę z Górnśląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu - oplakatowano kolejkę wąskotorową na trasie Bytom - Nakło-Chechło, przez cały okres wakacji.
- Sporządzano sprawozdania z akcji „Bezpieczne Ferie 2018” i „Bezpieczne Wakacje 2018”.

Wniosek. Warsztaty w formie zabawy - gier, zagadek, quizów cieszą się zainteresowaniem.

Akcja Dopalacze-wypalacze „groźne narkotyki”

Cel - profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu psychoaktywnych środków zastępczych w środowisku młodzieży, podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych oraz zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z korzystania z dopalaczy.

Zasadnicze działania:

- Przeprowadzono 12 porad.
- Dystrybuowano materiały informacyjno-edukacyjne dla zainteresowanych osób.
- Zorganizowano i uczestniczono w 3 akcjach profilaktycznych, podczas których przygotowano punkt informacyjny z materiałami informacyjno-edukacyjnymi.
- Przeprowadzono testy w alko i narkogoglach dla zainteresowanych osób podczas akcji profilaktycznych.
- Prowadzono podczas warsztatów w 4 placówkach oświatowo wychowawczych testy w alko i narkogoglach. Skorzystało 128 osób z testów w narkogoglach i 128 osób w alkogoglach.
- Nawiązano współpracę z Górnśląskimi Kolejami Wąskotorowymi w Bytomiu - oplakatowano kolejkę wąskotorową plakatami „Dopalacze, wypalacze, groźne narkotyki” na trasie Bytom - Nakło-Chechło, przez cały okres wakacji.
- Zamieszczano aktualne informacje na stronie internetowej PSSE Bytom.

Wniosek. Akcje potrzebne, cieszące się zainteresowaniem w szczególności testy w alko i narkogoglach. Brak wystarczającej ilości materiałów w formie papierowej.

Inne przedsięwzięcia do których włączyła się w czynną realizację Sekcja Oświaty Zdrowotnej to:

Edukacja ekologiczna i zdrowotna - współpraca -współpraca podczas organizacji konkursu na plakat i przedstawienie ekologiczne pt. „Naturalnie zdrowym być ”oraz konferencji ekologicznej.

Zasadnicze działania:

- Zorganizowano naradę organizacyjną w sprawie organizacji konkursów i konferencji ustalono podział zadań.
- Rozesłano regulamin konkursu do przedszkoli.
- Uczestniczono w pracach komisji konkursowych.
- Czuwano nad prawidłowym przebiegiem konkursu.
- Uczestniczono w konferencji ekologicznej, podczas której zorganizowano i obsługiwano punkt informacyjny z materiałami edukacyjnymi. Przeprowadzono wśród zainteresowanych osób pomiary stężenia tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz testy w alkogoglach i narkogoglach.

Wnioski. W konkursie na występ artystyczny o przesłaniu pt. ”Magia Świata wokół nas” udział wzięło 16 zespołów. W konferencji uczestniczyło 426 osób.

Podczas interwencji nieprogramowych takich jak:

- Akcja - antybiotyki
- Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania – Żywienie dzieci w żłobkach
- Profilaktyka chorób nowotworowych – „Badam się mam pewność”
- Profilaktyka zatruc grzybami
- Opieka okołoporodowa
- Profilaktyka Wszawicy

Pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej PSSE Bytom zamieszczali informacje na stronie internetowej PSSE Bytom. Dystrybuowano materiały informacyjno - edukacyjne wśród zainteresowanych placówek zgodnie z wytycznymi, oraz podczas akcji profilaktycznych organizowano punkty z materiałami informacyjno-edukacyjnymi między innymi profilaktyka wszawicy, chorób nowotworowych, zatruc grzybami.

Dzięki dobrej współpracy z Zarządem Rejonowym PCK Bytom, który swoim zasięgiem obejmuje powiat tarnogórski włączyli się w organizowane akcje **„Rejonowych Mistrzostw Udzielania I Pomocy”, „Olimpiadę Wiedzy o Zdrowiu PCK ” i „Wampiriadę”**

Działania i zadania oświatowo – zdrowotne realizowane są również poprzez:

- realizację interwencji programowych i nieprogramowych inicjowanych przez GIS i WSSE Katowice,
- dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz pomocy edukacyjnej,

- koordynowanie, a także wspomaganie działań i inicjatyw instytucji, organizacji współpracujących w ramach realizacji zadań oświatowo – zdrowotnych,
- inicjowanie i przeprowadzanie akcji oświatowo zdrowotnych,
- czuwanie nad właściwym obiegiem informacji ważnych dla realizacji zadań.
- pozyskiwanie bezpłatnych czasopism, ulotek, gadżetów, broszur, na temat promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej, które pomagają w zbogaceniu działań oświaty zdrowotnej.

Wnioski:

Programy, akcje i przedsięwzięcia z zakresu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w Bytomiu realizowane były zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach.

Dzięki zaangażowaniu i dobrej współpracy z placówkami oświatowo- wychowawczymi i kreatywności pracowników Inspekcji Sanitarnej zwiększyła się liczba programów profilaktycznych i szkół, które chcą realizować programy proponowane przez Inspekcje Sanitarną. Największą trudnością w realizacji programów jest brak różnorodnych form i malejąca ilość materiałów edukacyjnych w kolejnych edycjach. Materiały w formie elektronicznej przesyłano do placówek oświatowo wychowawczych i instytucji oraz zamieszczano regularnie na stronach internetowych PSSE Bytom i WSSE Katowice są bardzo pomocne, lecz nie zastępują materiałów w formie papierowej. Stwierdza się, że realizacja przedstawionych przedsięwzięć, czy programów w roku 2018 była zadowalająca.

Pracownicy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nawiązywali współpracę z różnymi podmiotami, w celu pozyskania materiałów, gadżetów. Organizowane konkursy, warsztaty cieszą się zainteresowaniem i niewątpliwie pomagają w podnoszeniu wiedzy nt. zdrowia oraz w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań zdrowotnych.

Dobra i owocna współpraca z różnymi innymi instytucjami i organizacjami umożliwiła realizację ciekawych działań, które cieszyły się dużym zainteresowaniem społecznym. Zaobserwowano, iż zainteresowanie społeczeństwa akcjami profilaktycznymi wzrasta wówczas, gdy można otrzymać ciekawe materiały informacyjno – edukacyjne, czy też wykonać testy w alko i narkogooglach. Większość osób, u których przeprowadzono pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu deklaroowało, chęć zerwania z nałogiem. W działaniach na rzecz umacniania zdrowia niezbędne jest zaangażowanie i współpraca jak największej liczby podmiotów, które odpowiedzialne są za kształtowanie i realizację polityki prozdrowotnej na poziomie lokalnym. Istnieje potrzeba ciągłej aktywizacji wszystkich instytucji i organizacji, które w swoich podstawowych założeniach i celach eksponują problemy promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej.

X. Działalność laboratoryjna

W zakresie badań laboratoryjnych

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Bytomiu wykonuje badania laboratoryjne w zakresie nadzoru sanitarnego, działając w Zintegrowanym Systemie Badań Laboratoryjnych. Zakres badań wykonywanych w Oddziale Laboratoryjnym jest zgodny z zadaniami statutowymi Inspekcji Sanitarnej. Zadania realizowane są w trzech sekcjach

Oddziału Laboratoryjnego: Sekcji Badań Wody, Sekcji Badań Żywności oraz Sekcji Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń.

Od roku 2004 Oddział Laboratoryjny posiada akredytację PCA na wykonywane badania. Rokrocznie podczas oceny zewnętrznej zakres badań akredytowanych jest uaktualniany lub rozszerzany o nowe lub zmieniające się metodyki badań. Szczególną wagę do aktualizacji zakresu badań akredytowanych przywiązuje się do tych metodyk badawczych, które znajdują się w wymaganym obszarze prawnym. Corocznie podczas oceny zewnętrznej auditorzy PCA podkreślają duże zaangażowanie i doświadczenie personelu technicznego w dziedzinie wykonywanych badań.

a). Sekcja Badań Wody w 2018 roku przeprowadziła badania w ilościach bardzo zbliżonych do roku poprzedniego i tak :

- wody wodociągowej i przeznaczonej do spożycia: przebadano 165 próbek,
- wody z pływalni i innych obiektów wyposażonych w niecki basenowe: przebadano 89 próbek,
- wody wodociągowej ciepłej : przebadano 156 próbek.

Wodę przeznaczoną do spożycia badano zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 07.12.2017 (Dz. U. 2017 poz. 2294). Oznaczane były : bakterie grupy coli, bakterie *Escherichia coli*, enterokoki kałowe, ogólna liczba mikroorganizmów, barwa, mętność, przewodnictwo, odczyn, jon amonowy, azotyny, azotany, żelazo, mangan, fosforany. Badania sensoryczne obejmowały smak i zapach.

W wodach z pływalni badano liczbę bakterii *Escherichia coli*, liczbę bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów, bakterie z rodzaju *Legionella*, utlenialność, mętność, azotany.

W wodzie wodociągowej ciepłej badano bakterie z rodzaju *Legionella*.

W odniesieniu do ubiegłego roku odnotowano nieznaczny wzrost w ilości przeprowadzonych badań.

b). Sekcja Badań Żywności w 2018 roku wykonywała badania żywności w ramach urzędowej kontroli oraz monitoringu zgodnie z rocznym planem pobierania próbek żywności obejmując zakresem następujące kierunki badań: badania mikrobiologiczne, badania fizykochemiczne, badania sensoryczne, badania w kierunku znakowania środków spożywczych.

W ramach urzędowej kontroli zgodnie z rocznym planem poboru próbek na 2018 rok z terenu powiatu tarnogórskiego mikrobiologicznie przebadano prawie wszystkie grupy produktów – łącznie 132 próbki, głównie w kierunku *Salmonella* i *Listeria monocytogenes*, a dodatkowo w pewnych grupach produktów w kierunku *Bacillus cereus*, *Enterobacteriaceae*. Zbadano 35 próbek mleka i przetworów mleczarskich (w tym 10 próbek lodów zakwestionowano za obecność bakterii z rodzaju *Enterobacteriaceae*), 15 próbek mięsa i przetworów mięsnych, 15 próbek ciastek z kremem z czego zakwestionowano 5 próbek z uwagi na obecność *Bacillus cereus*, 15 próbek wyrobów garmażeryjnych, 10 próbek ryb, 15 próbek przetworów jajecznych. Również jednorazowo zbadano przetwory warzywne, owoce, wyroby drobiowe i przyprawy.

Fizykochemicznie zbadano 52 próbki w tym 13 próbek mięsa, drobiu i ryb w kierunku zawartości azotanów i azotynów, 2 próbki warzyw w kierunku zanieczyszczeń azotanami

i azotynami, 15 próbek zbadano w kierunku zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych. Ponadto zbadano 14 próbki sanitarne w kierunku szkodników zbożowo-mącznych, z czego 9 zdyskwalifikowano.

Liczba badań żywności w porównaniu do roku ubiegłego uległa nieznacznym wahaniom w poszczególnych grupach asortymentowych i jest zależna od rocznego planu pobierania próbek opracowywanego rokrocznie przez WSSE w Katowicach.

c). Sekcja Badań Chorób Zakaźnych i Zakażeń - przeprowadza badania:

- bakteriologiczne w kierunku zakażeń jelitowych – głównie wykrywanie pałeczek Salmonella i Shigella,
- badania parazytologiczne,
- badania skuteczności sterylizacji urządzeń.

W roku 2018 w sekcji wykonano:

- 3061 badań u 1020 osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby,
- 270 badań u 97 osób, które były narażone na zakażenie poprzez kontakt z osobami chorymi lub zakażonymi,
- 55 badań u 17 osób, u których mogą rozmnażać się i bytować drobnoustroje chorobotwórcze stanowiące potencjalne źródło zakażenia, a które same mogą pozostawać bez objawów chorobowych,
- 81 badań u 28 osób po przebytych salmonellozach i przeprowadzonym leczeniu,
- 21 badań dla 11 osób u których istnieją objawy kliniczne wskazujące na chorobę zakaźną,
- 73 badania dla 38 osób w kierunku pasożytów przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku ubiegłego znacząco zwiększyła się liczba badań u osób podejmujących lub wykonujących prace, przy których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia na inne osoby. Prawdopodobnie ma to związek z napływem osób napływających z wschodniej granicy w celu podjęcia pracy zarobkowej.

XI. Podsumowanie

W okresie minionego roku 2018 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Bytomiu dokonali **2551** kontroli na terenie powiatu tarnogórskiego.

W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **390** decyzji administracyjnych, w tym 17 decyzji w sprawie chorób zawodowych.

Ponadto wydano **447** decyzji obciążających stronę kosztami za przeprowadzone czynności kontrolne, w czasie których stwierdzono nieprawidłowości oraz za kontrole na wniosek strony.

W stosunku do osób winnych rażących zaniedbań nałożono **64** mandaty karne na kwotę **12500** zł.

W przypadku występujących trudności w egzekwowaniu obowiązków nałożonych decyzjami zastosowano środki przymusowego postępowania w administracji, w związku z tym wystawiono **2** tytuły wykonawcze oraz wydano **8** postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę **3190** zł.

W 2017 r. w żadnym obiekcie kontrolowanym nie stwierdzono bezpośrednie zagrożenia zdrowia i życia ludzkiego, wobec czego nie wydano decyzji z art. 27 ust. 2 ustawy o PIS dot.

unieruchomienia obiektu. W roku sprawozdawczym nie kierowano wniosków o ukaranie do Sądu.